

Muhammed ibn Abdurrahman el-'Arifi

KRAJ SVIJETA

**Mali i veliki predznaci
Sudnjeg dana
Slike, karte i komentari**

Naslov originala:

Nihajetu El-'Alem;

Naslov:

Kraj svijeta,
(Mali i veliki predznaci Sudnjeg dana,
Slike, karte i komentari);

Autor:

Muhammed ibn Abdurahman el-'Arifi;

Urednik:

Adnan Muslija;

Prevodilac:

mr. Nedim Haračić;

Redaktor prijevoda:

Sanel Ramić, prof.;

Recenzent prijevoda:

mr. Elvedin Rašid Huseinbašić,

Tehnički urednik:

Mensur Filipović;

Asistent tehničkog urednika:

Mirsada Gudić-Šiljković;

Lektura:

Refija Babić-Gagula, prof.;

Korektura:

Nasveta Dervišbegović- Turković, prof.;

Izdavač:

Udruženje za promociju
i afirmaciju mladih intelektualaca
PAMI;

Kutubhana:

Innehulhaqq

Za izdavača:

Admir Muslija;

Štamparija:

Amos Graf d.o.o. Sarajevo;

Za štampariju:

Fahrudin Korjenić;

Tiraž: 300 primjeraka;

Prvo izdanje, 2011.

CIP - Katalogizacija u publikaciji

Nacionalna i univerzitetska biblioteka

Bosne i Hercegovine, Sarajevo

28-236-175

MUHAMMED ibn Abdurahman el-'Arifi

Kraj svijeta / [Muhammed ibn Abdurahman
al-'Arifi ; prevodilac Nedim Haračić]. -

[Sarajevo] : Udruženje za afirmaciju mladih
intelektualaca PAMI, 2011. - 311 str. : ilustr. ;
24 cm

Izv. stv. nasl. na arap. pismu. - Bibliografija i
bilješke uz tekst

ISBN 978-9958-9166-6-3

COBISS.BH-ID 18792966

Zašto govoriti o predznacima Sudnjeg dana

Svaka tema o kojoj se priča i o kojoj se nešto uči treba polučiti plodove koji će čovjeku koristiti i opravdati njegovo istraživanje i trud.

Dakle, da li će istraživanje i spoznaja o Sudnjem danu i njegovim predznacima polučiti plodove koje ćemo osjetiti u svome životu i koji će nam na neki način biti od koristi?

Ili, to će biti samo puke informacije koje ćemo dodati na naš intelektualni konto, bez značajnog ili bilo kakvog utjecaja u stvarnosti?

Na ta pitanja ćemo odgovoriti kroz naredne redove. Naime, u Kur'anu samom i Sunnetu su spomenuti određeni predznaci i u tome nalazimo konkretne koristi u svakodnevnom životu. Između ostalog, one su:

- Potvrda vjere u Nevidljivi svijet (svijet gajba), što predstavlja jedan od šest temelja cjelokupnog vjerovanja. Kaže Uzvišeni: **“Koji vjeruju u Nevidljivi svijet i namaz obavljaju.”**¹ A u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, stoji: “Naređeno mi je da se borim protiv ljudi sve dok ne posvjedoče da nema drugog istinskog božanstva osim Allaha, i dok ne povjeruju u mene i u ono sa čime sam došao, pa ako tako urade, zaštitili su od mene svoju krv i imetak, osim kada to pravo islam zahtijeva. A konačni obračun im je kod Allaha.”² Vjerovanje u gajb, tj. u nevidljivi svijet i u ono što nam je nepoznanica iz budućnosti, predstavlja iskrenu vjeru u postojanje svega onoga o čemu nas je Uzvišeni Allah obavijestio da egzistira ili da će se dogoditi u skoroj ili daljoj budućnosti, ili nas je tome obavijestio Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, putem vjerodostojnih predaja. Dakle, vjerujemo u gajb i smatramo ga neupitnom istinom. Primjeri za ovaj dio nevidljivoga su predznaci koji će se desiti prije Sudnjeg dana, poput pojave Dedždžala, silazak Isaa, sina Merjemina, alejhi sellam, izlazak naroda Jedžudža i Medžudža, izlazak Životinje, izlazak Sunca sa zapada, i druge vijesti koje su autentično prenesene do nas.
- U vjerovanju i poznavanju predznaka Sudnjeg dana nalazimo određenu vrstu podsticaja na poslušnost Allahu, tebareke ve teala, i to razvija svijest o danu suda i bitnosti pripreme za njega. To također podstiče one koji su nemarni da se prenu iz nemara i da se pokaju, da se odupru potčinjenosti ovosvjetskim nasladama. Tako je upravo radio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Jednom je prilikom, kao što je to zabilježeno u predajama³, ustao u noći i rekao: “Teško se Arapima od zla koje se već približilo... Danas popusti dio brane od Jedžudža i Medžudža...”
- U saznanjima o predznacima Sudnjeg dana nadalje nalazimo pojašnjenja za određene šerijatske i fikhske propise. Tako u vijestima o Dedždžalovom boravku na Zemlji stoji da će dan trajati poput godine i onda poput mjeseca, pa su ashabi upitali Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o namazu u tako dugačkom danu, da li je dovoljno obaviti samo uobičajenih propisanih pet dnevnih namaza, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je odgovorio: “Nije, nego

¹ Prijevod značenja sure El-Bekare: 3.

² Bilježe ga imami Buhari i Muslim.

³ Hadis bilježe imami Buhari i Muslim.

morat ćete računati!” Iz ovog hadisa smo izvukli propis za namaz stanovnika dijelova zemlje gdje dan i noć traju dugo, i po nekoliko mjeseci.

- U samim vijestima o Sudnjem danu koje nam je dostavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a one su same po sebi nevidljive i nedostižne običnom čovjeku i ne poznaju se pretpostavkama niti nagađanjem, dakle same ove vijesti su svojevrsna potvrda istinitosti njegove poslanice i vjerovjesničke uloge koju mu je dodijelio Allah, subhanehu ve te'ala, Koji jedini poznaje vidljivi i nevidljivi svijet, ko što kaže Uzvišeni: **“On tajne zna i On tajne Svoje ne otkriva nikome, osim onoga koga On za poslanika odabere; zato On i ispred njega i iza njega postavlja one koji će ga čuvati.”**¹
- U vijestima o predznacima Sudnjeg dana imamo i konkretnu korist u pogledu toga kako bi se postavili ili postupili ako mi doživimo neke od njih, tako da nas ne zadesi nikakvo zlo koje oni eventualno nose. Tako imamo precizan opis Dedždžala, čija će pojava donijeti veliku smutnju i iskušenje za ljude, da neće biti sigurni ko je ustvari on. Međutim, opis njegova lica, očiju, čela i djela koja će činiti, o čemu nas je obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nedvojbeno pomažu da ga prepoznamo i zauzmemo valjan stav spram događaja.
- Ovi predznaci nam također daju određene smjernice da se za njih valjano pripremimo, što ne bi bio slučaj kada ne bi ništa o njima znali i kada bi bili potpuno iznenađenje.
- Spoznaja predznaka Sudnjeg dana otvara velika vrata nade, jer iz njih sazajemo da budućnost pripada islamu, da će se ta vjera proširiti po svijetu, a da će kršćanstvo i jeduizam nestati. To jasno uviđamo kroz Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, hadise u kojima se decidira trijumf islama u odnosu na sve druge vjere, pa makar ne bilo po volji nevjernicima.
- Znanje o predznacima Sudnjeg dana zasićuje prirodnu radoznalost koja počiva u svakom čovjeku, a koja teži da sazna šta će se desiti u budućnosti i kakvi sve veliki događaji nam predstoje. Naravno, to uz potvrdu iz vjerodostojnih predaja, u kojima nas Allah obavijestava o samoj istini koja će se zbiti.

¹ Prijevod značenja sure El-Džinn: 26, 27.

- Dini-islam nas je zaštitio od raznih lažljivaca koji se pozivaju na poznavanje budućnosti, poput astrologa, vračara, gataru i sl., a u isto vrijeme nam je ostavio istinite informacije o budućim događajima koji su za nas bitni, a čiji je izvor Allah, 'azze ve džell. Predznaci o kojima ćemo govoriti nose istinite informacije.
- Nema sumnje da poznavanje događaja koji su predznaci Sudnjeg dana i vrijeme kada će se neki od njih desiti, a čemu budemo sami svjedoci, povećava i učvršćuje naše vjerovanje. Njihovo dešavanje su svojevrsan dokaz istinitosti vjere i njene nepatvorenosti.

I naravno, osim ovoga postoji niz drugih koristi koje možemo izvući iz poznavanja materije o kojoj pišemo.

Upute u pogledu odnosa spram određenih predznaka

O Sudnjem danu i njegovim predznacima govorili su prijašnji i potonji učenjaci, a danas, s proširenjem medijskih sredstava, o tome čujemo na televiziji, radiju, čitamo u printanim medijima, preko interneta, itd. Uočljiv je u tom ogromnom materijalu jedan vid neopreznog i nerijetko pogrešnog interpretiranja predznaka Sudnjeg dana i odnosa prema istima. Stoga sam u ovoj knjizi namjerio navesti određene šerijatske propise vezane za ispravan odnos i razumijevanje Sudnjeg dana i događaja koji predstavljaju preteču i najavu njegovog skorog dolaska, navodeći za to prikladne fikhske dokaze.

Ograničiti dokaze na kur'anske i hadiske tekstove

Obaveza je ograničiti dokaze o Sudnjem danu na kur'anske i hadiske tekstove, jer su to jedina dva validna izvora na koje se može pozvati u govoru o stvarima nevidljivog. Kaže Uzvišeni: **“Reci: Niko, osim Allaha, ni na nebu ni na Zemlji, ne zna gajb (nevidljivo); i oni ne znaju kada će oživljeni biti”**¹. I kaže također: **“On tajne zna i On tajne Svoje ne otkriva nikome, osim onoga koga On za poslanika odabere; zato On i ispred njega i iza njega postavlja one koji će ga čuvati.”**² Uzvišeni Allah je obavijestio Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o određenim stvarima iz područja gajba (nevidljivog), a u čemu postoji svojevrsna vjerska korist za ljude. Događaji Sudnjeg dana su iz područja gajba, tj. nepoznatog iz budućnosti.

Tzv. israilijati, tj. predaje koje su prenesene od pripadnika Ehlul-kitaba, dakle jevreja i kršćana, ne mogu se uzeti kao vjerodostojne, kao što se ne mogu tretirati autentičnim dokazima snovi, nadahnuća ili određena politička dešavanja da su od predznaka Sudnjeg dana, bez dokaza koji ukazuje na ispravnost istog. Sama predaja od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ili njegovih ashaba, radijallahu anhu, tretira se autentičnom kao dokaz ako je vjerodostojna, tj. prenesena sahih predajom.

Nažalost, predznaci Sudnjeg dana postali su danas predmet kojim se manipulira kako bi se ostvario određen profit i povećala popularnost. Povećanje gledanosti emisije ili čitanosti knjige i intrigiranje publike, postiže se navođenjem što čudnijih i nepojmljivijih predaja, nakićenih lažima, iluzijama i uveličavanjima. Primjera radi, navest ću nevjerovatnu priču o ovoj temi koju sam nedavno pročitao, a u kojoj autor navodi slijedeće: “U jednoj predaji, u rijetkim rukopisima iz trećeg hidžretskog stoljeća, u biblioteci islamske literature Kutubhana, u Istambulu, navodi se ono što prenose Ebu Hurejre, Ibn Abbas i Ali ibn Ebi Talib, radijallahu anuhum, kako se Ebu Hurejre, radijallahu anhu, ustručavao da ih obavijesti (o nekim hadisima), sve dok nije osjetio da mu se primakla smrt, pa bojeći se da ne bude od onih koji kriju znanje, počeo kazivati onima koji su se s njim zadesili: “Ima jedan hadis koji kazuje šta će se desiti u ratovima³ pri kraju svijeta.” Ovi mu rekoše: “Ispričaj nam, u tome nema ništa sporno, Allah te dobrom nagradio.” On započe: “Po Hidžri, nakon hiljadu i tri stotine

¹ Prijevod značenja sure En-Neml: 65.

² Prijevod značenja sure El-Džinn: 26, 27.

³ Učenjaci hadisa prepoznaju njegovu apokrifnost po nedosljednom redoslijedu i izrazu, kao i po oblicima jezičke konjugacije. Tako npr. riječ u originalnom tekst “hurub” je množina od riječi rat koju ashabi uopće nisu upotrebljavali u ovome obliku.

godina, i još pet-šest (godina), vladat će Egiptom čovjek po imenu Nasir, a Arapi će ga zvati Arapski vitez. Iz rata u rat bit će ponižavan od Allaha, i ostat će bez ikakve podrške, a Allah želi istinsku pobjedu Egiptu u Njemu najdražem mjesecu – a pobjeda će pripasti njemu. I podarit će Gospodar Kabe, Egiptu i Arapima tamnopusutog čovjeka iz porodice Sadata, njegov otac svjetliji (ili Enver¹) je od njega, ali će on uspostaviti mir sa okupatorima Mesdžidul-Aksa, u ojađenoj zemlji. A u iračkom Šamu bit će čovjek despot, potomak Sufjanovića², jedno mu oko pomalo lijeno, imena iz korijena riječi “sidam³”, žestoko napada⁴ one koji su mu neposlušni. Dunjaluk mu se skupio u “kutu”⁵, ušao je u njega kao poricatelj. Nema hajra u ovom Sufjanoviću osim sa islamom, a on je i dobar i zao. Teško li izdajici Mehdiya povjerljivog. A po Hidžri, nakon hiljadu i četiri stotine godina, i još dvadeset-trideset (godina), pojavit će se povjerljivi Mehdi, i borit će se protiv svih, a svi će se spremati protiv njega – i oni koji su srdžbu na sebe izazvali i oni koji su zalutali i licemjeri, u zemlji Israa i Miradža, kraj brda Medžduna. Suprostavit će mu se kraljica svijeta, podlosti i bluda, po imenu Amerika, i zavodit će ljude u zabludu i nevjerstvo. A Jevreji toga dana bit će na najvećem položaju – vladari Kudsa i Svetoga Grada. I sve države ga napadaju i sa mora i iz vazduha, osim zemlje ogromnog leda i zemlje žestoke vrućine, pa će Mehdi vidjeti da je cijeli dunjaluk ustao protiv njega, a zna da je Allah iznad njihovih spletki i zna da je cijeli svijet Njegov – svi se Njemu vraćaju. I cijeli svijet je poput jednog drveta, On njime vlada od korijena do krošnje. Allah će ih pogoditi najtežim udarcima i zapalit će pod njima i zemlju i more i nebo. Iz neba će kišiti bolna kiša, a stanovnici Zemlje će proklinjati nevjernike i Allah će dati da izumre nevjerstvo.”⁶

¹ Nije jasno da li se misli na ime Enver (sadat) ili u značenju svjetliji (u puti).

² Valjda se misli na potomke Ebu Sufjana ibn Umejje.

³ Tj. sudar.

⁴ Na arapskom: Saddam znači “onaj koji žestoko napada”.

⁵ Kut je prijašnje ime Kuvajta, a znači: mali dom.

⁶ “Kešf el-meknun fi er-reddi ala kitabi Hermedždon”, str. 58. Pogledaj također: “El-Mehdi ve fikhu ešrati es-sa’ah”, str. 636.

Obraćanje pouzdanim učenjacima

Onaj koji posumnja ili mu ne bude šta jasno u pogledu Sudnjeg dana i njegovih predznaka, ne treba požurivati sa donošenjem javnih zaključaka, nego mu je obaveza da se obrati učenima koji poznaju ovu materiju. Kaže Uzvišeni: **“... zato pitajte ljude od znanja, ako vi ne znate!”**¹ I kaže također: **“... A da to prepuste Poslaniku ili pretpostavljenim svojim, (učenim) to bi od njih sigurno saznali oni koji to ispituju. A da nije dobrote Allahove prema vama i milosti Njegove, vi biste, osim nekolicine, šejtana slijedili!”**²

Ovako su činili prvi muslimani kada su imali bilo kakve nedoumice, kako se to navodi u jednoj predaji od Ebu Tufejla: “Bijah u Kufi, kad rekoše: “Dedždžal se pojavio!,” pa odošmo kod Huzejfe ibn Usejda, i zatekosmo ga da nešto priča (okupljenima), te mu rekoh: Dedždžal već izašao!, a on mi reče da sjednem, i ja sjedoh. Ode on po Arifa³, pa mu reče: “Pojavi se Dedždžal, a Kufljani ga potcjenjuju.” Ovaj mu reče da sjedne i on to učini, a onda se proču kako je to obična laž lažljivaca. Rekosmo mu: “O Ebu Seriha, nisi nas ostavio da sjedimo ovdje osim da nam imaš nešto važno kazati?!” On na to reče: “Kada bi se Dedždžal pojavio u vašem vremenu, djeca bi ga kamenjem gađala, nego će se on pojaviti u doba najomraženijih⁴ ljudi, neznatne vjere, iskvarenih međusobnih odnosa. I primaći će se kaburu, pa će smotati zemlju s njega kao što se smota krzno od ovce...”⁵

¹ Prijevod značenja sure El-Enbija: 7.

² Prijevod značenja sure En-Nisa': 83.

³ Arif je izabranik među ljudima koji se brine o njihovim potrebama i svim bitnim stvarima koji se tiču njihovog svakodnevnog života. Pogledaj: “Nihajetu fi garibil-hadisi wel-etheri” od Ibn Ethira.

⁴ Tj. među tim ljudima će vladati omraženost i zloba.

⁵ Hadis bilježi Hakim u *Mustedreku*, pod brojem 865, te navodi: Ovaj je hadis vjerodostojnog lanca prenosilaca, a nije zabilježen kod imama Buharije i Muslima. Šejh Mustafa el-Advi kaže: Pojedini prenosioči hadisa imaju određene zamjerke, zbog toga ravija Muaz ibn Hišam prenosi hadise koji su stupnja hasena, tu je i Katade koji je poznat kao mudellis (sa određenim omaškama u prenošenju) i prenosi 'an'anom (tj. terminom u kojem se ne može razumjeti da li je on lično čuo hadis ili mu ga je neko prenio). U ovom hadisu Katade prenosi od Hišama ibn Abdullaha ed-Destevaija, koji je jedan od najpouzdanijih prenositelja. Pogledaj: *Sahih el-Musned min el-fiteni wel-melahimi we ešratis-sa'ah* (str. 507). Bilježi ga i Abdurrezzak u svom *Musennefu*, preko ravije Muamera od Katade murselen (tj. predajom u kojoj nije spomenuto ime ravije ashaba), i ispravan je.

Govoriti ljudima ono što mogu razumjeti

Neki predavači u svojim izlaganjima ne obraćaju pažnju na publiku, pa govore o stvarima Sudnjeg dana novacima u islamu, među kojima ima onih koji ne mogu odmah pojmiti sve što im se kazuje. Činjenica je da se ne govori svakome sve što se zna, i nije sve što je ispravno nužno da se širi među svijetom, zbog niza razloga. Nekad oni koji slušaju nisu u stanju razumjeti materiju, zato što nemaju predznanje o njoj, ili jednostavno zbog ograničenog intelekta, ili zato što se s njima vrši konverzacija na neprikladan način, ili zato što im se ne govori riječnikom koji razumiju i na njihovom nivou. Tako se od Alija, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: “Govorite ljudima ono o čemu imaju predznanje, u suprotnom, zar želite da uznevjeruju u Allaha i Njegova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem?!”¹

U jednoj drugoj predaji stoji: “O ljudi, zar želite da uznevjeruju u Allaha i Njegovog Poslanika? Nego, govorite im ono o čemu imaju predznanja, a ostavite ono što neće prihvatiti (pojmiti)!”²

A Ibn Mesud kaže: “Nećete govoriti ljudima o nečemu što oni nisu kadri pojmiti a da to nekima od njih neće uliti određeno iskušenje nedoumice ili sumnje.”³

¹ Bilježi imam Buhari. Šatibi navodi o ovoj predaji: Prenošenje znanja je ovime uslovljeno, jer nemalo je pitanja koja će koristiti nekim ljudima, a drugima neće.

² Bilježi imam Muslim u uvodu svoga *Sahiha*, dio 1., str. 72.

³ Bilježi imam Muslim u uvodu poglavlja *Zabrana govora o svemu što se čuje*.

Kako određene predznake Sudnjeg dana povezati sa stvarnim događajima

Iranije, kao i u ovom našem vremenu, mnogi su određene događaje iz stvarnosti identificirali kao jasne predznake Sudnjeg dana i to na kategoričan način, kao što smo gore spominjali. Stoga ćemo ovdje prvo spomenuti niz neophodnih pravila koja treba poštovati, da bi za određen događaj iz zbilje kazali da predstavlja ostvarenje nekog od predznaka Sudnjeg dana.

Prvo pravilo:

Nije nam obaveza da predznake Sudnjeg dana identificiramo u pojedinim stvarnim događajima.

Kada je čovjek po svojoj prirodi svjestan svim svojim osjećajima dana i časa u kojem se nalazi, događaji utječu na njega više nego na ikog drugog od onih čija svijest i osjećaji i spoznaja nisu skoncentrirani na zbilju i stvarne događaje. A onaj koji je svjedokom događaja iz svog vremena uvećava ih i glorificira, jer su mala iskušenja koja čovjek proživljava veća od onih koja su velika ali već davno prošla i prebrođena. Kao što je rečeno u stihu:

*Teška li vremena, plakao sam zbog njega.
A kada doživjeh ovo, za onim starim plakah¹.*

Uglavnom, čovjek je sklon da događaje iz svoga vremena, one kojima je lično on svjedok, poistovjećuje sa stvarnim predznacima Sudnjeg dana i označava ih kao takve, iako je u prošlosti bilo događaja koji su bili mnogo krupniji i izvjesniji da budu istinski predznaci. To zbog same impresije koja djeluje na čovjeka koji nešto posmatra vlastitim očima, a nešto zbog neznanja o samim predznacima Sudnjeg dana.

Naravno, učenjacima je dozvoljen idžtihad, onima koji su istinoljubivi i bogobojažni, oko svih pitanja pa i u pogledu pitanja i identificiranja predznaka Sudnjeg dana sa konkretnim događajima, kao što je sam Omer, radijallahu anhu, idžtihadeći zaključio da je Ibn Sejjad, Dedždžal. Tome je svjedočio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i nije negirao Omerov idžtihad.

Međutim, ako određeni idžtihad uzrokuje razjedinjenje muslimanskog jedinstva, ili se na osnovu toga idžtihada dese fikhsko-pravne konsekvence koje zahtijevaju novi argument (a koji ne postoji), onda takav idžtihad nije dozvoljen nego je strogo osuđen, osim uz nedvojben dokaz. Npr. obaveza ulaska u ratni sukob ili konflikt ili bilo šta što će dovesti do nipodaštavanja čovjekove časti ili razbijanje jedinstva muslimana, ni u kojem slučaju nije dozvoljeno osim uz poseban dokaz, čiji je izvor Kur'an ili vjerodostojan Sunnet.

Nemalo je ljudi koji pomno istražuju događaje iz prošlosti i sadašnjosti, po svaku cijenu želeći naći njihovu identifikaciju sa određenim predznacima Sudnjeg dana koji su spomenuti u hadisima da će se neminovno desiti. Tako npr. slijedeći hadis: "Skoro će doći vrijeme da u Irak neće ulaziti

---

¹ Prevodiočev prepjev stihova.

ni qafiz¹ ni dirhem...,”² tumače kao predznak Sudnjeg dana, koji se desio 1410. hidžretske godine, tj. 1990. po sunčevom kalendaru, kada je Irak pao pod američki embargo. Identificiranje ovoga predznaka Sudnjeg dana sa događajima koji su se desili u Iraku devedesetih, iako ima dosta podudarnosti, nije ispravno, nego je ograničeno i rizično, naročito ako se uzima kategorički.

Još krupnije pitanje od pitanja identificiranja određenog predznaka Sudnjeg dana nalazimo kod pojedinih učenjaka, koji su na osnovu nekih hadisa procjenjivali vijek ovoga svijeta, pa su neki rekli da će trajati devet stotina godina, neki hiljadu. Procjene su čak iznosili i alimi, poput imama Sujutija, Es-Sehavija i drugih.

U svakom slučaju, kategoričko ekspliciranje konkretnog događaja koji se desio u određenom vremenskom periodu, da predstavlja predznak Sudnjeg dana nije dozvoljeno, osim uz nedvojben argument i jasan šerijatski dokaz. Mnogo je ljudi koji su tvrdili da su se ostvarili pojedini hadisi o Mehdiu, identificirajući ga sa određenim ličnostima i kategorički tvrdeći za nekoga da je Mehdi, što je poslije uzročilo nered, prolijevanje nevine krvi i pobunu protiv pretpostavljenih.

Mnogo je primjera za ovakvo pogrešno tumačenje predznaka i identificiranje istih sa zbiljom. Između ostalih, primjer onoga što navodi autor knjige “Tajne Časa (sudnjeg)”: Dedždžal će prije pojave Mehdiya dodijeliti jednom čovjeku funkciju predsjednika Irana... Taj je čovjek Muhammed Hatimi... (Poslije će ga spominjati u knjizi po imenu Ajetullah Gorbačov)³.

U jednoj se drugoj knjizi pod nazivom “Mesih Dedždžal” kategorički navodi da je Mehdi koji se očekuje u islamu niko drugi do Saddam Husejn, svrgnuti irački predsjednik.⁴

Emin Muhammed Džemal u svojoj knjizi “Armagedon” tumači da je čovjek od “Sufjanovića” spomenut u jednom hadisu ustvari Saddam Husejn.

¹ Qafiz je mjera za težinu koja se nekada koristila u Iraku, a dirhem je vrsta ondašnjeg platežnog sredstva, hadis znači da u Irak neće ulaziti ni roba ni novac.

² Od Ebu Nadra se prenosi da je rekao: “Bili smo kod Nadira ibn Abdullaha kada reče: “Skoro će doći vrijeme da stanovnicima Iraka neće ući ni qafiz ni dirhem!” Upitali smo ga zbog čega to, a on odgovori: “Zbog nearapa koji će to spriječiti.” Pa nastavi: “Skoro će doći vrijeme da stanovnicima Šama neće ući ni dinar ni mude!” Upitasmo ga ponovo zbog čega to, a on odgovori: “Zbog Bizantinaca.” Bilježi imam Muslim. El-mude (množina: medje) u hadisu znači sječivo.

³ Autor knjige je Fahd Salim.

⁴ Autor knjige je Se‘id Ejub. Saddam Husejn je obješen 1427. h. / 2007. u mjesecu zulhidždžetu.

U knjizi “Predznaci Sudnjeg dana i napad Zapada” autor navodi da je “Sufjanović” iz hadisa bivši jordanski kralj Husejn.¹

Ovakve i slične ocjene nisu validne i nije dozvoljeno kategoričko imenovanje konkretnih osoba, osim ako su dokazi koji se nalaze u vjerodostojnim predajama iz Sunneta nedvojbeni i jasni i nesumnjivo se odnose na neki konkretan događaj. I opet, to ne isključuje mogućnost da se određeni događaj odnosi na neki drugi predznak, ako se nađu potrebni dokazi i argumenti.

Navest ćemo primjer iz predaje za gore spomenuto o ubistvu Abdulla-ha ibn Zubejra, koju bilježi imam Muslim, kada je njegova majka Esma bint Ebu Bekr, radijallahu anhu, obraćajući se Hadždžadžu ibn Jusufu es-Sekafiju, njegovom suparniku i vođi vojske koja je ustala protiv Zubejra, kazala: “Zaista nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da će biti u Sekifu jedan (veliki) lažac i jedan (mnogostruki) ubica. Lažljivca smo već vidjeli, a ne vidim da je ubica iko drugi do ti.” Hadždžadž na to ustade, ništa joj ne prigovori.

Imam Nevevi komentira da je “lažljivac” Muhtar ibn Ebi Ubejd es-Sekafi, i da su učenjaci jedinstveni u ocjeni da je spomenuti otvoreni lažov upravo Muhtar, čije su laži dostigle tu mjeru da je proglasio kako mu dolazi melek Džibril. A “ubica” spomenut u hadisu je Hadždžadž ibn Jusuf. Allah najbolje zna.²

Drugi primjer je također iz predaje imama Muslima, prenesen od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Sudnji čas dok se ne pojavi vatra iz predjela Hidžaza, svijetlit će tako da će se vidjeti vratovi deva u Busri.”³ Ova vatra se već pojavila, prenosi se da je trajala tri mjeseca, tako da su žene Medine prele na tom svjetlu.

Ebu Šame navodi sljedeći komentar: “U srijedu, trećeg džumadel-ahira 654.⁴ hidžretske godine, u noći se pojavilo jako svjetlo u gradu Medini, poslije je uslijedio potres od kojeg se zatresoše zidovi, krovovi, vrata i prozori. I tako je bilo iz sata u sat do petka, kada se pojavi ogromna vatra u mjestu Harre, blizu plemena Benu Kurejze. Gledali smo je iz samoga grada, iz naših kuća, kao da je kraj nas. Vatra je tekla dolinom Šeza poput rijeke, baca-jući iskre poput kula.”⁵

¹ Autor knjige je Fahd Salim. Kralj Husejn je umro 1420. h. / 1999. god. sedmog februara.

² *Šerhu Sahihi Muslim*, od imama Nevevija, dio. 8., str. 327.

³ Busra je današnji grad Horan u Siriji.

⁴ Tj. 29.05.1256. god.

⁵ Pogledaj “Et-Tezkire” od Kurtubija, str. 527.

Imam Nevevi kaže: “U našem se vremenu pojavila vatra u Medini, 654. godine, bila je ogromna, pojavila se iz istočnog dijela grada, iza mjesta Harre. Brojni su svjedoci pojave ove vatre.”¹

Hafiz Ibn Hadžer kaže slijedeće: “Držim da je vatra koja se spominje (u hadisima) ona koja se pojavila na periferiji Medine, kao što je smatrao Kurtubi i drugi.”²

Treći primjer je iz predaje koju bilježi imam Ahmed od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Sudnji čas sve dok ne nastanu neredi, i dok se ne proširi laž, i dok pijace ne postanu jedna blizu druge, i dok vrijeme (ili vremenski period) ne bude blizu jedno drugog, i dok se ne počne često dešavati el-heredž.” Upitan je šta je el-heredž, pa je odgovorio: “Ubijanje.”³

Šejh Bin Baz, Allah mu Svoju milost podario, ovako komentira gornji hadis: “Najvjerojatnije tumačenje značenja riječi “blizu” (ar.: tekarabe) kazane u hadisu je ono što vidimo danas kako su “blizu” postali gradovi jedni sa drugima, i kako je udaljenost među njima postala “kratka”, nakon pojave prijevoznih sredstava aviona i automobila te medija poput radija i sl., a Allah opet najbolje zna.”

Drugo pravilo:

Ne mora značiti da se neki predznak Sudnjeg dana mora desiti neposredno prije, nego se možda desio davno prije

Predznaci Sudnjeg dana su svojevrsni pokazatelji koji aludiraju na njegovo približavanje, svejedno da li se dese mnogo prije ili neposredno prije Sudnjeg dana. Tako se u jednom hadisu navodi: “Poslan sam uporedo sa Sudnjim časom poput ova dva prsta,” te je pokazao na kažiprst i prstenjak.⁴ Ovaj hadis ukazuje na to da su Resulullahova poslanica i smrt predznaci Sudnjeg dana, iako je dosta drugih predznaka koji su se desili, a da su bliži Sudnjem danu.

Predznake Sudnjeg dana na osnovu vremena njihovog dešavanja možemo podijeliti na nekoliko vrsta. Prva vrsta su oni koji su se nedvojbeno dogodili onako kako je to opisao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poput njegove poslanice, preseljenja na ahiret, pojave lažnih vjerovjesnika itd.

¹ “Šerh Sahih Muslim”, 18/28.

² “Fethu-l-Bari”, 20/127.

³ Tj. dešavat će se mnoga ubistva i prolijevanje nevine krvi.

⁴ Hadis bilježe imami Buhari i Muslim.

Druga su vrsta oni koji su se počeli dešavati i još traju, poput “približavanja” mjesta jedno drugom, poput rasprostranjenosti pisanja, mnoštvo ubistava¹...

U treću vrstu spadaju oni predznaci koji se još nisu desili, poput pojave Životinje, pojave Dedždžala²...

Treće pravilo:

Pogrešno identificiranje pojedinih događaja sa predznacima Sudnjeg dana za sobom povlači negativne konsekvence

Prva je konsekvence da to predstavlja manipuliranje sa nepoznatim i nevidljivim i govor o nečemu za što se ne posjeduje dovoljno znanja. Znači, kategoričko određivanje nekog događaja koji se desio sa određenim predznakom Sudnjeg dana bez jasnog i nedvojbenog šerijatskog dokaza ne priличи iskrenom vjerniku, kojem je naređeno da govori o vjerskim temama samo ako ih istinski poznaje.

Druga posljedica proizvoljnoga govora o predznacima je to što takav govor predstavlja rad po nečemu što nije propisano i predstavlja zapostavljanje nečega što je propisano. Tako su neki čitali knjigu u kojoj se govori o pojavi Mehdijs, u kojoj autor tvrdi da je Mehdi određena ličnost, pa su mnogi čitatelji stali čekati pojavu Mehdijs i pripremati se za njega, jer samo što se nije pojavio... Kupili su čak konja i sablju, da budu spremni za vrijeme koje dolazi. Neki su počeli apstinirati od ženidbe, očekujući pojavu Dedždžala koji samo što se nije pojavio...

Posljedica koja slijedi iz proizvoljnoga govora o predznacima je upadanje u insinuacije i laži na Allaha i Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Npr. kada neko ustvrdi da je Mehdi taj i taj čovjek, pa se poslije pokaže da nije, to će neke ljude podstaknuti da pomisle kako su hadisi o Mehdijs neistiniti. Slične su konsekvence i sa drugim predznacima koji se pogrešno identificiraju sa konkretnim događajem.

¹ O ovome će se predznaku posebno govoriti u dijelu o malim predznacima.

² O ovome predznaku posebno će se govoriti u dijelu o velikim predznacima.

Značenje predznaka Sudnjeg dana

Predznak se na arapskom kaže “šeret”, množina “ešrat”, a znači još: pokazatelji i nagovještaji oličenim u događajima nakon kojih slijedi Sudnji čas.¹

“Dan” je određen dan ili sat ili tačno vrijeme kada će se desiti Kijamet ili Sudnji dan, a nazvan je “časom” jer će doći u času, iznenadivši ljude, i tada će svi ljudi pomrijeti od jednog povika.²

¹ Pogledaj: *Es-Sahah* od El-Dževherija, dio 3., str. 137., i *Garibu-l-hadis* od Ibn Asira, dio 2., str. 460.

² Pogledaj: *Garibu-l-hadis* od Ibn Asira, dio 2., str. 460.

Vrste predznaka Sudnjeg dana

Prva vrsta:

Mali predznaci Sudnjeg dana

Postoje dvije generalne vrste predznaka, prva su mali predznaci, a oni se dijele na davne i srednje (trajne) znakove. Davni su oni koji su se odavno desili i okončali, a predstavljaju male predznake zbog dugačkog perioda koje ih dijeli do konačnog nastanka Sudnjeg dana, poput Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva, rascjepljenja Mjeseca, pojave ogromne vatre u Medini itd.¹

Srednji (trajni) znakovi su oni koji su se pojavili ali se nisu završili nego još traju i na neki se način čak uvećavaju, a oni su mnogobrojni. I ovi znakovi spadaju u male predznake Sudnjeg dana kao i prethodna vrsta. U nju spada pojava da žena (ili ropkinja) rodi svoju gospodaricu, da se beduini i pastiri ovaca stanu takmičiti u građenju što većih objekata, pojava trideset lažova koji će govoriti da su vjerovjesnici...²

¹ O ovim ćemo predznacima još govoriti

² O ovim ćemo predznacima još govoriti.

Druga vrsta: Veliki predznaci Sudnjeg dana

Veliki predznaci su događaji iza kojih kada se dese, neposredno poslije slijedi Sudnji dan. Ima ih ukupno deset, a naravno, još nijedan od njih se nije desio. Prenosi nam Huzejfe, radijallahu anhu, te kazuje: “Zateče nas Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo razgovarali o znanju, pa nas upita: “Na šta se podsjećate”, rekosmo, na Sudnji dan. Na to nam reče: “Neće nastupiti dok prije njega ne vidite deset znakova...” Pa je naveo: Dim, Dedždžala, Životinju, pojavu Sunca sa zapada, silazak Isaa sina Merjemi-na, alejhi sellam, (izlazak) Jedžudža i Medžudža, tri propadanja zemlje – jedno na Istoku, jedno na Zapadu i jedno na Arapskom poluostrvu i pojava vatre iz Jemena koja tjera ljude ka mjestu okupljališta.”¹

U pojedinim drugim hadisima spomenuti su Mehdi, rušenje Kabe, podizanje Kur’ana sa Zemlje, ali o tome će još poslije biti govora.²

¹ Bilježi imam Muslim preko ravije Huzejfe ibn Usejda. Pogledaj ove predznake u drugom dijelu knjige.

² O ovome ćemo detaljnije govoriti u dijelu od malim predznacima Sudnjeg dana.

Mali predznaci Sudnjeg dana

Prva vrsta — oni koji su se već dogodili

1. Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstvo,
2. Njegovo preseljenje na ahiret,
3. Rascjepljenje Mjeseca,
4. Preseljenje na ahiret ashaba, radijallahu anhu,
5. Oslobodenje Bejtul-Makdisa,
6. Pomora poput pomora od bolesti (ku'as) stoke,
7. Pojava raznovrsnih i mnogobrojnih nereda,
8. Pojava satelitskih prenosa,
9. Bitka na Siffinu,
10. Pojava havaridža,
11. Pojava lažova koji su se predstavljali kao vjerovjesnici,
12. Proširenje bezbjednosti i rahatluka,
13. Pojava vatre u Hidžazu,
14. Ratovi sa Turkmenima,
15. Pojava zulumćara koji udaraju ljude bičevima,

16. Mnoštvo ubistava,
17. Nestanak povjerenja i njegovo gubljenje iz srca,
18. Slijeđenje tradicije drugih naroda,
19. Pojava da ropkinja rodi svoga gospodara,
20. Pojava žena pokrivenih – otkrivenih (kao da su razgolićene),
21. Pojava da se goli i bos pastiri stada natječu ko će napraviti veću zgradu,
22. Nazivanje selama samo poznatim,
23. Rasprostranjenost trgovine,
24. Partnerstvo žene s mužem u trgovini,
25. Monopol pojedinih trgovaca na tržištu,
26. Lažno svjedočenje,
27. Skrivanje istinitog svjedočenja,
28. Pojava neznanja,
29. Rasprostranjenost tvrdičluka i škrtosti,
30. Kidanje rodbinskih veza,
31. Iskvarenost komšija,
32. Pojava razuzdanosti,
33. Nepovjerenje prema povjerljivom i davanje povjerenja prevarantima,
34. Nestanak uglednika i pojava ljudi iz donjih slojeva društva,
35. Nebriga o porijeklu novca, da li je halal ili haram,
36. Uzimanje ratnog plijena od strane samo određene grupe ljudi,
37. Smatranje povjerenog emaneta plijenom,
38. Smatranje da je zekat nepravedan namet,
39. Stjecanje nauke radi nečeg drugog osim Allaha, tebareke ve te'ala,
40. Poslušnost ženi a neposlušnost majci,
41. Prisnost s prijateljima i distanca od očeva,
42. Podizanje glasa u džamijama,
43. Liderstvo grješnika nad plemenom,
44. Pojava da najneugledniji bude vođa ljudima,
45. Gostoprimstvo prema čovjeku zbog straha od njegovog zla,
46. Ohalaljivanje bluda,
47. Ohalaljivanje svile muškarcima,

48. Ohalaljivanje vina (alkohola),
49. Ohalaljivanje muzičkih instrumenata,
50. Žudnja ljudi za smrću,
51. Dolazak vremena kada će čovjek osvanuti vjernikom a omrknuti nevjernikom,
52. Pretjerano ukrašavanje džamija, prestiž i hvala s tim,
53. Pretjerano ukrašavanje i kićenje kuća,
54. Učestalost munja,
55. Rasprostranjenost i mnoštvo pisanja,
56. Sticanje imetka pričom, prestiž i hvala s tim,
57. Mnoštvo knjiga, osim Kur'ana,
58. Nastupanje vremena kada će se umnožiti učaci Kur'ana, a smanjiti broj učenjaka koji razumiju vjeru,
59. Traženje znanja kod neukih ljudi,
60. Iznenadne smrti,
61. Vođstvo maloumnika,
62. Približavanje vremena,
63. Pojava da govornici budu bezveznjaci,
64. Pojava da najviše dunjaluka ima onaj ko je niko i ništa (Luke'a ibn Luke'a),
65. Korištenje džamija za prolaze,
66. Uvećanje cijene mehra (vjenčanog dara), pa potom umanjenje,
67. Uvećanje cijene konja, pa potom umanjenje,
68. Mnogobrojnost prodajnih mjesta,
69. Neprijateljstvo naroda prema islamskom ummetu,
70. Guranje drugog da predvodi namaz kao imam,
71. Istinitost snova vjernika,
72. Rasprostranjenost laži,
73. Pojava da se ljudi pretvaraju kako ne poznaju jedni druge,
74. Mnoštvo zemljotresa,
75. Mnoštvo žena,
76. Malobrojnost muškaraca,
77. Pojava javnog razvrata,
78. Uzimanje novca za učenje Kur'ana,

- 79. Pojava gojaznosti kod ljudi,
- 80. Pojava ljudi koji će svjedočiti iako im to niko ne traži,
- 81. Pojava ljudi koji se zavjetuju a ne ispunjavaju,
- 82. Pojava da jaki ošteti slabog,
- 83. Ne suđenje po onome što je Allah objavio,
- 84. Mnoštvo Bizantinaca (rimokatolika) i malobrojnost Arapa.

Druga vrsta — predznaci koji se još nisu dogodili

- 85. Korist i mnogi imetak kod ljudi,
- 86. Pojava da zemlja izbacuje svoje bogatstvo,
- 87. Izobličavanje ljudskih likova,
- 88. Pojava da zemlja guta ljude (ili propadanje ljudi u zemlju),
- 89. Sručivanje kamenja iz nebesa,
- 90. Ogromna kiša od koje se neće moći zaštititi kuće u urbanim sredinama,
- 91. Padanje kiše a da od nje ništa ne niče,
- 92. Smutnja koja će odnositi nevaljale od Arapa,
- 93. Progovoaranje drveća (tako da pomogne muslimanima),
- 94. Progovoaranje kamena (tako da pomogne muslimanima),
- 95. Borba muslimana protiv jevreja,
- 96. Ukazivanje brda zlata u rijeci Eufrat,
- 97. Dolazak vremena kada će čovjek biti prinuđen izabrati između ne-moći i razvratnog života,
- 98. Povratak zelenih polja i rijeka u Arapskom poluotoku,
- 99. Pojava smutnje el-ahlas,
- 100. Pojava smutnje es-serra,
- 101. Pojava smutnje ed-duhejma,
- 102. Nastanak vremena kada će jedna sedžda vrijediti koliko dunjaluk i ono što je na njemu,
- 103. Uvećanje mlađaka,
- 104. Dolazak vremena kada neće biti niko a da nije došao u Šam,
- 105. Veliki okršaj koji će se desiti između muslimana i Bizantinaca (rimokatolika),

106. Oslobođenje Konstantinopola (današnjeg Istambula, po drugi put, nakon Fatihovog oslobođenja),
107. Pojava da se ne dijeli zaostavština,
108. Pojava da se ljudi ne raduju ratnom plijenu,
109. Povratak ljudi starim sredstvima za borbu i za prevoz,
110. Procvat Bejtul-Makdisa,
111. Opustjelost Medine od stanovnika i posjetitelja,
112. Čišćenje Medine od pokvarenjaka ljudi kao kada željezni mijeh odvaja strugotinu od željeza,
113. Nestanak planina sa njihovih mjesta,
114. Pojava čovjeka iz plemena Kahtan kojem će ljudi biti pokorni,
115. Pojava čovjeka po imenu Džehdžah,
116. Pojava da progovore divlje životinje i predmeti,
117. Pojava da progovori vršica biča,
118. Pojava da progovori kaiš sa sandale,
119. Pojava da čovjekova butina priča čovjeku o njegovoj porodici,
120. Nestajanje dini-islama,
121. Nestanak Kur'ana sa stranica mushafa i iz grudi,
122. Pojava vojske koja će napasti Kabu i propasti u zemlju, od prvog do posljednjeg,
123. Ostavljanje odlaska na hadž u Mekku,
124. Povratak pojedinih arapskih plemena obožavanju kumira,
125. Nestanak plemena Kurejš,
126. Rušenje Kabe pod vođstvom čovjeka iz Etiopije,
127. Dolazak vjetra koji će uzeti duše vjernicima,
128. Podizanje nebodera u Mekki,
129. Proklinjanje prethodnih naroda od onih potonjih,
130. Nove vrste prevoznih sredstava,
131. Pojava Mehdijsa.

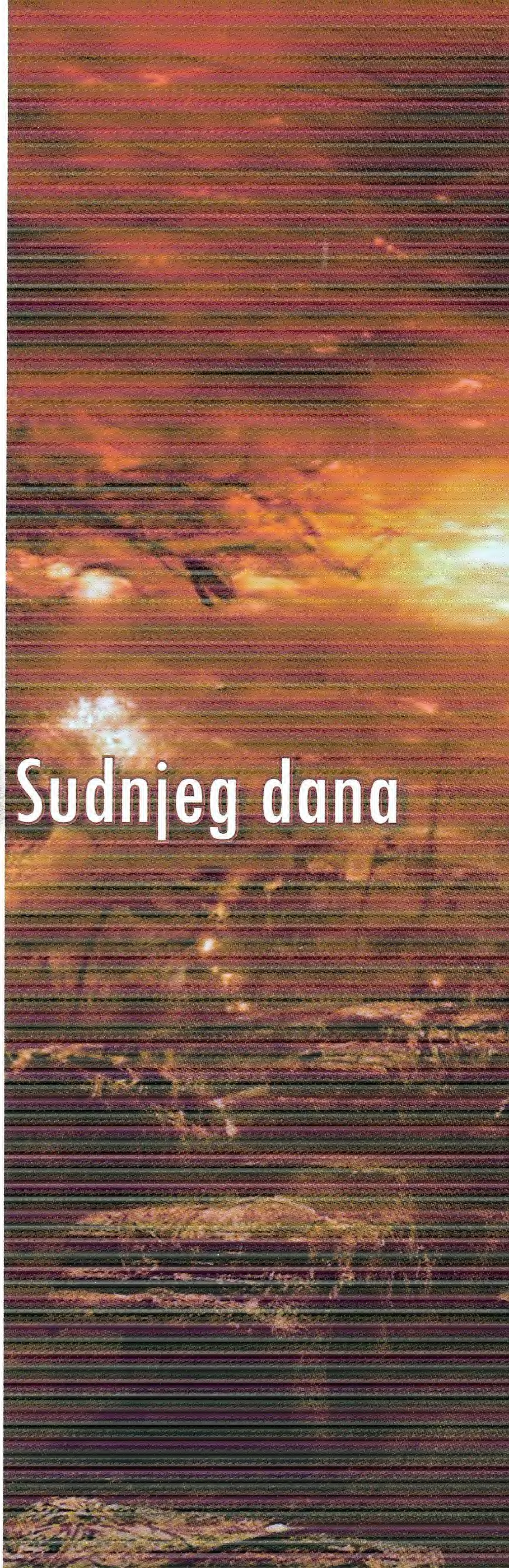

Mali predznaci Sudnjeg dana

Osnovna razlika između malih i velikih predznaka Sudnjeg dana leži u činjenici da će se veliki dogoditi neposredno prije nastupa Kijameta, sa besprimjernim efektom koji će osjetiti svaki čovjek bez izuzetka, dok će se mali predznaci desiti dosta prije i na različitim mjestima, tako da će ih doživjeti i osjetiti samo određena skupina ljudi, a ne svi ljudi...

Navest ćemo u redovima koji slijede male znakove i njihova pojašnjenja kroz ajete i hadise koji govore o ovoj tematici, maksimalno se koncentrirajući na decidnost značenja i vjerodostojnost predaja.

1.

Muhammedovo,
sallallahu alejhi ve sellem poslanstvo

Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da je njegovo poslanstvo dokaz i znak približavanja Sudnjeg dana, te da predstavlja jedan od njegovih prvih malih predznaka. Prenosi se od Sehla ibn S'ada, radijallahu anhu, da je vidio Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako je sastavio srednji prst i prstenjak, kazavši: "Poslan sam uporedo sa Sudnjim danom poput ova dva (prsta)."¹ U drugom je hadisu kazao: "Poslan sam kao prethodnica (početak) Sudnjeg dana."²

Kurtubi, rahimehullah, u vezi ovoga komentira slijedeće: "Najava Sudnjeg dana je sam Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jer je on posljednji poslanik posljednjeg vremenskog perioda, i poslan je, a da nema poslanika između njega i Sudnjeg dana."³

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim od Enesa, radijallahu anhu

² Bilježi Hakim u svom djelu *El-Kuna*, šejh Albani navodi da je hadis vjerodostojan u svojoj zbirci sahiha (*Es-silsiletu es-sahiha*), hadis br. 808. "En-nesm" u hadisu znači početak, a u osnovnom značenju predstavlja prve naznake povjetarca.

³ Pogledaj *Et-Tezkire* od Kurtubija, dio 1., str. 710.

2.

Poslanikovo

sallallahu alejhi ve sellem preseljenje na ahiret

Gubitak Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njegovim preseljenjem na ahiret predstavlja jedan od prvih znakova Sudnjeg dana. Tako nam 'Auf ibn Malik prenosi, da je u bici na Tebuku, otišao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je boravio u šatoru od kože, pa mu je tu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Broji (sa mnom) šestero prije Sudnjeg dana: moje preseljenje na ahiret, potom oslobođenje Bejtul-Makdisa, potom pomor među vama (koji će uzeti života) poput bolesti stoke¹, potom pojava obilnog imetka tako da se čovjeku udijeli stotinu dinara ali opet ostane nezadovoljan², potom smutnja kada neće ostati nijedna kuća kod Arapa, a da u nju neće ući, potom mirnodopski period između vas i Benu Asfera³, kada će vas iznevjeriti, došavši vam sa osamdeset zastava – pod svakom zastavom dvanaest hiljada."⁴

I zaista, Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, preseljenje na ahiret je bilo jedno od najtežih iskušenja koje je zadesilo muslimane, kada je pred očima ashaba, radijallahu anhu, pala tama, kao i po samoj Medini. Jer, Poslanikovom smrću prestala je silaziti Objava sa nebesa, nastupila je smutnja, a pojedina arapska plemena su se odmetnula od islama.

¹ U hadisu je doslovno spomenuta bolest "ku'as", kada iz nozdrva životinje curi tečnost nakon koje iznenada ugine.

² Tj. bit će imetka u izobilju i ljudi će se naučiti na izobilje tako da neće biti zadovoljni osim sa velikom količinom novca.

³ Tj. rimokatolika, današnjih Evropljana i Amerikanaca.

⁴ Bilježi imam Buhari.

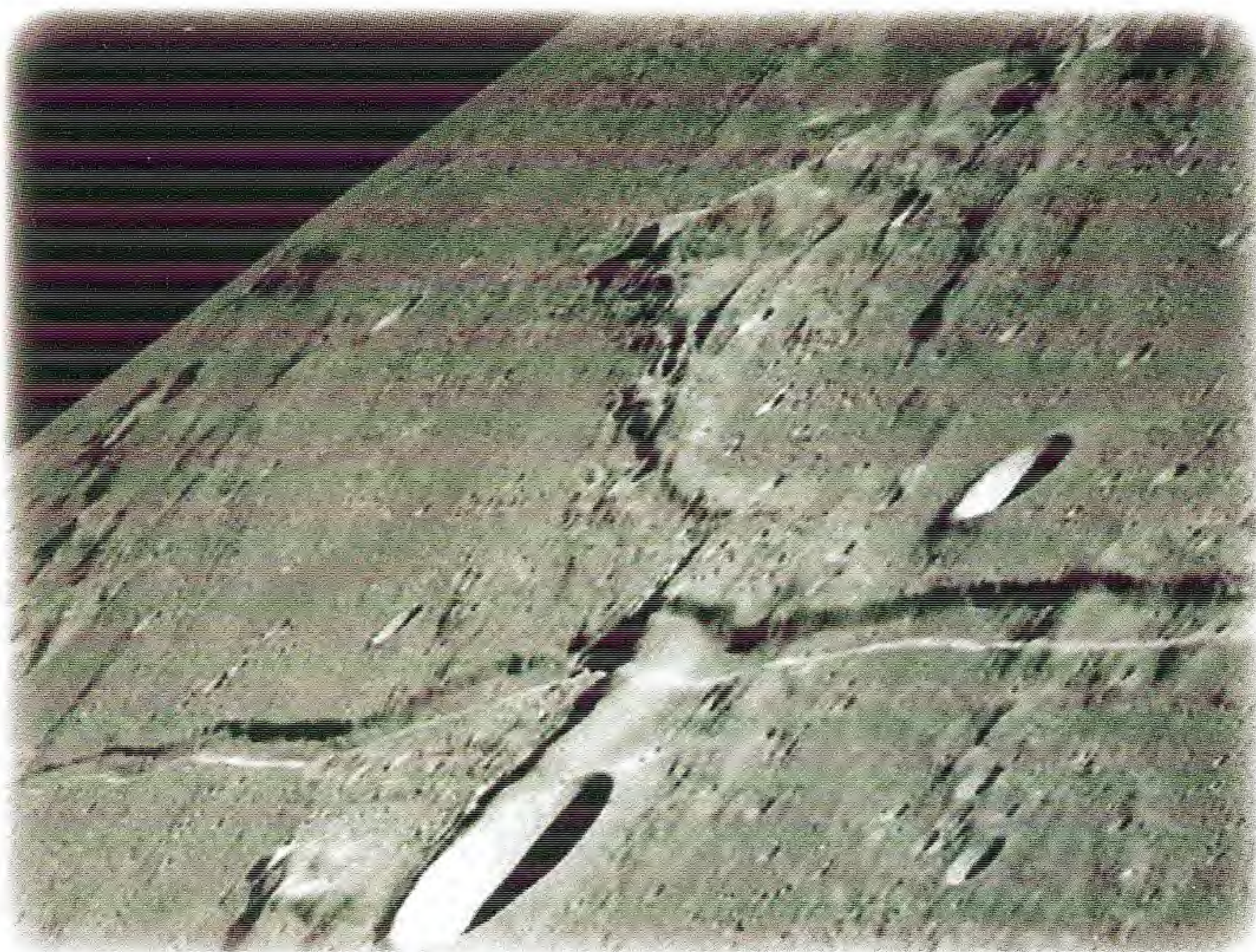

3.

Rascjepljenje Mjeseca

Kaže Uzvišeni: “Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio! a oni, uvijek kada vide dokaz, okreću se i govore: “Čarolija neprestana!”¹ Ibn Kesir, rahimehullah, navodi slijedeće: “Ovaj se događaj desio u vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što je zabilježeno u mnogobrojnim (mutevatir) predajama koje su vjerodostojno prenesene do nas. Postoji jedinstven i neupitan koncenzus među ulemom, da se rascjepljenje Mjeseca desilo u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i da predstavlja jednu od velikih mudžiza.”²

Tako Enes, radijallahu anhu, navodi slijedeći hadis: “Mekeliye su tražile od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da im pokaže kakav znak³, pa im se pokaza rascjepljenje Mjeseca.”⁴

A Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi slijedeće: “Bili smo tako sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Mini kada se raspoluti Mjesece na dvije polovine, jedna polovica s donje strane planine, a druga ispred. Na to nam Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Budite svjedoci!”⁵

Ibn Abbas, radijallahu anhu, opet opisuje slijedeći događaj: “Okupiše se jednom mušrici oko Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu rekoše: “Ako nam istinu govoriš, pa de raspoluti Mjesec na dvije polovine,

¹ Prijevod značenja sure El-Kamer: 1-2.

² Pogledaj: *Tefsiru Ibn Kesir*, dio 7., str. 427.

³ Kao potvrdu poslanstva. (Op. prev.)

⁴ Bilježe ga imami Buhari i Muslim.

⁵ Bilježe ga imami Buhari i Muslim.

jedna da bude poviš planine Ebu Kubejs, a druga poviš planine Kajka'an." Bješe noć uštapa, pa se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovom obrati svome Gospodaru da učini ono što su mu tražili. I dogodi se da se raspoluti Mjesec na dvije polovine, jedna poviš planine Ebu Kajsas, a druga iznad Kajka'ana. Na to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Budite svjedoci!"¹

4.

Preseljenje na ahiret svih Poslanikovih ashaba radijallahu anhu

Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, ashabi, neka je svima njima Uzvišeni Allah zadovoljan, najbolji su i najodabraniji ljudi poslije Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Tako u hadisu koji prenosi Ebu Musa, radijallahu anhu, stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zvijezde su garancija nebesima, pa kada nestane zvijezda, doći će nebesima ono što je obećano. A ja sam garancija svojim ashabima, pa kada ja odem, desit će se ashabima ono što je obećano. A ashabi su garancija moga ummeta, pa kada oni odu, desit će se ummetu ono što je obećano."²

U ovome hadisu je dakle spomenuta komparacija odlaska ashaba, radijallahu anhu, sa dva predznaka Sudnjeg dana, prvi je nestanak zvijezda i nestanak plamtećih svjetlica, a drugi je preseljenje Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na ahiret.

U drugim hadisima je spomenuto da će dobri ljudi odlaziti jedan po jedan sa ovoga svijeta, tako da će na zemlji ostati najgora stvorenja nad kojima će se i desiti Smak svijeta.

¹ Hadis prenosi Ebu Neim u *Delailu en-nubuvve*, a u lancu prenosilaca je Musa ibn Abdurrahman koji je poznat kao nepouzdan, ali ovaj hadis jača dosta drugih sličnih hadisa. Navodim ga ovdje smatrajući lijepim spomenuti nešto što su mnogi učenjaci navodili.

² Bilježi imam Muslim.

5.

Osvajanje Bejtul-Makdisa

Kada se pojavio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Bejtul-Makdis je bio u rukama rimokatolika, a Rimsko je carstvo tada bilo kompaktna i snažna država. Potom je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nago-

vijestio oslobođenje Kuds, označivši to jednim od predznaka Sudnjeg dana. Tako se u hadisu koji prenosi 'Auf ibn Malik navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naveo sedam događaja koji će se desiti prije pojave Sudnjeg dana. Spomenuo je između ostalih: "...osvajanje Bejtul-Makdisa."¹

Bejtul-Makdis je prvo bio osvojen u doba pravednog halife Omera ibn Hattaba, radijallahu anhu, sedamnaeste godine po Hidžri ili 637. po rođenju Isaa, alejhi selam Tada je očišćen od nevjerstva i u njemu je sagrađena džamija.

Drugi je put osvojen u doba Ejubijske države, pod vođstvom Salahuddina Ejubije, 583. hidžretske ili 1187. godine po Isau.

Kuds će ponovo biti osvojen od strane vjerničke skupine kada će i drveće i kamenje progovoriti upozoravajući: "O muslimanu, o robe Božiji, evo jevreja iza mene, dođi i ubij ga."²

Poslije ćemo spomenuti pojedine bitke koje su se desile za Kuds i neke između muslimana i jevreja.³

¹ Bilježi imam Buhari.

² Bilježi imam Buhari.

³ Pogledaj predznak pod rednim brojem 95 od malih predznaka Sudnjeg dana.

Pomor poput pomora od bolesti (ku'as) stoke

Ovaj je događaj također predznak Sudnjeg dana, a u hadisu je upotrebljen izraz "pomor" što označava mnoštvo umiranja, kao što se dešava od epidemije koja odnese mnoštvo ljudskih života, sve grupu po grupu.

Mjesto Amwas kraj Kudsa u Palestini

Neki kažu da se ovo desilo kada se pojavila epidemija tkz. kuge Amwas.¹ Ova kuga se javlja u obliku nateklina i prištova na tijelu, praćenih žestokom upalom i velikim neprijatnostima. Smrtonosna je i zarazna i vrlo se brzo prenosi.

‘Auf ibn Malik nam prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nabroj (sa mnom) šestero prije Sudnjeg dana,” te je spomenu između ostalog: “...pomor među vama (koji će odnijeti života) poput bolesti (ku’as) stoke.”²

Ovakav se događaj dogodio ummetu u doba Omera ibn Hattaba, nakon osvajanja Kudsa, 16. hidžretske godine. Kuga se dvije godine poslije proširila po cijelome Šamu,³ a prenosi se da je od nje umrlo preko dvadeset i pet hiljada muslimana.

Od ove je kuge preselilo i nekoliko ashaba, od njih i Muaz ibn Džebel, Ebu Ubejde, Šerahbil ibn Hasne, Fadl ibn Abbas ibn Abdulmuttalib, radijallahu anhum.

¹ Ime je nastalo po mjestu Amvas, u blizini grada Kudsa u Palestini. (Op. prev.) Pogledaj *M’udžemu el-buldan*, dio 4., str. 177.

² Bilježi imam Buhari.

³ Tj. po današnjim državama Palestini, Jordanu i Siriji. (Op. prev.)

Od bolesti stoke "ku'as" spomenute u hadisu koja napadne stoku i od koje ona iznenada uquine u početku se da primijetiti samo sluz koja procuri iz nosa. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je veliki pomor muslimana uporedio s ovom bolešću jer i kod kuge, kao i kod ove bolesti stoke, procuri sluz, samo što kod ljudi procuri iz prištova na tijelu. Nakon toga bolesnik umire.

Kuga ili kolera je jedan od najtežih oblika zarazne bolesti

7.

Pojava raznovrsnih i mnogobrojnih nereda

Ovaj predznak Sudnjeg dana je jedan od znakova koji su se počeli jasnije raspoznavati u ovom našem dobu. Uistinu današnji čovjek se našao u vrtlogu raznih nereda i iskušenja. Među prvima iskušenjima je gledanja u haram, koji se danonoćno emitira preko satelitskih programa, kroz mnogobrojne printane medije i internet, i preko raznih slika i video klipova koji se šalju mobitelima. Ko se prođe i sačuva ovakvih i sličnih harama iz strahopoštovanja prema Uzvišenom Allahu, nadoknadit će mu njegov Gospodar imanom čiju će posebnu slast naći u svom srcu.

Onaj koji čuva svoju vjeru je poput onoga koji čuva žaravicu

Drugo iskušenje je oličeno u lahkoći uzimanja haram imetka, putem kamate ili mitom ili prodajom zabranjenih stvari poput alkohola, droge, duhana i sl. Oni koji stječu haram imetak ulaze u red onih kojima Allah ne uslišava dove i obećava im bolnu kaznu.

Odijevanje zabranjenom odjećom, kako muškaraca tako i žena, također predstavlja iskušenje današnjeg vremena.

Sva ova i slična upadanja ljudi u različita iskušenja i fitnet (smutnju) prouzročili su da je bogobožan i krijeposan čovjek postao iznimka i čudak u svojoj okolini.

Fitnet je inače jednina od riječi "fiten", a označava smutnju, iskušenje i ispit, i koristi se za sve što predstavlja pokuđeno. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nam je nagovijestio dolazak ogromnih iskušenja koja će snaći vjernika da neće moći raspoznati istinu od laži, i kako god ga snađe neko od iskušenja, on poviče: "Ovo će me uništiti," pa potom to iskušenje prestane, a odmah dođe drugo. Tako nam Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dočekajte (dobrim) djelima iskušenja koja su poput najmračnijeg dijela noći; čovjek će tada osvanuti kao vjernik, a omrknuti kao nevjernik, i omrknut će kao vjernik, a osvanuti kao nevjernik. Prodavat će svoju vjeru za neznatnu dunjalučku korist."¹

Značenje hadisa

Hadis podstiče vjernike na činjenje dobrih djela, prije nego što ih bude nemoguće raditi i prije nego što nas zaokupiraju nadolazeća mnogobrojna iskušenja, koja će se slagati jedna na druga, kao što u najmračnijem dijelu noći u kojoj nema Mjeseca bude naslagana tama jedna na drugu.

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je nadalje djelimično opisao pogubnost tih iskušenja, pa je spomenuo da će čovjek osvanuti kao vjernik, a omrknuti kao nevjernik, i obratno, dakle u jednom će danu doživjeti totalnu transformaciju – upravo zbog veličine tih iskušenja.

---

¹ Bilježi imam Muslim.

8.

Pojava satelitskih prenosa

Visoko iznad naših glava se danas nalazi više od sto i trideset hiljada različitih satelita, sa svakavim programima koji su puni nevaljaština i smutnji, a određene nagovijesti općih iskušenja spomenute su u gore navedenom hadisu: "Djelima (dobrim) dočekajte iskušenja koja su poput najmračnijeg dijela noći..." O iskušenjima satelitskim programima nagoviješteno je

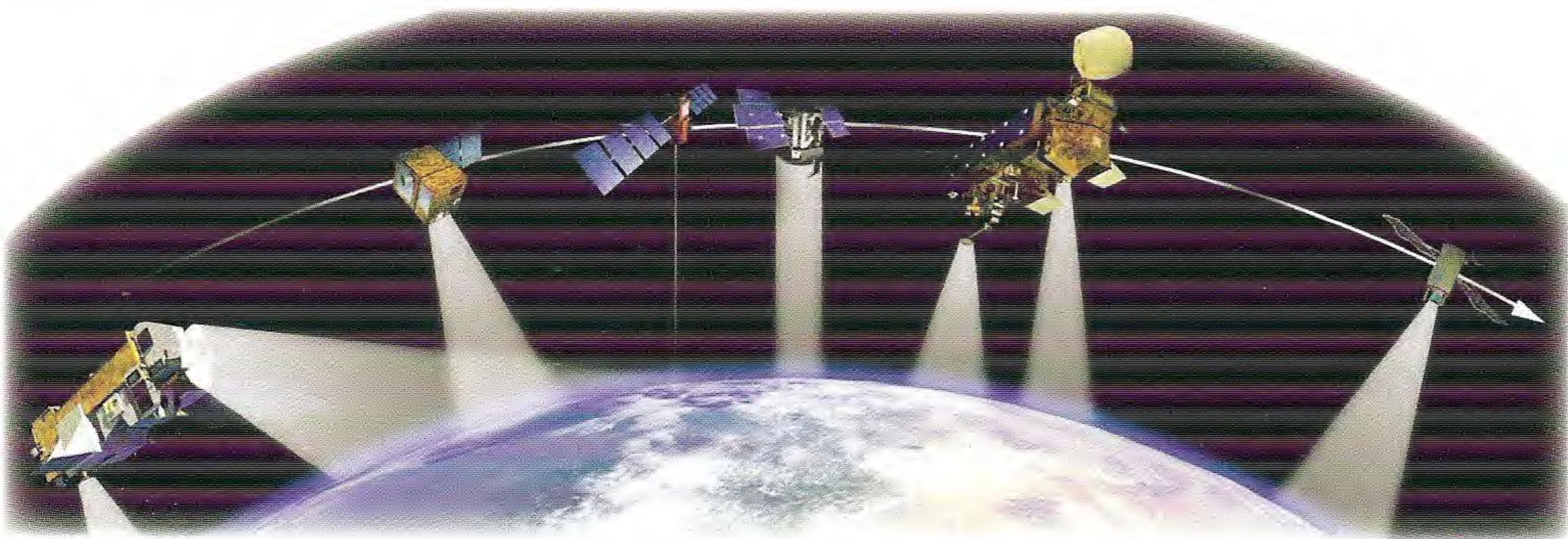

u hadisu, koji bilježi Ibn Ebi Šejbe u svom *Musennafu* sa vjerodostojnim lancem prenositelja, da je Huzejfe ibn Jeman, radijallahu anhu, rekao: "Samo što se na vas nije sručilo zlo iz nebesa, i doprijet će čak do el-fejafija!" Neko je upitao šta je el-fejafij, a Huzejfe je dogovorio: "Suha (beživotna) zemlja."

Satelit u pustinji, na "suhoj zemlji"

Arapri riječ "es-sema" upotrebljavaju u značenju svega što je iznad čovjeka, poput nebesa, svemira itd. U "Lisan-l-arabu" stoji da je: Es-semau je sve što je iznad čovjeka i što ga nadvisuje.

Televizija danas prenosi sve što emitiraju sateliti, od fitne do razuzdanosti, do te mjere da i oni koji žive u pustinji u šatorima, na suhoj i mrtvoj zemlji, nisu zaklonjeni od ovih iskušenja i smutnji.

Bitka na Siffinu

U predznake Sudnjeg dana ulaze i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, vijesti o ratovima i bitkama koji će se desiti, bilo između muslimana i nevjernika, bilo između samih muslimana. Jedan od Poslanikovih nago- vještaja je bitka na Siffinu, koja se desila nakon ubistva Osmana, između tabora Alija, radijallahu anhu, i tabora Muavije, neka je Allah zadovoljan svim ashabima. Bitka se desila 36. godine po Hidžri i predstavlja jedan od predznaka Sudnjeg dana.

Poprište bitke na Siffinu, Sirija

Od Ebu Hurejre, radijalla- hu anhu, se prenosi da je Vje- rovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sudnji dan neće nastupiti dok se ne sukobe dvi- je ogromne skupine. Među nji- ma će se rasplamsati težak rat, a ono čemu zovu i jedni i drugi bit će identično."¹

Napomena: Stav učenjaka u pogledu fitne među ashabima

Ashabi, radijallahu anhu, su obični ljudi, nisu vjerovjesnici, tako da su oni u svome idžtihadu, te po svojim stavovima i pojedinim greškama poput ostalih ljudi. Tako je i sa sukobima koji su se desili među njima. Ehlu-sunet je bez izuzetka jedinstven u stavu da su ashabi najbolji lju- di, najvrijedniji i najbliži uputi Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Jedinstveni su također na stavu da ne treba zalaziti u njihove međusobne sukobe i kopati po njima, tražeći njihova međusobna raz- mimoilaženja, te govoriti o tome i širiti među običnim ljudima, jer će neodmjerena priča o fitni koja se desila ostaviti negativan utisak i nela- godu u grudima običnih ljudi spram njih. Ispravno je kod Ehlu-sunneta da se treba suzdržati spram sukoba koji su se desili među njima.

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

10.

Pojava havaridža

U predznake Sudnjeg dana spada i pojava različitih frakcija, koje su u koliziji sa Poslanikovim učenjem i uputi na kojoj je bio on i njegovi ashabi. Jedna od ovih firki je haridžijska¹ frakcija koja je s početka bila u Alijevom taboru, ali su se odmetnuli kada je tražena presuda između Alija, radijallahu anhu, i Muavije, radijallahu anhu, povukavši se do sela Harura' u blizini Kufe.

Navest ćemo neke od njihovih stavova:

- Smatraju nevjernikom onoga koji učini veliki grijeh, poput bluda, pijenja alkohola i sl., i kao takav će po njima boraviti vječno u vatri. Ovo je naravno očita zabluda. Istina je da musliman koji načini veliki grijeh ne postaje nevjernik, ali je grješnik po tom činu, za koji može da se iskreno pokaje i da mu pokajanje bude primljeno, ako odluči da taj grijeh više neće činiti.
- Hardižije smatraju nevjernicima Alija, radijallahu anhu, i Muaviju, radijallahu anhu, i mnoge druge ashabe koji su pristali na presudu.
- Smatraju dozvoljenim ustanak protiv vladara grješnika, iako nije sigurno da su nevjernici.
- Pozivaju se da posjeduju znanje i opterećuju se silnim ibadetom, a ne poznaju propise Allahove Knjige. Haridžija je bio i Zul-Huvejsire, a ciljajući i na njega Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je o haridžijama rekao: "Napuštaju vjeru kao što strijela prođe kroz plijen."

Naime, od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Dok smo jednom sjedili sa Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, a on je dijelio imetak među ljudima, dođe mu Zul-Huvejsire, čovjek iz plemena Beni Temim, i povika: "O Božiji Poslaniče, budi pravedan!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu uzvрати: "Teško tebi, ko će biti pravedan ako neću ja!? Ostao bi ti bez nade i gubitnik bi bio, kada ja ne bi bio pravedan!" Omer povika: "O Allahov Poslaniče, dozvoli mi pa da ga sasječem po vratu." "Ostavi ga," reče Resulullah, "jer zaista on i njegovo društvo su takvi da ćete vi smatrati malim svoj namaz spram njihova namaza i vaš post spram njihova posta. Oni uče Kur'an ali im ne prelazi grkljenove, napuštaju vjeru kao što strijela prođe kroz plijen. A pogledaš li u šiljak strijele, ništa nećeš primijetiti, i pogledaš li opet u tetivu za vezivanje vrška strijele, ništa nećeš

¹ Havaridži ili haridžije.

primijetiti, i pogledaš li opet u dio između perja i šiljka, ništa nećeš primijetiti, i pogledaš li opet u perušku na strijeli, ništa nećeš primijetiti. Već su pretečeni i burag i krv. Vođa im je crni čovjek, jedna mu nadlaktica poput ženskih grudi, ili poput mesa koje visi i trese se, pojave se kad među ljudima nastanu mimoilaženja.”¹

Metafora strijele u hadisu znači da haridžije izlaze iz dini-islama s pojedinim djelima a da to i ne primijete. Kao kada lovac odapne strijelicu prema meti, srni ili jelenu npr., pa je pogodi da strijelica probode i prođe kroz meso s druge strane žrtve tako da lovac misli da je uopće nije pogodio.

Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Prije Sudnjeg dan pojavit će se ljudi nezrelih godina, ograničenog razuma, učit će Kur’an ali im on neće prelaziti grkljenuve², govorit će riječima najboljih stvorenja, a napuštati će vjeru kao što strijela prođe kroz plijen.”³

Pojava haridžija

Kada se okončala bitka na Sifinu, Šamljani i Iračani sklopiše dogovor da se presudi između dva tabora. Tada se Ali, radijallahu anhu, već bio povukao prema Kufi, a usput su ga napustile haridžije, njih oko osam hiljada, ili po nekima, šesnaest hiljada. Utaborili su u selu Harura. Ali, radijallahu anhu, im potom posla Ibn Abbasa, radijallahu anhu, da ih urazumi, pa kada je porazgovarao s njima, povratio se jedan dio pod zapovjedništvo halife Alija, radijallahu anhu, a ostali ostadoše na zabludi.

Rasprava je otprilike ovako tekla, shodno onome što prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhu: “Kada su se odvojile haridžije, bilo ih je šest hiljada, dogovoriše se da ratuju sa Alijem ibn Ebi Talibom, radijallahu anhu. I svako malo dođi bi čovjek do halife i reci bi mu: “O vođo vjernika, zaista se ova jedna grupa okreće protiv tebe.” “Prođi se,” odgovori bi on, “ja ih neću napadati osim ako oni mene ne napadnu, a to će i učiniti.” Tako je bilo dok mu ja ne odoh jednog dana, na podne-namaz, te mu rekoh: “O vođo vjernika, odgodi malo namaz, otišao bih do one grupe da im kažem nešto.” Reče mi: “Bojim se za tebe.” “Nemoj,” rekoh mu, a bio sam poznat kao čovjek lijepa ahlaka, nikome nisam ništa našao učinio... I tako mi dozvoli, a ja im odoh, obukavši najljepšu odjeću iz Jemena. Otišao sam im poslijepodne. Ušao sam kod njih,

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

² Tj. ne razumijevajući i ne radeći po onome što je u njemu.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

i do tada nisam vidio ljude da su veći trudbenici od njih, na čelu im ožiljci od sedžde, ruke im otvrdjele od žuljeva kao u deve, na njima iznosana odjeća, podvrnutih rukava, mršavih lica od bdijenja noću... Nazvao sam im selam, oni mi poželješe dobrodošlicu i upitaše za razlog dolaska.

Rekao sam: "Dolazim vam od muhadžira i ensarija, i od tazbine Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njima je objavljen Kur'an i oni su znani u njegovu tumačenju od vas."

Neki od njih povikaše: "Ne prepirite se sa Kurejšijem; zar Uzvišeni nije rekao: "... Nego, oni su svađalački narod."¹

A dvojica ili trojica njihovih rekoše: "Razgovarat ćemo s njim."

Ja rekoh: "Recite, šta prigovarate Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, tazbini, muhadžirima i ensarijama; njima je objavljen Kur'an, a među vama nema nijednog od njih, i oni su najznani u tumačenju Kur'ana?!"

Oni odgovoriše: "Troje!"

Odvratih im: "Recite."

Rekoše: "Prvo je u vezi presude, kako mogu ljudi suditi o onom što je Allahovo, a Uzvišeni kaže: "A zar sud pripada ikom do Allahu?!"² I šta ljudi imaju suditi nakon Allahovih riječi!?"

Rekoh im, to je jedno, dajte šta još ima.

"Što se drugog tiče," rekoše, "odnosi se na onoga koji se borio³, a niti može biti zarobljen, niti plijenom postati. Ako se radi o vjernicima, pa zašto nam je onda dozvoljeno da se borimo protiv njih i ubijamo ih, a nije nam dozvoljeno da ih za ratne zarobljenike uzimamo?!"

Rekoh: "A šta je treće?"

Odgovoriše: "Zašto je (Ali, radijallahu anhu) uklonio nadimak "vođa pravovjernih", pa ako nije vođa vjernika onda je vođa nevjernika?!"

Rekoh: "Ima li još šta da prigovarate osim ovo troje?"

"Dosta nam je ovo", odgovoriše, a ja im onda započe sa odgovorima: "Što se tiče prigovora na sud od strane ljudi u pogledu onog što je Allahovo, proučit ću vam iz Allahove Knjige nešto što će opovrgnuti vaš prigovor! A ako ga opovrgnem, hoćete li se povratiti," upitao sam, a oni potvrdiše.

¹ Prijevod značenja sure Ez-Zuhruf: 58.

² Prijevod značenja sure Jusuf: 40

³ Mislili su na Aišu, radijallahu anhu, koja je bila u suprotnom taboru.

Nastavio sam: “Zaista je Allah povjerio sud ljudima, oko stvari koja vrijedi četvrtinu dirhema (radilo se o cijeni zeca)”, pa im proučih ajet: “O vi koji vjerujete, ne ubijajte divljač dok ste u ihramima! Onome ko od vas to hotimično učini, kazna je da jednu domaću životinju, čiju će vrijednost prosuditi dvojica vaših pravednih ljudi, kao kurban zakolje...”¹ A o mužu i supruzi, Uzvišeni kaže: “A ako se bojite razdora između njih dvoje, onda pošaljite jednog suca iz njegove, a jednog iz njene porodice.”² Eto, Allahom vas zaričem, da li mislite da je ljudski sud o tome da se dva tabora izmire i spriječi prolijevanje krvi preči, ili sud oko jednog zeca ili pomirenja čovjeka i žene?!”

“Da, preči je sud o tome da se izmire dvije skupine,” potvrdiše, a ja ih upitah: “Jesam li završio sa prvim?”

Rekoše: “Jesi,” pa ja nastavih: “A u pogledu drugog vašeg prigovora na onoga koji se borio, a nije ni zarobljenik, ni plijen; pitam vas je li vi to vrijeđate vašu majku Aišu, radijallahu anhu?! Allahom se kunem, ako bi ste odgovorili da vam nije majka, izašli bi iz dini-islama! I Allahom se kunem, ako biste rekli, bit će naša zarobljenica, i bit će nam halal kao što su nam halal ostale ratne zarobljenice, kažem vam izišli bi iz dini-islama! Vi ste tako između dvije zablude, jer Uzvišeni Allah kaže: “Vjerovjesnik je bliži vjernicima nego oni sami sebi, a supruge njegove su – kao majke njihove...”³ Jesam li završio i sa ovim”, upitao sam, a oni potvrdiše.

“Što se tiče trećeg prigovora,” rekoh im, “da je Ali, radijallahu anhu, uklonio nadimak “vođa vjernika” koji su mu nadjenuli, navest ću vam primjer koji će vas sigurno zadovoljiti. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je na dan Hudejbije uspostavljao primirje sa mušricima Mekke, Ebu Sufjanom ibn Harbom i Suhejlom ibn Amrom, pa je rekao Aliju, radijallahu anhu, da napiše ugovor, a Ali, napisa: Ovo je ugovor Muhammeda, Allahova poslanika... Na to se mušrici pobuniše, rekavši: “Allaha nam, ne vidimo da je on Allahov poslanik, da smatramo da jeste, ne bi se borili protiv njega.” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: “Allahu moj, Ti znaš da sam ja Tvoj poslanik.” Pa se obrati Aliju: “Izbriši riječi Allahov poslanik, i napiši: Ovo je ugovor od strane Muhammeda ibn Abdullaha...” Allahom se zaklinjem, zaista je Allahov Poslanik bolji od Alija, pa je rekao da se izbrišu riječi “Allahov poslanik”. Nakon ovog razgovora, muslimanima se povrati dvije hiljade ljudi, a ostali ostadoše da se bore.”⁴

¹ Prijevod značenja sure: El-Maide: 95.

² Prijevod značenja sure: En-Nisa': 35.

³ Prijevod značenja sure: El-Ahzab: 6.

⁴ Bilježi Abdurrezak u *Musennafu* i Hakim u *Mustedreku*, on ga je ocijenio vjerodostojnim po uvjetima imama Muslima.

I Alija, radijallahu anhu, im se potom obratio u džamiji u Kufi, a bili su u njenom donjem dijelu odakle mu odvratiše: “Nema suda do Allahovog,” i rekoše još: “Pripisao si Allahu ravna kada si tražio ljude za suce, a ne da presudi Allahova Knjiga.”

Alija, radijallahu anhu, im na to odvrati sljedeće: “Kod nas vam je zagarantirano troje: nećemo vam zabranjivati džamiye, nećemo vam uskraćivati dio od ratnog plijena i nećemo vas napadati osim ako nered budete činili.”

Oni se nedugo poslije ovoga okupiše i napadoše muslimane koji se našli u njihovoj blizini, ubivši sve koji su tu bili, između ostalih i Abdulla-ha ibn Habbaba ibn el-Ereta i njegovu suprugu kojoj su rasporili stomak. Kada ih je Ali, radijallahu anhu, upitao ko je to učinio, odgovoriše da su svi učestvovali u ubistvu. Ali, radijallahu anhu, na to opremi vojsku i na njih je povede, pa se sukobiše u mjestu Nehrevan, gdje ih žestoko porazi.

11.

Pojava lažova koji su se predstavljali kao vjerovjesnici

Jedan od predznaka Sudnjeg dana je i pojava lažljivaca i prevaranata koji će se predstavljati kao novi vjerovjesnici, šireći nered i izazivajući smutnju sa svojim podvalama. Ovih će prevaranata biti tridesetak, kako nas je obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Prenosi se da je rekao: “Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojave lažljivci prevaranti, njih blizu trideset, svaki od njih će govoriti da je Allahov poslanik.”¹

Ovaj se predznak obistinio, već se pojavio velik broj ovih prevaranata, i to odmah nakon dolaska islama. A ima ih i u novije vrijeme, i vjerovatno će ih biti još, sve dok se ne pojavi posljednji najveći lažac, ćoravac Dedždžal, da nas Allah učuva njegova iskušenja. Jednom se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obraćao skupu muslimana, pa im je rekao: “Uistinu, neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojavi trideset prevaranata, posljednji od njih je ćoravi lažov.”²

A Sevban, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Sudnji dan dok se plemena iz moga ummeta ne sastanu sa idolopoklonicima i dok ne počnu obožavati kumire. I zaista će se u mome ummetu pojaviti trideset lažljivaca, svaki od njih se umislio da je vjerovjesnik, a ja sam pečat svih vjerovjesnika – nema vjerovjesnika nakon

¹ Bilježi imam Buhari.

² Bilježi imam Ahmed sa ispravnim lancem prenosilaca.

mene.”¹ Također je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najavio da će se pojaviti dvadesetsedmerica koja će zvati da su vjerovjesnici, četverica od njih bit će žene. Taj nam hadis prenosi Huzejfe, radijallahu anhu, a u njemu stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “U mom će ummetu biti lažljivaca prevaranata, njih dvadesetsedmero, od njih su četiri žene – a ja sam pečat svih vjerovjesnika, nema vjerovjesnika nakon mene.”²

Prevaranti neposredno nakon pojave islama

1. Pri kraju života Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pojavio se u Jemenu Esved el-Ensi, i odmetnuvši se od dini-islama, pozivao je da je vjerovjesnik. Njegovo je odmetništvo od islama bilo prvo koje se desilo u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Okupio je svoje pristalice i za tri-četiri mjeseca okupirali su cijeli Jemen, na što Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tamošnjim muslimanima posla poruku da se bore protiv njega. Muslimani se odazvaše i ubiše prevaranta u njegovoj kući, u kojoj je živjela i njegova žena. Nju je inače na silu oženio, nakon što je ubio njenog supruga, a bila je vjernica u Allaha i poslanika Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon njegova ubistva, islam ojača u Jemenu, a muslimani poslaše poruku Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, sa lijepom viješću. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je o tome bio već obaviješten Objavom, pa je obradovao as-habe da su vrijeme lažova i njegova vlast u Jemenu najzad okončani.

2. Talha ibn Huvejlid el-Esed se također predstavljao kao vjerovjesnik i borio se protiv muslimana u nekoliko navrata, ali je nakon nekog vremena prihvatio islam i postao uzoran vjernik. Poslije se priključio muslimanskoj vojni, boreći se istinskim džihadom sve dok nije pao kao šehid u Nehevenu.

3. Kao poslanik lažno se predstavljao i Musejlema el-Kezzab, govoreći da mu objava dolazi u pomračini. Ebu Bekr, radijallahu anhu, na njega posla vojsku pod vodstvom Halida ibn Velida, Ikrime ibn Ebi Džehla i Šerahbila ibn Hasne. Ovaj ih dočeka sa vojskom od četrdeset hiljada boraca, te se zapodjenu žestok okršaj. Borbeni krug se napravi oko Musejleme i njegove vojske, a ubi ga Vahši ibn Harb³, radijallahu anhu. Bitka se tako i okonča, otpadnici doživješe poraz i zavijori se zastava tevhida.

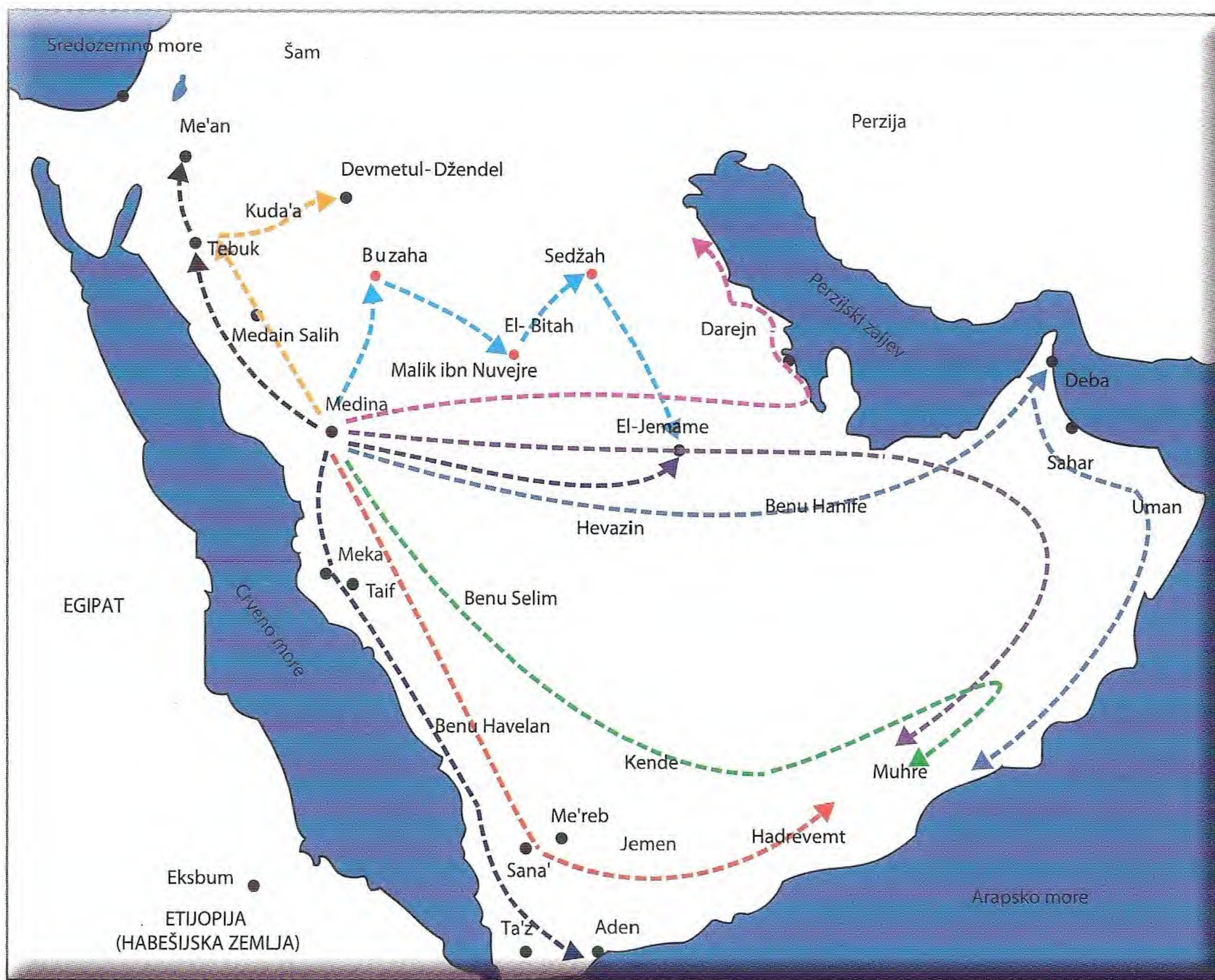
¹ Bilježe ga Ebu Davud i Tirmizi, a hadis je vjerodostojan.

² Bilježe ga Ahmed i Taberani u *El-Kebiru* i *El-Evsetu*, također i Bezzar, sa povjerljivim lancem prenosilaca.

³ Onaj koji je na Uhudu ubio Hamzu, radijallahu anhu, kako bi otkupio svoju slobodu iz ropstva. (Op. prev.)

4. Kao vjerovjesnica se predstavljala Sidžah bint Haris el-Taglibijje. Inače je bila Arapkinja, kršćanka, pojavila se nakon Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, preseljenja na ahiret. Priključio joj se velik broj sljedbenika iz njenog ali i drugih plemena, pa su ratovali s neistomišljenicima, sve dok nisu dostigli do Jemame. Tu se sreće sa Musejlemom pa mu povjerova, a ovaj je oženi i ona osta s njim dok nije poginuo u bici s muslimanima. Poslije se vratila u svoje pleme Beni Taglib, pa se pokaja i primi islam i posta čestita muslimanka. Poslije se preselila u Busru i u njoj je i umrla.

Karta prikazuje poprišta ratova sa otpadnicima od islama

— Halid ibn Velid	— Ikrime ibn Džehle	— Suvejd ibn Mukrin
— Halid ibn Se'id	— Amr ibn el-'As	— Huzejfe ibn el-Gatafani
— 'Urfudže ibn Herteme	— Šurahbil ibn Hasne	
— El-'Ala ibn el-Hadremi	— Muhadžir ibn Ebi Umejje	

5. U doba tabiina pojavi se prevarant Muhtar ibn Ebi Ubejd es-Sekafi, koji se s početka predstavljao kao pripadnik šiizma, i kao takav okupi veliki broj pristalica iz šiitskog tabora. Govorio je da mu silazi Džibril, alejhi selam. Između njega i njegovih sljedbenika uslijedilo je niz bitaka sa muslimanima pod vođstvom Musaba ibn Zubejra, sve dok Muhtar ne bi ubijen u jednoj od njih.

6. Haris ibn Se'id se pojavio u Damasku, prikazujući se ljudima kao pobožnjak, da bi potom pozivao da je vjerovjesnik. Kada je čuo da je ta vijest doprla do halife Abdulmelika ibn Mervana, sklonuo se od javnosti. Međutim, jedan Busranin je saznao gdje se nalazi, pa se počeo predstavljati da vjeruje u njegovu priču, kako bi mu ovaj dopustio da stalno ulazi kod njega, bez prethodne najave. Busranin to iskoristi i obavijesti halifu Abdulmelika, a ovaj s njim posla grupu vojnika koji zarobiše lažnog vjerovjesnika i doveđoše ga halifi. Halifa pozva ulemu i pravnike da mu iznesu argumente i da ga poduče, pozivajući ga da je to spletko šejtanova i da se pokaje. Međutim, ovaj odbi te bi smaknut kao otpadnik od vjere.

7. U novije vrijeme, prije nešto više od sto godina, u Indiji se pojavio Mirza Gulam Ahmed Kadijani, pozivajući da je vjerovjesnik. Govorio je da mu objava silazi s nebesa i da ga je Allah, dželle senauhu, obavijestio da će živjeti osamdeset godina. Pridobio je podosta pristalica, međutim učenjaci su mu se argumentirano suprotstavili, pojašnjavajući njegovu zabludu. Opominjao ga je i poznati indijski učenjak Sena'ullah el-Amireteseri, na kraju ga je izazvao, godine 1326. po Hidžri, (1908. po Isau), da onaj koji je lažljivac i u zabludi između njih dvojice, umre a da ovaj drugi bude tome svjedok. Tako je uputio dovu Allahu da onog koji je lažljivac usmrti, da ga iskuša s bolešću kolere i da od nje umre. Nakon godinu dana, Kadijani je navukao opaku bolest, a otac od njegove supruge kazuje da ga je vidio kako se užasno pati od bolova koji su ga snašli. Jednom ga je pozvao i samo progovorio: "Obolih od kolere", nakon čega više nije progovorio nijednu razgovjetnu riječ. Tako je i umro.

Lažni poslanici su se pojavljivali i pojavljivat će se jedan za drugim sve dok se ne upotpuni konačan broj kojeg je nagovijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i dok se ne pojavi posljednji prevarant – Dedždžal. On će se pojaviti pri kraju dunjaluka, da nas Allah učuva toga iskušenja, nakon čega će sići Isa sin Merjemin, alejhi sellam, da okonča s njim i neredom koji je činio¹.

---

¹ O Isau sinu Merjeminu, alejhi sellam., i o Dedždžalu bit će govora u prvom i drugom velikom predznaku Sudnjeg dana.

Napomena

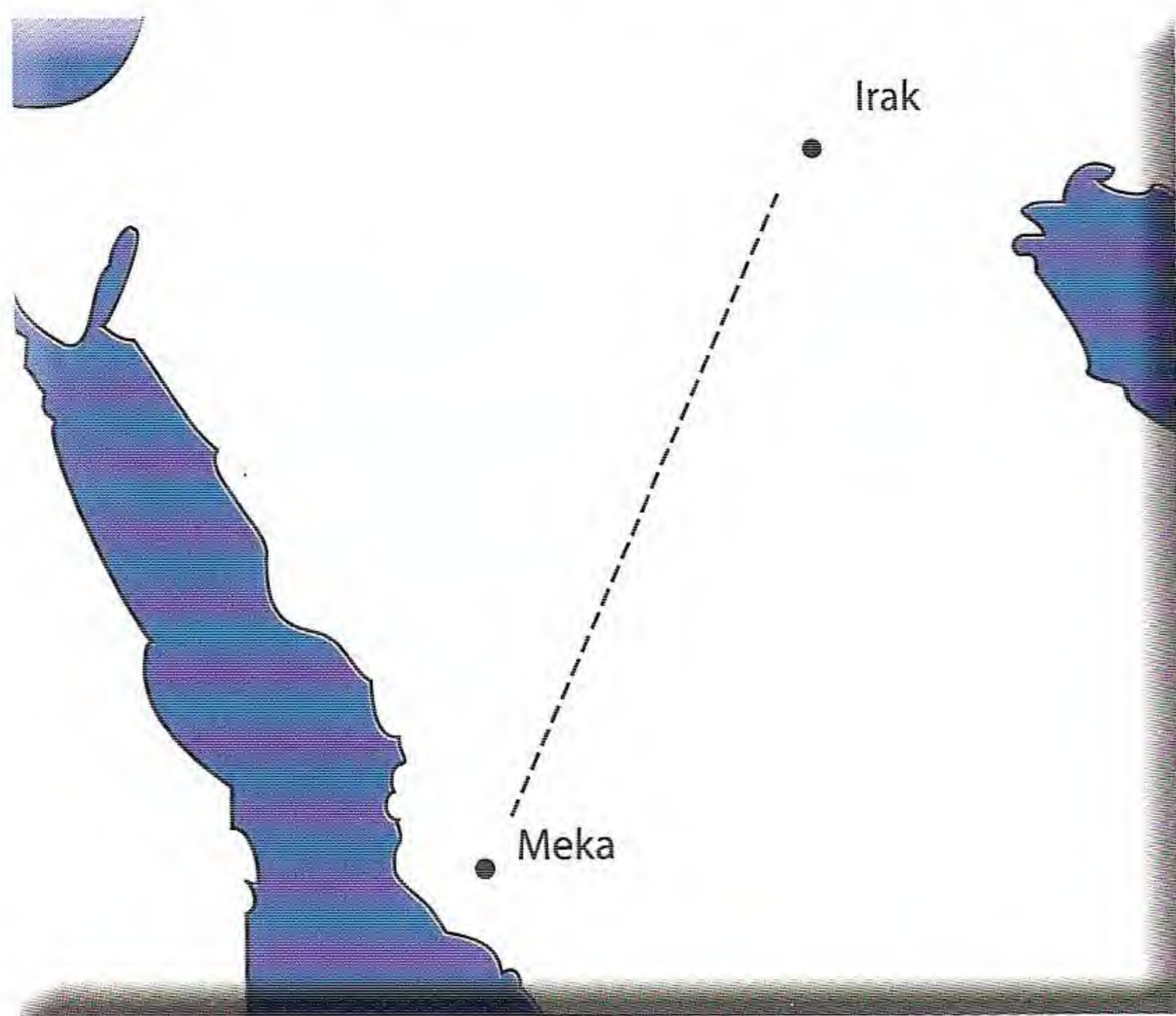
Nekim ljudima je ostalo nejasno oko broja trideset lažnih vjerovjesnika koji se pojavio u hadisu, a istina je da je lažnih vjerovjesnika bilo dosta više.

Odgovor na ovu nedoumicu je u pojašnjenju hadisa u kojem se cilja na tridesetericu, koji će biti poznati i koji će za sobom imati sljedbenike, za razliku od mnogobrojnih ostalih koji će ostati anonimusi i bez značajnog broja pristalica.

12.

Proširenje bezbjednosti i rahatluka

U prvo vrijeme muslimani su živjeli uglavnom u Mekki i Medini, a to je bilo vrijeme ratova i pripravnosti za bitke i napade od strane neprijatelja. Već tada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio muslimane da će sa približavanjem Sudnjeg dan nastati bezbjednost i da će se živjeti u miru i rahatluku. Rekao je: “Neće nastupiti Sudnji dan dok Arabija ponovo ne postane zelena i puna rijeka, i dok jahač ne bude putovao od Iraka do Mekke, ne plašeći se ničega osim da zaluta s putu¹. I dok se ne umnoži heredž.” Upitan je šta je heredž, pa je odgovorio: “Ubijanje!”²

Ovo se kazuje i u hadisu koji prenosi ‘Adij ibn Hatim, radijallahu anhu, kojega je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “O ‘Adij, da li si vidio Hiru³?” “Nisam, ali sam čuo za nju,” odgovorio mu je, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: “Ako poživiš dovoljno, zaista ćeš čuti kako žena iz Hire putuje da tavafi oko Kabe (do Mekke), ne bojeći nikoga, samo Allaha.”⁴

¹ Tj. neće se bojati od razbojnika ili lopova, neće se bojati niti za imetak niti za život jer će biti bezbjedno, jedina će bojazan biti da ne zaluta s puta.

² Bilježi ga imam Ahmed u svom *Musnedu*, a Hejsemi tvrdi da su prenosioci hadisa svi povjerljivi. Prvi dio ovog hadisa bilježi imam Muslim.

³ Mjesto u Iraku, desetak km udaljeno od Kufe.

⁴ Bilježi imam Buhari.

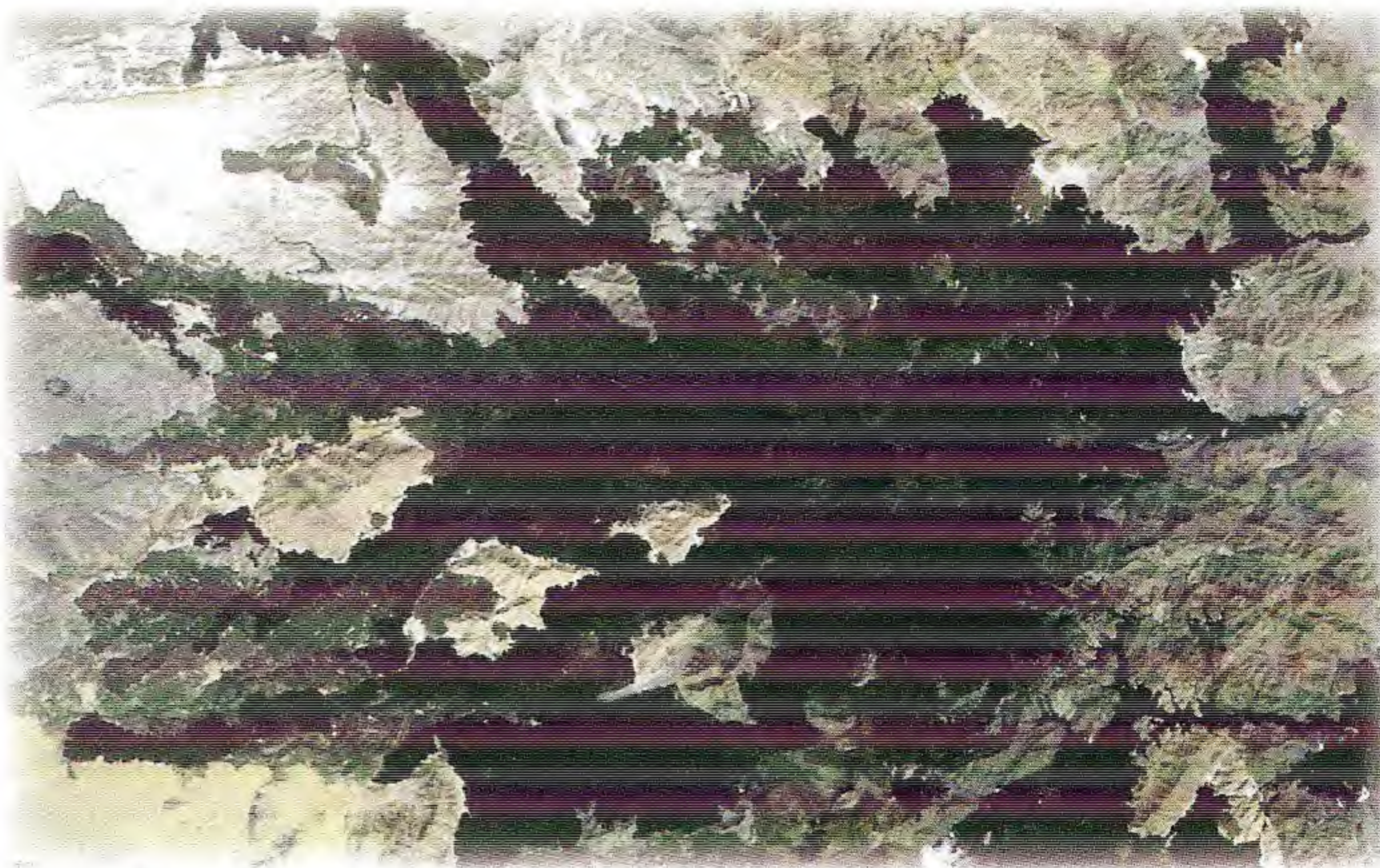
Također, povećat će se imetak da će ga biti u izobilju, Allahovom do-
zvolom, a u doba Mehdiya i Isaa, alejhi sellam, pravda će zavladati u cijelom
svijetu, a nestat će nepravde i zuluma.¹ O tome Allah najbolje zna.

13.

Pojava vatre u Hidžazu

Jedan od malih predznaka Sudnjeg dana je i vatra u Hidžazu, kako nas
je o tome obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koja će se pojaviti
u blizini grada Medine. Pojedini su povjesničari i učenjaci na stavu da se to
desilo 654. hidžretske godine.

Hafiz ibn Kesir o tome navodi slijedeće: “Ova se vatra pojavila u Hidža-
zu, i ona je osvijetlila grla deva u Busri², kao što se to navodi u hadisu. Rekao
je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem: “Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne
pojavi vatra iz Hidžaza koja će osvijetliti grla deva u Busri.”³ Priča se da je ova
vatra gorjela tri mjeseca, a žene Medine su prele na njenom svjetlu.”⁴

Tragovi izbačene lave iz vulkana Haretu Reht iz 654. h.g.
u blizini Medine

Ebu Šame navo-
di slijedeći komen-
tar: “U srijedu, trećeg
džumadel-ahira 654.⁵
hidžretske godine, u
noći se pojavilo jako
svjetlo u gradu Medi-
ni, a poslije je uslije-
dio potres, od kojeg se
zatresoše zidovi, kro-
vovi, vrata i prozori.
Tako je trajalo iz sata
u sat do petka, kada se

pojavi ogromna vatra u mjestu Harre, blizu plemena Benu Kurejze. Gledali
smo je iz samoga grada, iz naših kuća, kao da je kraj nas. Vatra je tekla do-
linom Šeza poput rijeke, bacajući iskre poput kula.”⁶

¹ O ovome će biti detaljnije govoreno u 131. predznaku od malih i 2. od velikih predznaka Sudnjeg dana.

² Grad u Siriji.

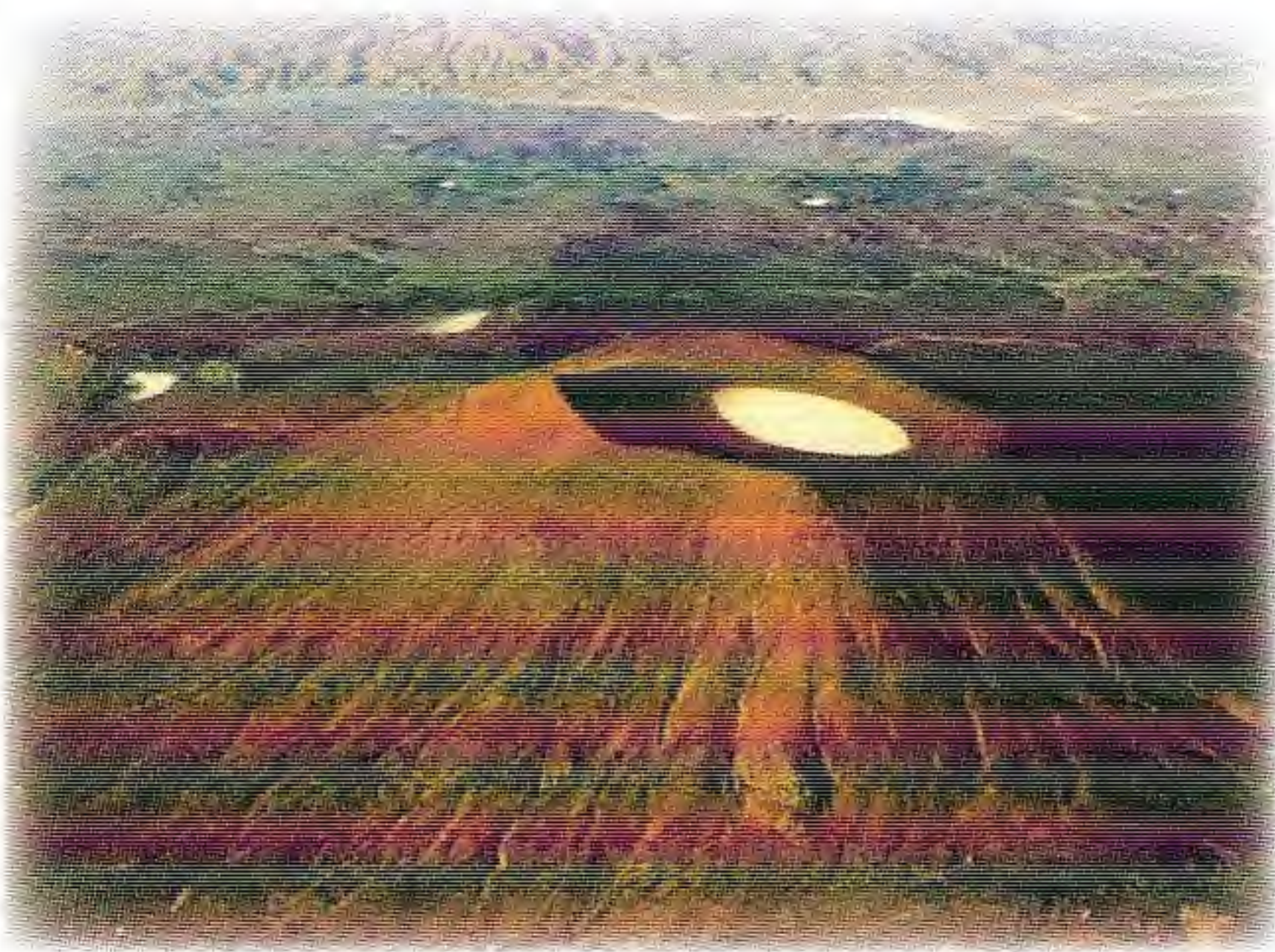
³ Bilježi imam Buhari.

⁴ *El-Bidaje wen-nihaje*, dio 13., str. 199.

⁵ Tj. 29.05.1256. god.

⁶ Pogledaj *Et-Tezkire* od Kurtubija, str. 527.

Ugašeni vulkan Harretu Reht

Posljednji put vulkan je bio aktivan 654. h.g., nakon što mu je prethodilo niz teških potresa i snažnih eksplozija. Bio je aktivan pedeset i dva dana, shodno povijesnim zabilješkama, a lava se razlila u dužini od 23 km, sjeverno od epicentra vulkana. Lava je doprla do granica Medine, tačnije do njenog južnog dijela, gdje se sada nalazi gradski aerodrom. Lava je dostigla do pred Medinu na dvanaest km,

te je promijenila smjer prema sjeveru. Nalazi se na visini od 912 metara iznad površine mora.

14.

Ratovi sa Turkmenima

Naveli smo da nas je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio da predznak Sudnjeg dana predstavljaju i mnogobrojne bitke i ratovi koji će se desiti između muslimana i nemuslimana. Jedan od njih je i rat sa Turkmenima, koji se već desio u doba ashaba, spočetka Umejevičkog hilafeta, a u kojem su muslimani izvojevali pobjedu i veliki ratni plijen.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne sukobite sa Turkmenima¹, malih očiju, crvenih lica, malih pljosnatih noseva, lica su im poput okruglih debelih štitova². Neće nastupiti Sudnji čas dok ne ratujete sa narodom čija je obuća od dlaka³”⁴

Na slici (dva Mongolca) vidi se preciznost Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, opisa

¹ Turkmeni su bili podijeljeni na dvedeset i dva plemena, dok Zul-Karnejn nije napravio zid kojim je zatvorio dvadeset i jedno pleme, a ostavio jedno. Ovi su dobili ime “Turkmeni” od riječi “turiku” – tj ostavljeni van ove pregrade. Pogledaj: *Mirkatul-mefatih*, dio 15., str. 392.

² Tj. okruglih mesnatih lica. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je doslovice uporedio sa čekićem i štitom, prvo aludira na grubost i mesnatost, a drugo na spljoštenost i okruglost lica.

³ Tj. od neuštavljenih životinjskih koža na kojima su ostale dlake.

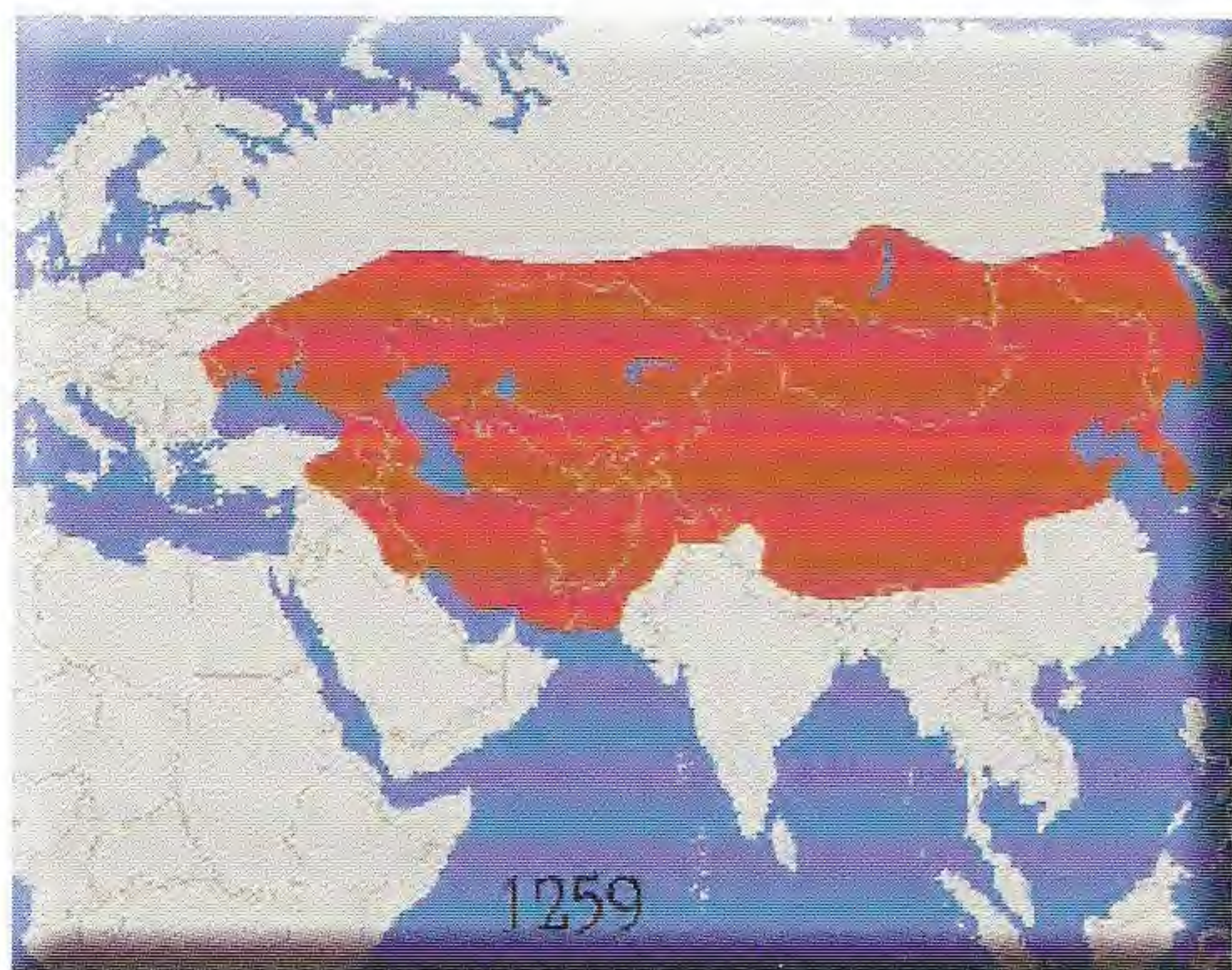
⁴ Bilježe imami Buhari i Muslim.

U hadisu se po svoj prilici misli, a Allah najbolje zna, na Tatаре, koji su napali na islamsku državu 656. hidžretske godine (1258. po Isau), smaknuvši ogroman broj muslimana i prolivši obilnu krv. Na kraju su listom prihvatili dini-islam.

Na karti se vidi carstvo Tatara u njegovom procvatu 603. hidžretske godine

Karta prikazuje okupaciju Bagdada

Tatarska carevina nakon okupacije područja Šama

Džingis Kan — Tatarski lider koji je ujedinio plemena

15.

Pojava zulumčara koji će ljude udarati bičevima

U predznak Sudnjeg dana, kako nas je to obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spada i pojava nadređenih, vladara i silnika koji će udarati ljude bičevima sa strujom, bičevima od kože, gume, drveta i itd.

Od Ebu Umame, radijallahu anhu, se prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prije Sudnjeg dana bit će ljudi koji će nosati sa sobom bičeve poput kravljih repova, danju će odlaziti sa Allahovim gnjevom, i noću će odlaziti s Njegovom srdžbom."¹

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u jednom hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, rekao slijedeće: "Dvije vrste ljudi od mog ummeta nisam vidio... Jedni su oni što sa sobom nose bičeve poput kravljih repova i udaraju ljude njima..."²

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, također se prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ako duže poživiš vjerovatno ćeš vidjeti ljude koji danju idu sa Allahovim gnjevom, a noću sa Njegovim prokletstvom, u rukama im (bičevi) poput kravljih repova."³ U ovome hadisu nije spomenuto da s bičevima udaraju ljude, međutim spomenuti su Allahova srdžba i prokletstvo nad njima, što aludira na to da su zulumčari i silnici.

¹ Bilježi imam Ahmed.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježi imam Muslim.

Mnoštvo ubistava

Predznak Sudnjeg dana je i pojava mnogih ubistava dotle da će se dešavati da ubica ne zna zašto ubija, a ubijeni ne zna zašto je ubijen.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, neće proći Ovaj svijet dok ne dođe dan da ubica neće znati zašto je ubio, a ubijeni zašto je ubijen. Upitan je: "Kako će to biti?" "Dešavat će se mnoga ubistva, i ubica i ubijeni će u Vatru," odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem¹

Ova ubistva su počela ubistvom Osmana, radijallahu anhu, te su se potom počeli dešavati sukobi i ratovi koji nisu imali nikakvo smisleno opravdanje i uzrok. Tako su ugašeni mnogobrojni nevini životi, naročito u posljednje vrijeme kada su izumljena oružja za masovno uništenje.

Evo nekih podataka o broju ubijenih kroz povijest:

- U Prvom svjetskom ratu poginulo 15 miliona.
- U Drugom svjetskom ratu broj poginulih 55 miliona.
- Vijetnamski rat je odnio 3 miliona.
- Građanski rat u Rusiji odnio 10 miliona.
- Španski građanski rat odnio 12 miliona.
- Iračko-iranski rat odnio milion života.
- Irački rat odnio više od milion života.

Mada se na neke od ovih ratova ne mogu odnositi riječi iz hadisa da "... ne zna ubica zašto je ubio niti ubijeni zašto je ubijen..." ipak navodimo ove podatke radi uvida u mnoštvo ubijenih samo u bližoj povijesti.

Atomska bomba bačena na Hirošimu odnijela je oko 140 hiljada života, nešto neposredno nakon eksplozije a nešto kao posljedica iste

¹ Bilježi imam Muslim.

17.

Nestanak povjerenja i njegovo gubljenje iz srca

Kada se odgovarajući čovjek nađe na odgovarajućoj funkciji, to oslikava određenu odgovornost samog naroda i ispravno uređenje njihove države. Oni sigurno teže ka napretku, a takav odabira ukazuje na valjanost ljudi koji tu žive. Kada se izgubi ovaj emanet, tj. povjerenje, poremete se parametri vrijednosti, pokvare se pozicije ljudi, na odgovorna mjesta dođu oni koji mu nisu dorasli i koji ga nisu dosljedni, i naprosto nastane anarhija. O ovome nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da će se desiti.

Osnovni razlog gubljenja ovog emaneta je pokvarenost ljudskih duša – njihovih namjera i težnji. Huzejfe, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zaista je povjerenje usađeno u prirodi ljudskoga srca, potom je objavljen Kur’an, pa se učio Kur’an i učio se Sunnet.” Nakon što je to rekao, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavi govoriti o gubljenju povjerenja: “Čovjek će zaspat a emaneta (povjerenja) će nestati iz njegova srca, tako da će ostati samo njegov trag¹. Potom će zaspati pa će nestati emaneta iz njegova srca toliko da ostane samo njegov trag koliko prišt, kao kad žeravica klizne niz nogu pa smežgura kožu gdje je dotakne.² Vidiš napuhan prišt, a u njemu nema ništa.” Tu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uze kamenčić i pokaza kako klizne niz nogu, te nastavi hadis: “I tako će ljudi kupovati i prodavati, a da gotovo niko neće ispunjavati što mu je povjereno, toliko da će se pričati: “Ima u tom i tom plemenu povjerljiv čovjek.” I govorit će se o čovjeku: “Kako je čvrst!, i kako je simpatičan!, i kako je pametan!, a da u srcu neće imati ni koliko je trun imana.” Huzejfe, radijallahu anhu, na kraju dodaje: “Proživio sam vrijeme i nisam se brinuo od koga nešto kupujem ili prodajem, ako je bio musliman, rukovodili bi se svojom vjerom, a ako je bio kršćanin ili jevrej, vratili bi se njihovim odgovornim. A danas, ne bi kupovao ili prodavao niskim od vas, osim s tim i tim.”³

Dakle, kada se kod većine ljudi pokvare namjere i unutrašnje težnje i kada se povjeri odgovornost onome ko je nije dosljedan, znači da se izgubio emanet i da se približio Sudnji dan.

¹ Tj. ostat će nešto malo emaneta u srcu.

² Tj. napuhat će se i nabubriti koža. Ovo znači da će čovjek biti opomenut da će nestati povjerenja ili da će se primijetiti kako se povjerljivost lagano gubi. A onaj koji je opisan povjerljivim pa to povjerenje izigra postaje prevarant.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se također prenosi: "Dok je jednom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, bio među ashabima i kazivao im o nečemu, dođe jedan beduin i upita ga: "Kada će Sudnji dan?" Poslanik nije prestajao sa kazivanjem, a neki rekoše: "Čuo je pitanje, ali mu nije drago!" Drugi rekoše: "Ne, uopće nije čuo pitanje!" Ali kada završi, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: "Gdje je onaj što je pitao o Sudnjem danu?" Čovjek se javi: "Ovdje sam Allahov Poslaniče!" "Kada nestane povjerenja, nadaj se Sudnjem danu," odgovori mu Poslanik, a čovjek opet upita: "Kako će ga nestati o Allahov Poslaniče?" "Kada se odgovornost povjeri onome ko je nije dosljedan, očekuj Sudnji dan!"¹

Ovaj se predznak Sudnjeg dana može očito vidjeti u našoj stvarnosti. Tako mi danas vidimo na raznim funkcijama i odgovornim mjestima u vlasti, u općinama i državnim ustanovama, na univerzitetima, u institucijama od kojih ovisi neka opća društvena korist, dakle vidimo na ovim funkcijama one koji nisu najodgovorniji i najbolji, ali su one udijeljene po principu međusobnih koristi, nepotizma, poznanstva i sl.

I zaista, šta reći osim: Kada se odgovornost povjeri onome ko je nije dosljedan, očekuj Sudnji dan!

18.

Slijedenje tradicije drugih naroda

Među najveća iskušenja kojima su iskušani muslimani spada slijepo slijedenje drugih i osuđeno poistovjećivanje sa običajima i moralom, u prvom redu jevreja i kršćana, i općenito nevjernika. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će biti grupa iz našeg ummeta koji će se poistovjećivati sa zabludjelim narodima pripadnicima jevrejstva i kršćanstva, slijepo kopirajući njihove negativne običaje, postupke i način življenja.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Sudnji dan dok moj ummet ne bude slijedio one prije njih, stopu po stopu, korak po korak." Na to je upitan: "Allahov Poslaniče, je li Perzijance i Bizantince?" "A koga bi drugog osim njih!?" – odogovorio je.² I zaista, evo obistinilo se gotovo sve našta nas je upozoravao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a desit će se i preostalo, kao što se to nagovještava u hadisu koji prenosi Ebu S'eid el-

¹ Bilježi imam Buhari.

² Bilježi imam Buhari.

Hudrij, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zaista ćete slijediti običaje onih prije vas, stopu po stopu, korak po korak¹, dotle, da kada bi oni ušli u gušterovu rupu, i vi bi za njima!” “Allahov Poslaniče” upitan je, “je li jevreje i kršćane?” “A koga drugog!?” – odgovorio je.²

Kadi 'Ijjad, rahimehullahu, komentirajući ovaj hadis, kaže da primjeri “stope” i “koraka” i “ulaska u gušterovu” rupu znače povodenje i slijepo slijedenje.³

Slijepo slijedenje jevreja i kršćana se odnosi na ono što je negativno kod njih, a nikako na njihova pozitivna iskustva i dostignuća, posebno iz nauke i općenito korisnih sfera ljudskog života, a što nije u koliziji sa našom vjerom. Pokuđeno slijedenje je u odijevanju poput njih, u kopiranju njihovih običaja i načinu održavanja društvenih veza, u miješanju i poistovjećivanju muškaraca i žena, u otkrivenosti žene i nenošenju hidžaba, u ekonomskim transakcijama zasnovanim na kamati i drugim haramima i sl.

19.

Pojava da ropkinja rodi svoga gospodara

Predznak Sudnjeg dana je pojava da ropkinja rodi sina ili kćerku koji će biti njeni gospodari. To se desi kada ropkinja koja je u posjedu svoga gospodara imadne odnos s njim, od kojeg zatrudni i rodi sina ili kćer. To dijete odrasta kao slobodan čovjek, a uz svoga oca i on je gospodar svoje majke koja je još ropkinja.

U poznatom hadisu u kojem Džibril, alejhi selam, pita Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o Sudnjem danu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio: “...obavijestit ću te o njegovim predznacima: Kada ropkinja rodi svoga gospodara.”⁴

Neki kažu da hadis znači kako će obične žene rađati kraljeve, pa će one postati ropkinje, tj. podređene svojoj djeci kao što je i ostali svijet podređen kraljevom vlašću.

¹ U arapskom se doslovno kaže: pedalj po pedalj, lakat po lakat.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Pogledaj: *Fethul-bari*, dio 20., str. 387.

⁴ Bilježi imam Muslim.

Pojava žena pokrivenih – otkrivenih

Predznak Sudnjeg dana je i rasprostranjenost, razgolićenosti i nakićenosti, te nošnja uske i providne odjeće, koja oslikava ženino tijelo i obline. Tako su te žene pokrivenene jer imaju odjeću na sebi, ali su praktično otkrivenene, jer ta odjeća uopće ne pokriva tijelo pošto se, ili vidi kroz nju, ili je uz tijelo koje se tako potpuno oslikava.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je u jednom hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, rekao slijedeće: “Dvije vrste stanovnika Vatre nisam vidio: Ljude koji nose bičeve poput kravljih repova i njima udaraju ljude¹, i žene, pokrivenene – otkrivenene, druge zabluđuju i same zalutale, glave im poput nakošenih devinih grba; neće ući u Džennet, niti će osjetiti njegov miris, a zaista se džennetski miris rasprostire na toliku i toliku udaljenost.”²

Riječi u hadisu znače slijedeće: “zalutale” (ar.: mailat) znači: skrenule ili udaljile se od poslušnosti Allahu. “Druge zabluđuju” (ar.: mumilat) znači da one druge dovode u iskušenje i okreću ih od Allahova puta. “Glave im poput devinih grba” znači da nose nešto na kosi što čini da im glava izgleda izduženo poput devine grbe.

Goli i bos pastiri natječu se ko će napraviti veću zgradu

Od predznaka Sudnjeg dana je i prestiž ljudi sa gradnjom što većih i ukrašenijih objekata, i to ljudi koji su nekoć bili pastiri i goniči stada.

Ova je pojava dala maha nakon velikih muslimanskih osvajanja, kada se otvorio dunjaluk i povećalo blagostanje, i kad su se ljudi počeli takmičiti u stjecanju imetka.

Od Omera ibn Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi hadis koji je uslijedio nakon razgovora između Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i Džibrila, alejhi selam, kada ga je pitao o islamu, imanu i ihsanu, pa potom o Sudnjem danu, našto ga je Poslanik obavijestio o njegovim pred-

¹ O ovom je predznaku bilo govora u predznaku pod rednim brojem 15.

² Bilježi imam Muslim.

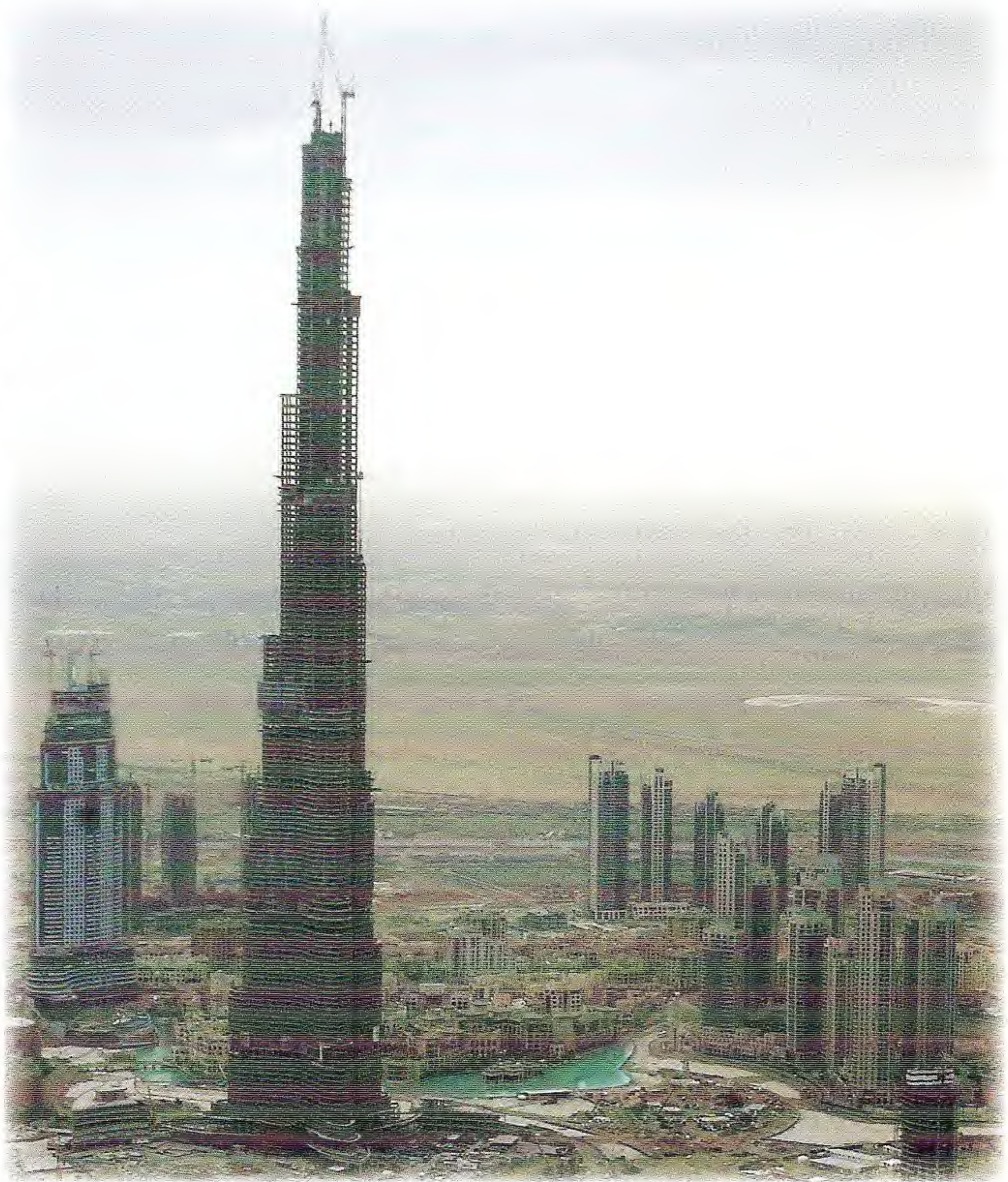
znacima: "... kada ropkinja rodi svoga gospodara i kada vidiš gole i bose pastire stada kako se natječu u pravljenju zgrada."¹

U jednoj drugoj predaji stoji: "I vidio sam bose, gladne i o drugima ovisne ljude, a glavešine naroda. I to je pokazatelj i predznak dolaska Sudnjeg dana." A kada je upitan ko su bili vlasnici stada, bos, gladni i o drugimi ovisni ljudi, odgovorio je: "Arapi."²

Nema sumnje da gradnja kuća i zgrada nije haram ako će biti od koristi ljudima, a ne produkt oholosti, prestiža i arogancije. Takmičenje u gradnji podrazumijeva zidanje što više spratova, tako da objekat izgleda što veći, a pretjerano širenje podrazumijeva da je objekat što prostraniji za sijeljenje, te prekomjerno nakićen i utvrđen. Sve ove se dogodilo i u našem vremenu kada se ljudima povećao imetak i otvorio dunjaluk.³

Pastiri stada u hadisu su stanovnici pustinje, tj. beduini koji ostave svoje staro prebivalište i nastane mjesta gdje će se natjecati u gradnji što većih kuća, zgrada i tornjeva, i to iz oholosti, arogancije i prstiža, tako da bude viša i veća od ostalih.

Ovo je natjecanje u gradnji danas uzelo maha kako kod Arapa tako i kod drugih naroda, dotle da se gradovi i države takmiče ko će napraviti veću zgradu i viši toranj.

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi imam Ahmed, a šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silisiletu es-sahiha*, dio 3., str. 332.

³ Pogledaj: *Ittihaf el-džema'a bima džae fil-fiteni wel-melahimi we ešratis-s'ati*, od šejha Tuvjedžirija.

Nazivanje selama samo poznatim

Allah, 'azze ve džell, je propisao nazivanje selama kao znak pažnje, uljudnosti i specifične veze među svim ljudima. Tako mlađi naziva selam starijem, bogati naziva siromašnom, Arap nearapu, bijelac crncu i obratno, dakle, selam naziva svako i svakom se naziva selam, poznavali ga ili ne.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zato rekao: "Nećete ući u Džennet dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati dok se ne budete voljeli; hoćete li da vas uputim na nešto, ako ga budete činili zavolet ćete se?! Širite između vas selam."¹

A od predzanka Sudnjeg dana je da se naziva selam samo onima koje poznajemo, i da ne selamimo one koje ne poznajemo, mada je sunnet nazivanje selama svakom muslimanu, znamom ili neznamom.

Od Ebu Dž'ada se prenosi da je rekao: "Neki čovjek je sreo Abdulllaha, pa mu nazva selam: Es-selamu alejkum o Ibn Mesude, a Ibn Mesud odvrati: "Istinu je rekao Allah i Njegov Posalnik, zaista sam čuo Allahova Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "Zaista je od predznaka Sudnjeg dana da čovjek dođe i prođe kroz džamiju, a da ne klanja (ni) dva rekata, i da ne naziva selam osim onome koga poznaje."²

A u poznatom hadisu u kojem je neki čovjek upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je islam najbolji, on mu je odgovorio: "Dijeliti hranu, nazivati selam i onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ."³

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi Ibn Huzejme u svom *Sahihu*, a šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim po predajama, što navodi u svom komentaru.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

23., 24., 25.

Pojave: rasprostranjenosti trgovine, partnerstva žene s mužem u trgovini, monopola pojedinih trgovaca na tržištu

Među ljudima će se proširiti trgovina, jer će postati dostupna i lahka, tako da će i žena postati partner s muškarcem u njenom vođenju. Ova su dva predznaka spomenuta u jednom hadisu u kojem Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Zaista će se pred Sudnji dan: nazivati selam samo poznatom, rasprostraniti trgovina da će žena u njoj sudjelovati

sa mužem, kidati rodbinske veze, pojaviti lažno svjedočenje i kriti istinito svjedočenje, i pojaviti mnoštvo pisanja i knjiga.”¹

A od Amra ibn Tagliba, radijallahu anhu, se prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista je od predznaka Sudnjeg dana to da se umnoži i rasprostrani imetak, da se raširi trgovina, da se pojavi neznanje, i da čovjek ode u kupoprodaju, pa kaže: "Neću (trgovati), dok ne vidim sa biznismenom tim i tim", pa će se dati da traži u okolini punoj ljudi notara, ali neće ga biti.”² Iz Poslanikovih riječi: "...i da čovjek ode u kupoprodaju, pa kaže: "Neću (trgovati), dok ne vidim (ili dok mi ne odobri) sa biznismenom tim i tim" se da razumijevati da će postojati veliki biznismeni, giganti i zastupnici za uvoz i izvoz određene robe, koji će posjedovati monopol na tržištu i dirigirati cijene do te mjere da običan trgovac neće smjeti ni kupiti ni prodati bez njihove dozvole. Ili, da će uvjet biti da mu oni kažu šta da kupi ili proda. A riječi: "...pa će se dati da traži u okolini punoj ljudi notara, ali neće ga biti," uzimajući u obzir druge hadise u kojima nas Poslanik,

¹ Bilježi imam Ahmed. Šejh Šuajb Arnaut ga ocijenio dobrim, a hadis je prenesen i u drugim verzijama sa sličnim značenjem.

² Bilježi Nesai, a šejh Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*. A termin rasprostranjenost i umnoženost imetka naveden je i u oba *Sahiha*.

sallallahu alejhi ve sellem, obavještava da će se raširiti pisanje, upućuju po svoj prilici na to da će se proširiti sredstva za pisanje poput kompjutera, mobitela, uređaja za pisanje na osnovu glasa i sl. do te mjere da će doći generacije koje neće poznavati niti vladati rukopisom.

Možda se u hadisu cilja na notara, koji piše kupoprodajne ugovore i vlada propisima trgovine, radeći to kao dobro djelo i ne tražeći za taj posao naknadu.¹

26.

Lažno svjedočenje

Lažno svjedočenje (ar.: šehadetuz-zur) je insinuacija koju čovjek izgovori protiv drugog, svjedočeći da neko ima određeno pravo kod drugog. Ovakva vrsta laži i potvore spada u red velikih grijeha.

Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Hoćete li da vas obavijestim koji su to najveći od velikih grijeha?” “Hoćemo Allahov Poslaniče,” – odgovorili su. “Pripisivanje Allahu nekog ravnog, neposlušnost roditeljima,” reče Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pa se ispravi, a sjedio je naslonjen, te doda: “i zaista, lažno svjedočenje!”²

A to da je lažno svjedočenje i njegovo lakomo prihvatanje od strane ljudi uzelo velikog maha je također predznak Sudnjeg dana, kao što se to navodi u prethodno navedenom hadisu: “Zaista će se pred Sudnji dan: ...pojaviti lažno svjedočenje.”³

Lažno svjedočenje se ne odnosi samo na svjedočenje na sudu ili pred nadređenima, naprotiv, ono je općenito i podrazumijeva i najjednostavnije odnose među ljudima, npr. na poslu ili na univerzitetu, u porodici itd.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je upozorio i na lažno svjedočenje i uzimanje imetka drugih, lažnom zakletvom i potvorom, rekavši slijedeće: “Ko spriječi pravo na imetak muslimanu lažnom zakletvom, srest će Allaha, a On na njega gnjevan,” potom je proučio: **“Doista oni koji za obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje kupuju nešto što malo vrijedi, na drugom svijetu nikakva dobra neće imati. Allah s njima neće govoriti!”**⁴

¹ Ovo značenje navodi šejh Es-Senedi u komentaru Nesaijeva *Sunena*.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Bilježi imam Ahmed, a šejh Šuajb Arnaut ga je ocijenio dobrim. Hadis je prenesen i u drugim verzijama sa sličnim značenjem.

⁴ Prijevod značenja sure Ali Imran: 77.

A od Ebu Uname el-Bahilija, radijallahu anhu, se prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko spriječi neko pravo muslimanu svojom zakletvom, Allah će mu odrediti Vatru i zabraniti Džennet." "Da li i ako se radi o nečemu neznatnom, o Allahov Poslaniče?" – upitan je, pa je odgovorio: "I ako se radilo o štapiću Araka¹!"²

27.

Skrivanje istinitog svjedočenja

Allah naređuje muslimanu da pomogne brata muslimana, bio on zulumčar ili onaj kojem se čini zulum, da nepravедnika spriječi da učini nepravdu, a da mazlum povrati pravo. Naravno, ako je to u stanju učiniti. Tako je Uzvišeni Allah zabranio skrivanje istinitog svjedočenja, kazavši: **"I ne skrivajte svjedočenje, jer ko ga uskrati, srce njegovo je doista grješno!"**³

A pri kraju dunjaluka doći će vrijeme da će ljudi uzurpirati prava jedni drugih, dok će oni koji to znaju o tome šutjeti. Ne izlazeći s istinom na vidjelo, iako su u stanju to učiniti, štitit će vlastite interese. Ovo je prikrivanje svjedočenja istine jedan od predznaka Sudnjeg dana, kao što je to spomenuto u gornjem hadisu: "Zaista će se pred Sudnji dan: ...skrivati istinsko svjedočenje."⁴

28.

Pojava neznanja

Allah, dželle šehnuhu, je naredio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da uči, te je rekao: **"I reci: Gospodaru moj, Ti znanje moje povećaj!"**⁵ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je tako učio i druge podučavao, a neznanje je kudio, govoreći: "Uistinu, Allah se srdi na svakog osorog, proždrljivca, galamdžiju po trgovima, koji noću zaspe poput mrtvaca, danju poput magarca, znalca o stvarima dunjaluka, neznaicu o stvarima ahireta."⁶

¹ Drvo od kojeg se uzima misvak za čišćenje zuba. (Op. prev.)

² Bilježi imam Muslim.

³ Prijevod značenja sure El-Bekara: 283.

⁴ Bilježi imam Ahmed, a šejh Šuajb Arnaut ga ocijenio dobrim.

⁵ Prijevod značenja sure Taha: 114.

⁶ Bilježi Ibn Hibban u svom *Sahihu*, a dobrim ga ocijenio El-Huvejni u *El-Fetava el-hadi-se*. U lancu prenosilaca je Abdullah ibn Se'id, kojeg su pojedini učenjaci ocijenili povjerljivim ravijom i njegove su predaje ispravne.

Alejhi-s-selam nas je također obavijestio da je jedan od predznaka Sudnjeg dana rasprostranjenost džehla: "Zaista će pred Sudnji čas doći dani u kojima će se povući znanje a spustiti neznanje."¹

U jednoj drugoj predaji stoji: "Zaista će pred Sudnji čas doći dani u kojima će se povući znanje a raširiti neznanje."²

I rekao je također: "Doživjet će ljudi vrijeme da se neće znati šta je namaz, i šta je post, i šta je sadaka!"³

I rekao je: "Zaista će se pred Sudnji dan: ...pojaviti neznanje."⁴

Ako pogledamo stanje u mnogim muslimanskim zemljama, vidjet ćemo da većina radi i zna ono što se tiče njihove zarade za život i vlastitih koristi; znaju rukovati kompjuterom, koristiti mobitel, upravljati automobilom i sl. A kad bi ih upitali šta znači "Allahu-s-samed", ili "Gasikin iza vekab", ili kada se čini sehvi-sedžda, našli bi mnoge da nemaju ni najmanjeg znanja o stvarima vjere. Dakle, neznanje se pojavljuje. Nevjerovatno, ja sam lično bio upitan da li je obavezan abdest da bi se klanjala nafil namaz, ili treba samo za farz?! I još sam se više začudio kada sam saznao da je pitalac student treće godine fakulteta. Zamislite onda kakvo neznanje vlada kod mnogih ljudi o propisima braka, razvoda, kupoprodaje, ibadeta i drugih svakodnevnih obreda... Nema sumnje da su nemarnost i zaokupiranost ljudi oko dunjalučkih potreba uzrokom apstiniranja i izbjegavanja skupova u kojima se stječe ilm i druži sa učenjacima, i to je razlogom ne čitanja knjiga koje uče našoj vjeri i šerijatu. Da Allah bude na pomoći!

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

² Bilježi Ahmed.

³ Bilježi Taberani.

⁴ Bilježi imam Ahmed, a šejh Šuajb Arnaut ga ocijenio dobrim.

29., 30., 31.

Rasprostranjenost tvrdičluka i škrtosti, kidanje rodbinskih veza, iskvarenost komšija

U predznake Sudnjeg dana spada i pojava raznih bolesti srca, koje će preplaviti muslimanske sredine. Jedna od njih je i škrtost. Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: “Od predznaka Sudnjeg dana je pojava škrtosti.”¹

A od Enesa, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Stvari će postajati sve teže, a ljudi će postajati sve škrtiji.”²

U drugom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Vrijeme će postajati sve kraće (ili sve će brže prolaziti), smanjit će se posao, ispoljit će se tvrdičluk i umnožit će se ubijanje.”³ A tvrdičluk (ar.: eš-šuhh) je stalna škrtost, koja spriječava udjelivanje imetka ili činjenja kakvog dobra i djela pokornosti Allahu, subhanehu ve te’ala.

U jednom drugom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojavi razuzdanost, i prekomjernost i kidanje rodbinskih veza i dok se ne iskvari komšiluk.”⁴

A Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci duša Muhammedova, Sudnji dan neće nastupiti dok se ne pojavi razuzdanost i škrtost, i dok se pouzdan ne bude smatrao nepovjerljivim i dok se povjerenje ne bude davalo prevarantu, i dok ne nestane istaknutih ličnosti (ar.: el-vu’ul) i dok se ne pojave oni iz donjih slojeva društva (ar.: et-tuhut).” “A ko su istaknute ličnosti i oni iz donjih slojeva?” – upitali su ashabi, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “Istaknuti su oni koji su predstavnici ljudi i najčasniji među njima, a oni iz donjih slojeva su ljudi koji su bili niko i ništa, niko za njih nije znao.”⁵

¹ Bilježi Taberani u *El-Evsatu*.

² Bilježi Ibn Madže od ravije Enesa, ali je lanac prenositelja slab, jer u njemu je Muhammed el-Džundi čije su predaje nepriznate od Nesaia i drugih.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

⁴ Bilježe Ahmed i Hakim u *El-Mustedreku* koji ga ocijenjuje vjerodostojnim.

⁵ Bilježi Hakim u *El-Mustedreku*, i Taberani u *El-Evsatu*, a šejh Albani navodi da je hadis vjerodostojan u svojoj zbirci sahiha, hadis br. 3211.

I sve što nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dogodilo se, tako da smo svjedoci iskvarenosti mnogih ljudi, i vidimo kako su im komšijski odnosi potpuno poremećeni i loši. Prezir i odvratnost među ljudima potisnuli su zdrave ljudske veze i ljubav među njima tako da danas čovjek ne zna svog najbližeg komšiju ili za svoju rodbinu, ni ko je još od njih živ, ni ko je preselio na ahiret.

32.

Pojava razvrata

Razuzdanost (ar.: fuhš) je besramnost u razgolićavanju i bezočnost u nepristojnom i sramotnom govoru, u psovanju i u proklinjanju, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije bio nepristojan niti nemoralan.

Od predznaka Sudnjeg dana je pojava raskalašenosti i razuzdanosti, kao što kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Sudnji dan neće nastupiti dok se ne pojavi razvrat..."¹

33.

Nepovjerenje prema povjerljivom i davanje povjerenja prevarantima

Govorili smo već da je od predznaka Sudnjeg dana gubljenje emaneta i povjerenja², kao i povjeravanje odgovornosti onome koji je nije dostojan, a predznaci su također pojave, nepovjerenje prema povjerljivom, tj. sumnjičavost u njega i nepovjerenju u njegovu iskrenost i odgovornost, i s druge strane, odavanje povjerenja prevarantima, lažljivcima, licemjerima i izdajicama. Kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci duša Muhammedova, Sudnji dan neće nastupiti: ... dok se pouzdan ne bude smatrao nepovjerljivim i dok se povjerenje ne bude davalo prevarantu..."³

¹ Bilježe Ahmed i Hakim u *El-Mustedreku* koji ga ocjenjuje vjerodostojnim.

² Pogledaj predznak 17.

³ Bilježi Hakim u *El-Mustedreku*, i Taberani u *El-Evsatu*, a šejh Albani navodi da je hadis vjerodostojan u svojoj zbirci sahiha, hadis br. 3211.

34.

Nestanak uglednika i pojava ljudi iz donjih slojeva društva

Predznak Sudnjeg dana je pojava da budu umirali časni ljudi, odabrani, učenjaci i pametni predstavnici naroda, i javljanje ljudi iz svjetine koji su u suštini neznalice i nevrijedni.

Rekao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci duša Muhammedova, neće nastupiti Sudnji:... dok ne nestane istaknutih ličnosti (ar.: el-vu'ul) i dok se ne pojave oni iz donjih slojeva društva (ar.: et-tuhut)." "A ko su istaknute ličnosti i oni iz donjih slojeva?" –upitali su ashabi, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Istaknuti su oni koji su predstavnici ljudi i naj-časniji među njima, a oni iz donjih slojeva su ljudi koji su bili niko i ništa, niko za njih nije znao."¹

Rulja nosi pjevača na rukama

Možda će ovoj popularnosti ljudi koji nemaju nikakve istinske vrijednosti doprinijeti mediji koji će se takmičiti u njihovom promoviranju, kao i mnoštvo onih koji ih podržavaju i podstiču, dok će razumni i trijezveni ostajati po strani, ignorirani od javnosti i sredstava informiranja. Tako će među ljudima biti najpoznatiji oni koji su najraskalašeniji i oni koji se bave npr. muzikom, zabavom isl., dok će teško doći do izražaja ekspert u medicini, ili inženjer, ili naučnik. To su očiti predznaci Sudnjeg dana.

Ipak, valja primijetiti da kod mnogih ljudi još vlada velika zainteresiranost za vjeru. Tako se u mnogim zemljama cijene i poštuju islamski učenjaci i daije, prisustvuje se njihovim predavanjima i tribinama, i prate se vjerski sadržaji putem satelitske televizije i radio prenosnika... I ta zainteresiranost raste iz dana u dan, čak i kod nemuslimana koji su postali nerijetki gosti na vjerskim predavanjima.

¹ Bilježi Hakim u *El-Mustedreku*, i Taberani u *El-Evsatu*, a šejh Albani navodi da je hadis vjerodostojan u svoj zbirci sahiha, hadis br. 3211.

Nebriga o porijeklu novca - da li je halal ili haram

Kada kod čovjeka oslabi pobožnost, oslabi i vjera, i polako počne upadati u sumnjive stvari pa potom u harame i zabranjeno, tako da prestane pitati o porijeklu imetka, da li ga stječe na halal ili haram način. Tako se danas već obistinilo ono što je nagovijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doći će vrijeme da čovjek neće mariti kako je stekao imetak, haramom ili haramom."¹

I zaista, vidimo danas kako se mnogi ljudi pohlepno otimaju da na svaki način dođu do imetka, svejedno na halal ili haram način. Radi toga su obezvrijeđeni principi, ljudi su totalno popustili u prihvatanju haram poslova i trgovine, masovno se počelo trgovati duhanom, alkoholom, nepropisnom odjećom, prihvataju se kamatni načini poslovanja, izdaju se objekti i onim koji posluju haramom. A Uzvišeni Allah kaže: **"Jedite (konzumirajte) od onoga što je lijepo (i halal),"**² jer Allah je lijep i ne prima ništa osim lijepo, a svako tijelo koje buja i hrani se od harama najpreče je da završi u Vatri.

Danas je situacija došla do te mjere da je onaj koji se čuva harama i sumnjivog postao čudak među ljudima, potpuno odudara od sredine, i vrlo često neće ni ostati na svojoj poziciji ili u poslu ako ne prihvata mito i korupciju. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "A onaj ko se učuva (kloni) sumnjivog taj je učuvao svoju vjeru i čast, a ko upadne u sumnjivo, upast će i u haram."³

Od Allaha molimo uputu i postojanost na pravom putu vjere.

¹ Bilježi imam Buhari.

² Prijevod značenja sure El-Muminun: 51.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

36.

Uzimanje ratnog plijena od strane samo određene grupe ljudi

Ratni plijen (ar.: el-fe’j) predstavlja imetak, novac i sl. koji mudžahidi steknu bez borbe, zato jer je neprijatelj pobjegao ili se predao bez borbe i sl. Ova se vrsta plijena dijeli shodno Allahovim riječima: **“Plijen od stanovnika sela i gradova koji Allah Poslaniku Svome daruje pripada: Allahu i Poslaniku Njegovu, i bližnjima njegovim, i siročadi, i siromašnim, i putnicima – namjernicima – da ne bi prelazio samo iz ruku u ruke bogataša vaših.”**¹ Allah, tebareke ve te’ala, dakle naređuje da se ovaj imetak dijeli po propisu, da se ne bi samo jedna grupa ljudi, uglavnom bogataša, častila – zapostavljajući obične ljude i sirotinju. Međutim, pri kraju vremena ljudi će ostaviti Allahovu podjelu, a plijen će dijeliti bogataši i glavešine između sebe. Ovo se navodi i u hadisu koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, u kojem je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada se ratni plijen bude dijelio samo među jednom grupom ljudi (bogatašima) i emanet uzimao kao plijen...”²

37.

Smatranje povjerenog emaneta plijenom

Allah, dželle ve’ala, naređuje da se povjereni emaneti čuvaju i da se povrte istinskim vlasnicima, neoštećeni i neuskraćeni, kaže Uzvišeni: **“Uistinu vam Allah naređuje da povjerene emanete vratite kome pripadaju.”**³

Međutim, pri kraju dunjaluka, davat će se emanet u obliku imetka čovjeku da ga čuva, a on će to poslije početi smatrati plijenom koji mu pripada. Poricat će onoga kome istinski pripada i neće vraćati emanet.

Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Kada se ratni plijen bude dijelio samo među jednom grupom ljudi (bogatašima) i emanet uzimao kao plijen... Neka očekuju tada crven vjetar i zemljotres i propadanje zemlje i izobličavanje likova i udarac iz neba i znakove – jedan slijedi drugi poput kakvog ustaljenog ciklusa, pa se prekine i onda ponovno nastavi.”⁴

¹ Prijevod značenja sure El-hašr: 7.

² Bilježi Tirmizi. Nastavak hadisa navest ćemo u malom predznaku 45.

³ Prijevod značenja sure En-Nisa’: 58.

⁴ Bilježi Tirmizi, oko lanca postoji određena rasprava. Nastavak hadisa navest ćemo u malom predznaku 45.

38.

Smatranje da je zekat nepravedan namet

Izdvajanjem zekata, bilo u novcu, imetku, zlatu i sl. mekšaju i oplemenjuju se ljudska srca, jer zekat čisti imetak i približava Allahu, dželle senauhu. Zekat nije nikakav porez niti dadžbina.

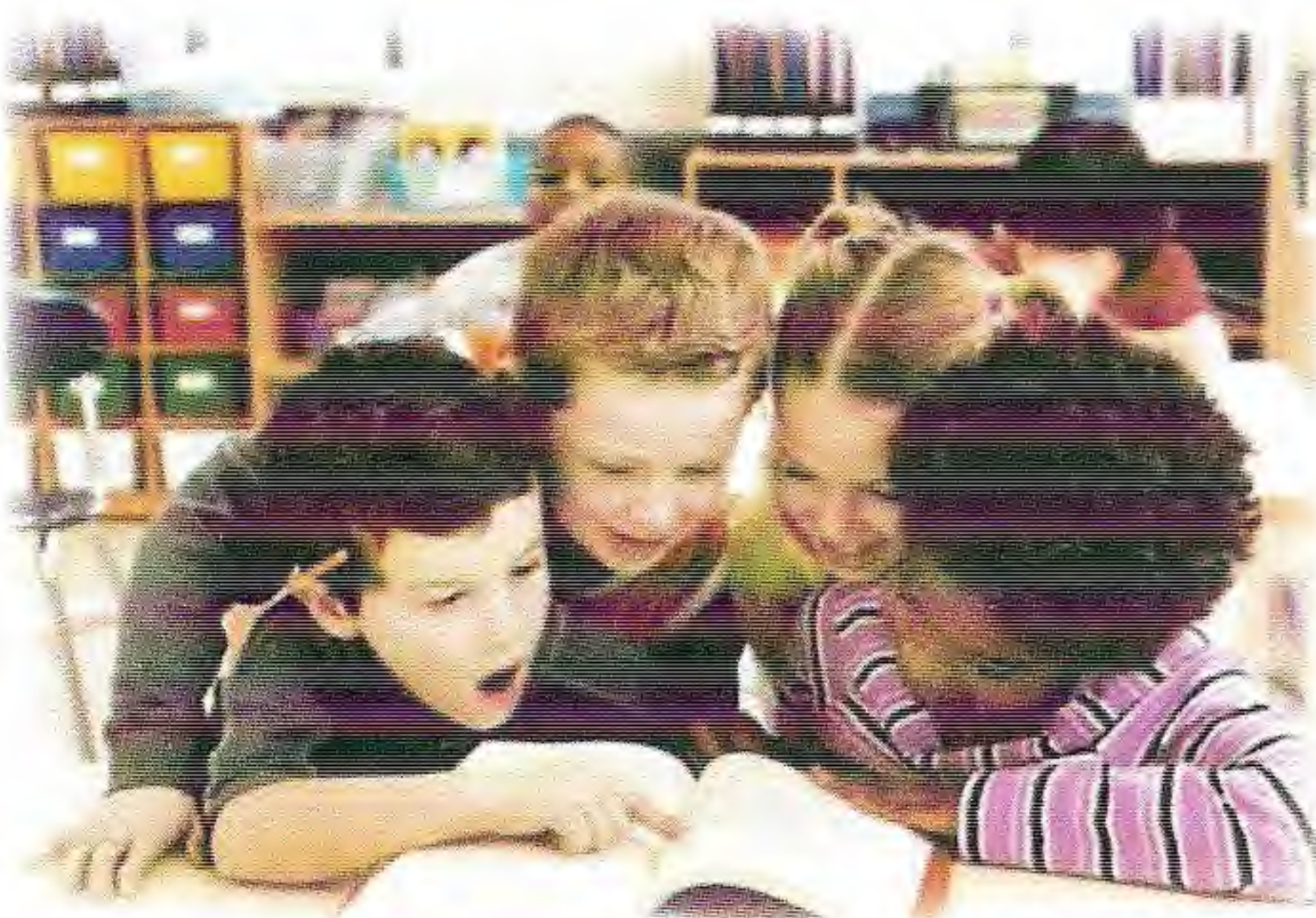
Ali doći će vrijeme pri kraju ovoga svijeta da će se raširiti škrtost i pohlepa, tako da će biti bogataša kojima je zekat obligatna dužnost, a koji će ga izdvajati iz svoga imetka poput neke kazne ili mrske dadžbine koja mu se silom otima. I tako će ostati bez nagrade jer će ga izdvajati bez potrebne rahatnosti u srcu i ispravnog nijeta.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "... i kada zekat postane teret (onima koji ga trebaju izdvajati)... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje, i izobličavanje likova, i udarac iz neba, i znakove – jedan slijedi drugi poput kakvog ustaljenog ciklusa, pa se prekine, i onda ponovno nastavi."¹

39.

Stjecanje nauke radi nečeg drugog osim Allaha dželle ve'ala

Pravilo je da čovjek čini ibadet stjecajući šerijatsko znanje i podučavajući njime druge ljude, kao što kaže Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: "Zaista Allah i Njegovi meleki i stanovnici nebesa i zemlje, pa čak i mravi u svom staništu i ribe u moru blagosiljaju onoga koji poučava ljude hajru."²

Ali, doći će vrijeme da će ljudi učiti znanje o Kur'anu i Sunnetu i fikhu radi nečeg i nekog drugog, pored Allaha, 'azze ve džell, možda samo da bi postali poznati i da bi ljudi pričali o njema. Ovo se navodi u hadisu koji prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, u kojem Allahov Poslanik, sallalla-

¹ Bilježi Tirmizi. Nastavak hadisa je u malom predznaku 45.

² Bilježi Tirmizi i kaže da je hadis vjerodostojan.

hu alejhi ve sellem, kazuje: “Kada se ratni plijen bude dijelio samo među jednom grupom ljudi (bogatašima)... i kada se bude učilo, ali ne radi vjere... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje, i izobličavanje likova, i udarac iz neba...”¹

40.

Poslušnost ženi a neposlušnost majci

Kada čovjek bude neposlušan svojoj majci ili ocu i bude udovoljavao svojoj supruzi u griješenju i nepokornosti prema rođenoj majci ili ocu, to predstavlja jedan od predznaka Sudnjeg dana. Ovo je danas itekako česta pojava, i vidimo kako majka stanuje sama, da je rođena djeca gotovo i ne vide niti posjećuju, dok oni žive sa svojim supružnicima u punom rahatlu-ku, blagostanju i bezbrižnosti.

Ako bi opet našli slučaj da roditelji stanuju kod djece, vidjeli bi da im ne pridaju ni približnu važnost i pažnju kao drugima. Ovo se i navodi u prethodnom hadisu, koji prenosi Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kada Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Kada se ratni plijen bude dijelio samo među jednom grupom ljudi (bogatašima)... i kada čovjek bude pokoran ženi a neposlušan majci... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje, i izobličavanje likova, i udarac iz neba...”²

41.

Prisnost s prijateljima i distanca od očeva

Od predznaka Sudnjeg dana je da se prijatelji i kolege uzimaju za prisne i bliske, a da se očevi zapostave i udalje.

Nekada je vjerovatno društvo i razonoda sa prijateljima zanimljivije od sjedenja sa ocem, naročito ako je otac ostario i možda čangrizav i strog, ali to ne znači da se smiju zapostavljati njegova prava, kaže Uzvišeni: “A čovjeka smo zadužili da roditeljima svojim čini dobro.”³

¹ Bilježi Tirmizi. Nastavak hadisa navest ćemo u malom predznaku 45.

² Bilježi Tirmizi. Nastavak hadisa je u malom predznaku 45.

³ Prijevod značenja sure El-Ahkaf: 15.

A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Kada se ratni plijen bude dijelio samo među jednom grupom ljudi (bogatašima)... i kada čovjek bude prijatelja za bliskog uzeo, a od svoga oca se udaljio... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje...”¹

42.

Podizanje glasa u džamijama

Osnova je da su džamije mjesta spokoja i mira, a podizanje glasa i rasprave i sporječkavanje u džamiji predstavlja jedan od predznaka Sudnjeg dana.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz prethodnog hadisa kaže: “... i kada se bude podizao glas u džamijama... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje, i izobličavanje likova, i udarce iz neba, i znakove...”²

43.

Liderstvo grješnika nad plemenom

Osnova je da liderstvo i odgovornost nad drugim ljudima pripadaju najznanimijim i najmudrijim ljudima, ali će doći vrijeme da će grješnik preuzeti vođstvo nad narodom, jer će imati mnogo novca i veza pomoću kojih će to ostvariti ili jer će biti dovoljno bahat i odrješit da to učini, ili radi svog jakog porijekla i pozicija koje zauzimaju njegovi bližnji.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz istog prethodnog hadisa kaže: “... i kada liderstvo nad plemenom pripadne grješniku... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje...”³

¹ Bilježi Tirmizi. Nastavak hadisa je u malom predznaku 45.

² Bilježi Tirmizi.

³ Bilježi Tirmizi.

44.

Pojava da najneugledniji bude vođa ljudima

Ovaj je predznak sličan prethodnom, a predstavlja pojavu da npr. ljudima koji su na putu ili koji su u određenom poslu ili zajedničkoj obavezi, vodstvo ne pripadne najboljem i najrazumnijem, nego najneuglednijem od njih. Ovo će se možda dešavati ili što će svakako doći iskvareno vrijeme, ili jer će biti mnoštvo onih koji su neugledni.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, iz prethodnog hadisa kaže: "... i kada bude vođa ljudima najneugledniji... Neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje..."¹

45.

Gostoprimstvo (ili ljubaznost) prema čovjeku zbog straha od njegovog zla

Ovo će se desiti kada se pojave loši ljudi kao vođe, tako da će čovjek biti prinuđen da im nudi proćelje i da bude ljubazan i fin prema njima, a možda će pokazati posebno poštovanje ili ga poljubiti u čelo, bojeći se njegovog zla, obijesti i nepravde.

Ovo također svjedoči hadis koji smo spominjali u govoru o prethodnim predznacima, a koji prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovdje ćemo ga navesti kompletnog. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao: "Kada se ratni plijen bude dijelio samo među jednom grupom ljudi (među bogatašima), i kada se emanet bude uzimao kao plijen, i kada zekat postane teret (onima koji ga trebaju izdvajati), i kada se bude učilo, ali ne radi vjere, i kada čovjek bude pokoran ženi a neposlušan majci, i kada uzme prijatelja za bliskog, a udalji se od oca, i kada se bude podizao glas u džamijama, i kada liderstvo nad plemenom pripadne grješniku, i kada vođa ljudima bude najneugledniji, i kada se gostoprimstvo (ili ljubaznost) prema čovjeku bude činilo radi straha od njegovog zla, i kada se pojave ropkinje – pjevačice i muzički instrumenti, i kada se naveliko bude pio alkohol, i kada posljednji iz ovoga ummeta budu proklinjali one prve, neka očekuju tada crven vjetar, i zemljotres, i propadanje zemlje, i izobličavanje likova, i udarac iz neba, i znakove – jedan slijedi drugi, poput kakvog ustaljenog ciklusa, pa se prekine, pa ponovno nastavi."²

¹ Bilježi Tirmizi.

² Bilježi Tirmizi i kaže da je hadis garib. U hadisu je Rumejh el-Džezami, nepoznat, ali hadis ima potporu u drugom sličnom koji prenosi Ali, radijallahu anhu, u čijem je lancu Feredž ibn Kadale, i ima potporu u drugom hadisu kojeg bilježi Taberani od 'Avfa ibn Malika, u čijem je lancu Abdulhamid ibn Ibrahim.

46., 47., 48., 49.

Ohalaljivanje bluda, svile muškarcima, ohalaljivanje vina (alkohola) i muzičkih instrumenata

U dini-islamizmu je opće poznato šta su veliki harami, i nijednom muslimanu nije nepoznato da je blud haram, i pijenje alkohola također, i instrumenti za muziku i oblačenje svile od strane muškaraca. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će pri kraju ovog svijeta biti ljudi iz njegovog ummeta, koji će ove navedene harame ohalaljivati, i te je pojave označio kao predznake Sudnjeg dana.

Značenje riječi "ohalaljivanje" navedenih harama može biti dvojako:

- Prvo je smatranje navedenih djela da su halal, a ne haram.
- Drugo značenje je da će se činjenje ovakvih djela toliko rasprostraniti i uobičajiti kod ljudi da više neće biti jezika ili srca koji će to osuđivati, kao da ljudi, čineći navedena djela, uopće neće osjećati da čine haram.

Od Ebu Amira ili Ebi Malika el-Eš'arija, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uistinu će biti iz mog ummeta ljudi koji će ohalaljivati blud, i svilu, i vino, i muzičke instrumente. I zaista će biti ljudi koji će obitavati kraj velike planine, njihova stoka će (sama) dolaziti i odlaziti¹. I doći će im čovjek radi potrebe (siromah), a oni će mu reći: "Idi, pa nam dođi sutra!" Pa će ih Allah pustiti da zanoće², i onda će oboriti planinu na njih³, a druge će izobličiti u majmune i svinje sve do Sudnjeg dana."⁴

Mnoge muslimanske zemlje su popustile u pogledu bluda i alkohola, do te mjere da su u nekim zemljama blud i javne kuće zaštićeni zakonom, sa posebnim olakšicama i čak osobnim zvaničnim dokumentima koje se

Muškarci ohalaljivaju nošenje svile

¹ Tj. njihova će stoka ići danju na ispašu i vraćati se sama noću na svoje mjesto.

² Usmrtit će ih Allah, tebareke ve te'ala, u noći.

³ Tj. survat će na njihove glave Allah, dželle ve'ala, veliku planinu.

⁴ Bilježi imam Buhari.

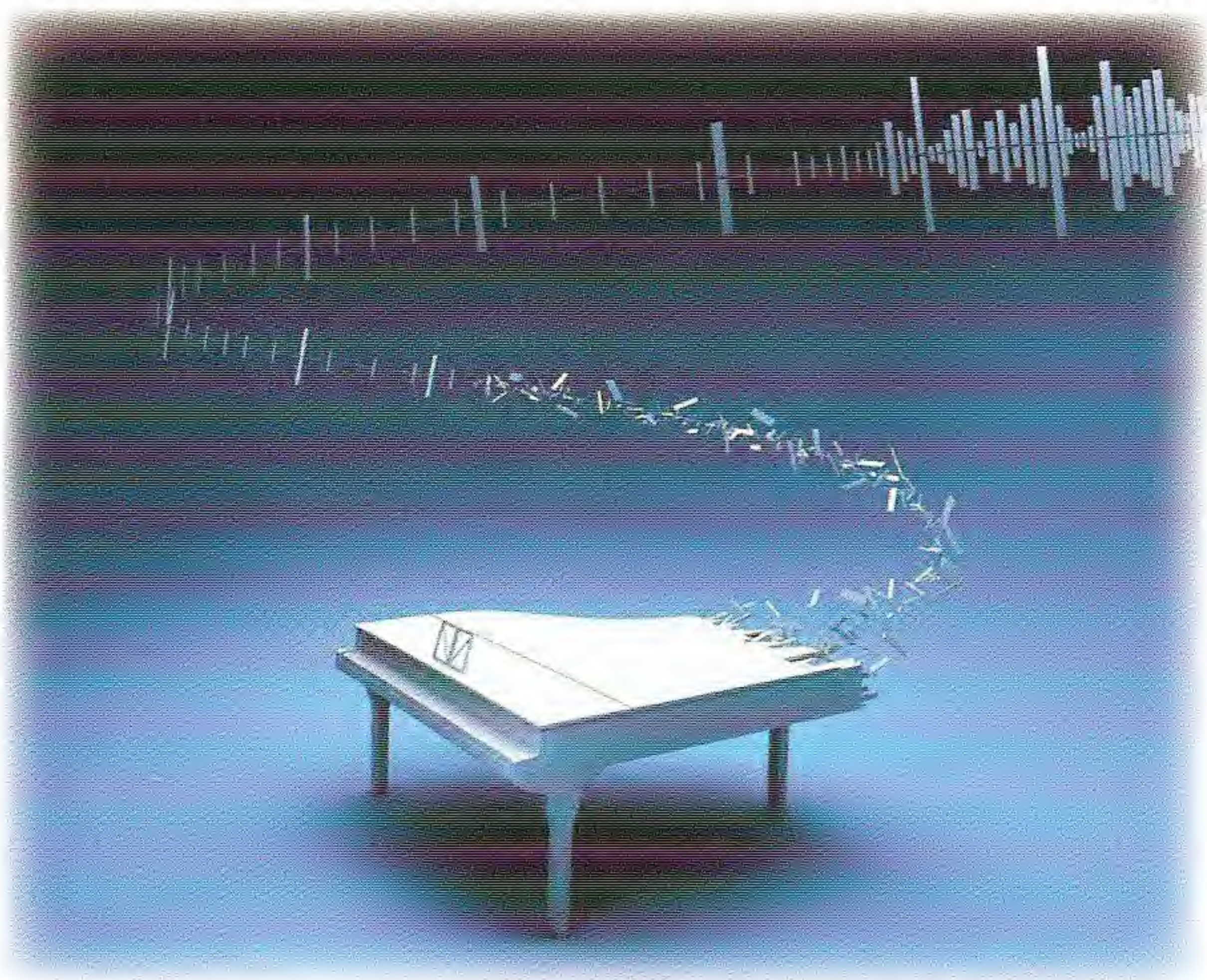

Masovna rasprostranjenost prodaje alkohola čak i u muslimanskim zemljama

izdaju prostitutkama. A trgovina alkoholom je u pojedinim arapskim zemljama postala potpuno javna, bez ograničenja, danju i noću se prodaje po trgovima.

Od Ebu Malika el-Eš'arija se također prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će neki ljudi iz moga ummeta piti vino, nazivajući ga imenima koja nisu prava, a iznad glava im svirka muzičkim instrumentima i pjevačice; Allah će provaliti zemlju pod njima, a neke će učiniti majmunima i svinjama."¹

Danas su nažalost mnogi muslimani iskušani jednom od najopasnijih grešaka, slušanja muzike, a ono je najveći uzrok bolesti srca i odvratanju od sjećanja na Allaha subhanahu ve te'ala, od namaza, od učenja i slušanja Kur'ana i od koristi koje se ima od toga. Kaže Uzvišeni Allah: "Ima ljudi koji kupuju zaludan govor, da bi bez znanja, s Allahova puta odvodili i da bi ga za ismijavanje uzimali. Njima sramna patnja pripada."²

¹ Bilježi Ibn Madže u poglavlju "Kitabu-l-fiten" sa lancem prenositelja koji je Ibn El-Kajjim ocijenio vjerodostojnim.

² Prijevod značenja sure Lukman: 6.

Učenjaci tumače riječi “zaludan govor” kazane u ajetu kao pjevanje i sredstva za razbibrigu. A Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio slušanje muzičkih instrumenata sa bludom i pijenjem vina kada je kazao: “Zaista će neki ljudi iz moga ummeta piti vino, nazivajući ga imenima koja nisu prava, a iznad glava im svirka muzičkim instrumentima i pjevačice...” Muzika se danas toliko proširila da nema ograničenja, tu su satelitski kanali i radio aparati koji emitiraju svirku i pjesmu dvadeset i četiri sata na dan, ne prekidajući ni za vijesti a kamoli koji odlomak iz Kur’ana. Ovo što se dešava je očiti dokaz istinitosti govora Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. A na čovjeku je da se pripazi.

Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, je rekao: “Zaista muzika proizvodi licemjerstvo u srcu, kao što voda oživljava bilje.”

50.

Žudnja ljudi za smrću

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će doći vrijeme kada će se umnožiti nepravda i učestiti iskušnja i belaji, do te mjere da će čovjek prolaziti pored mezara i željeti da je on na mjestu mejita koji u njemu leži. Sve da bi se riješio gorkih i bolnih iskušenja kojima je izložen.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi da je rekao: “Sudnji dan neće nastupiti dok čovjek ne prođe pored mezara i kaže: “Kamo sreće da sam ja na njegovom mjestu.”¹

A Ibn Mesud, radijallahu anhu, kaže: “Doživjet ćete vrijeme da bi kupili sebi smrt, kada biste je našli na prodaju.”

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Ove predaje nisu u koliziji sa hadisom u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje da se želi smrt, poput u narednom hadisu: "Neka niko od vas ne zaželi smrt radi kakvog iskušenja koje ga snašlo..."¹ Naime, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao da će pri kraju dunjaluka ljudi tražiti smrt, ali ne kao molitva i želja za samom smrću, nego kao bijeg i zaklon od stvarnosti, koja će od pustih smutnji i nereda biti nesnosna. Također, ne mora značiti da će ovakav osjećaj vladati kod svih muslimana pri kraju dunjaluka, nego možda samo u jednoj sredini, ili samo u nekim mjestima i u nekim uslovima, ne u svim. A i sami se ljudi razlikuju po svojoj čvrstoći u vjeri i snazi i strpljivosti na iskušenjima i nedaćama.

51.

Dolazak vremena kada će čovjek osvanuti vjernikom a omrknuti nevjernikom

Mnoštvo nereda i različitih smutnji, nesputane strasti i vrlo malo onih koji pozivaju uputi su pojave o kojima nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da će se desiti, a koje će bit razlogom promjeni stanja ljudi i njihovoj nestabilnosti i nastalnosti. To će biti čak do te mjere da će osvitati kao vjernici a omrknjivati kao nevjernici, i obratno.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dočekajte (dobrim) djelima iskušenja koja su poput najmračnijeg dijela noći; osvanut će tada čovjek kao vjernik, a omrknuti kao nevjernik, i omrknut će kao vjernik, a osvanuti kao nevjernik... Prodavat će svoju vjeru za neznatnu dunjalučku korist."²

Hadis nedvosmisleno podstiče na činjenje dobrih djela, prije nego što to ne bude moguće i prije zauzetosti zbog iskušenja koja će u mnoštvu dolaziti jedna za drugim, kao što se tama noći bez Mjeseca skuplja i slaže jedna na drugu. Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, opis teškog stanja kroz koje će ljudi prolaziti i da će osvanjivati kao nevjernici a noć dočekivati kao vjernici, ustvari kazuje o težini i veličini iskušenja, kroz koja će čovjek prolaziti u jednom istom danu.³ Naravno, stanje u tome vremenu je takvo da će slabiti čovjekovu vjeru i umnožavati mu sumnje u nju, posebice zbog proširenosti neznanja o vjeri i nedostatka učenih, tako da će postati labilan do te mjere da će ostaviti vjeru radi lične koristi i kakve materijalne fajde. Izgleda da je već naša stvarnost postala ovakvome nečemu svjedok.

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi imam Muslim.

³ Pogledaj komentar Muslimovog *Sahiha* od Nevevija.

Pretjerano ukrašavanje džamija i prestiž i hvala s tim

Džamije se grade da bi se u njima činio ibadet Uzvišenom Allahu, i onaj ko ih pravi trebao bi da to čini želeći nagradu i sevap od Allaha, dželle še'nuhu.

Međutim, doći će vrijeme da će se neke džamije praviti kako bi se što više nakitile i ukrasile i da bi se ljudi dičili njenom ljepotom i ukrasima, te možda je predstavljali po medijima i sl.

Mnogi klanjači gube koncentraciju sa ibadeta gledajući u te ukrase.

Enes, radijallahu anhu, od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi da je rekao: "Dan sudnji neće nastupiti dok se ljudi ne budu hvalili džamijama."¹ Postoje i mnoge predaje od ashaba, radijallahu anhu, u kojima upozoravaju da se ne kite džamije i da se ne opterećuje njenim ukrašavanjem, koje odvrćaju pažnju od ibadeta, zikra i općenito pobožnosti. Tako Ibn Abbas, radijallahu anhu, kaže: "A vi ćete ih (džamije) kititi kao što to (sa svojim bogomoljama) čine jevreji i kršćani."²

Begavi navodi, da se to odnosi na građenje u visinu i da su jevreji i kršćani počeli kititi svoje bogomolje kada su iskrivili i promijenili tekstove iz svojih svetih knjiga.³

A Hatabi komentira: "Jevreji i kršćani su počeli kititi svoje bogomolje kada su napravili devijacije i izmjene u svojim svetim knjigama, te su tako izgubili vjeru a oslanjali se na kićenja i ukrase."⁴

¹ Bilježe Ebu Davud, Nesaia i Ibn Madže sa ispravnim lancem prenosilaca.

² Bilježe Ahmed i Ebu Davud.

³ Pogledaj: *Fethu-l-bari*, dio 2., str. 175.

⁴ Prenosi El-'Ajni u *Umdetu-l-kari*, komentaru Buharijevog *Sahiha*, dio 7., str. 41.

Kićenje džamija se ogleda u nekoliko elemenata: tu je prije svega klesanje i graviranje zidova sa različitim bojama i klesanje slika, te stavljanje pretjerano ukrašenih prostirki, rezbarija i lustera. Nekada se tolika sredstva daju za ukrase da bi se njima moglo sagraditi par potpuno novih džamija. Klonjenje pretjeranog ukrašavanja ne podrazumijeva da treba zapustiti džamije i mesdžide ili ih graditi nekvalitetne i ispod određenih standarda. Naprotiv, treba ih kvalitetno napraviti i uredno i dostojanstveno opremiti, a ono što je zabranjeno su pikanterije i pretjerivanja u gradnji i ukrašavanju.

Prenosi se da je Ebu Derda', radijallahu anhu, rekao: "Kada budete kitili džamije i ukrašavali Mushafe, slijedi vam propast."¹

53.

Pretjerano ukrašavanje i kićenje kuća

Rasipanje s novcem i imetkom, pretjeran luksuz i trošenje, arogancija i oholost su pokuđeni dini-islamom; kaže Uzvišeni: "...i ne rasipajte, jer On ne voli rasipnike."²

A Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dan sudnji neće nastupiti dok ljudi ne budu pravili kuće kiteći ih poput odjeće "merahil".³ Hadis znači da će se kuće kititi i dekorirati kao što se kiti i raznim bojama veze odjeća. Ovo naravno ne znači da je zabranjeno urediti kuću ili postaviti u njoj lijepe zastore, nego je ustanovljeno kao haram pretjerivanje u ukrasima i rasipanje, te oholost i arogancija zbog toga.

¹ Bilježi Ibn Ebi Davud u *El-Mesahifu*, a šejh Alabni ga ocijenio dobrim u *Sahihu-l-džam'i*, hadis 585.

² Prijevod značenja sure El-En'am: 141.

³ Merahil je odjeća, posebno ukrašena i izvezena raznim bojama. Pogledaj "Lisan el-arab", 11/256. Hadis bilježi Buhari u "El-Edebu el-mufredu", a šejh Albani ga ocijenio sahihom u "Es-Siliselu es-sahiha", hadis br. 279.

Učestalost munja

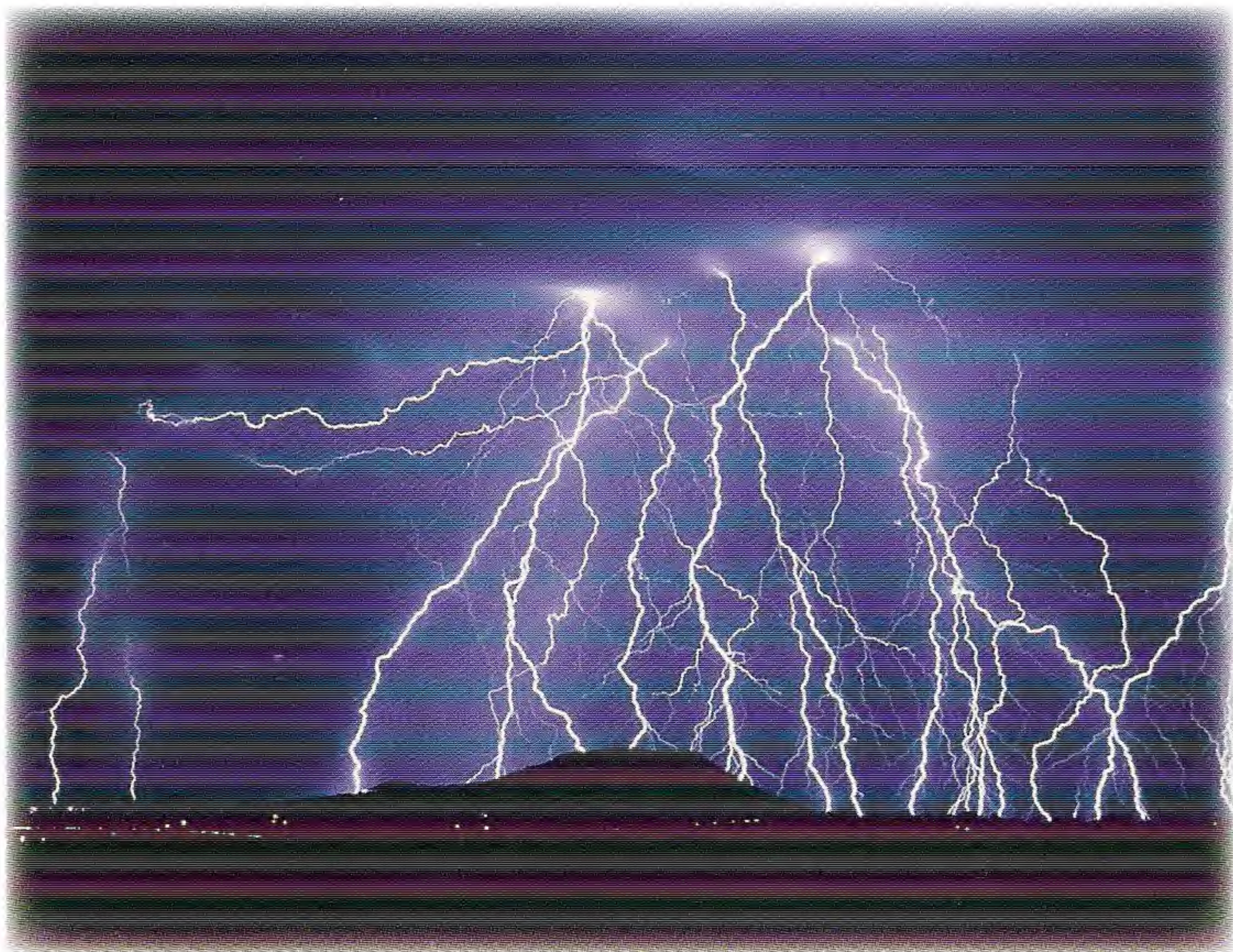
Jedan od predznaka Sudnjeg dana su učestale smrti od groma. Od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Učestit će sijevanje munja kako se bude približavao Dan sudnji, tako da će čovjek doći kod naroda i upitati: "Koga je danas od vas pogodila munja,"¹ a oni će mu kazati: "Toga, i toga, i toga".²

Munja je, kao što je poznato, velika količina sjedinjenje struje koja sijeva iz neba zajedno sa grmljavinom i gromom, a Allah, 'azze ve džell, je munjom uništio Semudov narod.

Kaže Uzvišeni: "I Semudu smo na pravi put ukazivali, ali, njima je bila milija sljepoća od pravog puta, pa ih je stigla sramna kazna od munje, prema onome kako su zaslužili."³ I rekao je Uzvišeni također: "

A ako glave okrenu, ti reci: "Opo-
minjem vas mu-
njom onakvom
kakva je pogodila
Ada i Semuda."⁴

A radi siline koju
proizvodi munja,
Allah ju je nazvao
glasom strahovi-
tim, kaže Uzviše-
mni: "Pa je Semud
uništen glasom
strahovitim."⁵

¹ Tj. ko je umro od groma od vas.

² Bilježi Ahmed, a jedan od prenositelja je Muhammed ibn Mus'ab koji je nepouzdan.

³ Prijevod značenja sure Fussilet: 17.

⁴ Prijevod značenja sure Fussilet: 13.

⁵ Prijevod značenja sure El-Hakka: 5.

Rasprostranjenost i mnoštvo pisanja

Pisanje i knjige ili napisi su bili vrlo rijetki u prijašnjem dobu, a nepismenost je bila opća pojava među ljudima. Međutim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da je jedan od predznaka Sudnjeg dana pojava pera, tj. rasprostranjenost pisanja i knjiga. Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će se pred Sudnji dan: nazivati selam samo poznatom, rasprostraniti trgovina, da će žena u njoj sudjelovati sa mužem, kidati rodbinske veze, pojaviti lažno svjedočenje i kriti istinito svjedočenje, i pojaviti pero."¹ Pojava pera znači pojava da se mnogo piše i pojava mnogobrojnih knjiga. Dakle, bit će sasvim lahko pisati za većinu ljudi, naročito nakon što su se pojavila različita sredstva za pisanje, poput mašina za kucanje, kompjutera, štamparskih mašina... Naravno, tu ulazi i lahkoća i proširena distribucija.

Međutim, i pored ovog, kod mnogih ljudi prisutno je neznanje o osnovnim stvarim iz njihove vjere.

O ovom predznaku govori i naredni hadis koji prenosi Enes, radijallahu anhu, a u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Zaista je od predznaka Dana sudnjeg da nestane znanja, da se pojavi džehl, da se raširi blud, da se ispija alkohol, da se umanji broj muškaraca, a uveća

broj žena, tako da će doći na svakih pedeset žena jedan muškarac."² Ovi su predznaci, gotovo svi, pred nama i ko dobro promotri stanje u kojem se svijet danas nalazi i ako dovoljno poznaje vjeru, lahko će ih uočiti. Da Allah poduči svakoga znanjem i razumijevanjem dini-islama.

¹ Bilježi imam Ahmed. Šejh Šuajb Arnaut ga ocijenio dobrim, u svome komentaru "Musneda".

² Bilježi imami Buhari i Muslim.

56.

Sticanje imetka pričom i prestiž i hvala s tim

Naravno, nije nikakav grijeh niti sramota da čovjek stiče imetak na propisan način, a taj način može biti i putem jezika, govorom i argumentima, kao što to rade npr. profesori, nastavnici i dr. Govor je suština njihova posla. Međutim, pokuđeno je da čovjek stiče imetak svojim lažnim i sladunjavim jezikom, tj. lažno hvaleći nekog ko to ne zaslužuje ili koristeći se lažnom zakletvom kada kupuje ili prodaje, ili općenito koristeći se lažima da bi stekao imetak i sl. Jednom je Omer ibn S'ad ibn Ebi Vekkas tražio neku potrebu kod svoga oca, pa je uz izrečenu potrebu kazao zadivljujuću retoriku punu rime i hvale, koja je trebala biti put da lakše dobije traženo. Ovako nešto njegov otac do tada nije bio čuo, pa kad ovaj zašuti, upita ga: "Sinko, jesi li rekao šta si imao?" "Jesam," – odgovorio je, a otac mu reče: "Nikada do sada nisi bio dalji od neke svoje potrebe, a niti sam te ja kad smatrao manje bliskim sebi do sada kada čuh ovaj tvoj govor! Zaista sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "Bit će ljudi koji će svojim jezicima (govorom) jesti kao što krave (pasu) sa livade."¹

A Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Od prikućenja Časa (sudnjeg) je da se uzdižu loši a unizuju dobri, i da se ružno govori a dobro radi, i da se proširi među ljudima el-mesaa." Upitao sam: "A šta je "el-mesaa", pa je odgovorio: "Ono što je napisano osim Allahove Knjige."²

57.

Mnoštvo knjiga osim Kur'ana

Predznak Sudnjeg dana je pojava da se ljudi okrenu knjigama, bilo ih kupujući ili stampajući ili distriburajući po knjižarama, više nego Allahovoj Knjizi. Ovo svjedoči i prethodni hadis, u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Od prikućenja Časa (sudnjeg) je ... i da se proširi među ljudima el-mesaa." Ashab je upitao: "A šta je "el-mesaa", pa je Poslanik odgovorio: "Ono što je napisano osim Allahove Knjige."³

¹ Bilježi imam Ahmed. Šejh Šuajb Arnaut ga ocijenio dobrim, u svome komentaru *Musneda*.

² Bilježi Taberani, a Hejsemi u *Mudžem'a ez-zevaid* navodi da su prenositelji hadisa pouzdani.

³ Bilježi Taberani, a Hejsemi u *Mudžem'a ez-zevaid* navodi da su prenositelji hadisa pouzdani.

**Nastupanje vremena kada će se umnožiti učaći Kur'ana,
a smanjiti broj učenjaka koji razumiju vjeru**

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da je jedan od predznaka Sudnjeg dana to da će se pojaviti mnogo učaća a umanjiti broj učenjaka. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doći će vrijeme da će biti mnoštvo učaća, a malo učenjaka (fakiha) i nestat će znanja, a umnožit će se el-herdž." Upitali su ashabi: "A šta je el-herdž?" A Poslanik odgovori: "Ubijanje između vas. I potom će doći vrijeme da će ljudi učiti Kur'an a da im neće prelaziti grkljane, pa će doći vrijeme da će se munafik, nevjernik, onaj koji Allahu ravnog pripisuje raspravljati sa vjernikom oko svega što kaže."¹

Stvari će biti još gore kada nestane znanja tako što će nestati učenjaka, do te mjere da neće ostati ni jedan, pa će ljudi uzeti neznalice za vjerske vođe, i tražit će od njih fetvu, a ovi će je bez znanja davati i druge u zabludu odvoditi.

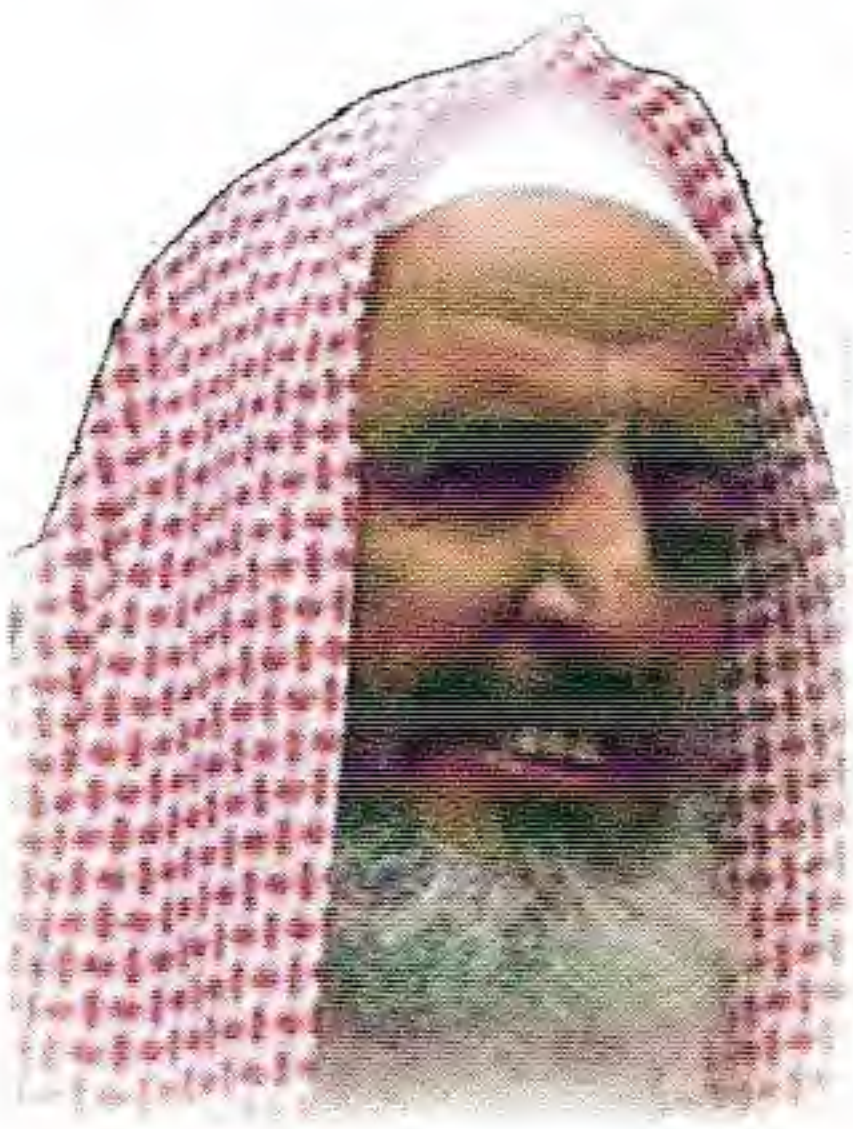
Naime, Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista Allah, 'azze we džell, neće ukloniti znanje njegovim jednostavnim povlačenjem od ljudi, nego će znanja nestati sa nestankom učenih, dotle da neće ostati niko učen. Pa će ljudi uzeti za vođe neznalice, i pitat će ih, a ovi će im davati fetve bez znanja, sami u zabludi i druge u zabludu odvodivši."²

Znači, uklanjanje znanja od ljudi, nije puko brisanje znanja iz ljudskih grudi i glava koje ga nose, nego je to nestajanje ilma sa smrću učenih. Tada će ljudi početi uzimati neznalice za muftije a oni će sa svojim neznanjem u zabludu odvoditi druge i sebe. Eto, u posljednjih desetak godina naš ummet je doživio velike gubitke sa smrću velikih učenjaka koji su imali ogromnu ulogu u njegovoj poduci i uputi. Tako je 1420. h.g. (1999. po Isau) na ahiret preselio imam Abdulaziz ibn Abdullah ibn Baz, predsjednik Komisije velikih učenjaka Saudijske Arabije, a godinu poslije (1421. h. / 2000. m.) preselio je šejh Muhammed ibn Salih el-'Usejmin, a također 1420. h. presilo je šejh muhaddis Muhammed Nasiruddin Alabani, i drugi učenjaci našeg ummeta.

¹ Bilježi Hakim i ocjenjuje ga vjerodostojnim, s njim se složio Zehebi. Bilježi također Taberani u *El-Evsetu*, a hadis ima slične predaje u dva *Sahiha*.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

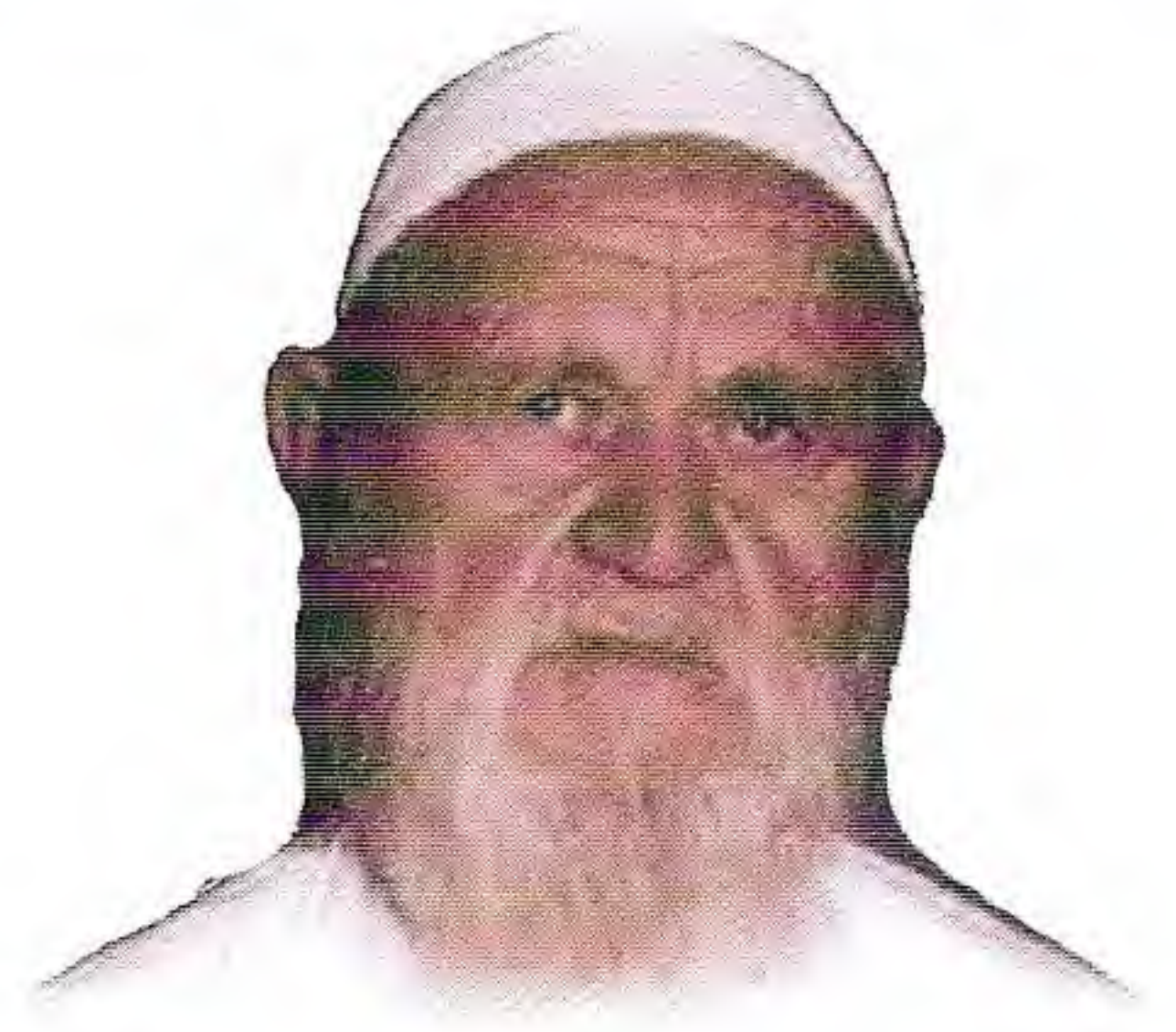

Šejh Bin Baz

Šejh Ibn 'Usejmin

Šejh Albani

A ako opet pogledamo danas naš ummet, vidjet ćemo kako su mnogi ljudi, posebno omladina, zauzeti uljepšavanjem glasa pri učenju Kur'ana i što izabranijom melodijom, dok su u isto vrijeme zapostavili šerijatsko znanje i poduku, da pojedini ne znaju ni najosnovnije stvari iz vjere npr. o abdestu, namazu i sl.

59.

Traženje znanja kod ljudi koji ne posjeduju ni znanja ni vrijednosti

Od vremena Poslanika ljudi traže i stižu ilm i znanje od učenih, alima i fakiha, međutim bit će različitih vremenskih perioda kada će se znanje tražiti kod onih koji ga ne posjeduju. Sa ograničenim razumijevanjem, siromašna poznavanja fikha i vjere, ljudi će ih pitati i tražiti im fetve, a oni će im ih davati. U prethodnom hadisu se navodi da je jedan od predznaka Sudnjeg dana pojava mnogih učaća i prorijeđenost učenih, te da će se ljudi obraćati za fetve onima koji ne posjeduju dovoljno znanja i tipičnim nezna-licama koji će odvoditi u zabludu i druge i sebe.

Ebu Umejje el-Džuhemi, radijallahu anhu, nam prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista je od znakova Dana sudnjeg da se znanje traži od onih koji ga ne posjeduju."¹

Jednom je imam Abdullah ibn Mubarek upitan ko su ti ljudi, spomenuti u hadisu koji ne posjeduju znanje (ar.: el-esagir), pa je odgovorio: "To su oni koji će govoriti samo na osnovu svog mišljenja." Dakle, neće se oslanjati na šerijatske dokaze, niti će posjedovati znanje, niti će ga decidno potraživati i oslanjati se na dokaze kada budu izdavalu fetve. Neki kažu da su "el-esagir" novotari u vjeri.

¹ Bilježi Ibn Mubarek u *Ez-Zuhdu*, br. 61, a lanac prenosilaca je vjerodostojan.

A od Abdullaha ibn Mesuda se prenosi naredni govor: "Ljudi će biti u dobru dok im bude prezentirano znanje od Muhammedovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i od učenih ljudi. Ali kada im znanje bude dolazilo od neznalica i kada se podijele shodno svojim prohtjevima, tada će propasti."

Naše vrijeme ipak, hvala Allahu, svjedoči učene ljude, dosljedne svojoj poziciji, iako su u medijama prisutniji oni koji još nisu na visokom stepenu ilma, nego poznaju opće stvari o dini-islam i poznaju samo učestala pitanja vjere. Oni su još učenici i nisu se približili nivou učenih i fakiha, ali su ih mediji učinili poznatim među ljudima koji od njih traže fetve i znalačke odgovore. A ljudi bi sigurno prepoznali učene, kada bi im mediji dali priliku da se obrate javnosti, bilo putem satelita, radija ili interneta, i zasigurno bi prihvatili njihove fetve i znanje koje nesumnjivo posjeduju.

Kao što starost i staračka iznemoglost ne moraju biti znakom učenosti i znanja, tako i mladost ne mora biti znakom neznanja, kao što kaže imam Ahmed ibn Hanbel: "Zaista, nisu godine mjerilo znanja." A od Omera ibn Hattaba, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Uistini, znanje nije zato što je neko mlad ili star, nego ga Allah daje kome hoće."

Zato je obaveza na onima koji su postali poznati među ljudima i od kojih ljudi traže fetve, da su u stalnoj vezi sa učenima. Oni moraju biti stalno na putu vlastitog napredovanja i sticanja nauke, kako bi zavlitali materijom i kako bi postali veliki učenjaci.

60.

Iznenadne smrti

Predznak Sudnjeg dana su iznenadne smrti koje su se pojavile i u našem vremenu, tako vrlo često čujemo kako je neko iznenada umro od infarkta ili moždanog udara ili je poginuo u automobilskoj ili avionskoj nesreći i sl.

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Od predznaka Dana sudenog je pojava iznenadne smrt."¹

Ljudi su u prošlosti mogli predosjetiti dolazak smrti, na osnovu bolesti koja bi ih snađi, ali tako da bi u bolesti proveli određeno vrijeme u kojem

¹ Bilježi Taberani u *Es-Sagiru* i *El-Evsatu*, a Albani ga ocijenio dobrim u *Sahihul-džami'i*, br. hadisa 5775.

Fudbaler koji je iznenada umro na stadionu

su mogli osjetiti da je to bolest koja nosi smrt. U tom bi vremenu napisali vasiyet, oprostili bi se od svojih, ostavili u emanet i savjete svojoj djeci... Pripremili bi se za susret sa svojim Gospodarom, kajući se za grijeha i izgovarajući šehadet s kojim bi i napustili ovaj svijet.

Danas, poznaješ čovjeka da je pun zdravlja i snage, ni našto se ne žali, kad odjednom čuješ preselio od infarkta ili udara, ili da je iznenada poginuo. I zaista,

ovo je išaret da pametan čovjek bude uvijek pripravan i svjestan, da mu uvijek može doći smrtni čas i susret sa Allahom, dželle ve'ala

*Iskoristi vrijeme za koju sedždu više
Možda je smrt ona koja te vreba
Koliko samo zdravih vidjeh
Rastaše se sa dušom bez bolesti iznenada.¹*

61.

Vodstvo maloumnika

Stanje običnog svijeta je neodvojivo od stanja njihovih predvodnika i vođa, pa ako su predvodnici u redu, u redu je i običan svijet, a ako su oni pokvareni, iskvari se i običan svijet. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je međutim obavijestio da će doći predznak Sudnjeg dana kada će se vodstvo davati maloumnicima koji nemaju nikakva dodira sa Kur'anom i Sunnetom, niti primaju dobronamjieran savjet i opasku.

Džabir ibn Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, K'abu ibn 'Adžri rekao slijedeće: "Da te Allah učuva, o K'abe, od vođa – maloumnika." "A ko su vođe maloumnici, o Allahov Poslaniče?" – upitao je K'ab, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Vođe kojih će biti poslije mene, neće htjeti moju uputu, niti će slijediti moj Sunnet. Pa ko povjeruje u njihove laži i pomogne ih u njihovom zulumu, nije od mene i neće doći na moj izvor. A ko ne povjeruje njihovim lažima i ne pomogne ih u njihovom zulumu, taj je od mene i doći će na moj izvor. O K'abe ibn 'Adžre, post je štit, sadaka potire greške, a namaz je

¹ Prevodiočev prepjev stihova.

žrtvovanje (ili je rekao dokaz). O K'abe ibn 'Adžre, neće ući u Džennet tijelo koje je raslo na haramu – nikada, nego mu je vatra preča. O K'abe ibn 'Adžre, ljudi idu prema dvome – ili (pro)daju (a možda je rekao upropaste) dušu, ili je spase.”¹

Maloumnik (es-sefih), koji je spomenut u hadisu je osoba kratke pameti ili bez pameti i razuma, koja ne zna vladati svojim osnovnim potrebama, a posebno tuđim. Es-sefeh jezički znači slabost (kratkoća).

U jednom drugom hadisu stoji: “Čas (sudnji) neće nastupiti dok sva plemena ne budu predvodili licemjeri (svojih plemena).”² A ti licemjeri će biti pripadnici dotičnog plemena, slabog imana, bez bogobožnosti, lažljivci i priproste neznalice. Kada emiri, glavešine i predvodnici naroda budu ovakvi, to će se oslikati na opće stanje, pa će se vjerovati lažljivcu, a iskreni će se u laž ugoniti, i povjeravat će se prevrtljivcu i prevarantu, a pouzdanom neće, neznalice će pričati, a učeni šutjeti...

Š'abi zato kaže: “Sudnji čas neće doći dok ilm ne postane neznanje, a neznanje ilm.” Svemu je ovome naravno uzrok okretanje suštine stvari i prevrtanje smisla, koje će uslijediti neposredno prije Sudnjeg dana. Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Od predznaka Časa (sudnjeg) je da se uzdižu loši, a unizuju dobri.”³

62.

Približavanje (relativnost) vremena (ili vremenskih perioda)

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je također nagovijestio da će doći predznak Sudnjeg dana u obliku približavanja (relativnosti) vremena, jedno drugim (ili vremenskih perioda). Ebu Hurejre, radijallahu anhu, naime prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Približavat će se vrijeme jedno drugom, i nestajat će nauke, i pojavit će se smutnje, i vladat će tvrdičluk, i umnožit će se el-heredž.” A kada je upitan: “Allahov Poslaniče, šta je el-heredž”, – odgovorio je: “Ubijanje, ubijanje.”⁴

Postoji nekoliko gledišta uleme u pogledu značenja “približavanja vremena”, evo neka od njih:

¹ Bilježe Ahmed i Bezzar, a prenositelji su vjerodostojni.

² Bilježi Taberani, ali oko njega ima određenih rasprava.

³ Bilježi Hakim u *El-Mustedreku*.

⁴ Bilježe imami Buhari i Muslim.

- Smanjenje bereketa u vremenu, tako da nama danas treba po nekoliko sati da završimo neki posao ili potrebu za koje je onima prije nas trebalo sat ili manje. Ibn Hadžer tako kaže: "Ovo se obistinilo u našem vremenu, zaista smo svjedoci kako vrijeme brzo prolazi, puno brže nego onima koji su živjeli prije nas."¹
- Približavanje ljudi jedni drugima usljed napretka sredstava koja ih zbližuju poput telefona i saobraćaja, kopnenog, morskog, vazdušnog itd.
- Neki kažu da se to odnosi na stvarnu brzinu prolaska vremena, i to na vrijeme pri kraju dunjaluka, jer Allah, tebareke ve te'ala, produžuje vrijeme i skraćuje ga kako On hoće, i On obrće noć i dan. Ovome svjedoči vrijeme u kojem će doći Dedždžal, a koje će se mijenjati, te će biti dan kao godina, pa kao mjesec, pa sedmica, i kao što će trajati duže, tako će se i skraćivati. Ovo se naravno još nije desilo. Tako se od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se ne primaknu vremena, pa bude godina poput mjeseca, a mjesec poput sedmice, a sedmica poput dana, a dan poput sata, a sat poput gorenja suhe glavnje."² Ovo znači da će sat vremena u tom dobu biti kratak poput kratkoće gorenja zapaljene palmine grane koja se brzo potpali i brzo izgori.
- Navedeno je također da približavanje vremena znači skraćivanje životne dobi.

¹ Pogledaj: *Fethu-l-bari*, dio 20., str. 66.

² Bilježe Ahmed i Tirmizi, a prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, i Enes, radijallahu anhu; hadis je vjerodostojan.

63.

Kada govornici budu bezveznjaci

Prirodno je i logično da govornik koji se obraća auditorijumu povodom određene teme bude sposoban, mudar i rječit. Ali doći će vrijeme, ako već nije došlo, kada će se pokvariti mjere vrijednosti kod ljudi i kada će ih predstavljati oratori bezveznjaci, ljudi koji nemaju nikakve vrijednosti i maloumnici.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će ljudima doći godine prevara, tada će se vjerovat lažljivcu, a lažovom će se smatrati iskrenim, i davat će se povjerenje prevarantu, a povjerljivi će se smatrati prevarantom, i tada će govoriti ruvejbida." Upitan je: "Ko je ruvejbida?", pa je odgovorio: "Maloumnik (bezveznjak) koji priča ljudima o bitnim stvarima."¹

Evo, naše vrijeme već svjedoči ovaj predznak, i to je vrlo česta i rasprostranjena pojava. Tako su bezvrijedne osobe došle u nadređenu poziciju, prema vrijednim i značajnim ljudima, tako da su odgovornost nad stvarima koje se od općeg interesa za društvo preuzeli najnedostojniji.

A obaveza je i najdostojnije da učeni, razumni iiskusni ljudi budu nositelji odgovornosti i predvodnici društva u stvarima koje se tiču općeg interesa i koje se tiču politike. Međutim, kada danas pomno promotrimo stanje vidimo da su vlastiti interesi pojedinaca nadvladali opće, čak i po cijenu da ih predvode bezumnici i bezveznjaci, čak i na račun vjere.

64.

Pojava da najviše dunjaluka ima onaj ko je niko i ništa
(Luke'a ibn Luke'a)

Naveli smo da je jedan od predzaka Sudnjeg dana dolazak vremena u kojem će se vjerovati lažljivcu, a u laž će se ugoniti iskreni, i povjeravat će se prevarantu i izdajniku, a povjerljiv će se smatrati prevarantom, i maloumnici će preuzimat odgovornost nad ljudima u bitnim stvarima, i davat će se obaveze onima koji ih nisu dostojni.

¹ Hejsemi navodi: Bilježi ga Taberani sa više različitih lanaca prenositelja, a najbolji je onaj u kojem je Ibn Ishak, međutim on je poznat po izvrćanju (tedlis) hadisa; ostali su prenositelji vjerodostojni.

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nestati dana i noći dok najsretniji čovjek na dunjaluku ne bude Luke'a ibn Luke'a (glupak sin glupaka)."¹ U drugoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Samo što nije Luke'a ibn Luke'a zavladao dunjalukom."² I rekao je alejhi-s-selam također: "Neće proći ovaj dunjaluk, dok prije toga ne postane vlasništvo Luke'a bin Luke'a."³

Luke'a ibn Luke'a je simbol za lošeg čovjeka, koji nema pozitivne osobine. Kod Arapa se koristi u značenju lošeg roba ili čovjeka koji je poznat po zaglupljenosti i neznanju. Za čovjeka se kaže Luke'a, a za ženu Luka'a. A ovakav će čovjek biti najsretniji zbog dunjaluka koji mu se otvorio, od novca, položaja, prostranih kuća i sredstava za prevoz, jer je on u suštini bijednik koji stječe imetak na svakakav način, uglavnom udovoljavajući prohtjevima ljudi.

65.

Korištenje džamija za prolaze

Doći će vrijeme da će ljudi bukvalno koristiti džamije da bi prošli kroz njih na drugu stranu kuda im vodi put, a neće uopće biti klanjači, tako da će džamija više služiti za prolaz nego za klanjanje.

Rekao je Ibn Mesud: "Već je rečeno da je od predznaka Sudnjeg dana to da se džamije koriste kao prolazi⁴..."⁵

Džamije kao turističke atrakcije

¹ Bilježi Taberani u *El-Evsatu*, a Hejsemi navodi: Prenositelji su vjerodostojni (iz *Sahiha*), a među njima je El-Velid ibn Abdulmelik ibn Muserrih, također povjerljiv.

² Bilježe Ahmed, ali je "mewquf", i Et-Tahavi u *Muškilu-l-athar*.

³ Bilježi Ahmed, a Hejsemi navodi: Prenositelji su vjerodostojni (iz *Sahiha*), a među njima je Kamil ibn el-'Ala, također povjerljiv.

⁴ Tj. da se prolazi kroz njih kao da su dio puta.

⁵ Bilježi Hakim, od Abdullaha ibn Mesuda, i kaže da je vjerodostojan. I bilježi Taberani preko El-'Adae ibn Halida, a Hejsemi kaže da ima prenositelja koje ne poznaje.

66., 67.

**Uvećanje cijene mehra (vjenčanog dara), pa potom umanjeње,
i uvećanje cijene konja, pa potom umanjeње**

Zabilježeno je da je Haridže ibn es-Salt el-Burdžemi rekao: "Izašli smo sa Abdullahom (do džamije) i zatekli imama na rukuu (u namazu), pa smo i mi učinili ruku i onda u tom položaju išli dok se nismo priključili safu klanjača. Utom je pored nas prošao neki čovjek i rekao: "Es-selamu alejkum, o Ebu Abdurrahmane!" A on reče: "Allahu ekber, istinu je rekao Allah i Njegov Poslanik!" Pa kad završismo namaz, rekosmo smo: "O Ebu Abdurrahmane, kao da te zabrinu selam ovog čovjeka (što prođe)?" "Jeste!" – odgovori on i dodade: "Već je rečeno da je od predznaka Sudnjeg dana to da se džamije koriste kao prolazi, i to da čovjek selami čovjeka samo zato jer ga poznaje, i to da žena i čovjek zajedno učestvuju u trgovini, i to da porastu cijene mehra ženama i cijene konja, pa potom da se smanje i više nikada ne povećaju."¹

¹ Bilježi Hakim, od Abdullaha ibn Mesuda, i kaže da je vjerodostojan. I bilježi Taberani preko El-'Adae ibn Halida, a Hejsemi kaže da ima prenositelja koje ne poznaje.

Približavanje (ili njihova mnogobrojnost) prodajnih mjesta

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će doći ovo vrijeme u kojem mi danas živimo kada će razdaljine postati neznatne. Posjete od mjesta do mjesta i trgovina u dalekim gradovima svijeta, postale su potpuno olakšane i moguće je da se učine za kratko vrijeme. Ljudi će postati bliži jedni drugima sa napredovanjem sredstava za saobraćaj, poput aviona, automobila i sl, kao i sredstava komunikacije poput telefona, interneta itd. Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, shodno onome što prenosi Ebu Hurejre: “Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se ne pojave smutnje i dok se ne umnože laži i dok se ne približe trgovački centri.”¹

Ovo približavanje trgovačkih mjesta se ostvarilo na tri načina:

- Brzo saznanje o poskupljenju ili sniženju određene robe.
- Brzo prebacivanje od mjesta do mjesta, pa i do onih mjesta koja su izuzetno daleka.
- Izjednačavanje cijena između trgovačkih centara i slijeđenje trgovaca jednih druge u poskupljivanju i snizivanju cijena. Allah najbolje zna.

Šejh Abdulaziz bin Baz, Allah mu se smilovao, protumačio je citirani hadis ovako: “Najvjerojatnije tumačenje “približavanja” iz hadisa je ono što je slijedilo u našem dobu kada su razdaljine od mjesta do mjesta postale neznatne, usljed otkrića aviona, automobila i sl, kao i sredstava komunikacije poput tv-a, radija i sl., a Allah najbolje zna.”²

¹ Bilježi Ahmed, a šejh Albani navodi da je vjerodostojan u *Es-Silisiletu es-sahiha*.

² Preneseno iz šejhovog osvrta na djelo *Fethu-l-bari*.

Neprijateljstvo naroda prema islamskom ummetu

Od znakova dolaska Sudnjeg dana pri kraju dunjaluka je neprijateljstvo naroda prema islamskom ummetu. A Allah, subhanehu ve te'ala, čuva ovaj ummet.

I zaista, čitajući povijest nalazimo da je islamski ummet bio izložen teškim napadima i ratovima, i da je prošao kroz ogromna iskušenja, a Allah je bio Taj Koji ga je sačuvao i pomogao. Tako je kršćanski svijet poveo krstaške ratove, a Allah je pomogao muslimane učinivši ih pobjednicima. I Tatarska je ogromna vojska bila nasrnula na islamske države, pa je Allah odvratio njenu silu i spriječio pohotu. U ovom našem vremenu saveznički djeluju jevreji i kršćani, ali je nada u Allah veća, da će se muslimani vratiti svojoj vjeri i da će trijumf biti njihov. Kaže Uzvišeni Allah: **“Allah će sigurno pomoći one koji Njega pomažu – ta Allah je, zaista, Moćan i Silan.”**¹ I kaže također: **“Allah je zapisao: ‘Ja i poslanici Moji sigurno ćemo pobijediti!’ Allah je, zaista, moćan i silan.”**²

Sevban, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Samo što nisu narodi nasrnuli na vas kao što izjelice nasrnu na činiju (hranu).” Neko na to upita: “Je li zato što će nas tada biti malo?” A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “Naprotiv, bit će vas tada mnogo, ali poput pjene koju voda nosi. A Allah će iz prsa vaših neprijatelja ukloniti strahopoštovanje prema vama, a vaša će srca uliti vehn.” “A šta je vehn, o Allahov Poslaniče?” – upitali su, a Poslanik će: “Ljubav prema dunjaluku i strah od smrti.”³

Činija (ar.: el-kas'atu), spomenuta u hadisu je posuda iz koje se jede, najčešće napravljena od drveta. Pjena (ar.: el-gusa') je nakupina na površini vode s kojom je pomiješan i razni otpad. A el-vehn, kao što je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, pojasnio, je ljubav prema dunjaluku i strah od smrti.

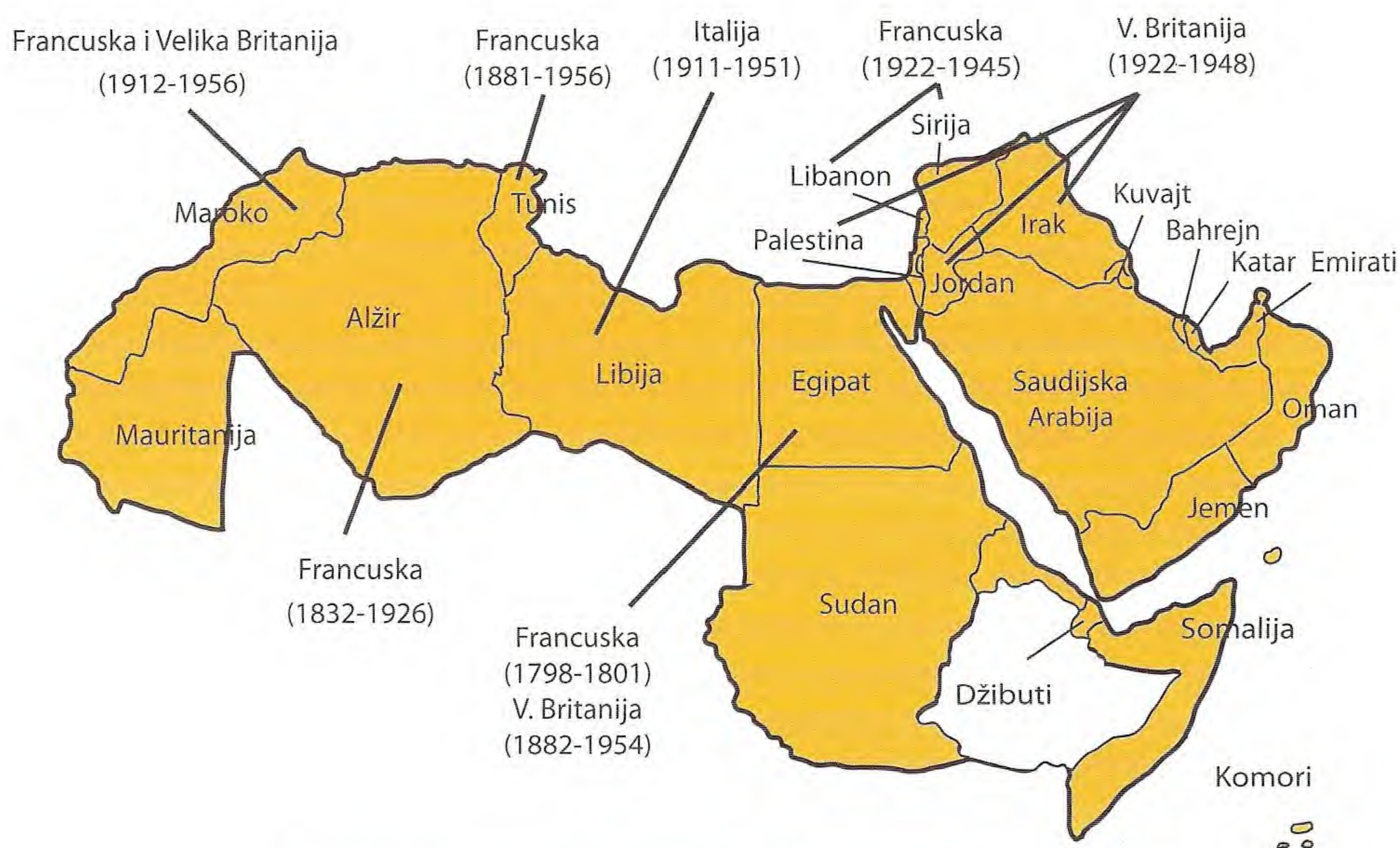
¹ Prijevod značenja sure El-Hadždž: 40.

² Prijevod značenja sure El-Mudžadele: 21.

³ Hadis je sahih. Bilježi Ahmed, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, br. hadisa 958.

Ovaj je hadis jedan od dokaza poslanstva i jedan od predznaka Sudnjeg dana, pošto su na muslimane nasrtali i navaljivali udruženi nevjernici sa svih strana, kao što izjelice navale na posudu s hranom. Međutim, malobrojnost muslimana neće biti povod za napad na njih, jer će biti mnogo-brojni, nego zato jer će biti poput pjene koju voda nosi, bez snage i glasa. I ovo je, nažalost, stanje ummeta danas koji broji više od milijardu sljedbenika, ali je to samo količinski broj, bez kvaliteta. Strahopoštovanje je nestalo iz prsa neprijatelja, i igraju se sa muslimanima kako hoće, ratujući protiv njih i osvajajući šta im je volja. A muslimani okupirani i zaljubljeni u dunjaluk, plaše se za svoj život i strepe od smrti.

Karta kolonija zapadnih zemalja nad muslimanskim zemljama

Izbjegavanje ljudi da predvode namaz (da budu imami)

Jedan od pokazatelja približavanja Sudnjeg dana je raširenost neznanja među ljudima, toliko da neće biti čovjeka među njima koji bi predvodio namaz kao imam, radi nepoznavanja šerijatskih propisa i krnjavog i neispravnog učenja Kur'ana.

Selameta bint el-Hurra, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Od predznaka Časa sudnjeg je da se džamijски ljudi neće kažu da budu imami. I neće naći niko-ga da im predvodi namaz."¹

A od Abdullaha ibn Amra, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Doći će vrijeme da će se ljudi okupljati i klanjati u džamijama, a da neće među njima biti imama."²

Ovaj vakat vjerujemo nije još došao, Allahu hvala, jer halke iluma i učenjaka možemo naći na mnogim mjestima. Također, još postoji učenika koji stječu znanje i učaća Kur'ana koji se mogu naći u svakoj džamiji.

¹ Bilježi Ebu Davud, oko seneda postoji rasprava.

² Bilježi Hakim, rekao je: Hadis ima vjerodostojan sened po šartovima Buharije i Muslima, ali oni ga ne bilježe. Zehebi se složio s njim u *Et-Telhisu*. Hadis je po statusu "ref'a", tj. pripisuju se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, jer ashabi ovakve riječi ne izgovaraju po svom nahodanju nego su to sigurno čuli od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem

Istinitost vjernikovih snova

Snovi i snoviđenja imaju svoje značenje i propise, neki od njih su istiniti i jasni poput osvi-ta zore, neki su opet laž-ni, neki zbrkani, a neki plod okupiranosti duše. Allahov Poslanik, salla-lahu alejhi ve sellem, nas je međutim obavijestio o snoviđenjima, koja su vezana za Sudnji dan i njegove znakove.

Obavijestio nas je da istinito snoviđenje predstavlja četrdeset i šesti dio vjerovjesništva.

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće ostati od vjerovjesništva poslije mene ništa osim mubešširata.” Upitali su: “Allahov Poslaniče, šta su mubešširati?” “Istiniti snovi, čovjek ih vidi ili mu se ukažu.” – odgovorio je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem¹

Istinitost snova i radosni nagovještaji vjerniku predstavljaju znak približavanja Sudnjeg dana i kraja Svijeta. Snovi će tada postati skoro potpuno istiniti i identični stvarnosti, a vjernik će biti bolji i otuđeniji od društva. Ti istiniti snovi će za vjernika biti njegove radosnice, pošto će on biti “čudak” za društvo. A gotovo da će se svaki njegov san obistiniti u stvarnosti.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Kada se približi vrijeme (prije Dana sudnjeg) gotovo da musliman neće usniti lažan san. Najistinitiji san od njih imat će onaj čiji je govor najistinitiji, a san muslimana je četrdeset i peti dio vjerovjesništva. Postoji tri vrste snova: Dobri snovi koji su radosna vijest od Allaha, snovi kojima šejtan želi da rastuži i snovi kao dio onoga što čovjek govori sam sa sobom (čime je okupirana duša). Pa ako neko vidi u snu nešto što mu nije drago, neka se ustane i neka

¹ Bilježe Ahmed i Buhari, hadis prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu

pljucne, i neka ne govori drugima o tom snu. Nije lijepo usniti okove, ali je lijepo usniti kako si vezan, jer se to tumači postojanost i čvrstinu u vjeri”¹

Hafiz ibn Hadžer, rahimehullah, ovako komentira ovaj hadis: “Pri kraju vremena snovi vjernika gotovo da neće biti lažni jer će uglavnom biti jasnog značenja koje ne treba pojašnjavati i neće u njima biti ništa netačno. Dakle, neće biti lažni već istiniti jer će odgovarati stvarnosti, za razliku od ostalih snova koji traže tumačenje jer im je značenje skriveno. I kada ga protumače, neće se desiti u stvarnosti kao što je protumačeno, tako da će to biti lažni snovi, a ne istiniti. Mudrost koja je vezana za ovo, i to pri kraju dunjaluka, nalazi se u činjenici da će vjernik u tom vremenu biti čudak, kao što se navodi u hadisu: “Islam je počeo kao čudan i ponovo će biti čudan,” tako da će biti malo čega što će oraspoločiti i pomoći vjernika, a Allah će počastiti vjernike istinitim snovima koji će mu biti jedna vrsta podrške na istini i radosna vijest.”²

Dvije mogućnosti u pogledu određivanja vremena kada će snovi vjernika postati istiniti:

- Kada nestane učenjaka i kada zbog smutnje i sukoba ne ostane ništa od propisa šerijata, i kada će vjernik postati čudak u društvu, pa će mu ti istiniti snovi biti jedna vrsta podrške. Ovo je stav Ibn Hadžera.³
- Drugo je mišljenje da će ovo vrijeme biti u doba Isaa, alejhi selam, jer će ta generacija biti najbolja i najiskrenija u ovome ummetu, riječju i djelom, nakon generacije ashaba, radijallahu anhu, tako da će njihovi snovi biti gotovo uvijek istiniti.⁴

¹ Bilježe Ahmed, Muslim, Ebu Davud i Tirmizi, hadis prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu

² Pogledaj “Fethu-l-bari”, 19/451.

³ “Fethu-l-bari”, 19/451.

⁴ “Fethu-l-bari”, 19/451.

72.

Rasprostranjenost laži

Laž je odvratna navika i svojstvo, a čovjek govori laž i nagine laži sve dok kod Allaha ne bude upisan kao lažljivac. U hadisu stoji: "U naravi vjernika mogu se naći sve osobine, osim prevarantstva i laži."¹

Allahov bi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio okrenut od svojih ukućana kod kojih bi primijeti kakvu izrečenu laž sve dok se ne bi pokajali.

A od predznaka Sudnjeg dana je da se proširi laž među ljudima, tako da neće ostati nikakva (moralna) prepreka koja će čovjeka sprječavati da slaže ili prenese neprovjerene vijesti, pored odvratnosti laži i loših posljedica koje proizvede među svijetom.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi hadis da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Bit će pri kraju vremena prevaranata lažljivaca koji će vam dolaziti sa pričom koju niste čuli ni, vi ni vaši očevi... Pa čuvajte ih se da vas ne zablude i zavedu."²

A Džabir ibn Semure, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će pred Čas (sudnji) biti lažljivaca, pa ih se pričuvajte!"³

73.

Pojava da se ljudi pretvaraju kako ne poznaju jedni druge

Uz mnoštvo iskušenja i smutnje blijedit će veze među ljudima, do te mjere da će se potpuno otuđiti jedni od drugih i neće se međusobno poznavati, osim kad su u pitanju kakvi dunjalučki interesi. Od Huzejfe ibnul-Jemana se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan od Času sudnjem pa je odgovorio: "Znanje o njemu je kod Gospodara moga, ne zna njegovo vrijeme niko osim Njega, ali ću vas obavijestiti o njegovim predznacima i šta će biti neposredno prije njega: Prije njega bit će fitneta (smutnje) i herdža!"

¹ Bilježi Ahmed, a hadis prenosi Ebu Uname, međutim sened mu je slab.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježi imam Muslim.

“Allahov Poslaniče, fitnet znamo šta je, a šta je heredž?” – upitali su, pa je odgovorio: “Na jeziku Habešija – ubijanje. A između ljudi će nastati otuđenost da gotovo niko nikog neće poznavati.”¹

Ovaj se hadis već uveliko obistinio i nažalost sami smo ga svjedoci u stvarnosti. Danas nemalo ljudi gotovo da ne poznaje svoju rodbinu i možda se sretne s njihovom djecom u putu, a da ne zna da su mu rod. Ovakvo stanje je posljedica kontakata među ljudima koji su plod ličnih interesa i mnoštva veza zasnovanih na ovodunjalućkim koristima koje se grade i kidaju prema potrebama ljudi, a ne u ime Allaha i radi bratstva u ime Njega. Čovjek će gledati vlastite interese i dunjalućku korist, pa ako ih nađe gradit će veze, a ako ne kidat će ih.

74.

Mnoštvo zemljotresa

Mnoštvo zemljotresa prije Sudnjeg dana podrazumijeva njihovu raširenost i učestalost. Nekada oni mogu biti milost u obliku iskušenja kojim Allah, tebareke ve te'ala, briše grijehe Svojim robovima, kao što je to kazano u hadisu koji prenosi Ebu Musa el-Eš'ari, radijallahu anhu, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Moj je ummet ummet milosti, za njega nema kazne na ahiretu. Allah je učinio da mu kazna bude na ovome svijetu – ubistva, zemljotresi i smutnje.”²

Zemljotresi su ponekad kazna ljudima, kada učeste s činjenjem nereda. Od Ebu Hurejre se prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas sudnji dok ne nestane znanja i dok ne učeste

zemljotresi.”³ A Abdullah ibn Havale el-Ezedi, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “O sine Havaletov, kada vidiš da se hilafet preselio do svete zemlje, tada su blizu zemljotresi, kaos i ogromni događaji, a Čas sudnji toga dana bit će bliži ljudima, nego ova moja ruka od tvoje glave.”⁴

¹ Bilježi Ahmed, Hejsemi navodi da su prenositelji povjerljivi (iz *Sahiha*).

² Bilježi Ahmed i Hakim, koji kaže da je hadis vjerodostojan.

³ Bilježi Buhari.

⁴ Bilježi Ebu Davud.

75., 76.

Mnoštvo žena - malobrojnost muškaraca

Među predznake Sudnjeg dana spada i vrijeme kada će biti mnoštvo žena, a malo muškaraca. Neki navode da je razlog mnogobrojnosti žena pojava smutnji u kojima će se dešavati česta ubistva muškaraca, koji su inače učesnici rata, za razliku od žena.

Neki opet navode da je razlog tome mnoštvo osvajanja, kada će biti i mnogo ratnih zarobljenica, te će na jednog čovjeka dolaziti desetine žena.

Ibn Hadžer opet navodi slijedeće: "Izgleda da je ovaj predznak pojava koja nema neposredan uzrok, nego će jednostavno Allahova odredba biti da se pri kraju vremena smanji broj onih koji će rađati mušku djecu, a da se uveća broj onih koji će rađati žensku djecu."¹

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas (sudnji)" – ili je rekao: "Zaista je od predznaka Časa (sudnjeg): da nestane znanja i pojavi se neznanje, da se pije alkohol i proširi blud, i da odlaze muškarci, a ostaju žene tako da će biti na pedeset žena jedan muški staratelj." U drugom rivajetu stoji: "Pojavit će se blud, smanjit će se broj muškaraca, a uvećati broj žena."²

Ovaj predznak se već djelimično obistinio u mnogim zemljama, shodno zvaničnom popisu po međunarodnim normama u kojima se evidentira broj muškaraca i žena.

77.

Pojava javnog razvrata

S mnošvom nevaljaština i raširenošću strasti pri kraju Svijeta, pojavit će se i javni razvrat, kada će čovjek činiti blud na javnom putu, na očigled svih. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će se to desiti i da je to jedan od predznaka Sudnjeg dana. Dakle, bit će to ustvari dva predznaka – pojava i raširenost bluda i njegovo javno činjenje, bez ikakvog ustručavanja.

¹ *Fethu-l-bari*, dio 1., str. 133.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas sudnji sve dok: ne oстане niko na zemlji ko će kod Allaha išta vrijediti, i dok žena u po bijela dana i naočigled svih ne bude činila blud na pola puta, a nema nikog da to osudi i spriječi. Najbolji će biti tada onaj koji kaže: “Da se bar hoćete sklonuti u kraj puta,” i taj će kod njih biti poput Ebu Bekra i Omera kod vas.”¹

Ovo potkrijepljuje i gore navedeni hadis: “Zaista je od predznaka Časa (sudnjeg): da nestane znanja i pojavi se neznanje, da se pije alkohol i proširi blud...” U drugom rivajetu stoji: “Pojavit će se blud, smanjit će se broj muškaraca, a uvećati broj žena.”²

Ova dva predznaka su se pojavila u našem vremenu, preko onoga što emitiraju satelitski kanali i internet, od razvratnih filmova preko sekvenci bludnih radnji i erotskih slika, na koje se vjerničko srce stidi i pomisliti.

Na vjerniku i vjernici je obaveza da čuvaju svoju dušu, da obaraju poglede i čuvaju svoja stidna mjesta, i da budu oprezni od miješanja sa razvratnicima, ne zaboravljajući stalnu dovu i obraćanje Allahu za čednost i kreposnost.

78.

Uzimanje novca za učenje Kur'ana

Učenje Kur'ana predstavlja ibadet kojim se približava Allahu, dželle šehnuhu, i u vjeri egzistira temeljni princip da se ibadet ne čini radi ovodunjalčkih koristi, nego radi Ahireta i želje za Allahovim, dželle ve'ala, licem. Od predznaka Sudnjeg dana je da se pojave ljudi koji uče Kur'an, uljepšavajući svoje glasove, u raznim prilikama, bilo na veseljima ili na dženazi, kako bi za to uzimali novac.

¹ Bilježi Hakim i kaže da je vjerodostojan, s čim se ne slaže Zehebi. Albani navodi u *Es-Silisileti ed-daifa* da je hadis vrlo slab.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

Od Imrana ibn Husejna, radijallahu anhu, se prenosi da je jednom naišao na čovjeka koji je učio Kur'an ljudima, pa potom za to tražio da mu plate. Na to je Imran rekao: "Allahovi smo i zaista se svi Njemu vraćamo, a ja sam uistinu čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "Ko bude učio Kur'an neka traži od Allaha, tebareke ve te'ala, za to nagradu, a zaista će doći ljudi koji će učiti Kur'an i tražiti od ljudi (da im plate)."¹

A od Džabira ibn Abdullaha, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Izašao je pred nas Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a mi učimo Kur'an, među nama i Arapa i nearapa, pa reče: "Učite (Kur'an), jer (svako vaše učenje) je hajr, a doći će ljudi i učiti ga (s pažnjom) kao kad se reda posude²

– hrlit će (da naplate učenje), a neće odgađati³ (da dobiju nagradu na ahiretu)."⁴

79.

Pojava gojaznosti kod ljudi

Imran ibn Husejn, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Najbolji od moga ummeta su iz moga doba, pa potom oni koji ih slijede, pa potom oni koji njih slijede. A potom će biti ljudi koji će svjedočiti, a neće im se tražiti svjedočenje, izdat će, i neće im se moći vjerovati, i zavjetovat će se, a neće ispunjavati, i pojavit će se gojaznost među njima."⁵

¹ Bilježi imam Ahmed, a šejh Arnaut ga ocijenio dobrim u komentaru na *Musned*.

² Tj. trudit će se da što više uče, bez i najmanje greške, toliko precizno i s pažnjom kao kada se reda suđe (ili kristalne čaše), kako bi ljudi čuli takvo njihovo učenje i hvalili ih, te ih učinili poznatim,.

³ Tj. hrle da uzmu nagradu od ljudi, bilo u novcu ili pohvale, a ne odgađaju svoje djelo da za njega uzmu nagradu na Ahiretu i zasluže Allahovo zadovoljstvo.

⁴ Bilježi Ebu Davud, Alabani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silisileti es-sahiha*, br. 259.

⁵ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Gojaznost se raširila među ljudima u posljednje vrijeme, a najvjerovatnije zbog posljedice prekomjernog trošenja i općeg blagostanja. Tu se može dodati još lahkoća dolaska do hrane, pojava mnogobrojnih restorana hrane i pića, mnoštvo raznovrsnih poslastica i slatka itd. Usto, ljudi se vrlo slabo kreću i malo fizičkih poslova obavljaju. Došlo je vrijeme da mašine služe ljude, a oni većinu vremena provode sjedeći. Tako se pojavila gojaznost i kod starog i kod mladog, a po nekim statistikama šestina ukupne populacije na zemlji spada u kategoriju onih sa viškom kilograma.

Zato su se pojavile razne tablete i napici koji pomažu u smanjenju kilograma, pa razne sense, čak i operacije kojima se smanjuje želudac i sl.

80., 81.

Pojava ljudi koji će svjedočiti iako im to niko ne traži i ljudi koji se zavjetuju, a ne ispunjavaju

Ova su dva predznaka spomenuta u gornjem hadisu: "A potom će biti ljudi koji će svjedočiti, a neće im se tražiti svjedočenje, izdat će, i neće im se moći vjerovati, i zavjetovat će se, a neće ispunjavati..."¹

Neozbiljno shvatanje svjedočenja protiv drugih bez znanja i svjedočenje bez traženja da se svjedoči, te zavjetovanje koje se neće ispunjavati, ustvari aludiraju na slabost vjere i nestabilnost imana. Oba ova negativna svojstva su neposredna posljedica nedostatka strahopoštovanja u srcima ljudi prema Allahu, dželle senauhu.

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

82.

Pojava da jaki ošteti slabog

Od Aiše, radijallahu anhu, se prenosi da je kazala: “Došao mi je jednom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: “O Aiša, tvoj je narod najbrži iz moga ummeta koji će za mnom preseliti.” Pa kada je sjeo, rekao mu: “Allahov Poslaniče, da me Allah učini tvojom otkupninom, ušao si mi i rekao nešto što me...” “A šta to?” – upitao me je, pa odgovorih: “Kažeš da je moj narod najbrži iz tvog ummeta koji će za tobom preseliti.” “Jeste!” – potvrdi mi, pa upitah: “A kako to?” “Vreba ih smrt¹ i zavide jedni drugima.” “A kako će ljudi biti poslije toga, ili tada (kada se to desi)?” – upitala sam, pa mi reče: “(Kao) skakavci (ed-duba), jači će jesti slabije, sve dok ih ne zadesi Čas (sudnji).”

Ebu Abdurrahman navodi da mu je jedan čovjek protumačio da “skakavac” u hadisu ima značenje kao “el-dženadib” – skakavci kojima nisu iznikla krila.²

“Ed-duba” u hadisu je skakavac prije nego mogne letjetiti, a “el-dženadib” množina od “džundub” su obični skakavci.

Hadis nedvosmisleno aludira na nepravdu i veliko zlo koje će se dešavati, kada će jači tlačiti i uništavati slabijeg.

83.

Zapostavljanje suđenja po onome što je Allah objavio

Suđenje po onome što je Allah objavio predstavlja jednu on najobligatnijih obaveza, kaže Uzvušeni: **“A oni što ne sude prema onom što je Allah objavio, oni su pravi nevjernici.”**³

¹ “El-menaja” je množina od riječi “menijja”, a ima značenje smrti, tj. smrt ih vidi kao primamljivu lovinu, pa se ustremi na njih.

² Bilježi imam Ahmed, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, br. hadisa 1953.

³ Prijevod značenja sure El-Maide: 44.

Pri kraju vremena nestajat će dini-islama, dio po dio, a prvo čega će nestati je suđenje po onome što je Allah objavio. Umame el-Bahili, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će se krnjiti dini-islam, dio po dio, i kadgod se okrnji dio, ljudi se late onoga koji slijedi. I prvo što će nestati je sud (po onome što je Allah objavio), a posljednje namaz."¹

Ovaj je predznak danas, na veliku žalost, redovna pojava u mnogim muslimanskim državama, i gotovo da nema suda po Allahovom zakonu, osim u propisima braka i razvoda, nasljedstva i sl. S druge strane, kupoprodajni kontrakti, kazneno pravo i šerijatske norme ustanovljene su svjetovnim zakonima, pretežno francuskim i engleskim. I to je suđenje po nečemu drugom pored onog što je Uzvišeni objavio: **"Zar oni da traže da im se kao u pagansko doba sudi!? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?"**²

84.

Mnoštvo Bizantinaca (Rimljana) i malobrojnost Arapa

Bizantinci (Er-Rum) iz hadisa su današnji stanovnici Evrope i Amerike, a dobili su ime po El-Esferu ibn Er-Rumu ibn 'Ijsu ibn Ishaku ibn Ibrahimu. Zato se također zovu i Sinovi El-Esferovi.³

El-Mustevrid el-Fehri prenosi da je jednom prilikom Amru ibnul-'Asu rekao: "Nastupit će Čas sudnji, a Rimljani će biti najmnogobrojniji narod." Amr mu na to odvrati: "Pazi šta govoriš!" Ovaj mu odgovori: "Govorim ti ono što sam čuo do Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem", a Amr reče: "Kada si to već rekao, znaj da oni posjeduju četiri osobine: Najbrže se povrate u bici, nakon što prethodno pobjegnu⁴, najbolji su od svih ljudi prema potrebnom, siromahu i nemoćniku, najstrpljivije podnose smutnju i četvrto, posebno lijepo i dobro (svojstvo), oni su prvi u sprječavanju nepravde koju sprovode kraljevi."⁵

¹ Bilježi Ahmed i Taberani, sa prenositeljima iz *Es-Sahiha*.

² Prijevod značenja sure El-Maide: 50.

³ *Et-Tezkiretu* od Kurtubija, dio 2., str. 689.

⁴ Odlazak u susret bici je *el-kerre*, a bježanje s bojnog polja je *el-ferre*, kako je došlo u hadisu, a ima značenje da su oni narod koji su nakon poraza i velike nedaće najbrži i najrevnosniji u popravljanju stanja i rješavanju međusobnih problema.

⁵ Bilježi imam Muslim.

A Ummu Šerik prenosi da je čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: “Ljudi će bježati od Dedždžala¹ u planine!” “Allahov Posla- niče, pa gdje će biti Arapi tada?” – upitala je, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, joj odgovori: “Njih će biti malo!”²

Neki kažu da riječi “Rimljani najbrojniji” ukazuju na rasprostranje- nost njihova jezika, tj. engleskog, i postepeno zanemarivanje i odbacivanje arapskog. Neku učenjaci su definirali da su Arapi oni koji govore arapski jezik, a el-e‘arabiji oni koji žive u pustinji, pa makar bili nearapi.

85.

Pojava viška imetka kod ljudi

Muslimani su živjeli sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve se- llem, a vladala je opća oskudica, a potom i dugo vremena poslije njega. Životni uvjeti su bili toliko skromni da bi npr. proći mjesec i dva, a da se u Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, kući ne zapali nijedna vatra – da se ništa ne skuha, niti ispeče. Hranili bi se samo hurmama i vodom. Ipak, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao ashabima da će doći drugačije vrijeme, a bit će to jedan od predznaka Sudnjeg dana, kada će se umnožiti imetak, da će ljudi po cijeli mjesec tražiti kome da udije- le zekat ili sadaku, pa da nikoga ne nađu ko bi htio primiti i kome je to zaista potrebno.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas (sudnji) dok vam se ne umnoži imetak, da ga bude u izobilju (višak) toliko da će se vlasnik brinuti koga će naći ko bi primio njegov zekat. I zovnut će mu nekoga (da mu udijeli), a ovaj će odvratiti: “Meni ne treba.”³

A od Ebu Muse el-Eš‘arija, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovje- snik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Zaista će doći vrijeme kada će čo- vjek kružiti sa zekatom od zlata (tražeći kome da ga udijeli), a da nikoga ne nađe ko bi ga uzeo.”⁴

¹ Dedždžalova je pojava jedan od velikih predznaka Sudnjeg dana, detalji o tome slijede u velikim predznacima br. 1.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

⁴ Bilježi imam Muslim.

Ulema navodi različite komentare ovoga hadisa u pitanju da li se desio ovaj predznak ili nije. Neki navode da se ovo ipak desilo u doba ashaba, kada su se odigrale mnoge pobjede i podvizi, što je rezultalo ogromnim ratnim plijenom uzetim od Perzijanaca i Bizantinaca. Potom se imetak umnožio do izobilja u doba Omera ibn Abdulaziza, da bi čovjek nudio svoju sadaku i zekat drugima,

a da niko ne uzme. I mahsuz bi otišao do nekoga za koga se misli da je potreban, pa bi mu ponudi sadaku, a ovaj bi je odbio jer zaista ne bi imao potrebe za njom.

Drugi opet navode da će se ovo desiti pri kraju Dunjaluka, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nagovijestio da će se u doba Mehdijsa umnožiti imetak toliko da će ga dijeliti bez mjere. Skupljat će se po puni pregršti zlata i srebra i davat će se ljudima bez ograničenja, jer će ga biti mnogo i u izobilju. Zemlja će tada davati svoj bereket i raznovrsna bogatstva toliko da će izbacivati komade zlata i srebra.

Se'id el-Džurejri prenosi da je Ebu Nadr rekao: "Sjedili smo jednom prilikom kod Džabira, radijallahu anhu, kada reče: "Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Bit će na kraju moga ummeta halifa koji će dijeliti imetak u pregrštima, ne brojeći koliko ga je.¹" Se'id na to upita Ebu Nadra i Ebu El-'Alaa: "Mislite li da je to Omer ibn Abdulaziz?" "Ne!" – odgovoriše.²

¹ Pogledaj detaljnije o Mehdijsu u malom predznaku br. 131.

² Bilježi imam Muslim.

Pojava da zemlja izbacuje svoje bogatstvo

Mnoštvo imetka koje će se pojaviti pri kraju dunjaluka desit će usljed pojave da zemlja izbacuje i otkriva svoje riznice koje su bile skrivene i zakopane, toliko da ljudi više neće imati potrebe za imetkom.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zemlja će izbacivati¹ najvrijednije iz svoje utrobe, poput komada (cilindričnih stubova) od zlata i srebra, pa će doći ubica i reći: "Zbog ovoga sam ubio!," i doći će onaj koji je kidao rodbinske veze pa reći: "Zbog ovoga sam pokidao rodbinske veze!," i doći će kradljivac i reći: "Zbog ovoga mi je ruka odsječena!" I ostavit će ga (imetak) potom, ne uzevši ništa."²

Imam Nevevi ovako komentira hadis: "Hadis koristi komparaciju koja znači da će zemlja iz svoje utrobe izbacivati komade koji su bili zakopani. Cilindri (ar.: el-ustvan) su ustvari stubovi, a komparacija sa cilindrima upotrebljena je radi njihove veličine i mnogobroжности."³

Primjeri ogromnih starih cilindričnih stubova

¹ Tj. ukazat će se, ili isplivat će iz zemljine utrobe zakopani komadi.

² Bilježi imam Muslim.

³ Šerh Nevevi 'ala sahih Muslim, dio 3., str. 454.

87., 88., 89.

Izobličavanje ljudskih likova, pojava da zemlja guta ljude
(ili propadanje ljudi u zemlju) i sručivanje kamenja iz nebesa

Navedeni predznaci predstavljaju oblike kazne koji će snaći pojedine ljude pri kraju dunjaluka, shodno onome što prenosi Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U ovom ummetu desit će se khasf¹ (pojava da zemlja guta ljude) i meskh² (izobličavanje ljudskih likova) i qazf³ (sručivanje kamenja iz nebesa)." Neko od ashaba je upitao: "O Allahov Poslaniče, a kada to?" A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je odgovorio: "Kada se pojave pjevačice i muzički instrumenti!"⁴

Pjevačice su na arapskom u množini *el-qijan*, a u jednini *qajene*⁵. A muzički instrumenti su od riječi *el-me'azif* ili u jednini *m'azef*, a predstavljaju sredstva za sviranje i zabavu⁶.

¹ Ar.: je propadanje zemlje i gutanje onoga što je na njoj. Posebno će biti govora o ovome u Velikim predznacima.

² Ar.: *el-meskh* je transformacija ili, preciznije rečeno, izobličavanje stvorenja iz jednog oblika u drugi, kao vrsta kazne, poput one kojom je Allah, dželle dželaluhu, kaznio skupinu Israilćana, pretvorivši ih u svinje i majmune. Kur'an o tome kazuje: "I pošto su oni bahato odbili da se okane onoga što im se zabranjivalo, Mi smo im rekli: "Postanite majmuni prezreni!" (El-E'araf: 166.) I također: "Reci: "Hoćete li da vam kažem koji su gori od njih i koje će Allah još teže kazniti? Oni koje je Allah prokleo i na koje se rasrdio i u majmune i svinje pretvorio." (El-Maide: 60.)

³ *El-qazf* je sručivanje kamenja iz nebesa, kao što se to dogodilo Šuajbovom, alejhi selam, narodu, kao kazna od Allaha, dželle ve'ala. Kamenjem iz nebesa kažnjen je i Abraha i njegov narod kada su krenuli da sruše Kabu, kaže Uzvišeni: "I protiv njih je jata ptica poslao, koje su na njih grumenje (kamenje) od gline pečene bacale." (El-Fil, 3-4.)

⁴ Bilježi Tirmizi, a šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahihul-džami'i*, br. 4273.

⁵ *Lisan el-'arab*, dio 13., str. 350.

⁶ *Lisan el-'arab*, dio 9., str. 244.

I zaista, dok ljudi prestanu savjetovati i upućivati na dobro, a odvrćati od nevaljalog, pojave se i prošire zabranjene stvari i harami, pa se tako i približi kazna. Tako Aiša, radijallahu anhu, prenosi naredni hadis u kojem Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Bit će pri kraju ovog ummeta *khasf* (pojava da zemlja guta ljude) i *meskh* (izobličavanje ljudskih likova) i *qazf* (sručivanje kamenja iz nebesa)." Aiša, radijallahu anhu, je na to upitala: "O Allahov Poslaniče, zar ćemo biti kažnjeni, a među nama ima i dobrih ljudi!?" A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Da, kada se pojavi pokvarenost!"¹

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da su ova tri oblika kazne koja će se dešavati, također nad različitim skupinama novotara koji iskrivljuju islamsko vjerovanje poput zindika, koji su klasični licemjeri i bezbožnici, i poput kaderija, koji ne vjeruju u Allahovo određenje onoga što se dešava ljudima, poput njihovih sudbina i djela. Prenosi se od Nafia da je rekao sljedeće: "Jednom, dok smo sjedili kod Abdullaha ibn Omera, dođe neki čovjek i reče da mu donosi selam od toga i toga, a bijaše stanovnik Šama, a Abdullah mu odvrati: "Do mene je doprlo da je taj uveo jednu novotariju², pa ako je tako kao što sam čuo, ne nosi mu od mene selam, jer, zaista sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: "Zaista će biti u mome ummetu izobličavanja likova i sručivanja kamenja iz nebesa, i to na zindike i kaderije!"³

U jednom drugom hadisu se navodi da će se desiti u zemlji propadanje pri kraju dunjaluka, nad vojskom koja će krenuti na Kabu, pa će ih Allah, od prvog do posljednjeg, utjerati u zemlju. Od Bekire, žene Ka'ka'a ibn Ebi Hadreda se prenosi da je rekla: "Čula sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako sa minbera kazuje: "Ako čujete za vojsku koja je u blizini utjerana u zemlju, tada će Sudnji dan biti skroz blizu."⁴ "U blizini utjerana u zemlju" znači u blizini Medine, a malo poslije će se podrobnije govoriti o ovoj vojsci.⁵

Ovakva kazna će se dakle nesumnjivo desiti nad grješnicima i onima koji prešućuju harame, a musliman ovo treba imati na umu.

¹ Bilježi Tirmizi, a šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahih el-džami'i*, br. 1355.

² Novotariju i zabludu u vjerovanju.

³ Bilježi Ahmed, a vjerodostojnim ga ocijenio Ahmed Šakir.

⁴ Bilježi Ahmed, a vjerodostojnim ga ocijenio šejh Albani u *Es-Silsiletu es-sahiha*, br. 1355.

⁵ Pogledaj mali predznak broj 122.

90.

Ogromna kiša od koje se neće moći zaštititi kuće u urbanim sredinama

U predznake Sudnjeg dana o kojima nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spada i pojava padanja kiše koju neće izdržati objekti u urbanim sredinama od cigle, kamena i sl., ali će izdržati šatori napravljeni od devine dlake. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Sudnji dan dok ne bude padala iz nebesa kiša koju neće izdržati¹ kuće u gradovima. Izdržat će je samo beduinski šatori.”²

91.

Padanje kiše a da od nje ništa ne niče

U predznake Sudnjeg dana spada i kiša o kojoj nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, koja će padati, a da neće zalijevati zemlju, tj. neće od te kiše neće roditi ni zelenilo ni kakvi drugi plodovi. Naime, Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Sudnji dan dok ljudima ne bude padala kiša, a da iz zemlje ništa ne rađa.”³

¹ Tj. neće ih zaštititi od te kiše.

² Bilježi Ahmed, a Hejsemi navodi: prenositelji hadisa su povjerljivi, oni koji vjerodostojno prenose, a šejh Arnaut kaže da je lanac prenositelja vjerodostojan shodno uvjetima imama Muslima. Bilježi ga i Ibn Hibban u svome *Sahihu*.

³ Bilježi Ahmed i Ebu J'ala, a Hejsemi navodi u *El-Mudžemi'i* da su prenositelji povjerljivi.

Nesumnjivo da će se ovo desiti usljed nestanka bereketa iz zemlje, kao što je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao u jednom drugom hadisu: “Zaista, nije suša (ar.: *es-senne*) da ne bude kiše, nego je suša kada ljudima bude kiše, ali iz zemlje ništa ne rađa.”¹

92.

Smutnja koja će uzimati nevaljale Arape

Jedan od predznaka o kojima nas je obavijestio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je i pojava ogromne smutnje među Arapima, zbog koje će se desiti mnoštvo ubijanja i koja će proizvesti nemjerljivu štetu.

Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Desit će se smutnja koja će obuhvatiti sve Arape, a njihove će ubice završiti u vatri. Jezik će u njoj (smutnji) biti opasniji od sablje!”²

“Obuhvatit će sve Arape” u smislu da će svi stradati, tj. da će smutnja zadesiti svakoga, a “ubice će u vatru” jer su ubijali radi dunjalučkih koristi i materijalnih motiva, slijedeći šejtana i prohtejve. To su motivi koji počinitelja

¹ Bilježi Ahmed. Hejsemi navodi da su prenositelji oni koji prenose vjerodostojno (iz *Sahiha*).

² Hadis bilježe Ahmed, Ebu Davud, Tirmizi i Ibn Madže. Oko hadisa postoje određene rasprave.

ubistva vode u vatru. Ako budu muslimani oni koji budu ubijali, boravit će u vatri određeno vrijeme, i to će im biti kazna, ali neće u njoj vječno ostati. Ovime je strašnom prijetnjom upozoren svako ko u toj smutnji bude želio ubiti, jer to neće biti radi istinskog vjerskog motiva, ili radi istine, ili radi zaštite nemoćnog ili obespravljenog, nego zato što će povod biti žudnja za vlašću i materijalnom koristi.

Riječi iz hadisa da je “jezik opasniji od sablje” znače da je govor mržnje i vrijeđanje, te podsticanje na sukob i na ubijanje teže i opasnije od sablje, kao što to stoji u jednoj drugoj predaji gdje je rečeno: “A (dug) jezik opasniji je (u toj smutnji) od sablje”¹, tj. govor kojim se podstiče sukob bit će gori od sablje.

93., 94., 95.

Progovaranje drveća i kamena (tako da pomogne muslimanima), borba muslimana protiv jevreja

Sve tri navedena predznaka desit će se pri kraju dunjaluka, kada će se desiti rat između muslimana i jevreja, i tada će progovoriti drveće i kamenje: “O muslimanu, robe Allahov, evo jevreja iza mene, dođi i ubij ga!” Drveće i kamenje će tada imati ulogu da pomogne muslimanima, odredbom od Allaha, dželle ve’ala.

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Protiv vas će se borit jevreji, pa ćete ih nadvladati, a tada će kamenje govoriti: “O muslimanu, evo jevreja iza mene, ubij ga!”²

Dakle, govor drveća i kamenja je opći i predstavlja predznak Sudnjeg dana. Neće govoriti jedino drvo garkad za koje se kaže da je jevrejsko.

Slika drveta garkad spomenutog u hadisu

Drvo garkad u drugačijem obliku

¹ Vidi: *Mirkatu el-mefatih šerh miškati el-mesabih*, od El-Karija.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

Naime, od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne budu borili muslimani sa jevrejima. Ubijat će ih muslimani tako da će se jevreji kriti iza kamenja i drveća, a oni će govoriti: "O muslimanu, Allahov robe, evo jevreja iza mene, dođi i ubij ga", osim drveta garkad, jer ono je jevrejsko drvo."¹

A u drugoj predaji stoji: "Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne budete borili sa jevrejima, i dok kamen iza kojeg bude jevrej ne kaže: "O muslimanu, evo jevreja iza mene, ubij ga!"² Ovaj govor drveća i kamenja spomenutog u hadisu je stvaran, jer je Allah kadar učiniti da i nežive materije govore, a to će biti i svojevrstan predznak blizine Sudnjeg dana.

Nuhejk ibn Surejm, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Uistinu, borit ćete se sa mnogobošcima, a oni koji ostanu od vas borit će se protiv Dedždžala na rijeci Jordan, vi na istočnoj obali, a oni na zapadnoj." Na to je Nuhejk ibn Surejm dodao: "A ja ne znam gdje je rijeka Jordan u to vrijeme."³ U hadisu se vjerovatno cilja na more koje danas dijeli okupiranu Palestinu i Jordan. A Allah najbolje zna.

Obala Mrtvog mora (Ajnu Zagr) i satelitska snimka Mrtvog mora. Nalazi se između države Jordan, koja se nalazi istočno, i okupirane Palestine od strane jevreja, koja se nalazi zapadno. Rezultati određenih naučnih istraživanja kazuju da se povlači i da će potpuno presušiti 1470. h. ili 2050. godine

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi imam Buhari.

³ Bilježe Taberani i Bezzar. U lancu hadisa nalazi se Muhammed ibn Aban Kureši koji je slab prenositelj.

Ukazivanje brda od zlata u rijeci Eufkrat

Eufkrat je dobro poznata, snažna i velika rijeka, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da je od predznaka Sudnjeg dana povlačenje ove rijeke i promjena njenog toka tako da će se ljudima ukazati brdo od zlata, oko kojeg će nastati sukob i biti ubijeno mnogo ljudi.

Rijeka Eufkrat

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio nas je, da onaj koji ovo doživi ne prilazi zlatu zbog smutnje ubijanja koje će ono prouzročiti. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Sudnji dan dok se ne povuče rijeka Eufkrat

tako da se ukaže brdo zlata, pa će se ljudi sukobiti radi njega tako da će od svakih sto biti ubijeno devedeset i devet. A svaki će od njih govoriti: "Nadam se da ću biti ja onaj koji će preživjeti."¹ U drugoj predaji stoji i dodatak: "Pa ko ovo doživi, neka ne uzima ništa od zlata!"²

Od Ebu ibn Kaba, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Ljudi su različiti u pogledu traženja dunjaluka. Čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: "Samo što se nije povukla rijeka Eufkrat i ukazalo se brdo zlata. A kada to čuju ljudi, pohrlit će prema njemu, govoreći: Ako pustimo ljude sve će (zlatu) uzeti! Potom će se sukobiti, pa će od svakih sto biti ubijeno devedeset i devet."³ Značenje riječi "povlačenje" je doslovno, tako da će se zbilja ukazati brdo pravoga zlata. Moguće da će to biti zbog promjene toka ove rijeke, iz određenog razloga kojeg samo Allah zna, ali će Uzvišeni dati da se ovo blago ukaže nakon što je bilo skriveno pod vodom i muljem. Onaj ko ovo doživi ne smije uzimati ništa od zlata, zbog smutnje i krvi koja će se zbog njega proliti.

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Bilježi imam Muslim.

Brana "Ataturk" na rijeci Eufrat u Turskoj

Danas na rijeci Eufrat postoje dvije brane, jedna u Turskoj, a druga u Siriji, zbog čega se rijeka popriлично povukla. Možda su to prvi znakovi povlačenja poslije kojeg će se ukazati brdo zlata.

97.

Dolazak vremena kada će čovjek biti prinuđen izabrati između nemoći i razvratnog života

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će doći vrijeme kada će čovjek biti prinuđen da bira između dvoga; ili da ode u razvrat ili da bude proglašen nemoćnim, ili zaostalim, ili jalovim, ili drugim sličnim ponižavajućim epitetima koje koriste razvratnici. Ta pojava predstavlja jedan od predznaka Sudnjeg dana, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je nasavjetovao da izaberemo nemoć i distancu od razvrata.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Doći će vrijeme kada čovjeku neće preostati osim da izabere ili nemoć¹, ili razvrat, pa ko doživi to vrijeme neka izabere nemoć, a odbaci razvrat."²

Ova pojava se može sresti i u našem vremenu, pa koliko je samo djevojaka koje nose hidžab prozvano da su zaostale i bezvrijedne, ili koliko je onih koji su odbili uzeti npr. kamatu, ili mito, ili da prisustvuje razvratnim skupovima, pa su prozvani zaostalim i neciviliziranim. Društvo ih je natjeralo da biraju između raznih poroka i razvrata, ili ako odbiju, da budu proglašeni bespomoćnim, zaostalim i nekorisnim.

¹ Tj. bit će proglašen nemoćnim i nesposobnim, ako odbije činiti razvrat. (Op. prev.)

² Hejsemi navodi: Bilježe ga Ahmed i Ebu J'ala prenoseći od šejha, a preko Ebu Hurejre, ostali su prenositelji povjerljivi, međutim u lancu postoji jedan koji je nepoznat.

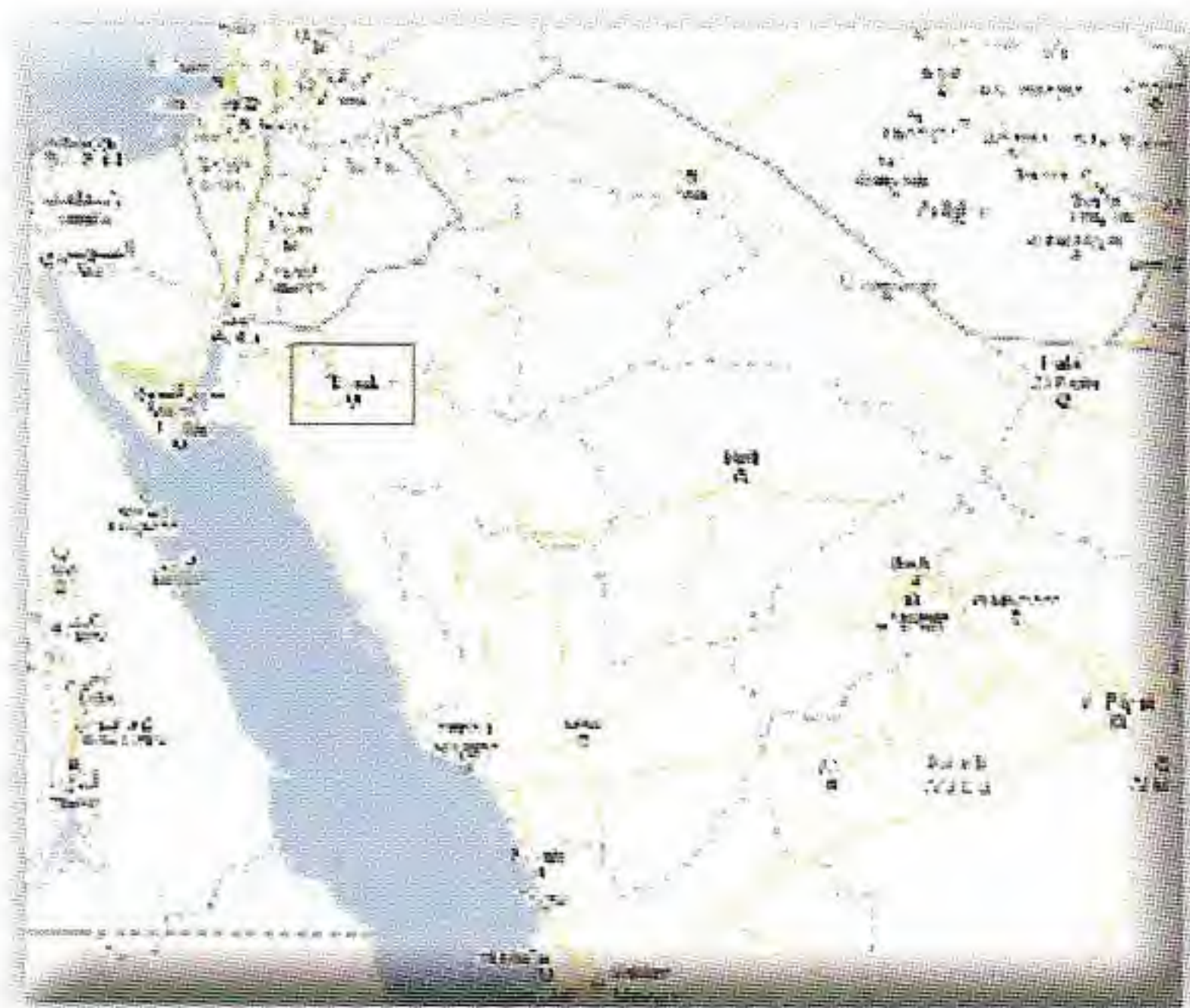
Povratak zelenih polja i rijeka u Arapskom poluotoku

Arapski poluotok danas, kao što je to opće poznato, ima 70 % klasične pustinje od ukupne svoje površine, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavijestio nas je, da će se Arabija ponovo zazelenjeti i postati puna rijeka. To će predstavljati jedan od predznaka Sudnjeg dana, a desit će se nakon što je bila ogromna pustinja na kojoj gotovo ništa nije rađalo.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sudnji dan neće nastupiti dok Arabija ponovo ne postane zelena i puna rijeka, i dok jahač ne bude putovao od Iraka do Mekke, ne plašeći se ničega osim da zaluta s putu¹. I dok se ne umnoži heredž." Upitan je šta je heredž, pa je odgovorio: "Ubijanje!"² U jednoj drugoj predaji koju prenosi isti ashab, radijallahu anhu, stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se ne umnoži i rasprostrani imetak, toliko da će čovjek izaći da podijeli zekat iz vlastitog imetka, a da neće nikoga naći da ga uzme, i dok zemlja Arapa ponovo ne postane zelena i puna rijeka."³

A Muaz ibn Džebel prenosi slijedeće: "Izašli smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pohodu na Tebuk, te nam je spajao namaze. Klanjao je podne i ikindiju spojeno, i akšam i jaciju spojeno, a drugi dan je odgodio namaz, pa je izašao i klanjao podne i ikindiju spojeno, i poslije, akšam i jaciju također spojeno, nakon čega reče: "Vi ćete sutra, ako Allah da, doći do

¹ Tj. neće se bojati od razbojnika ili lopova, neće se bojati ni za imetak, ni za život jer će biti bezbjedno, nego samo da ne zaluta na putu.

² Bilježi ga imam Ahmed u svom *Musnedu*, a Hejsemi tvrdi da su prenositelji hadisa svi povjerljivi. Prvi dio ovog hadisa bilježi imam Muslim.

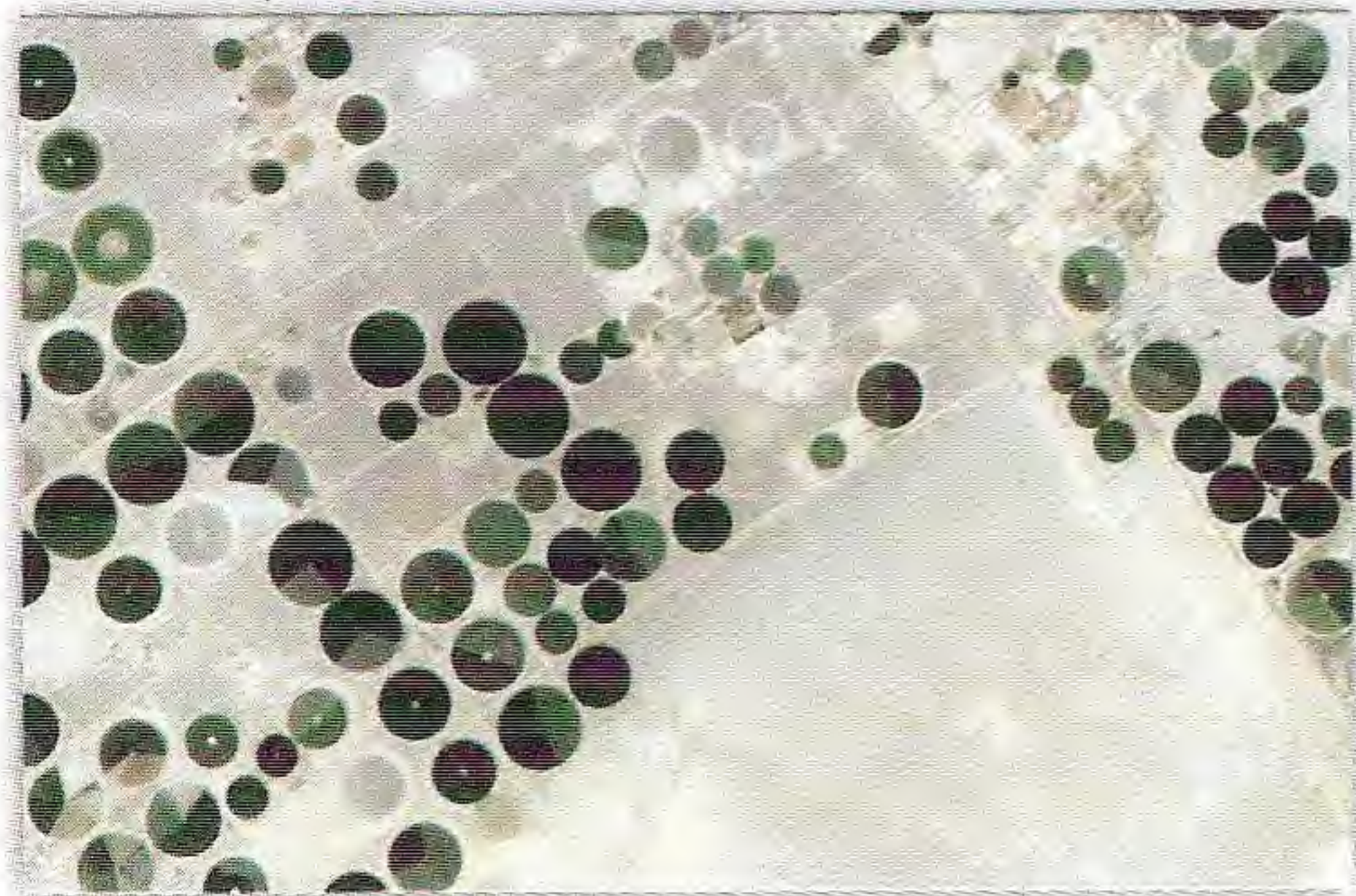
³ Bilježi imam Muslim.

izvora Tebuka, ali nećete stići dok ne dođe prijepodne, pa ko stigne neka ne dotiče izvorske vode dok ja ne dođem.” I zaista, došli smo do izvora, a dva su nas čovjeka preduhitrila, a izvor poput kaiša¹ (od sandala), izvire sasvim malo vode. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ova dva čovjeka: “Jeste li ikako doticali izvorsku vodu?” Rekoše mu da jesu, a

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ih izgrdi i reče im što je Allah htio da kaže, pa su grabili rukama iz izvora, malo pomalo, dok je nisu nakupili u nešto (posudu), iz koje Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, opru ruke i lice. Potom tu vodu vratiše, nakon čega poteče jak izvor i ljudi se napiše i zasitiše. Potom Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Samo što nećeš, o Muaze, ako poživiš duže, vidjeti kako će ovdje biti sami vrtovi (tj. bašče i bostani).”²

Pojedini učenjaci su ukazali da se ledena santa (sa sjevera) kreće prema Arapskom poluotoku, a ona za sobom nosi snijegove i kiše, dakle glavna sredstva usljed kojih zemlja rađa i daje svakovrsne plodove. Allah, dželle ve’ala, je kadir da promijeni ogromnu pustinju u bašče pune potoka i ravnice sa hladovinom prostranom. Ovaj predznak se još nije desio, ali sve što dolazi je blizu.

Slike plantaža (lijevo satelitska fotografija) u Tebuku

Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi “o Muaze samo što nećeš, ako duže poživiš, vidjeti kako će ovdje biti sami vrtovi (tj. bašče i bostani)” su se u gradu Tebuku već obistinile, usljed pokretanja mnogih poljoprivrednih projekata i ogromnih zelenih plantaža, i to na velikom području ovoga grada.

¹ Širak je kaiš od sandala ili nanula, a koristi se da se ukaže na nešto malo ili kratko.

² Bilježi imam Muslim.

99., 100., 101.

Pojava smutnji el-ahlasa i es-serra'a i ed-duhejma'a

Neće se dogoditi Sudnji dan dok se tri smutnje ne dese, shodno onome o čemu nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Naime, od Abdullaha ibn Omera, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Sjedili smo kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada nam spomenu tri smutnje, pa je odužio govor o njima, te je spomenuo smutnju el-ahlas, našto neko upita: "O Allahov Poslaniče, a šta je smutnja el-ahlas?" Kazao je: "Ona je bježanje (hereb) i krađa (hareb). A potom smutnja es-serra', potpalit će je pod mojim nogama¹ čovjek iz moje porodice, smatrat će da je od mene, ali on nije od mene, jer su moji zaštitnici oni koji su bogobojazni. Poslije će se ljudi okupiti uz (drugog) čovjeka, poput kuka do najbližeg rebra. Potom smutnja ed-duhejma', neće ostaviti nikoga iz ovoga ummeta, a da ga neće (snažno) pogoditi, a kada kažu prestala je, ona će se još više proširiti. Čovjek će osvanuti u njoj kao vjernik, a zanoćiti kao nevjernik, i tako sve dok se ne razdijele ljudi u dva tabora – tabor (čistog) imana, nema licemjerstva među njima, i drugi tabor licemjerja, bez vjere. Pa kada vam to bude, očekujte Dedždžala, od toga dana ili dana poslije."²

"El-ahlas" je množina od riječi "hils", a doslovno znači pokrivač ili podmetač koji se stavlja na leđa konja ili kamile, a ispod sedla ili samara. Ovaj je podmetač nužan i stalno je na leđima životinje, kao što će biti i smutnja o kojoj se govori. Bit će stalno uz ljude, gotovo da ih neće puštati, i tamna je i mračna kao ovaj podmetač koji je inače crne boje.

"El-hereb" je doslovno bježanija, kada će ljudi bježati jedni od drugih zbog međusobnog neprijateljstva i sukoba.

"El-hareb" je krađa imetka od čovjeka i njegove familije tako da ostane bez igdje ičega.

Smutnja "es-serra" je ustvari iskušenje s blagodatima koje vesele čovjeka, poput zdravlja, blagostanja i ugodnosti, pa pojedini padnu u iskušenje da skrenu u harama i neposlušnost.

"Potpalit će je", znači proizvest će ili inicirat će smutnju, koja je ovim primjerom upoređena sa vatrom i dimom, koji se vine visoko i postane gust kada se potpaljuje vlažnim drvima.

¹ U arapskom se kaže "pod mojim stopalima".

² Hadis bilježi Ebu Davud, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silisiletu es-sahihah*, br. hadisa 972.

“Ispod mojih stopala, čovjek iz moje porodice” znači da će čovjek koji je iz Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice biti onaj koji će inicirati smutnju i njome dirigirati.

“Smatrat će da je od mene” tj. od Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, loze je porijeklom, ali po nevaljalim djelima nije od njega. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je čist od njega, iako mu je rod, jer su njegovi prijatelji i zaštitnici oni koji su bogobožni, za razliku od ovoga čovjeka kojem je cilj da prouzrokuje smutnju i nered.

“Ali on nije od mene”, tj. od onih koji su mi bliski, kao što se spominje u Kur'anu u kazivanju o Nuhu: “A Nuh je bio zamolio Gospodara svoga i rekao: “Gospodaru moj, sin moj je čeljade moje,”¹ i u narednom ajetu, Allah, dželle ve'ala, mu odgovora: “O Nuhu, nije on čeljade tvoje, jer radi ono što ne valja.”²

“Poslije će se ljudi okupiti uz (drugog) čovjeka”, tj. skupit će se oko jednog drugog čovjeka da mu daju prisegu na vjernost.

“Poput kuka do najbližeg rebra”, tj. okupljeni ljudi oko toga čovjeka se neće ustabiliti, kao što kuk, koji je inače težak, ne miruje u odnosu spram najbližeg rebra, koje je inače lagano. Ljudi će se dakle skupiti, nakon što su bili razjedinjeni, oko čovjeka koji nije sposoban da vodi, slabog znanja i skromnog mišljenja, s kojim se ne postiže red niti uspostavljaju potrebne instance.

“Smutnja ed-duhejma” je mračna i ogromna smutnja, nevolja koja ne bira žrtvu.

“Da ga neće (snažno) pogoditi” znači da neće nikoga mimoići, niko neće biti pošteđen od njenog iskušenja i belaja. U hadisu je doslovno kazano da će ova smutnja udariti (tj. ošamariti) u lice, a ima značenje da će općenito snaći sve ljude.

“Kada kažu prestala je, ona će se još više proširiti”, tj. kada svi pomisle da je konačno prošla i prestala, ova će se smutnja još više produžiti i proširiti.

“Čovjek će osvanuti u njoj kao vjernik, a zanoćiti kao nevjernik”, tj. osvanut će, smatrajući krv svoga brata muslimana zabranjenom, bez namjere da napadne na njegovu čast i imetak, a omrknut će, smatrajući da mu je to dozvoljeno i spreman da napadne i ubije brata muslimana³.

¹ Prijevod značenja sure Hud: 45.

² Prijevod značenja sure Hud: 46.

³ O ovome smo detaljnije govorili u predznaku broj 51.

Doslovan prevod narednih riječi iz hadisa (ar.: el-fistas) je: dva šatorska logora, a znači: “dva tabora”, ili po drugom tumačenju: dva grada.

“Tabor (čistog) imana, nema licemjerstva među njima” su oni koji su iskreni vjernici.

“I drugi tabor licemjerja, bez vjere” su ljudi čija su djela puna licemjerja, laži, prevare, neispunjavanje dogovora i sl.

“Očekujte Dedždžala” da se pojavi.

Ovaj predznak se još nije ostvario, Allah najbolje zna, a molimo Ga da nas sačuva zla ovakvih iskušenja.

102.

Nastanak vremena kada će jedna sedžda vrijediti koliko dunjaluk i ono što je na njemu

Ovaj će se predznak desiti u vrijeme Isaa sina Merjemina, alejhi selam, nakon što bude spušten na zemlju pri kraju dunjaluka, a to je odabrano vrijeme, posebne vrijednosti, u kojem će se ibadet posebno nagrađivati, shodno mjestu i vremenu.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, samo što nije među vas sišao sin Merjemin, kao pravedni vladar, pa će slomiti krst, ubiti svinju i dokučiti džizju¹. I umnožit će se imetak da ga niko neće htjeti uzeti, sve dok jedna sedžda ne bude vrijednija od dunjaluka i onoga što je na njemu.” Potom je dodao Ebu Hurejre: “Učite ako hoćete: “I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.”²

¹ Tj. neće prihvatiti džizju, samo će tražiti da se bude u islamu, znači neće prihvatiti ni ostanak u kršćanstvu, pa makar htjeli izdvajati džizju.

² Prijevod značenja sure En-Nisa: 159. Hadis bilježe imami Buhari i Muslim.

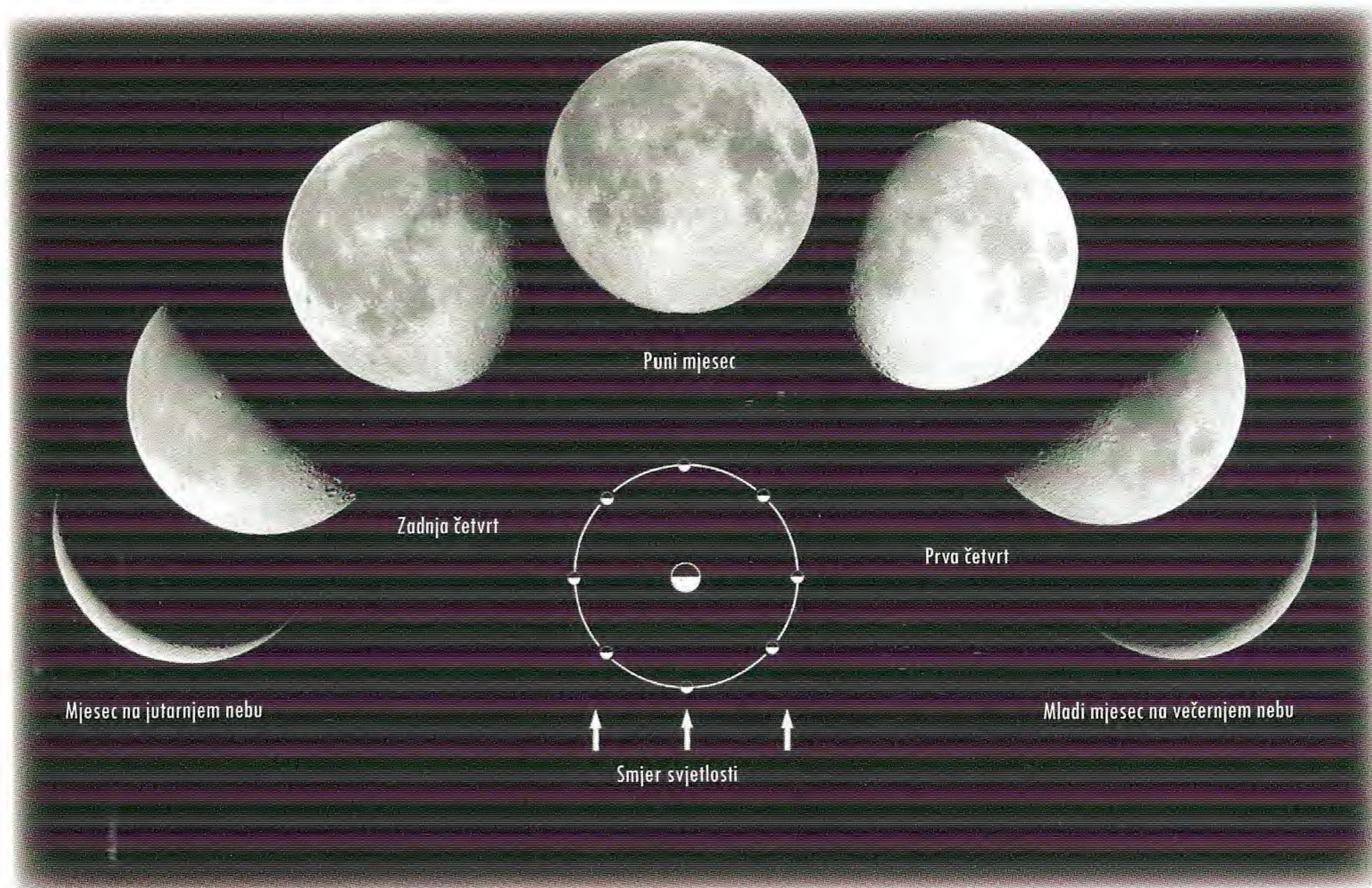

Riječi “dok jedna sedžda ne bude vrijednija od dunjaluka i onoga što je na njemu” znače da će ljudi toliko žudjeti za namazom i ibadetom općenito, i da će prema dunjaluku biti potpuno skromni, bez potrebe za njim, zbog njihovog ubjeđenja u blizinu Sudnjeg dana i nade koju nose prema njemu. Kadi 'Ijjad tumači, da će nagrada za onoga koji bude klanjao biti veća nego da podijeli cijeli dunjaluk i ono što je na njemu kao sadaku, jer će imetka biti u izobilju, a neće biti pohote za njim, i neće biti potreban u džihadu. Sedžda je doslovno sedžda koja se obavlja u namazu, mada može značiti i sam namaz. Allah najbolje zna.¹

103.

Uvećanje mlađaka

El-ehile je množina od riječi hilal a znači mlad mjesec ili mlađak koji se pojavi spočetka lunarnog mjeseca, prve noći bude najmanji, pa se povećava sve do sredine mjeseca, a potom se smanjuje sve do završetka mjeseca. Jedan od predznaka Sudnjeg dana je pojava da se uveća mlađak, tako da će ga ljudi već prve noći novoga mjeseca vidjeti većeg nego obično, kao da je već druga ili treća noć.

Mjesečeve mijene od početka do kraja mjeseca

¹ Šerhu Sahihi Muslim od Nevevija, dio 2., str. 191.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Od primaka Časa (sudnjeg) je povećanje mlađaka, za mlađak iz prve noći, kada se vidi, govorit će se da je iz druge noći.”¹ Ovaj predznak vjerovatno se još nije pojavio, a Allah najbolje zna.

Mjesečeve mijene od početka do kraja hidžretskog mjeseca

¹ Bilježi Taberani, a hadis ima više različitih oblika i lanaca prenosilaca. Es-Sahavi navodi u *El-Meqasidu* da ove predaje pojačavaju jedna drugu.

Dolazak vremena kada neće biti niko, a da nije došao u Šam

Šam je područje današnje Sirije, Libanona, Jordana i Palestine. Ono je inače mjesto polazišta i mjesto sakupljališta ljudi, ono je i prijestolnica poslanica, a njeni stanovnici imaju posebnu vrijednost i prolozaj. Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Kada se pokvare stanovnici Šama, tada neće biti dobra u vama, a ostat će skupina iz moga ummeta pobjednička, i neće im naškoditi ko ih ostavi, sve dok ne nastupi Čas (sudnji)."¹ Zato je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio da se stanuje u Šamu, i on će prije Sudnjeg dana biti glavno stanište muslimana. Ebu Derda, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uistinu, tabor muslimana na dan (velikog) rata biti će u Guti, kraj grada po imenu Damask, jedan od najboljih gradova Šama."²

Tabor je ustvari logor od šatora, a misli se na mjesto gdje će živjeti muslimani i gdje će se skupiti uoči velikog okršaja između muslimana i kršćana. Guta je mjesto koje se danas naziva Guta Damaska, dakle kraj poznate i velike metropole, glavnog grada Sirije.

Ovaj ogromni okršaj će biti neposredno prije pojave Mehdijsa, ili kada se pojavi, ili neposredno nakon njegove pojave. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je podstakao da živimo u Šamu, jer je to područje sakupljanja i položaj muslimanskog tabora. Tako je jedan ashab pitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, gdje mu savjetuje da učini hidžru i da zastalno živi, pa mu je naišaretio prema Šamu.

¹ Bilježi Tirmizi, a prenosi ga Muavija ibn Kurre od svoga oca. Tirmizi navodi da je hadis vjerodostojan.

² Bilježi Ahmed i Ebu Davud u *Es-Sunenu*, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahihu Ebu Davud*.

Mjesto Guta kraj samog Damaska

Behz ibn Hakim prenosi od svoga oca, a ovaj od svoga oca, da je rekao: "O Allahov Poslanice, gdje mi naređuješ?" Rekao mu je: "Evo tamo," pokazujući prema Šamu.¹ A prije Sudnjeg dana većina će muslimana preseliti u Šam, i gotovo da niko neće ostati, a da se ne preseli i nastani u njemu. Od Abdullaha ibn Amra, radijallahu anhu, se prenosi

da je rekao: "Doći će vrijeme da neće ostati ni jedan vjernik, a da se neće preseliti u Šam."²

105., 106.

Veliki okršaj koji će se desiti između muslimana i Bizantinaca (rimokatolika) i oslobođenje Konstantinopola (današnjeg Istambula)

Povijest muslimana i kršćana je prepuna raznih događaja, mirova i primirja, ratova i sukobljavanja, a i danas su odnosi među njima u pojedinim područjima poprilično nestabilni. Negdje su na granici, ili da planu i prerastu u sukob ili, da se stabiliziraju i da se uspostavi mir. Jedan od predznaka Sudnjeg dana, shodno onome što nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bit će sukob između muslimana i kršćana. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ga je nazvao veliki okršaj, u njemu će pobijediti muslimani, nakon čega će se uputiti prema Istambulu i osloboditi ga, a nakon toga će se pojaviti Dedždžal.

Muaz ibn Džebel, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Procvat Bejtul-Makdisa znači (da slijedi)

¹ Bilježi Tirmizi i navodi da je hadis vjerodostojan, a vjerodostojnim ga ocijenio i Hakim.

² Bilježi Ibn Ebi Šejbe, kao zaustaljen hadis (na ashabu), međutim ovakve vijesti ashabi ne govore sami po sebi, te se uzimaju da su prenešene od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, iako je lanac prenositelja seže samo do ashaba.

opustjelost Jesriba, a opustjelost Jesriba znači (da slijedi) događaj velikog okršaja, a veliki okršaj znači (da slijedi) oslobođenje Konstantinopola, a oslobođenje Konstantinopola znači (da slijedi) pojava Dedždžala.”¹

Konstantinopol (današnji Istambul; desno: satelitska fotografija Bosfora)

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Sklopit ćete čvrsto primirje sa kršćanima, pa ćete zajedno krenuti u napad protiv neprijatelja² koji će biti ispred vas. I pobijedit ćete, i zarobit ćete ratni plijen, a potom ćete se vratiti bezbjedni, sve dok ne stignete do jednog uzvišenja³. Potom će jedan čovjek iz kršćanskog tabora podignuti krst i reći: “Pobijedio je krst!” Na to će se rasrditi jedan musliman, pa će ga udariti i ubiti ga. Nakon toga će kršćani prekinuti ugovor o primirju te se skupiti za veliki okršaj.” U drugoj predaji se dodaje: “Muslimani će skočiti prema oružju, okupavši se, a Allah će potom počastiti (cijelu) skupinu šehadetom.”⁴

U Muslimovom *Sahihu* je naveden detaljniji opis mjesta ovoga velikog okršaja. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se kršćani ne spuste do Dabika⁵, gdje će im u susret doći muslimanska vojska iz grada⁶, a

¹ Hadis bilježe Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio dobrim u *Sahihu Ebu Davud*, a prenosi ga samo Abdurrahman ibn Sabit od svoga oca, a ovaj od Mekhula.

² Riječ kazana u hadisu je *’adv* a znači oni koji su iza, međutim postoje i druga značenja oko čega postoji različiti neusaglašeni stavovi u tumačanju ciljanog značenja.

³ Gdje je uzvišenje koje je u spomenuto hadisu niko od učenjaka nije decidno odredio. Koliko sam uspio istražiti, po svoj prilici je to mjesto Dabik, koje se poimenice spominje u narednom hadisu.

⁴ Bilježi Ebu Davud sa ispravnim lancem prenosilaca.

⁵ Ovo se mjesto nalazi u blizini grada Haleb, u današnjoj Siriji, gdje će se, dakle, desiti veliki okršaj.

⁶ Misli se na grad Damask.

bit će to najodabraniji ljudi na zemlji toga vremena. I kada se posafaju jedni ispred drugih, kršćani će povikati: “Ne miješajte se između nas i onih koji su bili naši, a koje ste vi poslije kao ratne zarobljenike uzeli, borit ćemo se protiv njih”¹. Muslimani će na to uzvratiti: “Nikako, tako nam Allaha, nećemo vas pustiti da napadate našu braću,” pa će se boriti protiv njih. I jedna trećina (od muslimana) će se povući – Allah im to nikada neće oprostiti. Jedna trećina će poginuti – bit će to najodabraniji šehidi kod Allaha. A (preostala) trećina će pobijediti², oni ni u jednom trenutku neće pokleknuti pred iskušenjem. I nakon toga će osloboditi Konstantinopol... A dok budu dijelili ratni plijen, obješenih mačeva o maslinovo drvo, šejtan će poviknuti: “Eno izašao Dedždžal, došao za vama kod vaših familija”³. To će biti laž⁴, a oni će se na to uputiti nazad, pa nakon što stignu do Šama, pojavit će se (Dedždžal).”

Most koji spaja evropski i azijski kontinent u Istantbulu

U jednoj drugoj predaji stoji još: “I dok se oni budu spremali za borbu protiv Dedždžala, nakon što su pobijedili kršćane, neće uspjeti ni ratni plijen podijeliti, popravljajući svoje redove, nakon što budu pozvani na namaz, sići će Isa sin Merjemin.”⁵

U jednoj drugoj predaji navodi se još detalja oko samog okršaja. U njoj je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: “Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se ne prestane dijeliti naslijeđstvo i dok se ne prestane radovati ratnom plijenu.” Potom je rukom pokazao prema Šamu, te rekao: “Neprijatelj će se okupljati radi pripadnika islama, a oni

¹ Ovo ukazuje na to da se već prije desio sukob kršćana i muslimana i da su muslimani stekli zarobljenike koji su potom primili islam.

² Tj. preostala će trećina muslimana nadvladati neprijatelja, osloboditi grad i uzeti ratni plijen.

³ Želeći ih prestrašiti.

⁴ Tj. slagat će ih šejtan da se Dedždžal već pojavio.

⁵ Bilježi imam Muslim.

će se okupljati radi njih¹. U tom okršaju će vam se desiti strašno povlačenje², nakon čega će muslimani formirati grupu smrti sa uvjetom da se ne vraćaju osim kao pobjednici. Potom će se boriti sve dok ih noć ne zakloni jedne od drugih. I povući će se i jedni i drugi, a da niko nije pobijedio. Tu će se rasformirati ova grupa, pa će muslimani ponovo formirati grupu smrti, uz uvjet da se ne vrate osim kao pobjednici. I borit će se sve dok se ne smrkne, a onda će se povući i jedni i drugi, bez pobjednika, pa će se rasformirati i ova grupa. Kada dođe četvrti dan, pridružiti će im se i ostali sljedbenici islama³, a Allah će dati da dožive poraz (neprijatelji muslimana), pa će biti ubijani kao niko dotad. Takvo nešto neće se vidjeti,” ili je rekao: “Takvo nešto se nije vidjelo, tako da bi ptica letjela iznad njih, i ne bi uspjela ni preletjeti, a pala bi pogođena. I bilo bi iz iste familije sto učesnika, od kojih ne bi našli da je na kraju iko ostao – samo jedan čovjek. Pa kojem plijenu da se raduje?! Ili, koje nasljedstvo da se dijeli?! I dok to tako bude trajalo, čut će za još veću nevolju! Začut će se vrisak: “Dedždžal se pojavio kod vaših familija!” Pa će odbaciti sve što su imali u rukama i okrenuti se, da bi poslali deset odabranih viteza. Ja zaista znam”, rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, “njihova imena, i imena njihovih očeva, i boje njihovih konja. Oni su najodabraniji konjanici koji su tada postojali na licu zemlje!” Ili je rekao: “Oni su među najboljim konjanicima, koji će tada postojati na licu zemlje.”⁴

Mjesto sakupljanja muslimanske vojske za veliki okršaj će biti Guta, mjesto kraj Damaska, a bit će to najbolja vojska na zemlji u tom vremenu, i nju će Allah potpomoći protiv kršćana. Ebu Derda', radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tabor muslimana na dan okršaja bit će u Guti, mjestu kraj grada po imenu Damask, jednog od najboljih gradova Šama.” A u drugoj predaji prenosi da je također čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: “Na dan (velikog) okršaja, tabor muslimana će biti u mjestu po imenu Guta, mjestu kraj grada Damaska – najboljem mjestu za okupljanje muslimana toga vremena.”⁵

¹ Ibn Mesud, radijallahu anhu, je dodao ovdje da su neprijatelji kršćani.

² Povlačenje sa bojnog polja usljed žestine bitke.

³ Tj. doći će i skupiti se sa različitih mjesta.

⁴ Hadis bilježe Ahmed i Muslim.

⁵ Bilježe Ahmed i Ebu Davud i Hakim, koji kaže da je hadis vjerodostojnog lanca prenosi-laca. Zehebi se složio s njim, a potvrdio El-Munziri.

Oslobođenje Kostantinopola muslimani će postići bez borbe, njihovo će oružje tada biti tekbir¹ i tehlil², a bit će pod vođstvom Mehdijs. U hadisu koji bilježi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Jeste li čuli za grad čiji je jedan dio na kopnu a drugi na moru?" Rekli su: "Jesmo, Allahov Poslaniče!" "Neće nastupiti Čas (sudnji) dok na njega ne krene sedamdeset hiljada Ishakovih potomaka, a kad mu dođu i počnu ulaziti, neće se boriti oružjem, niti će odapinjati svoje strijele, već će reći: "La ilahe illa Allah i Allahu ekber", pa će pasti jedan njegov dio." Sevr ibn Jezid ovdje kaže: "Ne pamtim drugačije osim da je rekao: "dio koji je na moru." Potom će po drugi put povikati: "La ilahe illa Allah i Allahu ekber", pa će pasti drugi njegov dio. Pa će po treći put povikati: "La ilahe illa Allah i Allahu ekber", pa će biti oslobođen. Onda će ući u njega i uzeti plijen, a dok ga budu dijelili, začut će povik: "Dedždžal se pojavi!" Na to će sve ostaviti i vratiti se."³

Nevevi navodi slijedeće: "Šejh Kadi kaže da u svim Muslimovim predajama stoji "od Ishakovih potomaka", dok pojedini učenjaci navode: "Ono što je općenito poznato i prenošeno je da su "od potomaka Ismailovih", a na to ukazuje sam hadis i njegov kontekst kojim se cilja na Arape. A grad koji će biti oslobođen je Kostantinopolj."

To da se aludira na Arape, tj. sinove Ismailove prenosi se u hadisu od Zu Makhmera, radijallahu anhu, u koje se navodi da će kršćani reći svom savezniku: "Mi ćemo te poštediti Arapa", pa će se okrenuti i početi skupljati za veliki okršaj. Dakle, nedvosmisleno je kazano da će veliki okršaj biti između Arapa i kršćana. Inače i ostali hadisi koji su navedeni u ovom poglavlju ukazuju na to da se radi o Arapima i da će vojska koja budu učestvovala u velikom okršaju biti ona koja će osloboditi Kostantinopol.

U jednom se hadisu doslovno navodi da su to Arapi, naime Amr ibn 'Auf, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: "Potom će im doći (u susret) najbolji muslimani, stanovnici Hidžaza." Dakle, potomci Ismailovi, a ne Ishakovi⁴, a Allah najbolje zna.

¹ Riječi: Allahu ekber.

² Riječi: La ilahe illa Allah.

³ Hadis bilježi imam Muslim.

⁴ Vidi *Ithaf el-džema'a*, poglavlje "El-Fiten wel-melahim we ešratis-s-a'ah" od šejha Hamuda et-Tuvejdžirija, dio 1., str. 401.

107.

Pojava da se ne bude dijelila zaostavština i da se ljudi ne raduju ratnom plijenu

Ova će se dva predznaka ostvariti pri kraju dunjaluka, kada se umnože i pojačaju sukobi, i kada se rasplamsa rat sa kršćanima. Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se ne prestane dijeliti naslijedstvo i dok se ne prestane radovati ratnom plijenu." Potom je rukom pokazao prema Šamu.¹ Pojašnjenje ovoga hadisa je iznijeto u govoru o prethodnom predznaku Sudnjeg dana.

109.

Povratak ljudi starim sredstvima za borbu i za prevoz

O ovom smo predznanaku također kazivali u govoru o jednom od prethodnih predznaka, navodeći slijedeći hadis: "I dok to tako traje, čut će za još veću nevolju! Začut će vrisak: "Dedždžal se pojavio kod vaših familija!" Pa će odbaciti sve što su imali u rukama i okrenuti se, da bi poslali deset odabranih viteza. Ja zaista znam", rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, "njihova imena, i imena njihovih očeva, i boje njihovih konja. Oni su najodabraniji konjanici, koji su tada postojali na licu zemlje!" Ili je rekao: "Oni su među najboljim konjanicima, koji će tada postojati na licu zemlje."²

¹ Bilježi Ahmed, Ebu Davud i Hakim, koji kaže da je hadis vjerodostojnog lanca prenosi-laca. Zehebi se složio s njim, a potvrdio El-Munziri.

² Hadis bilježe Ahmed i Muslim.

110., 111.

Procvat Bejtul-Makdisa i opustjelost Medine od stanovnika i posjetitelja

Od Muaza ibn Džebela, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Procvat Bejtul-Makdisa znači (da slijedi) opustjelost Jesriba, a opustjelost Jesriba znači (da slijedi) događaj velikog okršaja, a veliki okršaj znači (da slijedi) oslobođenje Konstantinopola, a oslobođenje Konstantinopola znači (da slijedi) pojava Dedždžala." Na to je Muaz ibn Džebel udario po nadkoljenici (ili po ramenu) čovjeka kojem je govorio, te dodao: "Ovo će se desiti, kao što (se dešava da) ti sjediš ovdje."¹

Opustjelost Jesriba znači da će Poslanikov grad Medina opustjeti od stanovnika i posjetitelja. U jednoj drugoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Veliki okršaj i oslobođenje Konstantinopola i pojava Dedždžala su (desit će se) u sedam mjeseci."²

Poslanikova
džamija

Bejtul-Makdis

Događaji koje je spomenuo Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu su kazani shodno redoslijedu događanja. Procvat Bejtul-Makdisa, znači procvat grada Jerusalema, širenjem njegove površine i izgradnjom, te povećanjem broja stanovnika. Kad se to desi, opustjet će Jesrib, Poslanikov grad Medina – prestat će se graditi i ljudi će izgubiti volju da žive u njemu. Ovo se čak i danas događa, broj stanovnika Medine se smanjuje, a mnogi ljudi se iz nje sele da bi živjeli u drugim mjestima.

¹ Bilježe Ebu Davud i Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio dobrim u *Sahihu Ebi Davud*.

² Bilježi Tirmizi sa slabim lancem prenosilaca.

U jednom drugom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazuje slijedeće: “Zaista će Medina biti napuštena kada bude najljepša, tako da će psi ili vukovi doći i mokriti po džamiji i po minberu.” Neko je upitao: “Allahov Poslaniče, pa ko će koristiti njene plodove u to vrijeme?” “Zvijeri (koje dolaze da jedu meso), ptice i divlje životinje!” – odgovorit će Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem¹ Procvat Bejtul-Makdisa može značiti i to da će on biti prijestolnica hilafeta pri kraju dunjaluka, kao što je rečeno u hadisu Abdullaha ibn Havale el-Ezedija, koji kazuje: “Poslao nas je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, da lovimo plijen i to hodajući, išli smo i vratili bez ičega, a odmah je uočio umor na našim licima, pa nam je rekao: “Allahu moj, ne prepusti ih meni, pa da ja budem slab za njih, i ne prepusti ih samima sebi, pa da ne mognu sebi pomoći, i ne prepusti ih ljudima, pa da im ne dadnu prednost nad sobom.” Potom je stavio ruku na moju glavu, ili je rekao na moj potiljak, pa nastavio: “O Ibn Havale, kada vidiš da se hilafet preselio u svetu zemlju, tada su blizu zemljotresi, veliki metež, i krupni događaji, a Čas (sudnji) će toga dana biti bliži ljudima nego što je ova moja ruka od tvoje glave.”²

Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: “Opustjelost Jesriba, pa veliki okršaj i oslobođenje Konstantinopola,” znače da će se, nakon što opusti Medina, desiti sukob između muslimana i kršćana, a nazvan je veliki okršaj zbog žestine borbe u njemu. Potom slijedi oslobođenje Konstantinopola, tj. grada Istambula, jednog pod najvećih i najljepših gradova današnje Turske. A potom će se pojaviti Dedždžal.

112.

Čišćenje Medine od ljudi pokvarenjaka kao kada željezni mijeh odvaja strugotinu od željeza

Ovaj predznak djelimično pojašnjava prethodne koji govore o opustjelosti Medine od stanovnika. Medina se izgradila i doživjela je procvat, nakon što je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio hidžru u nju. Potom su godine prolazile, a njeno je stanovništvo postajalo sve brojnije, zbog doseljavanja u nju i želje ljudi da u njoj žive. Međutim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će ljudi prestati čeznuti za stanovanjem u Medini, i to će biti jedan od predznaka Sudnjeg dana.

¹ Bilježi Malik u *El-Muveta'u* s ovakvim tekstom, a hadis se nalazi i u dva *Sahiha* ali se ne spominje živina i pas, inače je spominjanje psa neuobičajeno.

² Bilježe Ahmed i Ebu Davud, a šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahihu Ebi Davud*.

Medina Munevvera (džamija Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem)

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ljudima će vrijeme doći kada će čovjek zvati svoga amidžića i rođaka: "Hajdemo (iz Medine) u blagostanje", a Medina im je bolja, kad bi znali. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, neće iz Medine niko izaći svojom voljom, a da Allah neće u nju poslati boljeg od njega. Zaista, Medina je poput željeznog mijeha, odbacuje što ne valja. Neće nastupiti Čas sudnji dok Medina ne izbaci nevaljalce, kao što željezni mijeh odbaci strugotinu od željeza.¹

Zabilježeno je da je Omer ibn Abdulaziz, Allah mu se smilovao, izašao iz Medine, pa se okrenuo prema svome štićeniku Muzahimu, rekavši mu: "O Muzahime, zar se ne bojiš da nisi od onih koje odbacuje Medina?"

Naravno, ovo ne znači da su svi oni koji su bili žitelji Medine, pa je napustili, zli i nevaljali ljudi, naprotiv, iz nje su iselili i najbolji ljudi, odabrani ashabi, radijallahu anhu, išavši za džihadom i radi islamske dave.

A Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Napustit će se Medina kada bude u najboljem stanju, i neće u nju ulaziti osim zvijeri."² Hadis znači da će ljudi napuštati i seliti iz Medine iako će moći živjeti u njoj ugodnim životom i mada će njeni plodovi biti nadohvat ruke. Međutim, određene će smutnje i iskušenja učiniti da je ostave, seleći se u druga mjesta. I tako će se iz nje iseljavati sve dok potpuno ne opusti, da će po njenim praznim kućama, putevima i džamijama mokriti divlje životinje i ptice, a da ih neće imati ko spriječiti i otjerati.

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

Nestanak planina sa njihovih mjesta

Allah, dželle ve'ala, je stvorio planine da budu stabilne i nepomične na zemlji, a desit će se, kako nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao jedan od predznaka Sudnjeg dana, da će se pomjeriti

Slika pokazuje mašine koje uklanjaju planinu

sa svojih mjesta. I to usljed propadanja zemlje, ili udara gromova, ili ljudskim rukama, zbog niskogradnje i visokogradnje i ravnanja zemlje. Ovako se već radi u mnogim mjestima. A možda će to dešavati usljed klizanja zemljišta i odronjavanja same planine i kamenja, a toga smo i sami svjedoci u posljednje vrijeme.

Slike prirodnih klizišta i odronjanja planine

Semure, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas sudnji dok se planine ne pomjere sa svojih mjesta i dok ne vidite krupne stvari koje nikad niste vidjeli."¹

¹ Bilježi Taberi, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silisletu es-sahiha*, br. hadisa 3061.

Pojava čovjeka iz plemena Kahtan kojem će ljudi biti pokorni

Jedan od predznaka Sudnjeg dana je i pojava čovjeka iz poznatog arapskog plemena Kahtan, kojem će ljudi biti pokorni i pod kojim će se ujediniti. Ovaj je događaj također iz vremena krupnih promjena na zemlji.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas sudnji dok se ne pojavi čovjek iz Kahtana koji će voditi ljude svojim štapom.”¹ “Voditi ljude štapom” ne znači doslovno vođenje štapom, nego je metaforično opisano da će se ljudi skupiti pod njegovim vođstvom, saglasni da ih vodi, te da će mu biti pokorni i poslušni. Međutim, to također aludira da će biti osor i grub prema njima.

Ovaj čovjek je izgleda dobar, kako se to čini iz predaje koju prenosi Ibn Abbas, radijallahu anhu, kada je rekao: "A čovjek iz Kahtana je jedan od dobrih."² Ovaj čovjek iz plemena Kahtan neće biti štićenik nego slobodan čo-

vjek, a znamo da će se pojaviti i jedan drugi čovjek koji će biti nečiji štićenik, zvat će se Džehdžah. O njemu slijedi govor u narednom predznaku.

Plemena u Arabiji po mjestu življenja

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

² Bilježi Ebu Neim u *El-Fitenu*, a Hafiz navodi u *El-Fethu* da je vjerodostojnog lanca prenosilaca, dio 10., str. 301.

Pojava čovjeka po imenu Džehdžah

Pri kraju dunjaluka će se pojaviti ljudi koji će puno kretati između svijeta i imati vlast nad njima. Neke je od njih Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo po opisu, a neke po imenu, između ostalih i El-Džehdžaha.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nestati noći i dana dok ne bude vladao čovjek koji će biti jedan od štićenika, ime mu je El-Džehdžah." U jednom rukopisu stoji i "El-Džehdžel."¹ Hafiz u *Fethul-bariju* navodi da El-Džehdžah znači "onaj koji mnogo više".

116., 117., 118., 119.

Pojava da progovore divlje životinje i predmeti, i da progovori vršica biča, i kaiš sa nanule, i pojava da čovjekova butina priča čovjeku o njegovoj porodici

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio će se desiti predznaci Sudnjeg dana kada će progovoriti divljač, vršica mača, kaiš sa nanule i čovjekova butina. Od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Tako mi onoga u Čijoj je ruci moja duša, neće nastupiti Čas sudnji dok divljač ne bude govorila ljudima, i dok ne progovore sa čovjekom vršica njegovog biča i kaiš s njegovih nanula, i dok mu vlastita butina ne bude govorila šta je učinila njegova porodica poslije njega."²

U divljač spadaju sve vrste divljih životinja poput lavova, vukova i sl., a govorit će ljudima, bez obzira bili vjernici ili nevjernici. Vršica biča za udaranje stoke i sl., a kaiš nanule je kaiš u koji se uvuče noga, ili koji se kopča preko noge. Dva posljednja predznaka, da progovori kaiš i butina da obavijesti čovjeka šta je uradila njegova porodica nakon njega, još se nisu desili, Allah najbolje zna. A desit će se, jer nas je o tome obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi Tirmizi i kaže da je hadis dobar (hasanun garib), Ibn Hiban i Hakim ga ocijenili vjerodostojnim.

Pojedini naučnici smatraju da je govor vršice biča, kaiša s nanule i čovjekove butine ustvari komparacija sa modernim sredstvima komunikacije, poput mobitela, žičanih i bežičnih prenosa, i slanja pisanih poruka i preciznih i osjetljivih zvukova i glasova. Drugi kažu da su ovi predznaci doslovno opisani i da će navedene stvari istinski govoriti čovjeku. Allah najbolje zna.

A govor divljih životinja se desio u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, naime od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Dok je na periferiji Medine sjedio jedan beduin kod svoga stada, napade ga vuk i zgrabi jednu ovcu. Pastir krenu za njim i su-

stiže ga, pa istrgnu ovcu i stade ga tjerati, hušajući ga, a vuk se zainadi i stade. Potom sjede čvrsto na stražnje šape i odlučno mašući repom stade govoriti: "Uzeo si mi nafaku kojom me je Allah opskrbio!" A pastir u čudu progovori: "Čudnovato, od vuka koji maše repom, da priča!" A vuk ponovo reče: "Allaha mi, ti zapostavljaš nešto

što je čudnije od ovoga!" Pastir upita: "A šta je to čudnije od ovoga?" Vuk reče: "Poslanik Allahov, sallallahu alejhi ve sellem, između dvije palme i kamenjara kazuje ljudima o događajima koji su se desili davno prije i ono što će poslije biti." Beduin na to povika za stokom i potjera je do jednog mjesta u Medini, te se zaputi do Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i pokuca mu na vrata. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je klanjao, a kada završi, reče: "Gdje je onaj beduin, vlasnik stada?" Beduin odmah ustade, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, mu reče: "Reci ljudima šta si čuo i šta si vidjeo." Beduin stade ljudima kazivati kako je vidio vuka i šta je čuo od njega. A Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: "Istinu je rekao, znakovi će se desiti prije Časa sudnjeg! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, neće nastupiti Čas sudnji dok ne izađe neko od vas iz svoje kuće, a poslije ga njegova nanula, ili bič njegov, ili štap koji nosi obavijeste šta je njegova porodica činila nakon njega."¹

¹ Bilježi Ahmed, Ibn Kesir navodi u *El-Bidajetu ven-nihajetu* da je hadis po uvjetima autora *Sunena*, ali ga oni ne bilježe, dio 6., str. 159.

A desilo se također da je krava progovorila, naime Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Jednom je neki čovjek vodio kravu, a bio ju je pretovario, kada mu se ona okrenu i reče: "Ja zaista nisam stvorena za ovo, nego sam stvorena za oranje!" Na to ljudi, začuđeni i prestrašeni, povikaše: "Subhanallah, zar krava da govori?!" A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrati: "Ja zaista u to vjerujem, a i Ebu Bekr i Omer."¹

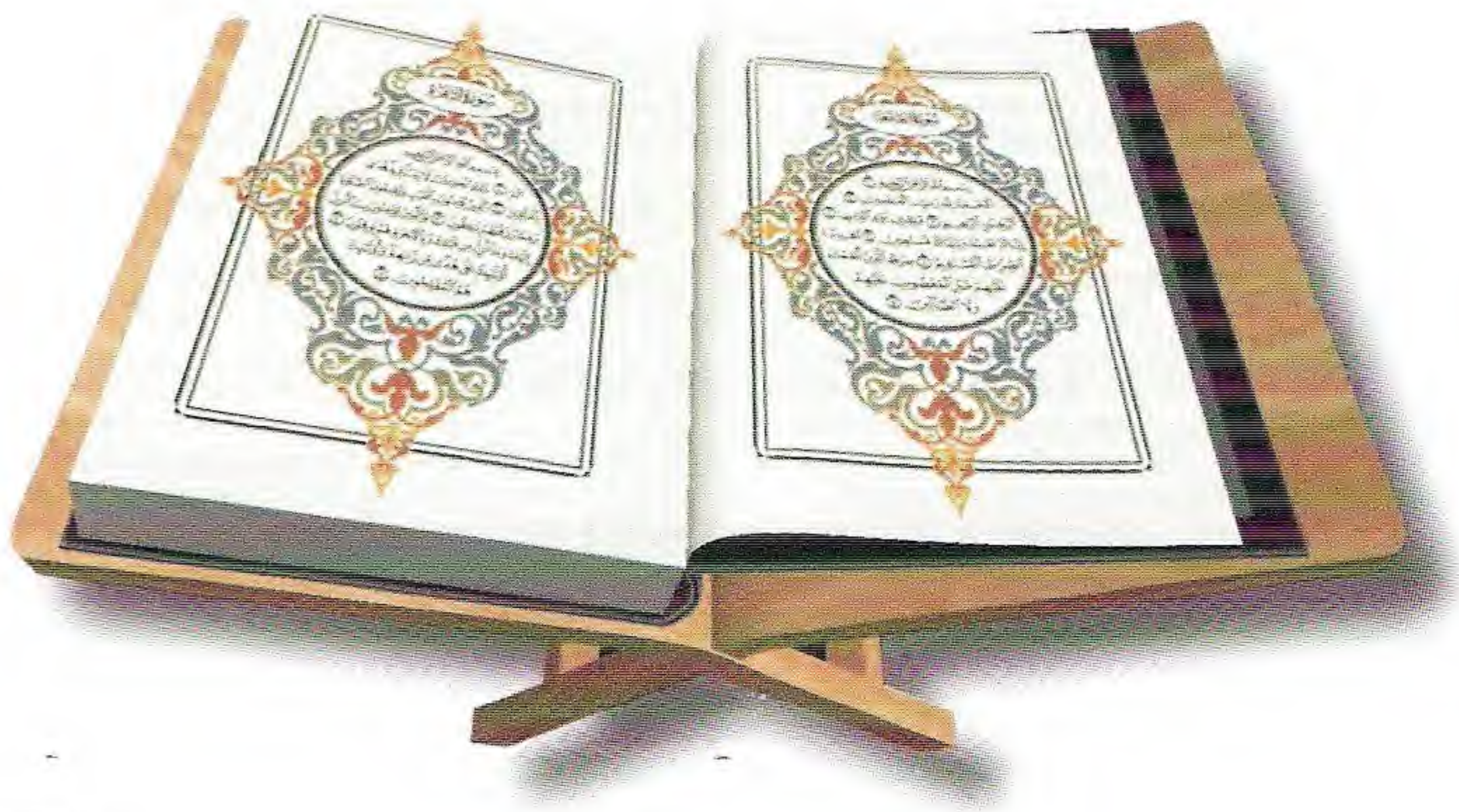
Govor divljači koji se spominje u hadisu je istinski govor, a Allah najbolje zna, a Uzvišeni kazuje: **"On onome što stvara dodaje što hoće, On, uistinu, sve može."**²

120., 121.

Nestajanje islama i nestanak Kur'ana sa stranica mushafa i iz grudi

Jedan od predznaka Sudnjeg dana je i to da će nestajati dini-islam i da će prestati njegovo izučavanje i javno prakticiranje. Nastupit će takva smutnja i nered i neznanje da će se potpuno ostaviti post i namaz, a Kur'an će nestati iz prsa ljudi tako da neće ostati nijedan ajet na zemlji. Toliki će džehl nastati da će stari ljudi govoriti: "Zatekli smo naše očeve da govore ove riječi "La ilahe illa Allah", pa ih i mi govorimo."

Ebu Huzejfe, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nestat će islama kao što se izbriše ukras sa odjeće, tako da se neće znati ni šta je post, ni namaz, ni hadžski obred, ni sadaka. A uzdignut će se Kur'an u jednoj noći, tako da neće na zemlji ostati ni jedan ajet. I ostat će pojedini ljudi, starci i starice, koji će govoriti: "Zatekli smo naše očeve da govore ove riječi "La ilahe illa Allah", pa ih i mi govorimo." Kada je Huzejfe, radijallahu anhu, ovaj hadis završio, začudiše se ljudi oko njega, a Silete ibn Zefer upita: "O Huzejfe, pa šta će im koristiti "La ilahe illa Allah",

¹ Bilježi imam Muslim.

² Prijevod značenja sure Fatir: 1.

kada neće znati ni za post ni za sadaku ni obred?!” A Huzejfe se na njegovo pitanje zakrenu od njega, pa ovaj ponovo upita, a Huzejfe se ponovo zakrenu, pa mu treći put odgovori: “O Silete, spasit će ih od vatre!”¹

“Nestajanje” znači doslovni nestanak tako da od islama neće ništa ostati, i nikakva njegova spoljna obilježja se neće vidjeti među ljudima. A nestajanje poput “ukrasa na odjeći” bilo veza ili natpisa, koji nestaju i brišu se nakon čestog korištenja i pranja. A “uzdizanje Kur’ana” znači da će se uzdići i da će ga nestati iz prsi ljudi i iz knjiga, i to kada ga zapostave ljudi i kada ga ne budu učili i ne budu po njemu radili. Ovaj predznak se još nije desio, a dini-islam se uveliko širi na mnogim mjestima, elhamdulillah.

122.

**Pojava vojske koja će napasti Kabu i propasti u zemlju,
od prvog do posljednjeg**

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio o vojsci koja će napasti Allahovu Kuću i tražiti čovjeka iz Kurejšija, da bi ga zarobili. Taj čovjek će biti Mehdi. A Allah, dželle ve’ala, će cijelu vojsku utjerati u zemlju, od prvog do posljednjeg, a na Sudnjem danu oni među njima koji budu istinski sljedbenici ummeta Muhammedova, sallallahu alejhi ve sellem, bit će proživljeni shodno njihovim nijetima.

Od Abdullaha ibn el-Kubtijja se prenosi da je rekao: “Ušli smo Haris ibn Ebi Rebi’a, Abdullah ibn Safvan i ja kod Ummu Seleme, pa su je njih dvojica upitali o vojsci koja će biti utjerana u zemlju. To je bilo u vrijeme Abdullaha ibn Zubejra, dok ratovao sa Hadždžadžom ibn Jusufom, a tada je bio sklonjen u Allaho-

voj Kući u Mekki. Ummu Seleme kaza: “Rekao je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Potražiti će utočište u Kabi, a na njega će biti poslana vojska, pa kada dođu do puste zemlje, bit će u zemlju utjerani.” A ja sam na to upita-

¹ Bilježi Ibn Madže u *Es-Sunenu*, El-Busejri navodi u *Misbahu ez-zudžadže* da hadis ima vjerodostojan lanac i povjerljive prenosioce. Hakim ga ocijenio vjerodostojnim po Muslimovim uvjetima.

la: "Allahov Poslaniče, a šta sa onima koji budu prisiljeni", pa mi je odgovorio: "I on će biti u zemlju utjerani, a na Sudnjem danu bit će proživljeni po svojim nijetima."¹ U drugoj predaji stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo vojsku koja će biti u zemlju utjerana, pa je Ummu Seleme upitala: "Ali bit će među njima onih koji su prisiljeni?!" A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Bit će proživljeni po nijetima."²

Bit će prema nijetima proživljeni, jer će među njima biti i onih koji nisu dobrom voljom učestvovali, a bit će i onih koji su došli usput ili radi trgovine, ali će biti svi redom u zemlju utjerani, zbog toga jer su bili u skupini sa nevaljalim i zlim. Jer, kada takve pogodi nesreća, snađe i one koji su s njima. Hadis dakle jasno upozorava da se izbjegava društvo zlih i nevaljelih, i da će onoga koji uveća takvo društvo svojim prisustvom snaći kazna koja je njima namijenjena. Iz hadisa se može razumjeti da će ih kazna snaći prije nego dođu do Kabe, i da će ta vojska ići na čovjeka koji je bio našao utočište u Kabi. Taj čovjek je Mehdi Muhammed ibn Abdullah, a Allah će ga zaštititi utjerivanjem cjelokupne vojske u zemlju. To će biti keramet njemu podaren.

Od Aiše, radijallahu anhu, se prenosi da je rekla: "Allahov se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prevrtao u snu, pa mu rekosmo: "O Allahov Poslaniče, učino si nešto u snu što nikad dosad nisi!?" Pa je rekao: "Čudno, da će se ljudi iz moga ummeta uputiti prema ovoj Kući (Kabi), radi čovjeka od Kurejšija koji se sklonio u nju, pa kada dođu do pustinjskog predjela, bit će u zemlju utjerani." Na to smo rekli: "Allahov Poslaniče, ali put će nanijeti i druge ljude?!" "Hoće", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i nastavi: "Među njima je i onih koji su krenuli da traže nešto, i onih koji su bili prisiljeni da krenu, i slučajnih putnika... Bit će uništeni odjednom, na različitim mjestima. Allah, 'azze ve džell, će ih proživjeti shodno njihovim nijetima."³ A u jednoj drugoj predaji stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vojska će krenuti da napadne Kabu, pa kada dođe do pustinjskog predjela, bit će u zemlju utjerana, od prvog do posljednjeg." Aiša, radijallahu anhu, je na to upitala: "Allahov Poslaniče, kako to da će od prvog do posljednjeg biti u zemlju utjerani, a među njima će biti i onih koje je put nanio i onih koji nisu njihova kova?!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Bit će od prvog do posljednjeg u zemlju utjerani, ali će biti proživljeni svako prema svom nijetu."⁴

O Mehdiu i događajima vezanim za njega će biti još govora.⁵

¹ Bilježi Muslim.

² Bilježi Tirmizi.

³ Bilježi Muslim.

⁴ Bilježi Buhari.

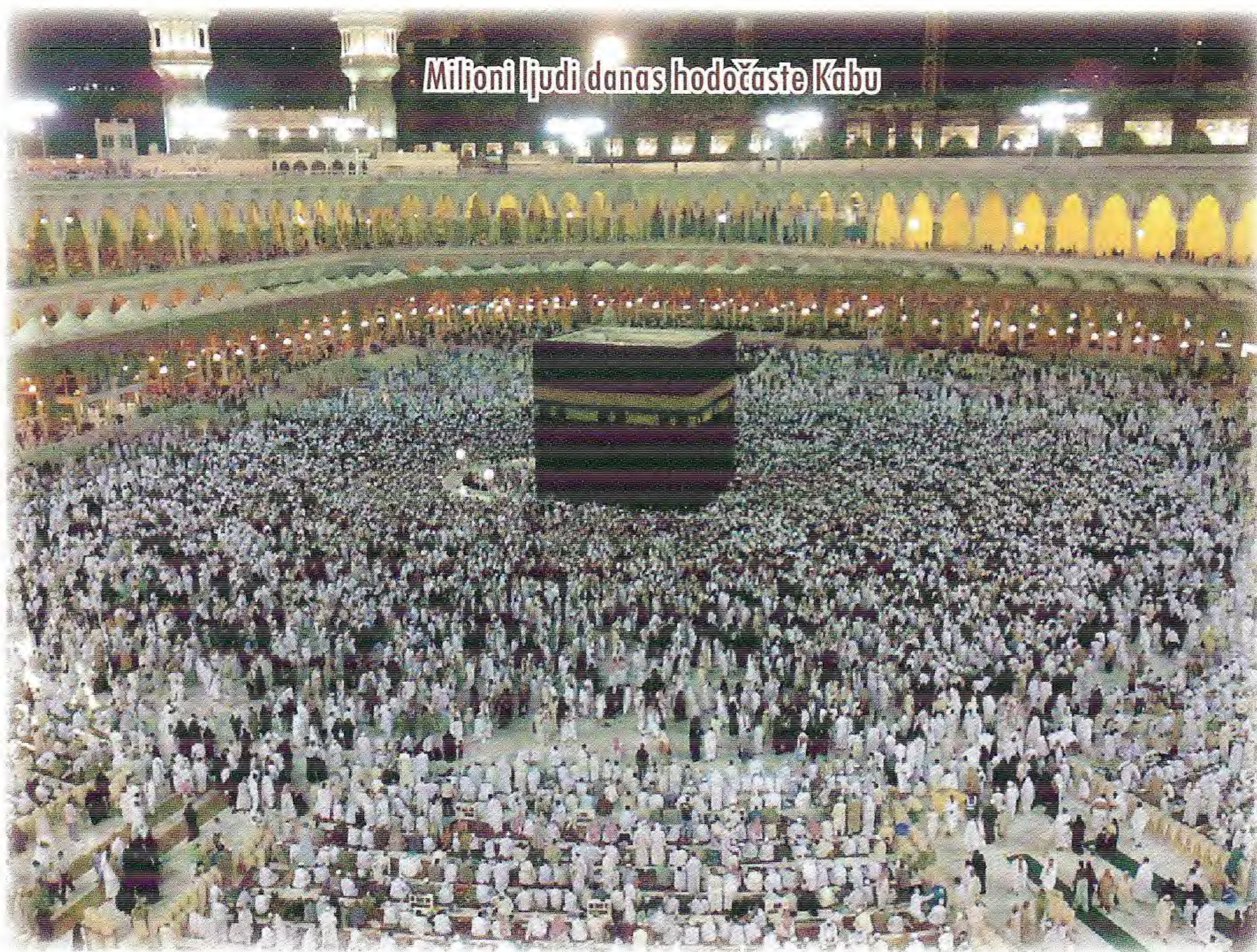
⁵ Pogledaj mali predznak br. 131.

Ostavljanje odlaska na hadž u Mekku

Između događaja pri kraju dunjaluka koji će biti posljedica smutnji i nestajanja vjere je i vrijeme kada niko neće hodočastiti Kaba radi hadža ili umre. Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas sudnji dok se ne prestane hodočastiti Kaba."¹ Ali ovaj predznak će biti jedan od potonjih, jer će i poslije pojave Jedžedža i Medžudža ljudi obavljati hadž, kao što se to prenosi u hadisu koji također prenosi Ebu Se'id el-Hudri: "Uistinu će se hodočastiti Kaba radi hadža i radi umre i nakon pojave Jedžudža i Medžudža."²

Dakle riječi "neće nastupiti Čas sudnji dok se ne prestane hodočastiti Kaba", mogu značiti da će možda usljed ratova i sukoba biti onemogućeno obavljanje hadža, pa kad se stvari normaliziraju, ponovo će se ići na hadž i na umru. A može i značiti da će biti ljudi koji će silom spriječavati da se obavlja hadž. Allah najbolje zna.

¹ Bilježe Ebu J'ala, Ibn Hiban i Hakim koji kaže da je hadis vjerodostojan po uvjetima Buharija i Muslima.

² Bilježi imam Buhari.

Povratak pojedinih arapskih plemena obožavanju kumira

Arapski poluotok je bio mjesto mnogoboštva i slijepog obožavanja kumira, pa je Uzvišeni Allah pomogao Svoga Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da odabranom vojskom uništi lažna božanstva i uspostavi vjeru koja se temelji na obožavanju jedinog Stvoritelja i Vladara, Uzvišenog i Veličastvenog. Međutim, sa približavanjem Sudnjeg dana i udaljavanjem ljudi od vjere i širenjem neznanja, bit će ljudi koji će se ponovo početi obožavati kipove. To će biti jedan od predznaka Sudnjeg dana.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas sudnji dok se žene iz Devsa ne budu gegale oko Zul-Khalsa.”¹

Zul-Khalsa je kip kojeg su prije islama obožavali pripadnici plemena Devs. Riječi "gega-ti" je ustvari izvedenica iz metaforičnog izraza "giba-ti stražnjice", a ukazuje kako će žene iz Devsa uznevjerovati, čineći tavaf oko kipa Zul-Khalsa, obožavajući i veličajući ga. Ovo pleme je inače nastanjeno na jugozapadu Arabije.

Položaj staništa plemena Devs

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Rušenje Kabe pod vodstvom čovjeka iz Etiopije

Jedan od predznaka Sudnjeg dana je i rušenje muslimanske kible, svete Kabe, od strane čovjeka iz Etiopije, crnca, po imenu Zul-Suvejkatejn, (onaj koji ima male potkoljenice) koje će dobiti zbog svojih izuzetno malih i sitnih potkoljenica. On će srušiti Kabu kamen po kamen, skinuvši njen pokrivač i uzevši ukrase s njega.

Abdullah ibn Amr ibn el-'As prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prođite se Habešija (Etiopljana) ako se oni vas prođu, jer neće niko uzeti blago Kabe osim čovjek Zul-Suvekatejn Habešija."¹ A u drugoj predaji: "Srušit će Kabu Zul-Suvekatejn Habešija."² U predaji koju prenosi Abdullah ibn Abbas, radijallahu anhu, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Kao da ga vidim, crn, krivonog, ruši (Kabu) je kamen po kamen."³ Od Abdulla-ha ibn Amra, radijallahu anhu, se također prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Srušit će Kabu Zul-Suvekatejn Habešija, uzet će njene ukrase i strgnuti njen pokrivač. I usitinu, kao da ga gledam, ćelav, heravih zglobova, ruši je krampom i lopatom."⁴

¹ Blježi Ebu Davud, šejh Albani u *Sahihu Ebi Davud*, br. 772.

² Bilježe Buhari i Muslim.

³ Bilježi Buhari.

⁴ Bilježi Ahmed, Ibn Kesir navodi da je lanac hadisa dobar i čvrst.

Riječi "heravih zglobova" znače da su krivi, kao da su pomjereni iz njihovog normalnog mjesta.

Ovdje se nameće pitanje da li hadis inicira određen problem, jer je Allah, dželle ve'ala, učinio Mekku bezbjednim mjestom, kao što kaže Uzvišeni: **"Zar ne vide da smo Harem svetim i sigurnim učinili"**¹, i kaže također: **"Zar im nismo obezbijedili Harem sigurnim"**² I također: **"A Mi smo ga (Mesdžidu-haram) namijenili svim ljudima, kako za mještana tako i za došljaka – i onome ko u njemu htjedne bilo kakvo nasilje učiniti, dat ćemo da patnju nesnosnu iskusi."**³ Allah, dželle ve'ala je spasio Kabu od vlasnika slonova koji su krenuli da je sruše, a tu vrijeme štitili su je idolopoklonici, pa kako onda da se sruši Kaba kada je ona kibla muslimana?!

Odgovor na ovo pitanje ili eventualni problem stoji u nizu činjenica, prva je da je Kaba i Mekka mjesto koje će ostati bezbjedno do pred Sudnji dan, ali ne i do samog kraja dunjaluka, a ajeti opisuju Mekku kao bezbjedno mjesto do prije toga.

Drugo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će domaćini, tj. žitelji Mekke biti oni koji će prekršiti njenu svetost. Naime, Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dat će se prisega na vjernost čovjeku (Mehdiju)⁴ između jemenskog ugla (Kabe) i mekama (mjesta gdje je stajao Ibrahim, alejhi selam.) i neće niko prekršiti zabrane (svetost) Allahove Kuće do njeni domaćini, pa kada to učine, ne pitaj za propast Arapa. Potom će doći Habešije pa će ga srušiti do temelja, i neće se poslije toga nanovo izgraditi, i oni će biti ti koji će odnijeti njegove riznice."⁵

U doba vlasnika slonova koji su krenuli na Kabu, žitelji Mekke su bili mušrici i idolopoklonici, ali su poštovali i čuvali njenu svetost, te ju je Allah, dželle ve'ala, zaštitio od Abrame i njegove vojske. Habešija Zul-Suvejkatejn dakle neće srušiti Kabu dok njeni domaćini ne prekrše i zanemare njenu svetost i dopuste mu da to učini, ne brinući se i ne štiteći Allahovu Kuću. Neće je čuvati, pa će Allah uskratiti Svoju pomoć i zaštitu.

¹ Prijevod značenja sure El-Ankebut: 67.

² Prijevod značenja sure El-Kasas: 57.

³ Prijevod značenja sure El-Hadždž: 25.

⁴ O Mehdiu će biti detaljnije govora u malom predznaku 131.

⁵ Bilježi Ahmed, lanac hadisa je vjerodostojan.

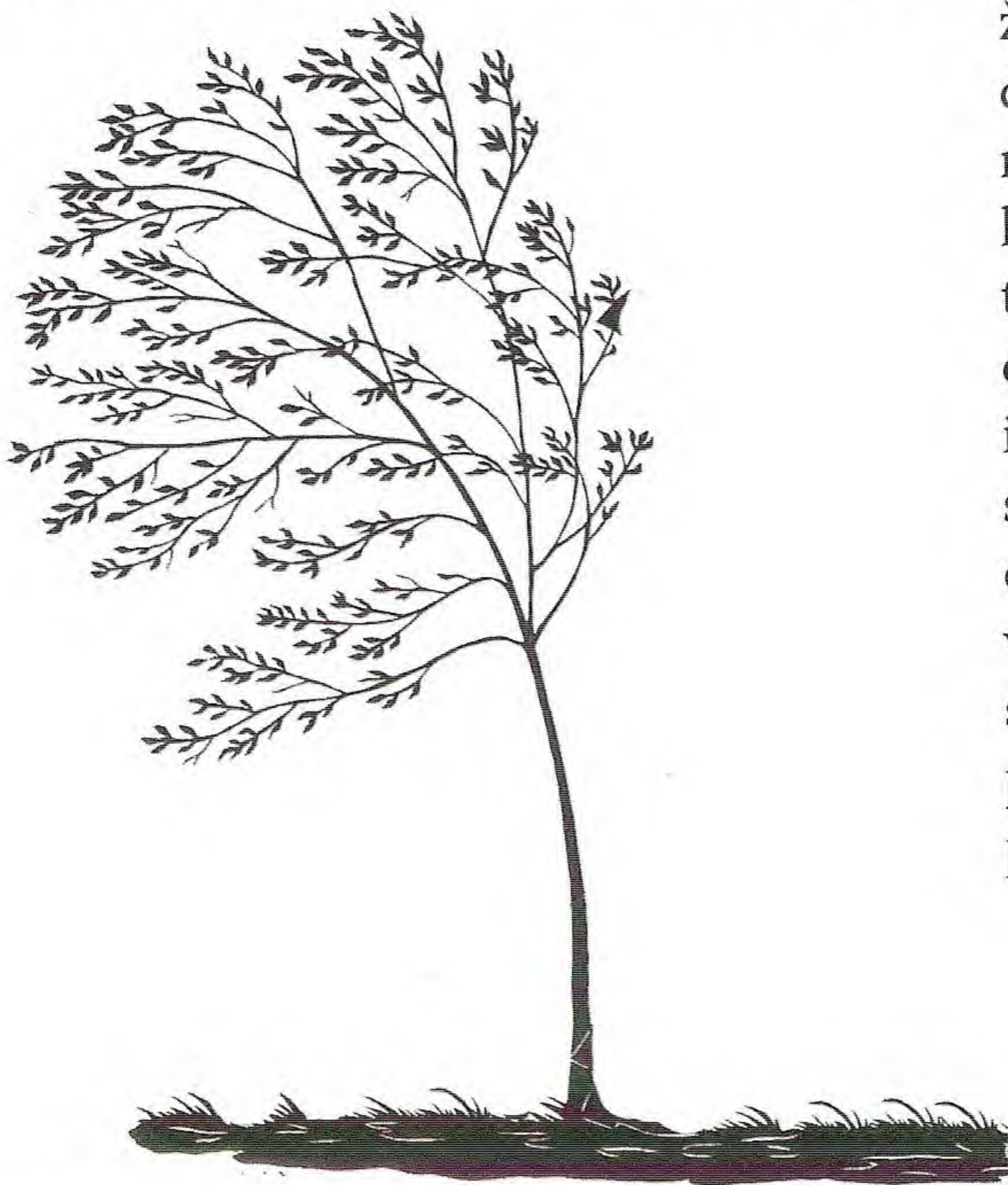
Dolazak vjetra koji će uzeti duše vjernicima

Nakon pojave velikih predznaka Sudnjeg dana, poput pojave Dedždžala, silaska Isaa sina Merjemina, alejh selam, i drugih znakova, Smak svijeta će postati potpuno blizu, pa će Allah, dželle ve'ala, poslati ugodni vjetar koji će uzeti duše svim vjernicima na zemlji, kako ne bi doživjeli užas i strahote posljednjih dana dunjaluka, koje će okončati sa najgorim ljudima preostalim na zemlji.

En-Nevvas ibn Sem'an, radijallahu anhu, prenosi kako je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spominjao Dedždžala, pa je rekao: "I dok ljudi budu tako, Allah će poslati ugodan vjetar koji će ih obuhvatati ispod pazuha, pa će uzeti dušu svakom muminu i muslimanu, tako da će ostati najgori ljudi, koji će javno spolno općiti kao što to rade magarad. U njihovo će vrijeme nastupiti Čas sudnji."¹

U predaji koju prenosi Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pojavit će se Ded-

ždžal... pa će Allah poslati hladan vjetar iz pravca Šama, i neće ostati na licu zemlje niko ko je imao u svom srcu makar trunku dobra ili vjerovanja, a da mu neće uzeti dušu. A čak i kada bi neko ušao u samo srce planine, došao bi za njim da mu uzme dušu."² Ovaj će se vjetar pojaviti nakon što Isa, sin Merjemin, alejhi selam, preseli na ahiret i nakon što se pojavi Dedždžal.

¹ Bilježe Buhari i Muslim.

² Bilježi Muslim.

128.

Podizanje nebodera u Mekki

Mekka je u doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, imala sasvim mali broj stanovnika i sitnih građevina, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, je kazao da će doći vrijeme kada će se graditi ogromni objekti koji će nadmašivati planine Mekke. Ibn Šejbe bilježi od J'ale ibn 'Ataa koji prenosi od svoga oca da je rekao: "Držao sam uzda od jahalice Abdulla-ha ibn Amra kada je rekao: "Kakvi ćete vi biti kada porušite Kabu, ne ostavljajući ni kamen na kamenu?" Re-kli smo: "A mi u islamu?" Pa je potvrdio: "A vi u isla-mu!" "I potom šta?" – upi-tali smo, pa je odgovorio: "Potom će se izgraditi ljepša nego je bila, pa kada vidite da se u Mekki kopaju kana-li¹, i vidite građevine koje nadvisuju vrhove planina, znajte da vam se Čas sasvim približio."² Kanali su ustva-ri tuneli koji se prave ispod zemlje i planina, kao i ogro-mne cijevi kojima se usmje-rava tok Zemzema.

Meka (nekada brdo, danas neboder)

¹ Bilježe Ibn Ebi Šejbe i El-Ezreki u *Akhbaru Mekke*, predaja je dobra i ima mnoge lance prenosilaca.

² Ovako navodi Ibn el-Esir i Ibn Menzur i drugi jezičari

129.

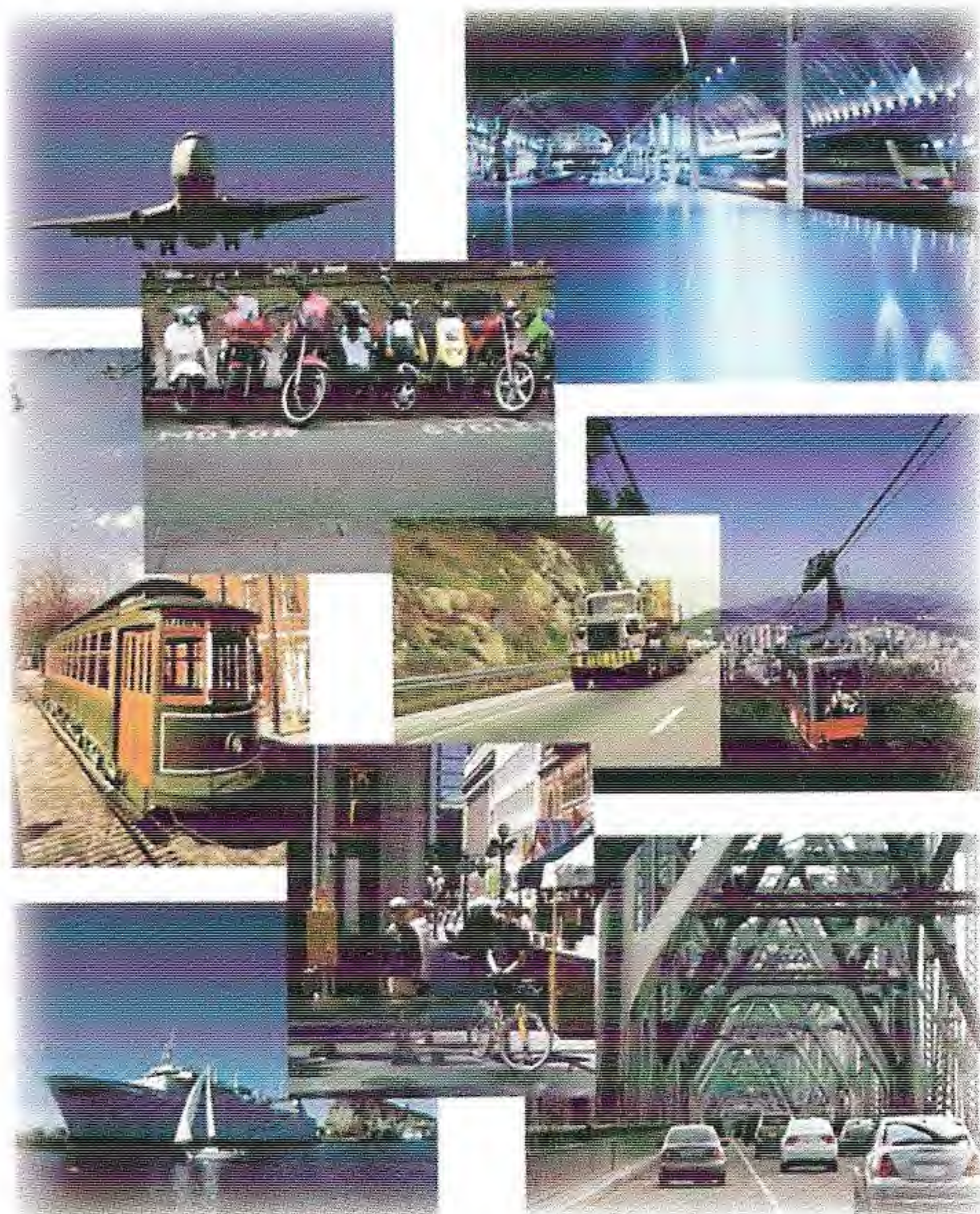
Proklinjanje potonjih naroda one prethodne

Pri kraju vremena će se umnožiti novotarije, između ostalih i da će potonji negirati vrijednost njihovih prethodnika, zaboravljajući kako je Allah pohvalio ashabe i rekao da je zadovoljan njima. Ići će dotle da će potonji iz ovog ummeta proklinjati prethodnike, kao što se prenosi od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da je rekao: “Neće nastupiti Čas sudnji dok posljednji iz ummeta ne budu proklinjali njegove prvake.”¹ Ummet u hadisu je najvjerojatnije Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, ummet, tj. njegovi sljedbenici, a Allah zna.

130.

Nove vrste prevoznih sredstava

O specifičnostima vremena pri kraju Sudnjeg dana, izumima i otkrićima koja će se pojaviti govori nekoliko hadisa. Na određen način hadisi aludiraju na te novine kao što su mnoštvo trgovačkih centara, prevozna sredstva koja maksimalno skraćuju vrijeme putovanja, a između ostalih pojedini učenjaci navode da je aludirano i na pojavu automobila. Ovako to navodi šejh Albani u djelu *Es-Silsiletu es-sahiha* i dr. Ibn Hibban naime bilježi od Ibn Omera, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Bit će pri kraju moga ummeta ljudi koji će sjedati (da putuju) na sjedalo u nečem poput sredstava za prevoz, i izlazit će kraj vrata džamije, a žene im obučene – razgolićene.”² Riječi “poput sredstava za prevoz” aludiraju da su to potpuno nova prevozna sredstva koje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije prije vidio, a najvjerojatnije su auta. Allah zna.

¹ Dio hadisa bilježi Tirmizi i kaže da je hadis garib.

² Bilježi Ibn Hibban u svom *Sahihu*.

Pojava Mehdija

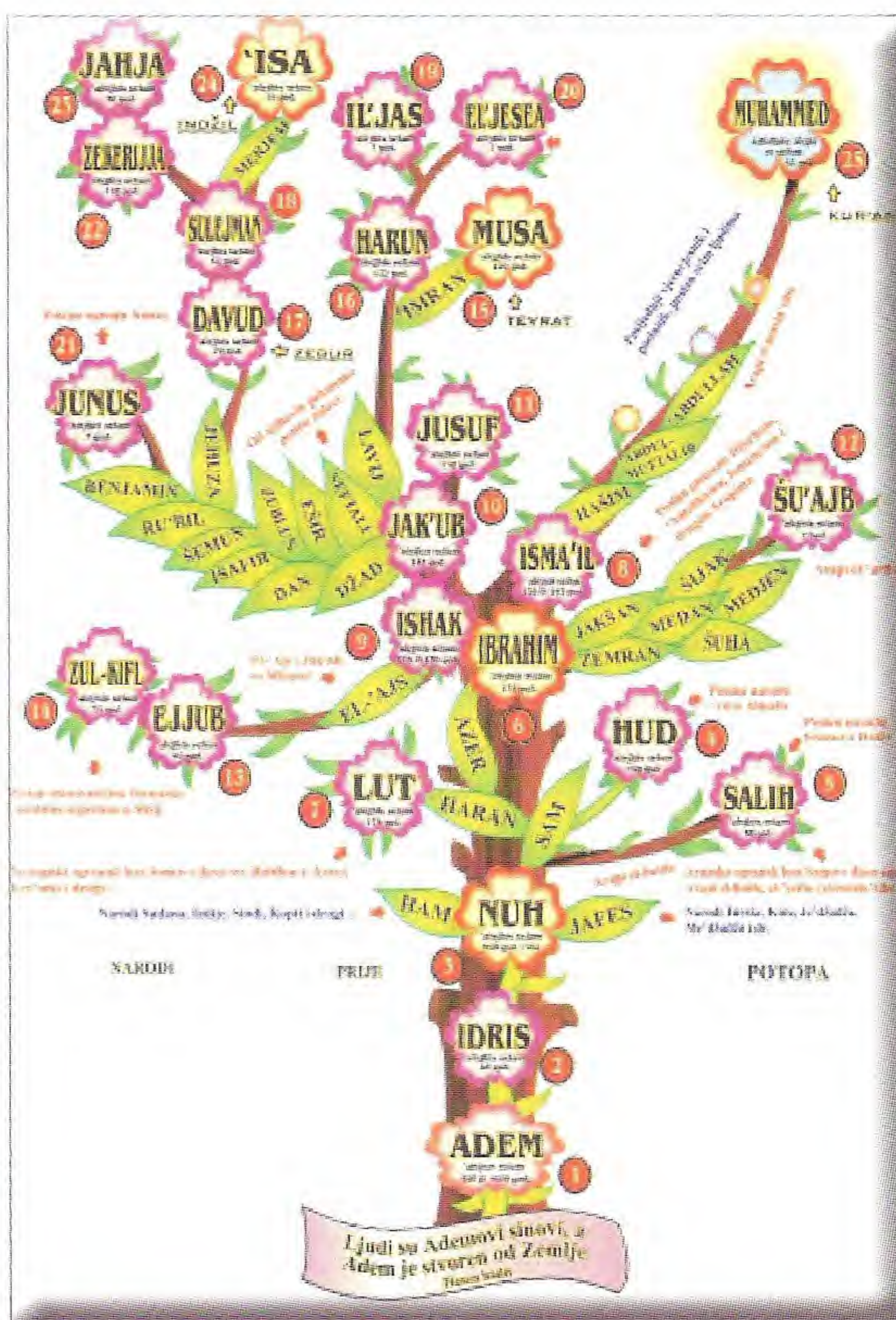
Kako se budu širile smutnje i neredi pri kraju vremena, i kako bude zavlada nepravda, kada će jaki uzimati od slabog, i kada će zlikovci biti oni koji će držati stvari u svojim rukama, vjernici će se nadati i moliti za novi dan, kada će nestati tame i nepravde koja je zahvatila zemlju. Uzvišeni Allah će tada dati da se pojavi Muhammed ibn Abdullah el-Haseni el-Alevi el-Mehdi.

Pa ko je dakle taj Mehdi, zašto i odakle će se pojaviti, da li on postoji, šta radi i ko su mu sljedbenici? Sve su ovo pitanja i još mnoga druga koja se nameću kada se spomene Mehdi i njegova pojava. U narednom dijelu ćemo ukratko i jasno odgovoriti na ova pitanja.

Ime i porijeklo

Ime mu je Muhammed ibn Abdullah el-Haseni el-Alevi, a potomak je Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice, od ćerke mu Fatime i unuka Hase-na sina Alijeva, neka je Allah s njima svima zadovoljan. Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Da du-njaluka nije ostalo nego samo je-dan dan, Allah bi taj dan produ-žio da pošalje čovjeka od mene, iz moje porodice, čije je ime isto kao i moje, i ime njegovog oca isto kao ime moga oca."¹

Slika pokazuje Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, porijeklo od Adema, alejhi selam.

¹ Bilježe Tirmizi i Ebu Davud, a šejhul-islam Ibn Tejmije ga ocijenio vjerodostojnim u *Minhadžu es-sunne*, dio 4., str. 211.

Razlog njegovog pojavljivanja

Pojavit će se dakle pri kraju dunjaluka, i to nakon što se rasprostrane smutnje i zavlada nepravda, pa će Uzvišeni Allah učiniti da se pod njegovim vođstvom popravi stanje ovog ummeta. Bit će dobri čovjek, po stanovištu Ehli sunneta, i pod njegovim će se zapovjedništvom i vojevanjem skupiti vjernici u niz pohoda.

Svojstva

Ebu Se'îd el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mehdi je od mene¹, visokog je čela, podužeg blago povijenog nosa, ispunit će zemlju pravdom kao što je bila ispunjena nepravdom, vladat će sedam godina."²

Ime mu je isto kao i Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, i ime oca također: Muhammed ibn Abdullah, iz porodice je Poslanikove, iz loze Hasana ibn Alija, radijallahu anhu

To što je od Hasanove loze nosi sa sobom određenu mudrost. Naime, kada je Ali, radijallahu anhu, ubijen kao šehid, a bio je halifa muslimana, hilafet je preuzeo njegov sin Hasan. Međutim, Muavija ibn Ebi Sufjan, radijallahu anhu, je također bio halifa, te su tako istovremeno bila dvojica vođa, Hasan u Iraku, Hidžazu i okolini, a Muavija u Šamu i okolnim mjestima. Međutim, Hasan se odrekao svoga vođstva i prepustio ga Muaviji, nakon šest mjeseci hilafeta, u ime Allaha, dželle ve'ala. To je uradio radi očuvanja jedinstva muslimana pod jedinstvenim vođstvom, i radi sprječavanja prolijevanja krvi, a ne radi bilo kakve materijalne nadoknade. I Allah, dželle ve'ala, mu je to nadoknadio, jer ko nešto ostavi radi Allaha, On će njemu ili njegovom potomku dati i nadoknaditi bolje od toga.³

Vrijeme Mehdijeve vladavine

Mehdi će vladati među muslimanima sedam godina, i u tom će vremenu zemljom vladati pravda, kao što je dotada vladala nepravda. Te će godine biti godine blagostanja, zemlja će radati, kiše padati, imetak se umnožavati bez ograničenja... O ovome će biti posebno govora.

¹ Tj. iz njegove porodice, istoga porijekla.

² Bilježi Ebu Davud, dobrog lanca prenosilaca, br. hadisa 2485.

³ *El-Menaru el-munif*, od Ibn el-Kajjima, 151. str.

Odakle će se pojaviti

Mehdi će se pojaviti sa istoka, i naravno sa skupinom koja će ga Allahovom odredbom pomoći i podržati, boreći se na Allahovom putu i čvrsto se držeći vjere. Ova će skupina također biti sa istoka, kako se to navodi u hadisu.

Vrijeme pojave

Pri kraju dunjaluka, kada se preokrenu stvari i ljudi promijene, izbit će sukob za riznice Kabe između trojice sinova ljudi, sve trojica će biti sinovi vladara, i svaki će bogatstvo željeti za sebe. Međutim, nijedan od njih neće uspjeti preuzeti riznice. Utom će se pojaviti Mehdi, tu u Mekki, a među ljudima će se proćuti za njegovu pojavu, pa će mu doći i kraj Kabe mu prisegnuti na vjernost i poslušnost.

Sevban, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Izbit će sukob oko vaših riznica između trojice, svi će biti sinovi halifa, a niko od njih ih neće preuzeti. Potom će se pojaviti crne zastave iz smjera istoka, pa će napasti, boreći se kako se niko tako nije borio." "Potom je," – kaže Sevban, "spomenuo nešto ali ne sjećam se šta, pa je rekao" – "Pa ako ga vidite, dajte mu prisegu makar išli puzeći po snijegu."¹

"Svi od njih sinovi halifa" znači da će sve trojica biti sinovi vladara i da će imati svoje sljedbenike, a svaki će htjeti vlast kao što ju je i njegov otac imao. "Vaše riznice" su ili riznice Kabe, tj. zlato i drugo blago za koje se kaže da se nalazi ispod nje, ili je sama vlast, tj. hilafet. Neki misle da se pod riznicama cilja na brdo zlata koje će se ukazati nakon povlačenja rijeke Eufrat².

Ovdje se valja zapitati kako razumijeti to što će se Mehdi pojaviti u Mekki, a da će se crne zastave pojaviti sa istoka, iz pravca Horosana. I, zašto će zastave biti crne boje?

Ibn Kesir ovako odgovara na ova pitanja: "Mehdi će biti potpomognut stanovnicima sa istoka koji će podržati njegovu vlast i učvrstiti njegov položaj. Nosit će crne zastave, a to ... jer je zastava Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bila crne boje, zvali su je El-Ukab."³

¹ Bilježi Ibn Madže. Ibn Kesir u *En-Nihaje*, str. 26. navodi: "Ibn Madže jedini bilježi ovu predaju, a njen je lanac jak i vjerodostojan. El-Busajri u *Ez-Zevaidu* navodi da je lanac vjerodostojan i prenosioci povjerljivi. Bilježi ga i Hakim u *El-Mustedreku* i kaže da je vjerodostojan po uvjetima Buharije i Muslima, dio 4., str. 463, hadis br. 4880. Hadis su slabim ocijenili Ahmed i Zehebi u *El-Mizanu* a Ibn el-Dževzi kaže da je izmišljen.

² O ovome smo kazivali u malom predznaku 96.

³ *El-Bidajetu ven-nihajetu*, str. 26.

Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pri kraju moga ummeta pojavit će se Mehdi, njega će Allah podariti pa će padati kiše¹, zemlja će rađati svoje zelenilo, a on će dijeliti imetak podjednako, i umnožit će se stoka, uzdignut će se ummet, živjet će sedam ili osam."² U jednoj drugoj predaji se dodaje: "Poslije njega neće biti više hajra."³

Riječi "davat će imetak podjednako" znače svim ljudima isto. Riječi "poslije njega neće biti hajra" ukazuju da kada on preseli na ahiret, ponovo će se pojaviti zlo i ogromna smutnja. Šejh Bin Baz navodi slijedeće: "Pojava Mehdi je poznata stvar, a mnogobrojni su hadisi koji o tome govore, i to opsežno i sinergično. Nemalo je učenjaka koji su kazali da su ovi hadisi na stepenu mutevatira⁴, i to značenjskog oblika, zbog mnoštva predaja, njihovih različitih izvora, prenosilaca i ashaba koji ih prenose, te korištenih izraza. Sve ove predaje nedvojbeno ukazuju da je Mehdi istinit i stvaran, i da je njegova pojava činjenica koja će se desiti. Ime mu je Muhammed ibn Abdullah el-Alevi el-Haseni, iz loze Hasana sina Alijevog, radijallahu anhu Mehdi će kao imam i vođa biti ustvari Allahova milost ljudima koji će pri kraju dunjaluka uspostaviti pravdu i podržati istinu, a spriječiti i ukinuti zulum i nepravdu. Allah će ga učiniti dobročiniteljem u pravdi, uputi i od pomoći ljudima."⁵

Vrste predaja o Mehdiu

Postoje generalno dvije vrste hadisa o Mehdiu, u prvoj se spominju njegova djela i uloga u događajima, a u drugoj se kazuje isključivo o njegovim osobinama.

Spomenut ćemo ovdje dio ovih hadisa, a i to je dovoljno kao potvrda o njegovoj pojavi pri kraju vremena i kao predznak Sudnjeg dana. O Mehdiu je zabilježeno pedesetak hadisa, od toga ima i vjerodostojnih i dobrih i slabih. Osim toga postoji još osamnaest predaja. Učenjaci poput Es-Seffarinija⁶, Sadika Hasana Hana⁷ i Hafiza el-Arija⁸ tvrde da je broj hadisa o Mehdiu dostigao stepen mutevatira.

¹ Tj. rodne kiše.

² Bilježi Hakim, lanac prenosilaca je dobar.

³ Bilježi Ahmed, sa slabim lancem prenosilaca.

⁴ Mutevatir je predaja koja ima toliko prenosilaca (nekada i više od četrdeset) da je nemoguće da bude neistinita ili pogrešna.

⁵ *Er-Reddu 'ala men kezzebe bil-ahdath es-sahiha el-varide fil-Mehdi* od Abdulmuhsina el-Bedra, str. 157-159.

⁶ *Levami' el-envar el-behije*, dio 2., str. 84.

⁷ *El-Iza'atu lemma kane ve ma jekunu bejne jedejji es-sa'ati*, str. 112-113.

⁸ Prenosi od Ibnul-Kajjima i zauzima isti stav u *El-Menaru el-munifu*, str. 142.

1. Ebu Se'îd el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pri kraju moga ummeta pojavit će se Mehdi, njega će Allah podariti pa će padati kiše, zemlja će rađati svoje zelenilo, on će dijeliti imetak podjednako, i umnožit će se stoka, uzdignut će se ummet, živjet će sedam ili osam."¹

Tj. sedam ili osam godina. Isti ashab prenosi i naredni hadis u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Obradovat ću vas sa Mehdi-jem, bit će poslan kada ljudi budu razjedinjeni i u nedaćama, pa će ispuniti zemju pravdom kao što je bila prepuna nepravde i zuluma. Njime će biti zadovoljni stanovnici nebesa i zemlje. Dijelit će imetak podjednako." Neko je upitao: "Kako podjednako?" Pa je odgovorio: "Svim ljudima isto." I rekao je: "Allah će ispuniti grudi Muhammedovog ummeta pravicom, a Mehdi će zopovijediti glasniku da poviče: Ko ima kakvih materijalnih potreba? I neće se niko javiti osim jedan čovjek, pa će mu Mehdi reći: "Idi do čuvara magazina, pa mu reci: "Mehdi ti naređuje da mi dadneš imetka (novca)." Ovaj će mu reći: "Uzmi!"² Pa kad čovjek počne birati i kupiti imetak³, pokajat će se i reći: "Jesam najpohlepniji čovjek Muhammedovog ummeta, ali zar samo meni fali, a svi su drugi zadovoljni!?" "Potom će htjeti vratiti što je uzeo, ali mu to neće dopustiti, rekavši mu: "Mi ne uzimamo ono što udijelimo!" i tako će biti sedam godina, ili osam, ili devet. I nakon njega više neće biti dobra u življenju." Ili je rekao: "I nakon njega više neće biti hajra od života."⁴

2. Ali, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mehdi je od nas, Ehlul-bejta, Allah će njega u jednoj noći pripremiti."⁵

"Allah će njega u jednoj noći pripremiti" znači da će ga Uzvišeni Allah pripremiti i osposobiti za hilafet, podrškom Njemu i uputom, podarivši mu svojstva vođe i mudrost kakve do tada nije posjedovao. Neki kažu da ovo znači da će ga Uzvišeni Allah u jednoj noći, ili u jednom satu, učiniti vrijednim kod ljudi, pa će se odgovorni i oni koji donose odluke složiti da on preuzme hilafet.⁶

¹ Bilježi Hakim, lanac prenosilaca je dobar.

² Tj. uzmi svojim rukama koliko hoćeš bez brojenja i evidencije.

³ Tj. kada počne skupljati izabrani imetak i stavi ga u odjeću ili kakvo platno.

⁴ Bilježi Ahmed u *El-Musnedu*, dio 3., str. 37, prenosioci su vjerodostojni. Pogledaj i *Mudžema'u ez-zevaid*, dio 3., str. 313-314.

⁵ Ibid, 2/58, a lanac prenosilaca je vjerodostojan.

⁶ Ovo zastupa Mula Ali el-Kari u *El-Mirkatu*, dio 5., str. 180.

Uglavnom, ovo znači da sam Muhhamed ibn Abdullah neće znati da je Mehdi koji je opisan u hadisima, sve dok se ljudi ne okupe oko njega i daju mu prisegu na vjernost. Dakle, on neće ni tražiti vlast i hilafet, niti će se smatrati odgovarajućim za tu finkciju, i ljudi će mu dati prisegu, a on je ustvari neće željeti. Također, ovo nikako ne znači da će prethodno biti grješnik i u zabludi, pa da će ga Allah uputiti preko noći da povede ljude za sobom. Naprotiv, Mehdi će posjedovati temeljno šerijatsko znanje na osnovu kojeg će voditi ljude, biti predvodnik u džihadu, izdavati fetve i biti sudija u međuljudskim sporovima. Ovo se znanje ne stječe preko noći, osim da ga Allah podari objavom, što je slučaj samo sa vjerovjesnicima i poslanicima, a Mehdi nije ni vjerovjesnik ni poslanik. Dakle, to da će ga Allah preko noći pripremiti znači da će ga u noći učiniti čvrstim u ubjeđenju da je on Mehdi, spomenut u hadisima, podarivši mu neophodna svojstva vođe.

3. Ummu Seleme, radijallahu anha, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mehdi je iz moje kuće, jedan od potomaka Fatime."¹

Riječi "iz moje kuće" znače da je Mehdi iz Poslanikove porodice i njegovog porijekla, a "potomak Fatimin" znači da je iz Fatimine loze.

4. Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Isa sin Merjemin, alejhi selam, će sići, pa će mu reći vođa Mehdi: "Prođi, da nam ti predvodiš namaz!" A on će uzvratiti: "Ne, vaš je predvodnik jedan od vas, to je Allahova počast ovom ummetu!"²

Ovaj hadis nedvojbeno ukazuje da će se Dedždžal pojaviti u doba Mehdijsa, pa će potom sići Isa, aalejhi selam., da bi ubio Dedždžala, vođa muslimana će ostati Mehdi i on će predvoditi muslimane u namazu, a između ostalih i Isaa, alejhi selam.

5. Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Od nas je onaj iza kojeg će klanjati Isa, sin Merjemin."³

Tj. Mehdi će biti imam muslimanima u namazu, a za njim će svi klanjati, pa i Isa, sin Merjemin, alejhi selam.

¹ *Sunenu Ebi Davud*, dio 11., str. 373., sa vjerodostojnim lancem prenosilaca.

² Bilježi El-Haris ibn Ebi Usame u svom *El-Musnedu* sa dobrim lancem prenosilaca. Ibnul-Kajjim to navodi u *El-Menatu el-munifi* i kaže da predaja ima potporu u drugim vjerodostojnim predajama.

³ Bilježi Ebu Neim u *El-Mehdiju*, spomenuo ga je El-Menavi u *Fajdu el-kadiru*, dio 6., str. 17., sa vjerodostojnim senedom (lancem prenosilaca).

6. A Ibn Mesud prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Da od dunjaluka nije ostalo nego samo jedan dan, Allah bi taj dan produžio da pošalje čovjeka od mene, iz moje porodice, čije je ime isto kao i moje, i ime njegovog oca isto kao ime moga oca."¹

Bit će mu dakle ime Muhammed ibn Abdullah, a ne kao što to kažu šije Muhammed ibn el-Hasen el-Askeri.

7. U rivajetu koji prenosi Fitr stoji: "Da nije ostalo vremena osim jednog dana, uistinu bi Allah poslao čovjeka iz moje porodice, da ispuni zemlju pravdom kao što je bila ispunjena nepravdom." U jednoj drugoj predaji stoji da: "Neće nestati dunjaluka dok Arapima ne zavlada čovjek iz moje porodice, imena identičnog mome."²

Da će "zavladati Arapima" podrazumijeva sve muslimane, i Arape i ne-arape, a kazano je tako u općem smislu, jer će Mehdi prvo postati predvodnik Arapa, počevši sa Mekkom i Medinom, a poslije i svih ostalih muslimana. Ovo se može odnositi na sve muslimane i sobzirom na to da je Kur'an knjiga na arapskom jeziku zajednička i jedinstvena sveta knjiga i uputa za sve muslimane. A može se i ciljati na pripadnost po govoru arapskim jezikom.³

8. Zerr ibn Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas (sudnji) dok odgovornost ne preuzme čovjek iz moje porodice, imena poput moga."⁴

9. Alij, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Da nije ostalo vremena, osim jedan dan, Allah bi opet poslao čovjeka iz moje porodice, da ispuni zemlju pravdom kao što je bila ispunjena nepravdom." A u drugoj predaji stoji: "Da nije ostalo od dunjaluka osim jedan dan, Uzvišeni Allah bi opet poslao čovjek od nas⁵, da je ispuni pravdom kao što je bila ispunjena nepravdom."⁶

Svi ovi hadisi jasno kazuju o Mehdiju, njegovoj pojavi i ulozi, konkretno spominjući njegovo ime i svojstva.

Slijedi niz hadisa koji ne spominju neposredno Mehdijevo ime, ali se najvjerojatnije odnose na njega.

¹ Bilježe Tirmizi i Ebu Davud, a šejhul-islam Ibn Tejmijje ga ocijenio vjerodostojnim u *Minhadžu es-sunne*, dio 4., str. 211.

² Bilježi Ebu Davud, br. hadisa 4282, hadis je vjerodostojan. Također je u *Tuhfetu el-ahvezi*, dio 6., str. 486.

³ Pogledaj: *Mirkatu el-mefatih* od El-Karija, dio 5., str. 179.

⁴ Blježi Ahmed u *El-Musnedu*, dio 1., str. 376., sa vjerodostojnim lancem prenosilaca.

⁵ Tj. iz Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice.

⁶ Bilježi Ebu Dabud, dio 4., str., 107., poglavlje o Mehdiju, a lanac prenosilaca je čvrst.

10. Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Samo što stanovnicima Iraka nije prestao stizati i kafiz i dirhem¹." Upitali smo: "Zašto to?" Pa je odgovorio: "Zbog stranaca², zabranjivat će to!" Potom je rekao: "Samo što stanovnicima Šama nije prestao stizati i dinar i mud³." Upitali smo: "Zašto to?" Pa je odgovorio: "Zbog kršćana!" Potom je malo zašutio, te rekao: "Bit će pri kraju moga ummeta halifa koji će naveliko dijeliti imetak, ne brojeći koliko je udijelio." Na ovo je Džerir, jedan od prenosilaca hadisa, upitao Ebu Nadreta i Ebu el-'Alaa: "Mislite li da je to Omer ibn Abdulaziz?" Odgovorili su: "Ne!"⁴

Očigledno da se i u ovom hadisu govori o Mehdiu, kao što je to kazivano i u prethodnim hadisima koji ga spominju po imenu i opisuju kako će osvojiti mnogi ratni plijen i postići mnoge pobjede, te da će u njegovom vremenu zavladati blagostanje za sve muslimane.

11. Aiša, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prevrtao se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u snu, pa mu rekosmo: "O Allahov Poslaniče, učino si nešto u snu što nikad dosad nisi!?" Pa je rekao: "Čudno, da će se ljudi iz moga ummeta uputiti prema ovoj Kući (Kabi), radi čovjeka od Kurejšija koji se sklonio u nju, pa kada dođu do pustinjskog predijela, bit će utjerani u zemlju." Na to smo rekli: "Allahov Poslaniče, ali put će nanijeti i druge ljude?!" "Hoće", odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i nastavi: "Među njima je i onih koji su krenuli da traže nešto, i onih koji su bili prisiljeni da krenu, i slučajnih putnika, desit će im se kraj odjednom, a bit će proživljeni na različitim mjestima."⁵

Tj. Allah, 'azze ve džell, će ih proživjeti shodno njihovim nijetima. Dakle, bit će uništeni svi ljudi iz ove grupe odjednom, utjerivanjem u zemlju, ali će biti proživljeni na Sudnjem danu u različitim stanjima, pa će neko biti za Dženneta, neko za vatre, shodno njihovim djelima i nijetima.

12. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dat će se prisega na vjernost čovjeku između ugla⁶

¹ "Kafiz" je mjera za težinu, poput kilograma, saja i sl., a dirhem je novac od srebra koji se prije koristio.

² "Stranci" (ar.: 'adžem) su svi nearapi, pa makar i govorili arapskim jezikom, poslije se ovaj termin koristio za Perzijance.

³ Dinar je novac od zlata, a mud je mjera za težinu koju su koristili stanovnici Šama.

⁴ Bilježi Muslim, br. hadisa 2913.

⁵ Bilježi Buhari dio. 4., str 284-285, i Muslim, br. hadisa 2884.

⁶ Misli se na tkz. jemenski ugao Kabe.

i mekama¹, a neće niko prekršiti² zabrane (svetost) Allahove Kuće do njeni domaćini, pa kada to učine, ne pitaj o propasti Arapa. Potom će doći Habešije, pa će ga srušiti do temelja, i neće se poslije toga nanovo izgraditi. Oni će biti ti koji će odnijeti njene riznice.”³

13. Također Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kako li ćete biti, kada vam side sin Merjemin, a imam će biti jedan od vas.”⁴

“Imam” iz ovog hadisa je očigledno Mehdi Muhammed ibn Abdullah, što možemo zaključiti na osnovu 4. i 5. hadisa iz ovog niza.

14. Džabir ibn Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uvijek će postojati skupina iz moga ummeta koja će se boriti na istini, sve do Sudnjeg dana. Potom će sići Isa sin Merjemin, alejhi selam, pa će mu njen vođa reći: “Prođi da nas ti predvodiš u namazu!” Uzvratit će (Isa, alejhi selam.): “Ne, vaše su vođe od vas samih, kao počast od Allaha ovome ummetu.”⁵

I u ovoj se predaji pod vođom i imamom koji će predvoditi namaz cilja na Mehdiu, kao što to nedvosmisleno potvrđuju prethodni hadisi. A “počast od Allaha ovom ummet” znači da je predvođenje namaza u kojem stoji Isa, sin Merjemin, alejhi selam, kao klanjač za imamom iz Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta posebna čast tom ummetu.

To što će Isa sin Merjemin, alejhi selam, klanjati za Mehdiem ne znači da je Mehdi bolji od Isaa, jer je npr. i Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kada je bio bolestan, klanjao iza Ebu Bekra, radijallahu anhu, i od te je bolesti i preselio na ahiret⁶, i klanjao je također iza Abdurrahmana ibn ‘Aufa, radijallahu anhu⁷ Tako će Isa, alejhi selam, klanjati iza čovjeka iz Muhammedovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta da pokaže kako je sišao da sudi po Muhammedovom šerijatu i da bude pokoran njegovim naredbama. A Mehdi će poslije biti jedan od sljedbenika Isaa sina Merjemina, alejhi selam, i jedan od vojnika njegove vojske.

¹ Tj. mjesta gdje je stajao Ibrahim, alejhi selam

² U predznaku 126. bilo je detaljnije govora o kršenju svetosti Kabe i vlasnicima slonova koji su je htjeli srušiti.

³ Bilježi Ahmed, dio 2., str. 291., lanac hadisa je vjerodostojan.

⁴ Bilježe Buhari, dio 6., str. 358 i Muslim, dio 2., str. 193.

⁵ Bilježe Ahmed u svom *El-Musnedu*, 3. dio, 384 str., i Muslim, 2. dio, 193. str.

⁶ Bilježi Tirmizi, hadis je vjerodostojan.

⁷ Bilježe Šafija u svom *El-Musnedu* i Muslim u *Sahihu*.

15. Džabir ibn Semure, radijallahu anhu, prenosi slijedeće: “Ušao sam sa ocem kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, pa sam ga čuo kako kaže: “Neće se ovo završiti dok među njima ne bude (vladalo) dvanaest halifa.” Potom je nešto govori što nisam čuo, pa upitah oca šta je rekao, a on mi odgovori: “Svi su Kurejšije!”¹

Ibn Kesir povodom ovog hadisa navodi slijedeće: “Ovaj hadis nosi jasan dokaz da će biti dvanaest pravednih halifa, a na dvanaest imama kako to kažu šije, jer od njih većina nisu imali ove predispozicije. Ovih dvanaest halifa su svi Kurejšije i bit će namjesnici koji sporovode pravdu.”²

16. Hafsa, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uistinu će na ovu Kuću krenuti vojska koja će je htjeti napasti, pa kada dođu do pustinjskog predjela, Allah će ih u zemlju utjerati, počevši od sredine. Onda će prvi iz grupe pozvati one posljednje, pa će ih Allah u zemlju utjerati, tako da niko neće ostati osim jednog čovjeka³ koji će pobjeći i obavijestiti ljude šta im se desilo.”⁴

17. Ummu Seleme, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nastat će raskol nakon smrti halife, pa će se pojaviti čovjek od stanovnika Medine, koji će bježeći iz nje stići u Mekku. Njega će Mekkelije izabrati (da bude halifa), a on će odbijati, a onda će mu dati prisegu između rukna i mekama⁵. Potom će na njega biti poslana vojska iz Šama, koja će, kada dođe do pustinje između Mekke i Medine, biti u zemlju protjerana. I kada to ljudi vide, doći će mu evlije i pobožnjaci Šama i najodabraniji i najbolji stanovnici Iraka, te mu učiniti prisegu između rukna i mekama. Poslije će se pojaviti čovjek od Kurejšija, čije će dajdže biti iz plemena Kelb, pa će na njih poslati vojsku, i to vojsku iz plemena Kelb koja će doživjeti poraz, a gubitnici će biti oni koji ne vide koji je plijen ostao iza plemena Kelb. I dijelit će imetak i ponašati se sa ljudima po sunnetu njihovog Vjerovjesnika; proširit će islam poput (devinog) vrata ispruženog po zemlji. Ostat će sedam godina, pa će umrijeti, a muslimani će mu klanjati dženazu.” U jednoj predaji stoji da će ostati tako “devet godina”.⁶

¹ Bilježi Muslim, dio 9., str. 807.

² *Tefsiru Ibn Kesir*, dio 6., str. 78.

³ Jedan čovjek od cijelokupne vojske će pobjeći, pa će pričati drugima o vojsci i kako je utjerana u zemlju.

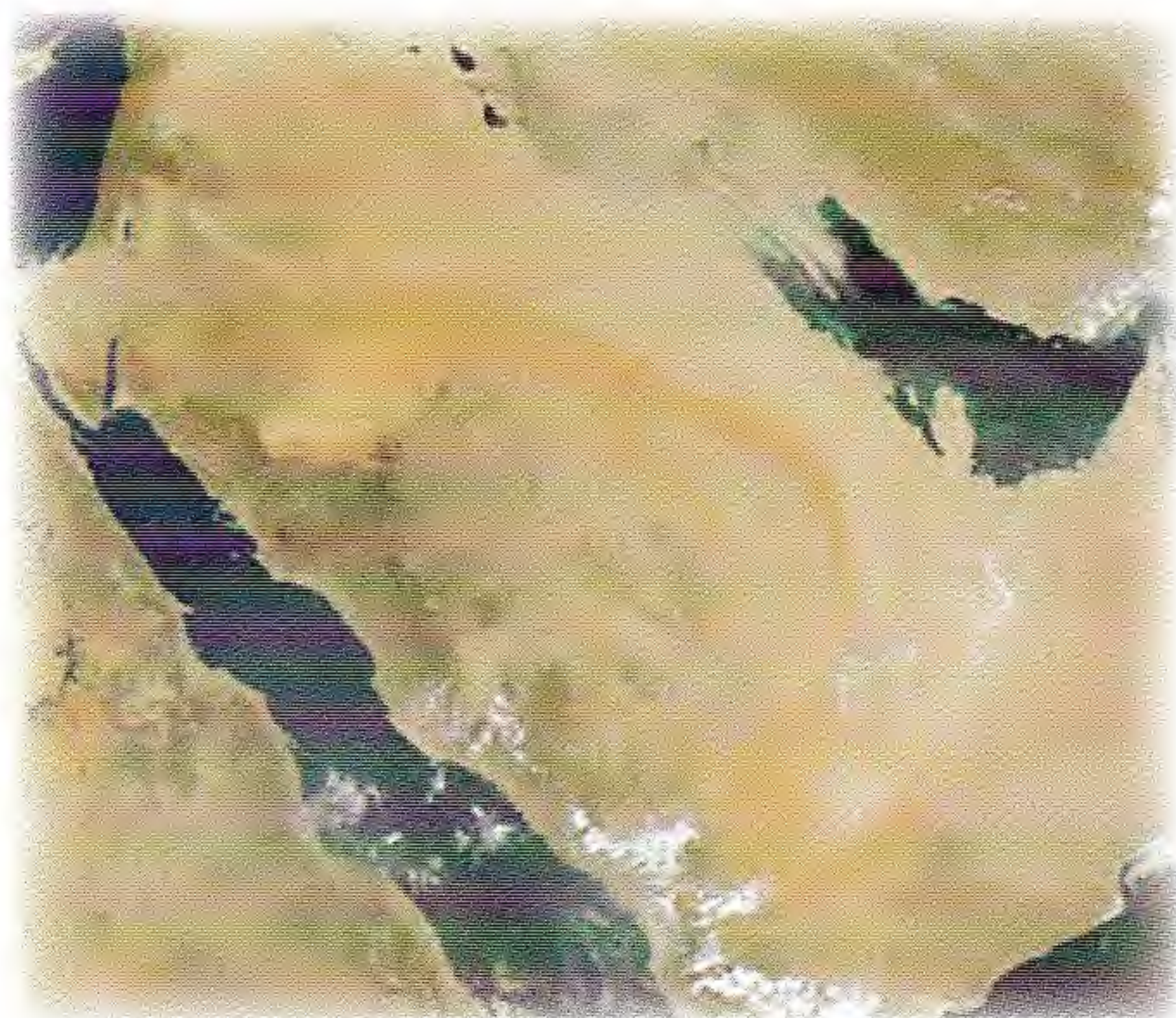
⁴ Bilježi Muslim: dio 4., str. 2209.

⁵ Tj. između jemenskog ugla Kabe i mjesta gdje je stajao Ibrahim, alejhi selam

⁶ Bilježi ga Ebu Davud sa prihvatljivim lancem prenosilaca, a potvrđuju ga brojni drugi vjerodostojni hadisi.

“Vojska iz Šama” koja će krenuti na njega, bit će u zemlju utjerana u pustinjskom predjelu između Mekke i Medine. “Pleme Kelb” je poznato arapsko pleme čija će vojska “doživjeti poraz”, tj. biti poražena od skupine koja je halifi dala prisegu u Mekki. Taj halifa će postupati pravedno sa ljudima, a proširit će i učvrstit islam na zemlji poput “vrata ispruženog po zemlji”, tj. poput devinog vrata, kojeg ona istegne i ispruži po zemlji kada sjedi i odmara.

Slika Arapskog poluotoka, pustinjskog predjela i deva koja leži na pjesku

I ovaj hadis, kao i mnogi drugi, nesumnjivo govori o Mehdiu. Postoji trideset ashaba koji prenose hadise o njemu, a zabilježili su ih imami i autori zbirki *Sunena*, *Musannefa*, *Musneda*. Učenjaci su potvrdili ove hadise pa se pojava Mehdija smatra dijelom vjere i nesumnjivo ubjeđenje pripadnika ehli sunneta. Već prije smo spomenuli da pojedini učenjaci smatraju da su hadisi o pojavi Mehdija dostigli stepen mutevatira, kao što to navode imami Es-Seffarini, Ševkani i Muhammed Sadik Han¹.

Ukratko o onima koji su se predstavljali za Mehdija

Ako pogledamo u prošlost i dešavanja kroz koja su prolazili muslimani u povijesti, preko teških uvjeta kada su bili u raskolu ili pod zulumom, do toga da su bili izloženi torurturi nepravednih vladara, naći ćemo također da se u međuvremenu pojavilo nekoliko samoproglasnih Mehdija koji su okupili određen broj sljedbenika koji su im vjerovali. Nabrojat ćemo neke.

1. Šije općenito smatraju da će doći njihov očekivani mehdi i biti njihov posljednji imam od njih ukupno dvanaest. Smatraju da mu je ime Muhammed ibn el-Hasen el-Askeri i da je potomak Husejna ibn Alija, radijallahu anhu, a ne od Hasana ibn Alija, radijallahu anhum.

¹ Izvori su spomenuti na početku ovog poglavlja.

Karta Iraka - grad Semra' gdje šije smatraju da se krije očekivani Mehdi

Ulaz u prizemlje kuće u Semra'i u kojem se po vjerovanju šija krije Mehdi

Nekoliko šijitskih vjerovanja o očekivanom Mehdiu.

- Vjeruju da je ušao u prizemlje određenog objekta u Samra'i prije više do hiljadu godina, tačnije 260. hidžretske godine.
- Kada je ušao bilo mu je pet godina, i od tada živi u tom prizemlju, nije umro nego će se pojaviti pri kraju dunjaluka.
- Vjeruju da je prisutan na svakom mjestu, da zna stanje ljudi, ali je nedostupan čovječijem oku.

Dakle, ova su ubjeđenja potpuna glupost, bez ikakva argumenta i smisljena dokaza, a protivna su i zdravom razumu i rasuđivanju. Ova su ubjeđenja potpuno oprečna Allahovom zakonu, koji je uspostavio među ljudima. Sami Allahovi vjerovjesnici i poslanici koji su najodabraniji ljudi i najbolja stvorenja kod Allaha, dželle ve'ala, bili su smrtnici, Uzvišeni ih je usmrtio kao i sve ostale ljude. Kako to da je pored svih njih Mehdi za šije ostao živ, i koja je smisao toga da ostane sakriven tolike godine?! Ili, zašto nije već izašao da naređuje dobro i sprječava zlo, posebno u vrijeme kada je ummet bio u neopisivo teškom položaju?! Ibn Kesir o istinskom Mehdiu Muhammedu ibn Abdullahu navodi slijedeće: "U hadisu se spominje: "Pojavit će se iz zemalja istoka", dakle Mehdi u kojeg vjeruju pripadnici Ehlu-suneta se neće pojaviti iz prizemlja kuće u Samra'i, kao što vjeruju šije. Oni smatraju da je on sve vrijeme unutra i da će se pojaviti pri kraju dunjaluka. To je očigledno nerazuman govor i u stvarnosti veliki upliv šejtana kojim ih izdvaja od ostalih muslimana, jer za ovakvo nešto nema nikakva dokaza, niti validna argumenta, niti iz Knjige, niti iz Sunneta, niti iz zdravog i dobronamjernog razuma."¹

¹ *En-Nihajetu fi el-fiteni vel-mulahim*, str. 17.

2. Abdullah ibn Sebe je prozvao Alija ibn Ebi Taliba, radijallahu anhu, da je on očekivani Mehdi i da će se povratiti na dunjaluk, nakon što bude umro.

3. El-Muhtar ibn Ubejd es-Sekafi je prozvao očekivanim Mehdijem Muhammeda ibn el-Hanefija, koji je preselio na ahiret 81. hidžretske godine. Muhammed je inače sin Alija ibn Ebi Taliba, radijallahu anhu, a prozvan je el-Hanefija po njegovoj majci Havli bint Džafer koja je bila porijeklom iz plemena Benu Hanefije.

4. Šijitska frakcija El-Kejsanije, inače sljedbenici Kejsana štićenika Alija, radijallahu anhu, smatraju da njihov imam Muhammed ibn el-Hanefija posjeduje cjelokupno znanje. Ujedinili su se na pravilu da je vjera slijepa pokornost čovjeku, pa su na osnovu toga počeli tumačiti vjerske propise kako odgovaraju ljudima. Tako su iskrivili vjeru. Vjeruju da je Abdullah ibn Muavija ibn Abdullah ibn Džafer ibn Ebi Talib el-Hašimi el-Kurejši očekivani Mehdi.

5. Muhammed ibn Abdullah ibn el-Hasen ibn Ali ibn Ebi Talib, nadimka Zun-nefsi Ez-Zekijja, (preselio na ahiret 145. hidžretske godine) je bio pobožan čovjek, često je postio i noću klanjao. Potom su ga neki ljudi proglasili Mehdiem, pa se oko njega sakupilo podosta pristalica. On je pokušavao popraviti stanje, podigao je vojsku protiv halife Mensura Abbasiye u čije se vrijeme bila raširila nepravda i zulum. Ali protiv njega su se ustale boriti Abbasiye koje su tada bile na vlasti, pa poraziše njegovu vojsku od deset hiljada boraca.

6. Mehdiem se proglasio Ubejdullah ibn Mejmun el-Kaddah (umro 325. hidžretske god.). Otac mu je bio jevrej, a on prvak Karamita koji su poznati po svom ustanku protiv muslimana i krađi hadžerul-esveda 317. hidžretske godine. Pokazivali su veće nevjerstvo od samih jevreja i kršćana. Njegovi sinovi poslije njega zadobiše silu i moć, te zavladaše Egiptom, Hidžazom i Šamom. Izdavali su kao potomci Poslankove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice, što je bilo obična laž i prevara, a prozvali su se Fatimije, govoreći da su iz loze Fatime, radijallahu anhu Ukinuli su Šafijski mezheb i počeli podizati turbeta i mauzoleje. Pokazivali su se kao pripadnici islama, ali su po svojim uvjerenjima klasični nevjernici, daleko od svakog poznatog mezheba i pravca. Vjerovanje im je mješavina vjere medžusija obožavaoca vatre i vjere sabejaca obožavaoca zvijezda. Ibn Kesir navodi da su vladali 280 godina, a Ubejdullah el-Kaddah, koji se proglasio Mehdiem, izgradio je "Mehdijev grad".¹

¹ *El-Bidajetu ven-nihaje*, dio 12., str. 331.

7. Mehdijem se proglasio i Muhammed ibn Abdullah el-Berberi, poznat kao Ibn Tumrit, a pojavio se 514. hidžretske godine, predstavljajući se kao potomak Alija ibn Ebi Taliba, radijallahu anhu iz loze sina mu Hasena ibn Alija, radijallahu anhu. Vladao je nepravedno i okrutno, a koristio se prevarama kojima je ljude obmanjivao da posjeduje keramete. Tako je jednom sakrio ljude u mezare, pa je potom doveo svjetinu da im pokaže svoj znak. Kada su došli, pozvao je ljude iz mezara da progovore, pa su se javili riječima: "Ti si neprogrešivi Mehdi", te su ga stali veličati i hvaliti pred okupljenim ljudima. Bojeći se da ne otkriju ljudima prevaru, sve je sakriveno "mrtvace" potrpao zemljom i pogušio.

8. Mehdijem se proglasio i Ahmed ibn Abdullah es-Sudani (umro 1302. h. g. / 1885. m.). Bio je sufija poznat po skromnosti i velikim uticajem u cijelom Sudanu. Proglasio se Mehdijem kada je imao 38 godina, a za njim krenuše mnogi šejhovi i vođe plemena. Smatrao je, da ko uznevjeruje da je on Mehdi postaje nevjernik u Allaha i Poslanika. Imao je pozitivnu ulogu u borbi protiv Engleza, ali se brzo raskrinkalo da nije Mehdi koji je najavljen u hadisima.

9. Mehdijem se proglasio i Muhammed ibn Abdullah el-Kahtani, koji se pojavio u Rijadu, u Saudijskoj Arabiji. Govorio je da je sanjao san u kojem je jasno vidio da je očekivani Mehdi. Grupa muslimana poslije mu dade prisegu, pa se zajedno s njima zatvori u Mesdžidul-haramu. Ovaj se slučaj desio 1400. h.g. / 1980. m., poznat je kao "smutnja u Haremu", a okončan je njegovim ubistvom.

Kako posmatrati one koji se izdaju za Mehdijs

Nema sumnje da negiranje pojave dosadašnjih "mehdija" na znači i negiranje hadisa koji potvrđuju da će se Mehdi pojaviti, ali neophodno je razumijeti razliku između hadisa koji su nam vjerodostojno prenijeti od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i ljudi koji se izdaju za Mehdijs. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je zato obavijestio o nekim specifičnostima vezanim za Mehdijs, između ostalih:

- Sam Mehdi neće govoriti za sebe da je Mehdi, niti će pozivati da mu se dadne prisega, ali će mu ljudi dati prisegu dok je bude odbijao.
- Njegovo je ime kao i Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, Muhammed ibn Abdullah.
- Njegovo će porijeklo biti od Hasena ibn Alija, radijallahu anhu
- Njegove tjelesne osobine, poput visokog čela, podužeg, blago povijenog nosa.

- Potom, njegovoj će pojavi uslijediti nekoliko događaja, poput raskola koji će nastati kada umre halifa¹, zemlja će biti ispunjena nepravdom i zulumom, izbit će sukob između trojice sinova vladara. On će posjedovati šerijatsko znanje, mudrost i bit će pobožan, a pojaviti će se u Mekki. Pružit će mu prisegu u Kabi, između rukna i mekama.

Zašto su se pojedini predstavljali za Mehdija

Gledajući u biografije onih koji su se izdavali za Mehdija, mogu se navesti neki razlozi koji su ih potakli da to učine.

Između ostalih, pojedini su u tome vidjeli priliku za vlast i slavu, pa su svjesno lagali i varali narod, mada se kod njih nisu mogle naći nikakve podudarnosti sa najavljenim Mehdijem. Takav je slučaj sa Ubjedullahom ibn el-Kaddahom i Ibn Tumeritom i dr.

Pojedini od njih su imali određene podudarnosti sa očekivanim Mehdi-jem, pa su ih ljudi proglasili Mehdijem i počeli ih slijediti. To je bio slučaj sa Muhammedom ibn Abdullahom Zun-Nefsijje Ez-Zekijje koji je pridobio velik broj pristalica, da bi se vremenom vidjelo da on nije Mehdi.

Neki su opet postali poznati i o njima se sanjalo, pa su mnogi bili ubjeđeni da je pred njima Mehdi, kao što je slučaj sa Muhammedom ibn Abdullahom el-Kahtanijem.

Pitanje snova koji ukazuju da je neko Mehdi

Snovi i snoviđenja ne predstavljaju izvor u šerijatu na osnovu kojeg se može donijeti propis, pa čak ni nešto blaže od toga. Oko ovoga ima lijep slučaj između Šerika ibn Abdullahe el-Kadija, kada je ušao kod halife El-Mehdija, a ovaj se odmah namršti i pokaza da je srdit na njega. “Šta se desilo, o vođo vjernika?” – upita El-Kadi, a halifa odgovori: “Vidio sam te juče u snu, spavao si u mojoj postelji. I pitao sam tumača snova o tome pa mi reče da me mrziš i da spremaš kakvu stupicu.” A El-Kadi odgovori: “O vođo vjenika, tako mi Allaha, niti su tvoji snovi, snovi Ibrahima, alejhi selam, niti je tvoj tumač Jusuf, alejhi selam” ovako je El-Kadi odgovorio halifi po pitanju snova o jednom čovjeku, pa šta onda reći kada se radi o snovima koji se odnose na cijeli ummet i njegovu budućnost.

Čitao sam da je neki čovjek sanjao kako treba svoga sina prinijeti kao žrtvu, pa kada se probudio, uzeo je sina i položio ga na zemlju. Malo je čekao da mu se donese iskupljenje u obliku velikog ovna, kao što je Ibrahimu,

¹ Oko lanca prenosilaca hadisa koji o tome kazuje postoje određene rasprave.

alejhi selam, Allah, dželle ve'ala, poslao ovna kao iskupljenje za Ismaila, alejhi selam, a onda je preklao sina. Kada su upitali ovog čovjeka, neznalicu o tome šta je učinio, odgovorio im je: "Učinio sam to slijedeći sunnet Ibrahima, alejhi selam, jer je on u snu vidio da treba sina prinijeti kao žrtvu, kao što kaže Kur'an: "O sinko moj, u snu sam vidio da treba da te zakoljem, pa šta ti misliš?" – "O oče moj" – reče – "onako kako ti se naređuje postupi; vidjet ćeš, ako Bog da, da ću strpljiv biti." I kad njih dvojica poslušашe, i on ga čelom prema zemlji položi, Mi ga zovnusmo: "O Ibrahime, ti si san svoj odlučio obistiniti" – a Mi ovako nagrađujemo one koji dobra djela čine, to je, zaista, bilo očito iskušenje! Kurbanom velikim ga iskupismo."¹

Dakle, šta reći na ovakvo neznanje?! Na vjerniku je da se obraduje ako mu snoviđenja budu lijepa, i da Allahu zavaljuje na njima, nadajući se hajru, a ako budu loša, neka se Uzvišenom utječe od njihovog zla pa mu neće naškoditi.

Za koga god se pročuje da je Mehdi, a svojstva istinskog Mehdiya nisu pri njemu, ili nije izašao Dedždžal u njegovo vrijeme, ili ako se za nekog pročuje da je Isa, sin Merjemin, a Dedždžal se još nije pojavio, nedvojbeno je da se radi o lažljivcima i prevarantima.

Pojavu Mehdiya treba posmatrati realno

Mehdi je po stanovištu Ehlu-suneta imam i vođa muslimana, radit će pravedno i pronosit će pravdu, ali nije bezgrešan².

Međutim, postoji određen broj učenjaka koji su uznegirali pojavu Mehdiya. Ibn Haldun je vodio velike rasprave oko pojave Mehdiya, bez kategoričkog stava, ali je na kraju kazao: "Većina predaja koje kazuju o Mehdiyu, koliko sam našao, nisu pošteđene kritike, osim mali broj."³

Muhammed Rešid Rida navodi slijedeće: "Što se tiče kontradikcija hadisa o Mehdiyu, očite su i nesumnjive. Vrlo je teško naći razumljivo i prihvatljivo pojašnjenje svih hadisa gledano u cjelini, jer su sumnje i nelogičnosti uveliko prisutne. Zato imami Buhari i Muslim u svojim zbirkama apstiniraju od bilježenja ovih predaja, a i mnogi su učenjaci ove predaje ocijenili slabim."⁴

¹ Prijevod značenja sure Es-Saffat: 107-111.

² Pogledaj: *Akidetu ehli-l-eseri fi el-Mehdi el-muntezar*, od šejha El-Ubada.

³ *Mukadimetu et-tarikh*, od Ibn Halduna, dio 1., str. 574.

⁴ *Tefsiru el-menar*, dio 9., str. 416.

Ahmed Emin je otišao puno dalje u ocjeni hadisa o Mehdiu, rekao je: "Hadisi o Mehdiu je priča o legendi, koja je za sobom povukla opasne posljedice po muslimane."¹

Abdullah ibn Zejd Alu Mahmud navodi slijedeće: "Priča o Mehdiu je u njenom početku i kraju zasnovana na očitim insinuacijama i štetnom ubjeđenju. U osnovi ona je priča o legendi koja se prenosi od jednog do drugog, i to kroz izmišljene hadise, a s ciljem stvaranja straha i fame."²

Muhammed Ferid Vudždi navodi slijedeće: "Ono hadisa što je preneseno o očekivanom Mehdiu kritičari ne mogu pripisati Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a da u svojim prsima ne osjete nelagodu i probleme – zbog neumjerene glorifikacije u hadisima, zbog nevjerodostojnosti povijesti, zbog neznanja prirode ljudi, zbog udaljenosti od samog Allahovog sunneta koji je poznat na zemlji. A sve ovo će onoga koji posmatra ove hadise, od prvog pogleda, navesti na zaključak da se radi o izmišljenim hadisima koji su namjerno ubačeni. Iza njih stoje pokvareni pojedinci koji podržavaju određene grupe zagovornice hilafeta, posebno u zemljama Arabije i Sjeverne Afrike."³

Ukratko, argumenti na kojima su zasnovani gornji i stavovi slični njima se mogu svesti na slijedeće:

Kur'an ne spominje Mehdiu, a da je on činjenica, Uzvišeni bi ga spomenuo u Svojoj Knjizi.

- Odgovor na ovaj argument je jednostavno sažeti u činjenici da sam Kur'an nije spomenuo sve predznake Sudnjeg dana. Između ostalih, nije spomenuo ni pojavu Dedždžala, kao ni pojave propadanja u zemlju, koje će se desiti pri kraju dunjaluka i dr. Međutim, ovi i drugi predznaci su spomenuti u Sunnetu, a njihova potvrda u hadisima predstavlja nepobitnu činjenicu. Kaže Uzvišeni: "A on (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) ne govori po hiru svome."⁴ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Uistinu, dat mi je Kur'an, i uz njega nešto (Sunnet) slično njemu."⁵ Dakle, ono što je kazao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predstavlja također nepobitni izvor vjere.

Hadisi o Mehdiu se ne nalaze u dvije zbirke *Sahiha*.

¹ *Duha el-islam*, dio 3., str. 243.

² *La Mehdi juntezar b'ade Er-Resuli khajril-bešer*, str. 58.

³ *Dairetu me'arifi karni el-'ašrin*, dio. 10, str. 481.

⁴ Prijevod značenja sure En-Nedžm: 3.

⁵ Bilježi imam Buhari.

- Zbirke hadisa od imama Buharije i Muslima ne obuhvataju sve vjerodostojne hadise Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer pored njih dvojice postoje drugi imami i učenjaci hadisa. Također, postoje načini i sama nauka kako razlučiti vjerodostojan hadis od apokrifnog. Pa ako dođemo da rezultata da je neki hadis vjerodostojan, na nas pada obaveza da ga slijedimo, bez obzira da li se nalazio u "Sahihima" Buharije i Muslima, ili u drugim hadiskim zbirkama. Usto, treba reći da i u zbirkama od Buharije i Muslima postoje hadisi koji su kazani o Mehdiu, ali bez neposrednog spomena njegovog imena, a te smo hadise prethodno i navodili.

Ne treba ostavljati otvoren prostor za one koji se izdaju da su oni očekivani Mehdi.

- Na ovaj se argument može odgovoriti činjenicom da je pojava Mehdija obilježena određenim pravilima usklađenim šerijatom, od kojih su njegova svojstva, ime, porijeklo, uvjeti u kojima će se pojaviti i td., o čemu smo već kazivali – ovi se uvjeti mogu naći samo kod jednog istinskog Mehdija.

Da li vjerovanje u Mehdija znači da treba biti pasivan i ostaviti davu i djelovanje?

- Zaista, kako se izmjenjuju dobro i zlo i kako se pojavljuju smutnje i neredi sa svih strana, slabi poziv na dobro u brojnim zemljama, a mnoge muslimane je zahvatio očaj i beznade, pa su stali čekati da se pojavi Mehdi i da ih povede u pobjedu. Tako su ostavili istinski rad i davu, napustili su poziv u dobro i odvrćanje od zla, prestali su stjecati znanje, a nemalo ih je obustavilo svoje poslove, trgovinu i izgradnju, govoreći sebi da je vrijeme pri kraju i da ne preostaje ništa nego pojava Mehdija. Na ovaj argument-pitanje može se odgovoriti shodno šerijatskom stavu u pogledu odnosa prema hadisima koji kazuju o predznacima Sudnjeg dana i radosnim vijestima koji će mu prethoditi. Dakle, hadise koji kazuju o pojavi Mehdija preko kojeg će Allah pomoći vjeru, potom hadise koji kazuju o ratu između muslimana i jevreja i pobjedi koju će izvojevat muslimani, i također hadise o pobjedi muslimana u ratu sa kršćanima, te općenito hadise koji nose radosne vijesti treba razumjeti u svjetlu slijedećeg. Prije svega oni predstavljaju radosne vijesti za muslimane, podstrek njihovoj strpljivosti i potvrdu da će ova vjera pobijediti i ostati sačuvana. Međutim, na muslimanima je da rade ono čime su općenito zaduženi u šerijatu, od pomoći i čuvanja vjere, preko za-

štite muslimanske zemlje, do učešća u džihadu na Allahovom putu, da bi se istakao bajrak islama. Dakle nema mjesta sjedenju i čekanju da pomoć siđe s nebesa ili iznikne iz zemlje, bez truda i zalaganja s naše strane. Obaveza je biti pripravan i logistički se spremati za rat protiv jevreja i protiv kršćana koji su okupirali muslimansku zemlju. Nikako nije prihvatljivo samo sjediti i čekati Mehdiya da nas povede, nego treba revnosno raditi i pomagati vjeru, pa kada se pojavi Mehdi valjano ga pomoći.

Veliki predznaci Sudnjeg dana

- Pojava Dedždžala
- Silazak Isaa, alejhi selam
- Pojava Jedždža i Medždža
- Tri velika propadanja zemlje
- Pojava dima
- Izlazak Životinje iz zemlje
- Izlazak Sunca sa zapada
- Pojava vatre koja će tjerati ljude ka mjestu sakupljanja

Uvod

Predznaci Sudnjeg dana su podijeljeni na velike i male. O malim, njih stotinu trideset i jedan, govorili smo u prethodnom poglavlju knjige. Preostalo je da govorimo o velikim predznacima, koji će se desiti neposredno prije Sudnjeg dana.

Veliki predznaci će se desiti jedan za drugim, kao kada se prekine struka bisera ili staklenih boba, pa kada ispadne prvi, slijede i ostali, tj. kada se pojavi Mehdi, slijede ga ostali znaci jedan za drugim.

Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Znakovi su poput staklenih boba nanizanih na silku; prekine se silk, pa popadaju jedna za drugom."¹ A Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Znakovi će se pojavljivati jedan za drugim, kao što nanizane staklene bobice dolaze jedna za drugom."²

Može se desiti da između pojedinih velikih predznaka dođe i koji mali predznak, npr. kada se pojavi Mehdi, možda se pojavi i neki mali predznaci Sudnjeg dana, pa potom se pojavi Dedždžal kao naredni velik predznak itd. Allah opet najbolje zna.

¹ Bilježi Ahmed, u senedu hadisa je Ali ibn Zejd čiji su hadisi dobri. Vjerodostojnim ga ocijenili šejh Ahmed Šakir i šejh Albani.

² Bilježi Taberani u *El-Evsatu*, vjerodostojnim ga ocijenio šejh Albani u *Es-Silsiletu es-sahiha*, hadis br. 3210.

Pojava Dedždžala

Uzvišeni Allah stvara šta hoće, da bude znak i išaret koji ukazuje da se primakao Sudnji dan. Jedan od velikih znakova Sudnjeg dana je pojava Dedždžala. Da bi imali pravilnu predstavu o Dedžalu, neophodno je odgovoriti na nekoliko pitanja. Između ostalih, ko je Dedždžal? Da li on trenutno postoji? Da li ga je iko do sad vidio? Koja su njegova svojstva? Koji su razlozi njegove pojave? Koji će razlog biti da se žestoko rasrdi? Koje su pogrešne predodžbe u vjerovanju oko njegove pojave?

Ko je Dedždžal

Dedždžal je čovjek, kao i svi potomci Ademovi, kojem je Uzvišeni Allah dao posebne moći koje nije dao nijednom drugom čovjeku, da bi to učinio iskušenjem i ispitom vjere kod ljudi. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je upozorio o njemu, da ne padnemo u njegovu zabluđu, detaljno nas obavijestivši o njegovim fizičkim osobinama i ponašanju.

Znanje o nečemu je bolje nego neznanje, pa makar to bilo i zlo, a Huzejfe ibn el-Jeman, radijallahu anhu, je pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o zlu, bojeći se da u njega ne upadne.¹

Sama pojava Dedždžala jedna je od najvećih smutnji i iskušenja, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je imao veliku bojazan za svoj ummet od njega, pa je upozoravao, opominjao i ukazivao na njegovu opasnost – činit će neviđene smutnje, ubacivat će teške sumnje, predstavljat će se da je on gospodar svjetova... Znati njegove osobine i način na koji se zaštititi od njega je najsigurniji put na kojem će nas Allah zaštititi od njegovog zla.

¹ Bilježi imam Buhari.

Ime Mesih Dedždžal

Nazvan je Mesih (izbrisan) jer će imati osušeno lijevo oko, dakle vidjet će samo na jedno. Neki opet kažu da je nazvan Missih, a po nekima i Mesikh. Neki opet kažu da je nazvan Mesih, jer će brisati zemlju, a neki kažu jer će mu jedna strana lica biti bez oka i bez obrva. A nazvan je Dedždžal jer je varalica, krije (istinu) i obmanjuje, a “dedžel” je velika laž, dakle on je Dedždžal – veliki lažljivac i prevarant. Množina od “dedždžal” je dedždžalun ili dedžadžile.

Čemu će pozivati

Predstavljat će se da je on božanstvo i gospodar svjetova, i pozivat će ljude da veruju u to, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je zato rekao: “Dedždžal je uistinu ćorav, a vaš Gospodar nije!”¹

Ipak, imat će određene moći kojima će ljude bacati u sumnju.

Da li je Dedždžal već viđen – priča o Ibn Sajjadu

U doba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bio je jedan jevrejski dječak u Medini po imenu Ibn Sajjad, pa se proču da ima neke osobine poput Dedždžala, a i sam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posumnja da je on. Zato je otišao do njega da se uvjeri, a taj događaj prenosi Abdullah ibn Omer, radijallahu anhu Rekao je: “Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu, i Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, su se zajedno sa nekoliko ljudi² uputili prema Ibn Sajjadu. Našli su ga kako se igra sa dječacima kod palače plemena Benu Mugale, a bio je tada u godinama blizu da postane punoljetan³, i nije ništa predosjetio dok ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne udari rukom po leđima. Potom ga, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: “Svjedočiš li da sam ja Allahov poslanik?” Ibn Sajjad ga pogleda pa uzvрати: “Svjedočim da si poslanik nepismenih!” Potom on upita: “Svjedočiš li ti da sam ja Allahov poslanik?” Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu odvrati: “Vjerujem u Allaha i Njegove poslanike!” Onda ga upita: “Šta vidiš?” Ibn Sajjad odgovori: “Dolazi mi i onaj

¹ Bilježi imam Buhari, poglavlje “El-Fiten”, dio 8., str. 103. Bilježi i Muslim, poglavlje “El-Fiten ve ešrati-s-sa’a”, dio 4., str. 2248.

² Tj. zajedno sa grupom (na ar.: riht) od tri do devet ljudi.

³ Znači između četrnaest i petnaest godina.

koji istinu govori i lažljivac.” “Kod tebe se sve pomutilo!” reče mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i dodade: “O nečem sam sad pomislio¹, znaš li šta je?” Ibn Sajjad odgovori: “To je “ed-dukh”². Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu onda reče: “Ti si bijednik, nećeš preći svoje mogućnosti.”³ A Omer ibn el-Hattab, radijallahu anhu, će nato: “Dopusti mi, o Allahov Poslaniče, da mu odsječem glavu.” “Ako je zaista on,” – odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem – onda nemaš moći nad njim⁴, a ako nije on, onda nemaš nikakve koristi ako ga ubiješ!”⁵

A Salim ibn Abdullah prenosi kako je čuo Abdullaha ibn Omera, radijallahu anhu, da kaže: “Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ubej ibn K’ab el-Ensari su se zaputili prema palmoviku u kojem je bio Ibn Sajjad, pa kada stiže i uđe u palmovik, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, se stade zaklanjati iza grana palme i krišom približavati da čuje Ibn Sajjada o čemu priča, prije nego što ga vidi. Zatekao ga ja kako leži na prostirci, u odjeći iz koje se čuju nerazumljivi glasovi. Ibn Sajjadova majka ugleda Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok se zaklanjao iza palmi, pa zovnu sina: “Safo⁶, evo Muhammeda!” Na to Ibn Sajjad brzo ustade, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Da ga je ostavila, pokazalo⁷ bi se.”⁸

Ebu Se’id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da su ga Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i Omer sreli u jednoj ulici u Medini, pa ga je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: “Svjedočiš li da sam ja Allahov Poslanik?” Ibn Sajjad mu uzvрати: “Svjedočiš li ti da sam ja Allahov poslanik?” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odvrati: “Vjerujem u Allaha, u Njegove meleke i Njegove knjige! A šta ti vidiš?” Ibn Sajjad odgovori: “Vidim prijestolje na vodi.” “Vidiš Iblisovo (šejtanovo) prijestolje na moru. I šta još?” – upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a Ibn Sajjad odgovori: “Vidim dvojicu koji istinu govore i jednog lažljivca, ili vidim dva

¹ Tj. imam u mislima nešto skriveno, znaš li šta je to, kada govoriš da ti se govorio nevidljivo.

² Uz Ibn Sajjada su bili džini koji su ga obavještavali o određenim događajima, dajući mu pojedine informacije. Ali nisu znali šta je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo na umu, nego samo jednu riječi “ed-dukhaan” (što znači “dim”) koju Ibn Sajjad nije uspio ni cijelu ugrabiti, već samo njen dio: “ed-dukh...”

³ Tj. neće postići ništa više osim što može sihirbaz ili vračar.

⁴ Tj. ako je ovaj Ibn Sajjad zaista Dedždžal, onda ti nemaš moći da ga ubiješ jer je Allah odredio da će ga ubiti Isa sin Merjemin, alejhi selam, kada siđe na zemlju.

⁵ Hadis bilježi imam Muslim.

⁶ Saf je bilo Ibn Sajjadovo ime.

⁷ Tj. da ga nije upozorila pa da ga pratim, saznali bi ko je, je li Dedždžal ili ne.

⁸ Hadis bilježi imam Muslim.

lažljivca i jednog koji govori istinu.” “Njemu se sve zbrkalo,”¹ – reče na to Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i dodade: “Ostavite ga.”²

Od Ebu Se‘ida el-Hudrija, radijallahu anhu, također se prenosi da je rekao: “Krenuli smo da obavimo hadž i umru, a s nama je bio i Ibn Sajjad, pa smo se zaustavili da se odmorimo. Tu se ljudi razmjestiše svako na svoju stranu, a ja ostadoh sa Ibn Sejjadom. Prema njemu sam osjećao ogromnu odvratnost, zbog onog što pričaju o njemu, a kad on uze svoje stvari pa ih spusti do mojih, ja rekoh: “Prevelika je vrućina, pa bolje da staviš svoje stvari ispod onog drveta.”³ On tako i učini. Utom ugledašmo stado ovaca, pa Ibn Sajjad ode do njih i vrati se sa posudom mlijeka, te reče: “Napij se Ebu Se‘ide!” Ja mu odgovorih: “Prevelika je vrućina, a mlijeko je vruće...” Ali, meni je ustvari bilo mrsko da pijem iz njegove ruke (ili je rekao: da uzmem iz njegove ruke). Potom mi reče: “Ebu Se‘ide, sve namjeravam da uzmem konopac i zavežem ga za drvo da se objesim, zbog onoga što mi ljudi govore. Ebu Se‘ide, ako je kome nešto nejasno oko hadisa Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, to bar vama Ensarijama nije! Zar niste vi najučeniji ljudi u hadisu Allahovog Poslanka, sallallahu alejhi ve sellem!? Zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: “On (tj. Ibn Sajjad) ne može imati djece”, a ja imam sina, ostao je za mnom u Medini. I zar Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije rekao: “Neće ući ni u Medinu ni u Mekku”, a ja evo idem iz Medine, i uputio sam se prema Mekki.” “Na ovo,” – nastavlja Ebu Se‘id el-Hudri da kazuje – “htjedoh da ga opravdam, a potom Ibn Sajjad reče: “Ali ja, tako mi Allaha, znam gdje je rođen (tj. Dedždžal) i znam gdje je sada!” A ja mu rekoh nato: “Propao ti ostatak dana!”⁴

Zaključak uleme oko Ibn Sajjada

Ibn Sejjad nije očekivani Dedždžal, ali jeste poput njega lažljivac i varalica koji se služi vraćanjem i šejtanima pomagačima koji mu donose razne informacije. Istina, zabilježene su određene predaje iz poznih godina njegova života o događajima u kojima je učestvovao i Ebu Se‘id el-Hudri i druge ravije, a koje ukazuju da se bio pokajao i popravio. Allah opet zna.

¹ Tj. dolazi mu šejtan pa mu se pomiješale istine i laži.

² Hadis bilježi imam Muslim.

³ Tj. bilo mu je mrsko da im stvari budu jedne do drugih

⁴ Hadis bilježi imam Muslim.

Zašto Dedždžal nije spomenut u Kur'anu

Dedždžal je najveće iskušenje i smutnja od koje se Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bojao za svoj ummet, a i svi su poslanici svoj narod upozorili na njegovu pojavu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je nama ostavio u emanet i naredio da se u svakom namazu Allahu utječemo od Dedždžalove smutnje.

Uzvišeni Allah je u Kur'anu azimušanu spomenuo niz malih i velikih predznaka Sudnjeg dana, poput rascjepljenja Mjeseca u narednom ajetu: "Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio!"¹ Spomenuo je i izlazak Jedždža i Medždža u narednom ajetu: "I kad se otvore Jedždž i Medždž i kad se budu niz sve strmine žurno spuštali."² Međutim, pojava Dedždžala nije jasno i decidno spomenuta u Kur'anu, a očigledno je da postoji mudrost u njegovom nespominjanju!

Između ostalog, i u onome što je Uzvišeni rekao u narednom ajetu: "Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao, ili ako nije kao vjernik kakvo dobro uradio"³. A Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Troje kada se pojavi, čovjeku neće koristiti vjervanje ako do tada nije vjerovao: Dedždžal, Životinja i Sunce sa zapada."⁴

Potom, činjenica je da Kur'an jasno ukazuje na silazak Isaa sina Merjemina, alejhi selam, u narednom ajetu: "I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega (u Isaa) kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti,"⁵ kao i u ajetima: "A kad je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni, zbog toga, uz smijeh zagalamili i rekli: "Da li su naša božanstva bolja ili on?" A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački. On je bio samo rob na koga smo Mi blagodati prosuli i učinili ga primjerom sinovima Israilovim. A da hoćemo, Mi bismo umjesto vas učinili meleke da na Zemlji naslijede vas; zaista je on – Isa predznak Smaka svijeta, zato nikako ne sumnjajte u njega i slijedite Mene! Ovo je Pravi put."⁶

Poznato je i vjerodostojno da će Isa, alejhi selam, ubiti Dedždžala, tako da je spomen pojave Isaa, alejhi selam, potvrda pojavi Dedždžala.

¹ Prijevod značenja sure El-Kamer: 1.

² Prijevod značenja sure El-Enbija: 96.

³ Prijevod značenja sure El-En'am: 158.

⁴ Bilježi Tirmizi, koji kaže da je vjerodostojan, hadis prenosi Ebu Hurejre.

⁵ Prijevod značenja sure En-Nisa': 159.

⁶ Prijevod značenja sure Ez-Zuhruf: 57-61.

Nekoliko hadisa koji ukazuju da je pojava Dedždžala veliki predznak Smaka svijeta

Huzejfe ibn Usejd el-Gaffari, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Neće nastupiti Čas sudnji dok se ne pojavi deset znakova: Dim, Dedždžal, Životinja, Sunce sa zapada..."¹

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao naredni hadis: "Troje kada se pojavi, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao, ili ako nije kao vjernik kakvo dobro uradio: izlazak Sunca sa zapada, Dedždžal i životinja iz zemlje."²

Dedždžal je najveće iskušenje na zemlji koje će se ikada pojaviti

Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nema između stvaranja Adema pa sve do Smaka svijeta išta krupnije od Dedždžala," a u drugoj predaji stoji: "Nema događaja (stvari) većeg od (pojave) Dedždžala."³

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom stade pred ljude, pa se zahvali Allahu onako kako Njemu doliči, te spomenu Dedždžala kazavši: "Ja vas uistinu upozoravam na njega, i nije bilo poslanika a da nije upozorio svoj narod, ali ću vam reći o njemu nešto što nijedan poslanik nije rekao svome narodu – on je ćorav na jedno oko, a Allah sigurno nije ćorav."⁴

En-Nevas ibn Sem'an, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zar nema ništa, osim Dedždžala da se bojim za vas; ako izađe, a ja među vama, ja ću biti onaj koji će ispred njega za vas stati. A ako se pojavi, a ja nisam među vama, svaki je čovjek svoj zaštitnik, a Allah je moj zastupnik za svakog muslimana."⁵

---

¹ Hadis bilježi imam Muslim.

² Hadis bilježi imam Muslim.

³ Hadis bilježi imam Muslim.

⁴ Hadis bilježi imam Buhari.

⁵ Hadis bilježi imam Muslim.

Događaji prije pojave Dedždžala

Nafi'a ibn 'Utbe ibn Ebi Vekkas, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Napast ćete Arapski poluotok, pa će vam ga Allah otvoriti, potom ćete napasti Perziju, pa će vam je Allah otvoriti, potom ćete napasti kršćane, pa će vam Allah otvoriti njihovu zemlju, potom ćete napasti Dedždžala, pa će vam Allah otvoriti (tj. otvorit će vam zemlju u kojoj bude i pobjedu nad narodom koji će biti uz njega)."¹

A Mu'az ibn Džebel, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Procvat Bejtul-Makdisa znači (da slijedi) opustjelost Jesriba, a opustjelost Jesriba znači (da slijedi) događaj velikog okršaja, a veliki okršaj znači (da slijedi) oslobođenje Kostantinopola, a oslobođenje Konstantinopola znači (da slijedi) pojava Dedždžala."²

Prije pojave Dedždžala, učestit će ratovi između muslimana i kršćana, a pobjeda će pripasti muslimanima.³

Zu Makhmer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sklopit ćete čvrsto primirje sa kršćanima, pa ćete zajedno krenuti u napad protiv neprijatelja⁴ koji će biti ispred vas. I pobijedit ćete, i zarobit ćete ratni plijen, a potom ćete se vratiti bezbjedni, sve dok ne stignete do jednog uzvišenja⁵. Potom će jedan čovjek iz kršćanskog tabora podignuti krst i reći: "Pobijedio je krst!" Na to će se rasrditi jedan musliman, pa će ga udariti i ubiti ga. Nakon toga će kršćani prekinuti ugovor o primirju te se skupiti za veliki okršaj."⁶ U drugoj predaji se dodaje: "Muslimani će skočiti prema oružju, okupavši se, a Allah će potom počastiti (cijelu) skupinu šehadetom."⁷

¹ Hadis bilježi imam Muslim.

² Hadis bilježi Ebu Davud i Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio dobrim u *Sahihu Ebu Davud*. O ovom je kazivano više u predznacima 108 i 109.

³ Pogledaj šta je kazano o ovome i u predznaku 105.

⁴ Riječ kazana u hadisu je *adv* a znači oni koji su iza, međutim postoje i druga značenja oko čega postoji različiti neusaglašeni stavovi u tumačanju ciljanog značenja.

⁵ Gdje je uzvišenje koje je u spomenuto hadisu niko od učenjaka nije decidno odredio. Po svoj prilici je to mjesto Dabik, koje se poimenice spominje u narednom hadisu.

⁶ Bilježi imam Muslim

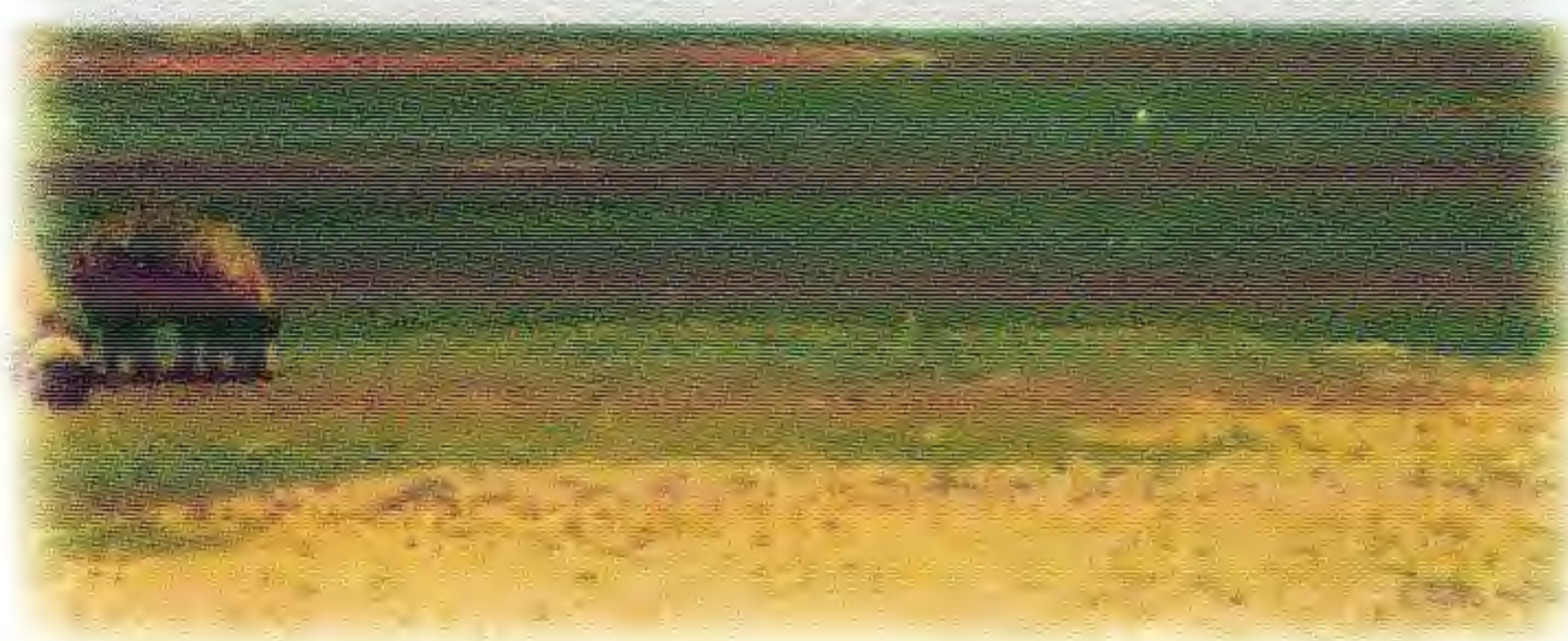
⁷ Bilježi Ebu Davud sa ispravnim lancem prenosilaca.

Hadis koji kazuje o mjestu događaja

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se bilježi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

“Neće nastupiti Čas (sudnji) dok se kršćani ne spuste do Dabika¹ gdje će im u susret doći muslimanska vojska iz grada², a bit će to najodabraniji ljudi na zemlji toga vremena. I kada se posafaju jedni ispred drugih, kršćani će povikati: “Ne miješajte između nas i onih koji su bili naši, a koje ste vi poslije kao ratne zarobljenike uzeli, borit ćemo se protiv njih”³. Muslimani će na to uzvratiti: “Nikako, tako nam Allaha, nećemo vas pustiti da napadate našu braću,” pa će se boriti protiv njih. I jedna trećina (od muslimana) će se povući – Allah im to nikada neće oprostiti. Jedna trećina će poginuti – bit će to najodabraniji šehidi kod Allaha. A (preostala) trećina će pobijediti⁴, oni ni u jednom trenutku neće pokleknuti pred iskušenjem. I nakon toga će osloboditi Konstantinopol... A dok budu dijelili ratni plijen, obješenih mačeva o maslinovo drvo, šejtan će poviknuti: “Eno izašao Dedždžal, za vama došao kod vaših familija”⁵. To će biti laž⁶, a oni će se na to uputiti nazad, pa nakon što stignu do Šama, pojavit će se (Dedždžal).”⁷

Ravnice mjesta Dabik koje se prostiru uz nekoliko sela

¹ Ovo se mjesto nalazi u blizini grada Haleb, u današnjoj Siriji, gdje će se desiti veliki okršaj.

² Misli se na grad Damask.

³ Ovo ukazuje na to da se već prije desio sukob kršćana i muslimana i da su muslimani stekli zarobljenike koji su potom primili islam.

⁴ Tj. preostala će trećina muslimana nadvladati neprijatelja, osloboditi grad i uzeti ratni plijen.

⁵ Želeći ih prestrašiti.

⁶ Tj. slagat će ih šejtan da se Dedždžal već pojavio.

⁷ Bilježi imam Muslim.

Ebu Umame el-Bahili, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prije pojave Dedždžala bit će tri teške godine, ljude će tada pogoditi žestoka glad. Allah Uzvišeni će u prvoj godini narediti nebesima da umanje trećinu kiše, i naredit će zemlji da umanji trećinu svoje vegetacije. Potom će u drugoj godini narediti nebesima pa će umanjiti dvije trećine kiše, i naredit će zemlji da umanji dvije trećine svoje vegetacije. Potom će u trećoj godini narediti nebesima, pa će zadržati svu kišu tako da neće pasti ni kap, i naredit će zemlji, pa će uskratiti sve svoje rastinje da neće niknuti ni travka i da neće ostati ništa što pravi hlad (tj. nijedno drvo niti biljka) a da se neće osušiti, osim ono što Allah sačuva." Neko upita: "Allahov Poslaniče, od čega će ljudi živjeti u tome vremenu?" "Od tehlila i tekbira i tahmida¹ – to će im biti dovoljno umjesto hrane."²

Karta na kojoj se vidi položaj grada Haleb (Sirija), kraj kojeg je mjesto Dabik, gdje će se odigrati veliki okršaj između muslimana i kršćana koji će doći iz Turske.

Od Rašida ibn S'ada se prenosi da je rekao: "Kada je oslobođen Istihar³, začu se glasonoša kako razglasuje: "Dedždžal se već pojavio!" Tada naiđe Es-S'ab ibn Džusame pa reče: "Da niste to rekli⁴, obavijestio bih vas da sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Neće se pojaviti Dedždžal dok ga ljudi ne zanemare spominjati i dok ga imami ne prestanu spominjati na minberima."⁵

¹ Dakle, živjet će od spominjanja Allaha riječima *tehlila* – la ilahe illa Allah, *tekbira* – Allah je najveći i *tahmida* – hvala neka je Allahu

² Bilježi Ibn Madže, a oko samog lanca prenosilaca postoji rasprava.

³ Mjesto u nekadašnjoj Perziji, jedan od najstarijih perzijskih gradova u kojem su boravili perzijski kraljevi. U njemu je bila i riznica perzijskog blaga.

⁴ Nije bilo moguće prevesti smisao koji je iskazan u originalu (lev la ma tequlun), radi se naime o stilu arapskog kada se ničim ne želi uvrijediti sagovornik, niti da se kod njega izazove suprotna reakcija na važnu činjenicu koja mu se poslije ovih riječi želi kazati. (Op. prev.)

⁵ Prenosi Abdullah ibn Ahmed od Bekijeta, a ovaj od Safvana ibn Amra. Predaja je vjerodostojna, kako to navodi Ibn Mu'in. Ostali su prenosioci vjerodostojni.

Neke fizičke osobine Dedždžala

Dedždžal ima ova svojstva: nizak je, krivih nogu, koljena su mu udaljena jedna od drugih, pa kada hoda čini se da ima mahanu. Kosa mu je vrlo gusta i kovrčava, slijep je na jedno oko, a drugo mu je poput osušene groždice. Bijele je puti, visokog čela, a između očiju mu piše "kfr" i to će moći pročitati svaki vjernik, pa makar i ne znao pisati. Također, ne može imati djece.

Dakle, otprilike ovako izgleda: nizak, krupan, velike glave, na lijevo oko je slijep i preko toga oka je koža, a desno oko je poput suhe groždice, kosa mu je gusta i kovrčava, bijelog tena, krivih nogu, a između očiju mu piše "kafir".

Mjesto gdje će se pojaviti

Ebu Bekr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će se pojaviti Dedždžal u mjestu na istoku, zove se Horosan¹, a slijedit će ga narod čija su lica² poput okruglih debelih štitova."³

Međutim, njegovo prvo pojavljivanje i mjesto u kojem će postati poznat je negdje između Šama i Iraka, Allah zna. U predaji koju prenosi Nevvas ibn Sem'an, radijallahu anhu, stoji da je o Dedždžalu, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "On će se pojaviti u mjestu (na putu) između Šama i Iraka."⁴

¹ Veliki grad u Iranu.

² Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je doslovce uporedio sa čekićem i štitom, prvo aludira na grubost i mesnatost, a drugo na spljoštenost i okruglost njihovih lica.

³ Bilježe Ahmed i Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u "Sahihu et-Tirmizi".

⁴ Bilježi imam Muslim.

Priča o Džessasi i Dedždžalu

Od Amira ibn Šerahila eš-Š'abija se prenosi da je jedne prilike Fatimi bint Kajs, radijallahu anhu, rekao: "Reci mi neki hadis koji si čula od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to ni od kog drugog nego samo od njega." "Ako hoćeš, zaista ću ti reći," – odvrati mu ona, a on reče: "Hoću, pričaj mi!" Pa Fatima stade pričati: "Čula sam jednom kako glaso-noša (Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem) zove "svi na namaz," pa iziđoh do džamije i klanjah sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem. Bila sam u ženskom safu koji je bio odmah poslije safa muškaraca, a kada okonča namaz, (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem,) pope se na minber smijući se i reče: "Neka svako ostane na mjestu gdje je klanjao." Potom upita: "Znate li zašto sam vas skupio?" Rekosmo: "Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju." Na to reče: "Tako mi Allaha, nisam vas okupio radi želje, niti radi straha¹, nego sam vas okupio radi Temima ed-Darija, koji je bio kršćanin, pa je došao i dao prisegu, te primio islam, a on mi je ispričao priču koja se slaže sa onim što sam vam kazivao o Mesihu Dedždžalu. Ispričao mi je kako se ukrcao na brod sa još trideset ljudi iz plemena Lahm i Džezam², pa se uzburkaše talasi i zadržaše ih mjesec dana na otvorenom moru. Onda su se sklonili prema jednom otoku do zalaska Sunca, usidrili se, pa sjeli u čamce i odvezli se na sami otok. Kada su se iskrkali na otok, sretoše se sa nekakvom dlakavom životinjom kojoj se od dlaka nije moglo prepoznati šta je lice a šta naličje. Povikali su: "Teško tebi! Šta si ti?" "Ja sam Džessasa." – odgovori, a oni upitaše: "A šta je Džassasa?" – "Ljudi, otiđite do čovjeka koji se osamio u dejri³, on će vam reći to što vas interesira." – Odgovori im, a kada ih nazva ljudima, uplašiše se da nije šejtanka, pa se brzo uputiše do mjesta gdje je hram. Kada tamo stigoše, zatekoše najvećeg čovjeka kojeg su ikada vidjeli i u najčvršćim čeličnim okovima koje su ikad vidjeli. Ruke su mu bile u okovima oko vrata i svezane za okove na nogama koji su bili ušvršćeni od koljena do gležnjeva. Rekoše mu: "Teško tebi! Ko si ti?" A on im odgovori: "Vi ste uspjeli doći da vidite ko sam, nego recite vi meni ko ste vi?" – "Mi smo Arapi, ukrkali smo se na brod da slobodno plovimo, pa nas je more vodilo dok se ne uzburkaše talasi i zadržaše nas na otvorenom moru čitav mjesec. Onda smo se sklonuli prema ovom tvom otoku, usidrili smo se pa se iskrkali na njega, kad nam u susret dođe nekakva dlakava životinja kojoj se od dlaka ne može prepoznati šta je lice, a šta naličje. Po-

¹ Tj. nisam vas okupio radi želje da vam kakvog imetka podijelim, niti iz strepnje od rata i pripreme za njega, ili nešto slično.

² Plemena iz Jemena.

³ Nešto poput manjeg hrama, udaljenog i usamljenog na otoku.

vikali smo: "Teško tebi! Šta si ti?" Odgovorila nam je da je Džessasa, a mi je upitamo: "A šta je Džassasa", pa nam reče: "Otiđite do čovjeka koji se osamio u malom hramu, on će vam reći to što vas interesira." I mi se brzo

Karta pokazuje mjesto Bisan i Taberijsko jezero

Taberijsko jezero – nivo vode ovoga jezera je u stalnom opadanju, istraživanja kažu da je preostala jedna četvrtina

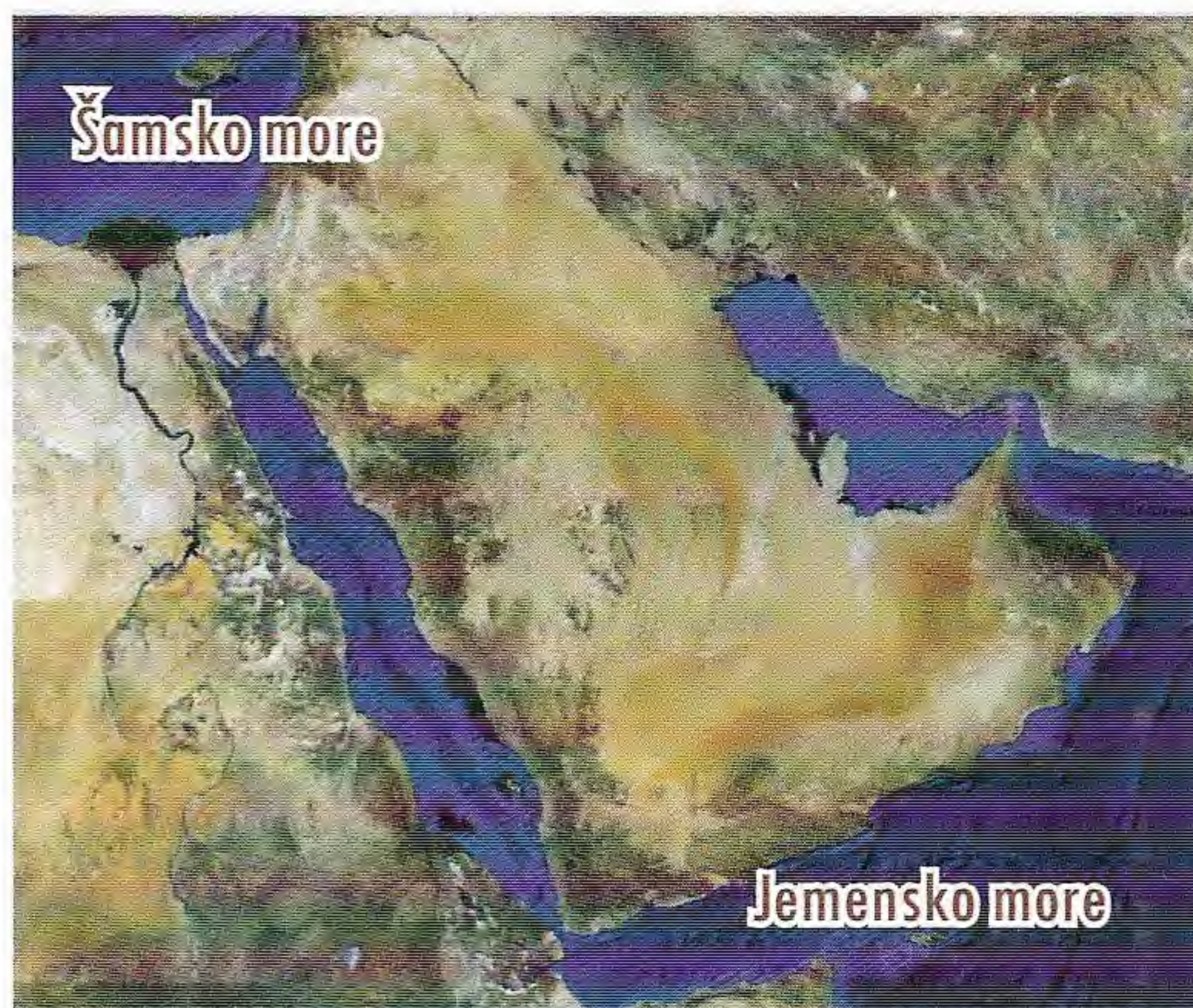
zaputišmo prema tebi, bojeći se nje, jer nismo sigurni da nije šejtanka." – kazaše mu to, a ovaj reče: "Obavijestite me o palmoviku Bisana." – "A šta te zanima u vezi njega?" – upitali su, pa im odgovori: "Pitam vas o njegovim palmama, da li rađaju?" Odgovorili su: "Rađaju." – "Zaista, samo što nisu prestale rađati." – reče ovaj, pa ponovo upita: "Recite mi o Taberijskom jezeru." – "Šta te interesira u vezi njega?" – upitali su, a ovaj odgovori: "Ima li u njemu vode?" – "Puno je vode," – odgovoriše, a ovaj reče: "Zaista, ono samo što nije presušilo." – "Recite mi o vrelu Zagr¹." – reče im, a ovi odgovoriše: "Šta te u vezi njega interesira?" – "Ima li vrelo vode i da li ljudi zalijevaju s njim?" – upitao je ponovo, a oni odgovoriše: "Puno je vode i ljudi zalijevaju njome." – "Recite mi o Poslaniku nepismenih, šta je učinio?" – upita, a ovi odgovoriše: "Postao je vođa Arapima i oni su mu poslušni." Na to ovaj upita: "To se već desilo?" – "Jeste!" – odgovorili su, a ovaj reče: "Zaista, najbolje im je da mu budu pokorni. A ja ću vas obavijestiti o sebi. Ja sam Mesih, i samo što mi se nije dozvolilo da se pojavim. A kada se pojavim, ići ću zemljom četrdeset noći i neću ostaviti mjesto a da ga neću uništiti, osim Mekke i Tajjibe². Ta su mi dva grada zabranjena, a kada god htjednem ući u neki od njih ili u oba, dočekat će me melek sa isukanom sabljom u ruci i vratiti me nazad. Zaista, na svakom puteljku i putu u ovim gradovima postoje meleki

¹ Zagr je inače mjesto u Šamu, na samoj obali Mrtvog mora. Ibnul-Esir navodi: "Zagr je vrelo u Šamu, u području Belqa'e", pogledaj: *El-Bidajetu ven-nihajetu*, dio 2., str. 304. Neki Mrtvo more nazivaju More Zagr, zbog oblasti koja graniči s njim. Slike Mrtvog mora su predstavljene u predznaku br. 95.

² Tj. grada Medine.

koji ih čuvaju.” I nastavlja priču Fatima bint Kajs, radijallahu anhu, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, potom udario svojim štapom po minberu i rekao: “Ovo je Tajjiba, ovo je Tajjiba, ovo je Tajjiba (tj. grad Medina)... Zar vam već nisam pričao o ovome!?” Ljudi rekoše: “Jesi!” Pa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nastavi: “Zaista, svidjelo mi se ono što je ispričao Temim (tj. o Dedždžalu) i o Medini i Mekki. On je u Šamskom moru, ili je u Jemeneskom moru... Ne, naprotiv, negdje je on u pravcu istoka. Negdje je on u pravcu istoka, negdje je on u pravcu istoka...” Pa je pokazao rukom prema istoku (tj. prema Iraku i Iranu koji se nalaze istočno od Medine). Ovo sam, – govori Fatima na kraju – zapamtila od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem”¹

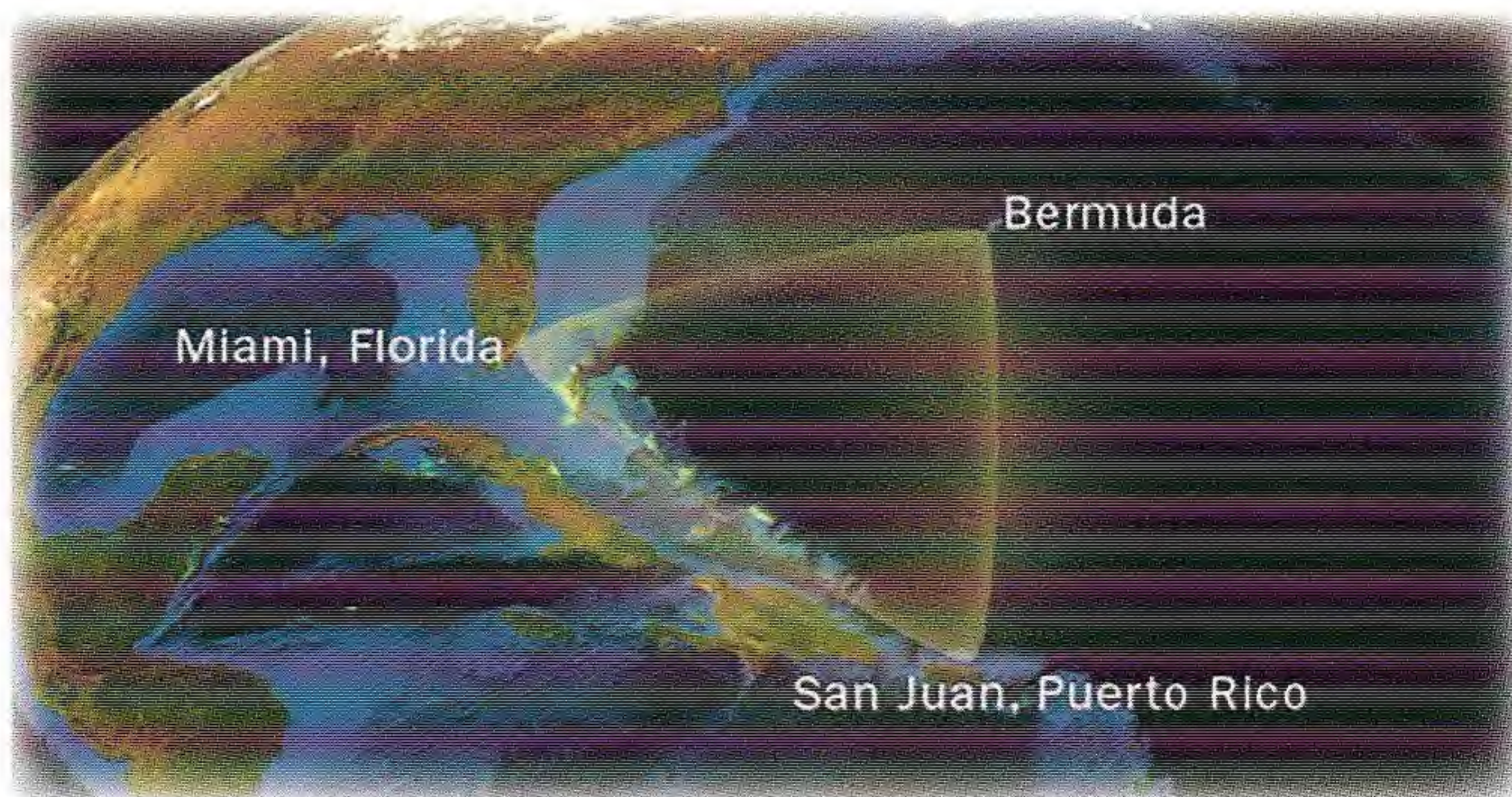

Karta pokazuje Jemensko i Šamsko
(Sredozemno) more

Da li je Bermudski trokut mjesto Dedždžalovog prebivališta

Čitao sam radove pojedinih autora o Dedždžalu u kojima vezuju njegovo postojanje i obivalište sa Bermudskim trokutom. Oko Bermudskog trokuta inače još postoje određene misterioznosti i nejasnoće, ali mnoge priče o njemu nisu pošteđene izmišljanja i gotovo nezamislivih iluzija.

Inače, Bermudski se trokut nalazi u Atlanskom okeanu, jugoistočno od Floride, jedne od velikih oblasti Amerike. Veći je dio ovog područja u obliku trokuta, a proteže se zapadno od Meksičkog zaljeva do otoka San Juan Puerto Rico na jugu. Sastoji se od tri stotine malih otoka na kojima živi oko 65 hiljada stanovnika. Tu se također računaju i pojedini Bahamski otoci.

Karta na kojoj je prikazano područje Bermudskog trokuta

¹ Hadis bilježi imam Muslim, dio 4., str. 2263.

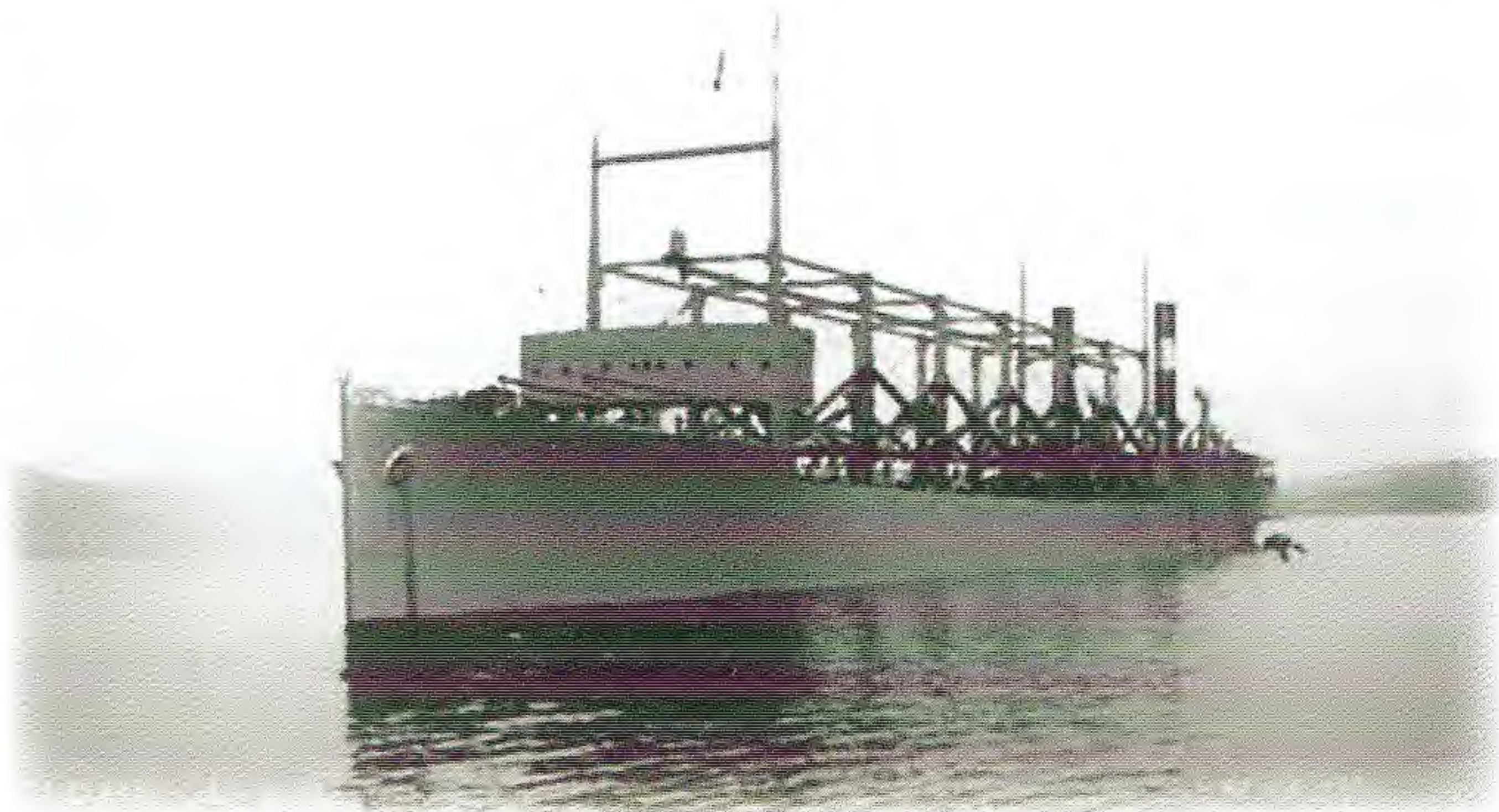
Na karti se vidi udaljenost između Bermudskog trokuta koji je na zapadu od područja Horosana koji se nalazi na istoku a u kojem će se pojaviti Dedždžal

Bermudska kritična tačka

Na sjeverozapadnom dijelu Atlantika nalazi se more Saragasa, čiji je jedan dio u Bermudskom trokutu, a koje je specifično po nadvodnim naslagama koje zovu saragasa i koje u ogromnim količinama plutaju po površini mora, otežavajući plovidbu brodova. Ovo je more inače specifično po totalnom mirovanju i vrlo je rijetko da naiđe vjetar ili da se osjeti najobičnije strujanje vazduha. Zovu ga još More Straha i Groblje Atlantika. Mnoge su ekspedicije u svojim istraživanjima otkrile brodove i podmornice koje su prije u različitim vremenskim periodima potonule i ostale na dnu mora.

Prva nestajanja u Bermudskom trokutu 240

1850. godine u ovom je području nestalo više od pedeset brodova, a samo sa pojedinih je došao posljednji poziv u kojem su obavještavali o opasnosti i nejasnim okolnostima koje niko nije uspio objasniti. Većina nestalih brodova je pripadalo Americi, a prvi je nestao brod Inzerdžent, koji je prevezio 340 putnika. Nakon njega zabilježen je nestanak podmornice Eskorbijon, godine 1968., a u njoj je bilo 99 članova posade.

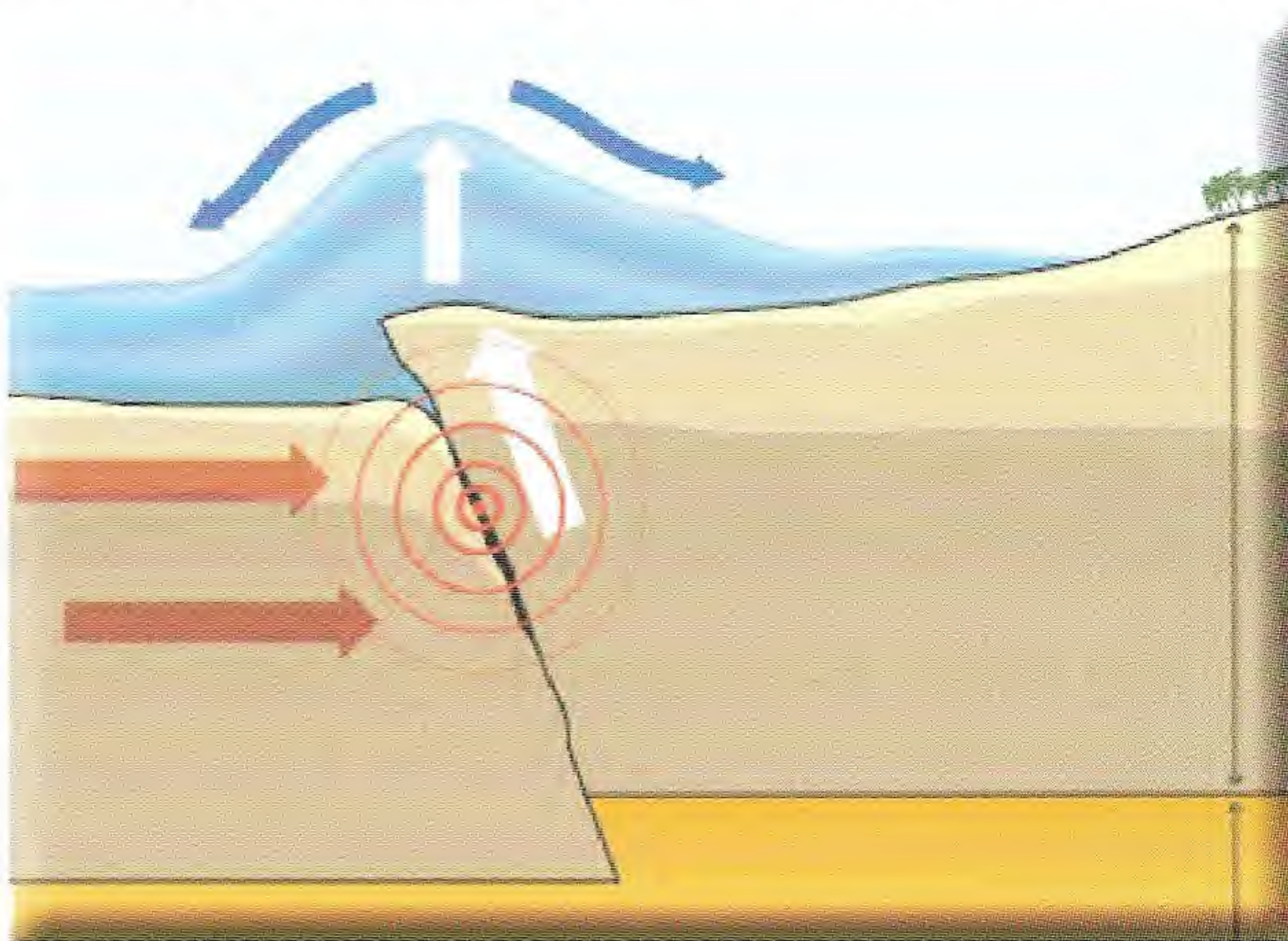
Nestanak aviona

Nestajanja koja su vezana za Atlanski okean također su se desila na nebu koje je iznad ovoga područja, i to baš na nebu, koje je iznad Bermudskog trokuta. Tako je 1945. godine sa Floride poletjelo pet aviona, letjeli su jedan pored drugog u obliku trougla prema moru gdje su plutale krhotine nekog broda. I dok je baza čekala od ove eskadrile da pošalje izvještaj o položaju i spremajući dati informacije o mjestu slijetanja, primili su čudnu poruku od vođe eskadrile, poručnika Čarlsa Tejlora, koja je ovako glasila: "Našli smo se u posebnom stanju i izgleda da smo izvan pravih koordinata putanje, nisam u mogućnosti da vidim zemlju, niti da odredim naš položaj. Mislim da smo se izgubili na nebu i sve izgleda čudno i potpuno poremećeno. Ne mogu odrediti nijednu stranu, a okean koji je ispred nas neobičnog je oblika i ne mogu odrediti koji je." Potom se veza sa bazom prekinula, a sve pet aviona je nestalo.

Naučna objašnjenja Bermudske misterije

Prvo pojašnjenje je vezano za pojavu zemljotresa, naime na osnovu istraživanja uočeno je kako pomjeranja tektonskih ploča i potresi koji nastaju u zemlji pod okeanom proizvode ogromne i iznenadne valove, koji silovito i brzo uvlače brodove prema dnu mora. Ovi talasi isto djeluju i u vazduhu iznad toga područja, te letjelice uslijed nastalih turbulencija gube ravnotežu i ne mogu se kontrolirati.

Cunami koji se desio u Indoneziji 2004. godine bio je posljedica zemljotresa na dnu okeana

Drugo pojašnjenje koje nauka nudi je teorija o magnetnoj gravitaciji, koja utječe na atmosferu u Bermudskom trokutu. Naime, mjerni aparati letjelica koje prolaze bermudskim nebom potpuno gube kontrolu, konstantno se pomjerajući i pokazujući različite mjere. Isto je i sa busolom, na bro-

dovima koji su plovili ovim morem. dakle, očigledno je da na tom području postoji specifična magnetska gravitacija ili neuobičajena privlačna sila.

Događaji koji će biti preteča pojavi Dedždžala

Malobrojnost Arapa

Ummu Šerik prenosi da je čula Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je kazao: "Ljudi će bježati od Dedždžala u planine!" "Allahov Poslaniče, pa gdje će tada Arapi biti?" – upitala je Ummu Šerik, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, joj odgovori: "Njih će biti malo!"¹

Veliki okršaj i oslobođenje Konstantinopola

Mu'az ibn Džebel, radijallahu anhu, prenosi, da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Procvat Bejtul-Makdisa znači (da slijedi) opustjelost Jesriba, a opustjelost Jesriba znači (da slijedi) događaj velikog okršaja, a veliki okršaj znači (da slijedi) oslobođenje Konstantinopola, a oslobođenje Konstantinopola znači (da slijedi) pojava Dedždžala."²

Pobjede

Od Nafi'a ibn 'Utbeta ibn Ebi Vekkasa, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Bili smo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom pohodu, pa njemu dođoše ljudi sa zapadnih područja, a na njima

¹ Bilježi imam Muslim.

² Hadis bilježe Ahmed, Ebu Davud i Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio dobrim u *Sahihu Ebi Davud*, a prenosi ga samo Abdurrahman ibn Sabit od svoga oca, a ovaj od Mekhula.

odjeća od vune. Zatekli su ga na jednom uzvišenju, stali su a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je sjedio. Rekoh sam u sebi: otiđi im, i stani između njih i Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da ga ne ubiju. A onda rekoh: možda on ima nešto s njima što drugi ne trebaju znati. Ipak sam otišao i stao između njih. Tada sam čuo (od Poslanika) i zapamtio četiri rečenice, brojim ih svojim prstima: "Napast ćete Arapski poluotok, pa će vam ga Allah otvoriti. Potom ćete napasti Perziju, pa će vam je Allah otvoriti. Potom ćete napasti kršćane, pa će vam Allah otvoriti njihovu zemlju. Potom ćete napasti Dedždžala, pa će vam Allah otvoriti (tj. otvorit će vam zemlju u kojoj bude i pobjedu nad narodom koji će biti uz njega)."¹

Prestanak kiše i neradañanje rastinja

Prije pojave Dedždžala desit će se tri godine suše. Od Ebu Umame el-Bahilija, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prije pojave Dedždžala bit će tri teške godine, ljude će tada pogoditi žestoka glad. Allah Uzvišeni će narediti nebesima u prvoj godini da umanje trećinu kiše i naredit će zemlji da umanji trećinu svoje vegetacije. Potom će u drugoj godini narediti nebesima, pa će umanjiti dvije trećine kiše, i naredit će zemlji da umanji dvije trećine svoje vegetacije. Potom će u trećoj godini narediti nebesima, pa će zadržati svu kišu tako da neće pasti ni kap, i naredit će zemlji pa će uskratiti sve svoje rastinje, da neće niknuti ni travka. I neće ostati ništa što ima papke (tj. nijedna životinja) a da neće uginuti, osim što Allah sačuva."²

¹ Hadis bilježi imam Muslim.

² Bilježi Ibn Madže, a oko samog lanca prenosilaca postoji rasprava. Hadis ima potvrdu u drugom hadisu koji prenosi Esma ibnt Zejd el-Ensari, a bilježe Ahmed i Ebu Davud.

Učestale smutnje i očite razlike među ljudima

Abdullah ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenu tri smutnje, pa je odužio govor o njima, te je spomenuo smutnju el-ahlas, našto neko upita: "O Allahov Poslaniče, a šta je smutnja el-ahlas?" Kazao je: "Ona je bježanje (hereb) i krađa (hareb). A potom smutnja es-serra, potpalit će je pod mojim nogama¹ čovjek iz moje porodice, smatrat će da je od mene, ali on nije od mene, jer su moji zaštitnici oni koji su bogobojažni. Poslije će se ljudi okupiti uz (drugog) čovjeka, poput kuka do najbližeg rebra. Potom smutnja ed-duhejma, neće ostaviti nikoga iz ovoga ummeta, a da ga neće (snažno) pogoditi, a kada kažu prestala je, ona će se još više proširiti. Čovjek će osvanuti u njoj kao vjernik, a zanoćiti kao nevjernik, i tako sve dok se ne razdijele ljudi u dva tabora – tabor (čistog) imana, nema licemjerstva među njima, i drugi tabor licemjerja, bez vjere. Pa kada vam to bude, očekujte Dedždžala, od toga dana ili dana poslije."²

Semure ibn Džundub, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uistinu, neće nastupiti Sudnji dan dok se ne pojavi trideset prevaranata, posljednji od njih je ćoravi Mesih Dedždžal, nema lijevog oka."³

Kako će se pojaviti Dedždžal

Već smo kazali u hadisu koji kazuje priču Temima ed-Darija, radijallahu anhu, o Dedždžalu i Džessasi, da je Dedždžal do danas okovan na jednom ostrvu, a živ je bio i u doba Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Vidio ga je Temim i s njim još tridesetak ljudi, ogroman je i okovan u lance. Tu se desio razgovor između njih, pa ih im je rekao da je on Dedždžal i da će izaći kada ga nešto žestoko rasrdi – od silne srdžbe će pokidati okove i izaći.

¹ Na arapskom je kazano "pod mojim stopalima".

² Hadis bilježi Ebu Davud, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u "Es-Silisili es-sahihi", br. hadisa 972. Hadis je detaljnije pojašnjen u predznaku br. 101.

³ Bilježe Ahmed, Ibn Hiban, Ibn Huzejme i Hakim koji ga je ocijenio vjerodostojnim. Ovo je detaljnije pojašnjeno u predznaku 11.

Povod njegove pojave

Od Ibn Omera, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Sreo sam Ibn Saida¹ na ulicama Medine, pa sam mu nešto rekao da ga rasrdim, na što se on naduva, a začas se popuni ulica (svjetom)." Potom sam otišao do Hafse (njegove sestre), a njoj je već bila stigla vijest da sam htio rasrditi Ibn Saida, zato mi reče: "Allah ti se smilovao! Šta si htio od Ibn Saida? Zar nisi znao da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će izaći zbog nečeg što će ga rasrditi."²

Kojom će se brzinom kretati

Kada je upitan o načinu i brzini kojom će se Dedždžal kretati po zemlji, Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: "Poput oblaka koji nosi vjetar."³ Dakle, kretat će se brzo i po cijeloj zemlji. A Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pojavit će se Dedždžal, kada vjera bude beznačajna i kada nestane znanja, i imat će četrdeset dana da kruži (zemljom), od njih će jedan dan biti kao godina, jedan dan kao mjesec, jedan dan kao sedmica, a ostali dani kao ovi vaši dani. Imat će magarca kojeg će jahati, a čiji će raspon između ušiju biti četrdeset laktova. Dolazit će ljudima i govoriti im: "Ja sam vaš gospodar", a uistinu, vaš Gospodar nije ćorav. Između očiju će mu pisati "k f r" i to će moći pročitati svaki vjernik, i onaj koji bude znao čitati i onaj koji ne bude znao. Naići će pored svake vode i svakoga pojila, osim Medine i Mekke, koje mu je Allah zabranio, na njihovim će vratima stajati meleki."⁴

¹ Tj. Ibn Sejjad, onaj o kome se ispočetka mislilo da je Dedždžal. O njemu je kazivano spočetka poglavlja o Dedždžalu.

² Bilježi imam Muslim,

³ Dakle, velikom brzinom. Hadis bilježi imam Muslim.

⁴ Bilježi Ahmed i Hakim u *El-Mustedreku*, koji ga je ocijenio vjerodostojnim. Hejsemi navodi u *El-Mudžema'u ez-zevaidu* da ga imam Ahmed bilježi preko dva lanca, a jedan je od njih sa svim vjerodostojnim prenosiocima.

Mjesta u koja će Dedždžal doći

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Nema mjesta a da u njega neće ući Dedždžal, osim Mekke i Medine.”¹ U drugom hadisu stoji: “Na planinskim putevima Medine su meleki, i u nju neće ući kuga niti Dedždžal.”² U drugoj predaji stoji: “Doći će Dedždžal iz pravca istoka, ciljajući Medinu, sve dok ne dođe do stražnje strane brda Uhud.”³ U drugoj predaji još stoji: “Popet će se na (brdo) Uhud i gledati u Poslanikovu džamiju, pa će iz te daljine kazati svojim sljedbenicima: “Vidite li bijelu palaču⁴?” A kada dođe do stražnje strane Uhuda, naići će na meleke koji će ga udariti po licu. Tamo u pravcu Šama će mu biti kraj, tamo će mu biti kraj!”⁵

U jednom drugom rivajetu, koji prenosi Mi-hdžen ibn el-Edre'a se navodi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom u hutbi kazao: “Dan *el-halas*, znate li šta je dan *el-halas*? Dan *el-halas*, znate li šta je *dan el-halas*? Dan *el-halas*, znate li šta je dan *el-halas*?” Upitali su: “A šta je dan *el-halas*?”

– pa je odgovorio: “Doći će Dedždžal, pa se popeti na Uhud i gledati Medinu, a onda će reći svojim sljedbenicima: “Vidite li onaj bijeli dvorac? To je Ahmedova džamija.” Onda će krenuti prema Medini, ali će na svakom njenom putu naići na meleka sa isukanom sabljom. Potom će doći do zemlje slanače Džurufa⁶, pa će se tu ulogoriti, a Medina će se tada potresti tri puta. I neće ostati nijedan licemjer ni licemjerka, niti grješnik ni grješnica, a da neće izaći da mu se pridruže. E to je dan *el-halas*!”⁷

Brdo Uhud

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Bilježi imam Buhari.

⁴ Tj. vidite li Poslanikovu džamiju, koja iz visine izgleda poput bijele palače.

⁵ Bilježi imam Muslim.

⁶ Predio sjeverno od Medine udaljen oko 5 km od grada.

⁷ Bilježi imam Ahmed, sa dobrim lancem prenosilaca, a dio je hadisa zabilježen u oba *Sahiha*.

U jednom drugom hadisu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao sljedeće: “Nema zemlje, a da na nju neće stati Dedždžal, osim Mekke i Medine, i nema puta koji u njih vodi, a da na njemu nisu meleki koji ih okružuju i čuvaju. On (Dedždžal) će sići do zemlje slanače i tu podići šator.” U jednom drugom rivajetu

Poslanikova džamija iz visine, izgleda poput bijelog dvorca

stoji: “Kada se spusti do Ez-Zaribul-ahmera¹, pored zemlje slanače, tada će se Medina potresti tri puta i napustit će je svaki nevjernik i licemjer.”² “Slanača” je tlo u kojem ima soli, a medinska zemlja je uglavnom takva, samo što je najveća koncentracija soli na zemlji koja se nalazi na sjeveru. Džuruf je predio sjeverno od Medine, a neki navode da je to mjesto Hejs, mjesto na putu kojim dolaze hadžije iz Šama. Proteže se sa jedne strane od Muhida preko Gurabata, do planine Habeša. U Džuruf se ubraja i predio koji se zove El-Ezheri, a po onome što se da zaključiti iz predaja, Džuruf se proteže sve do prolaza, tj. udoline El-Humd koja ima zajednički sliv. Sve je ovo Tabe’a el-Jemani nazvao Džurufom, uzimajući u obzir ono što vidi iz svoje kuće koja se nalazila u toj udolini.

Ukratko, dakle, Dedždžal će doći do zemlje slanače iza Uhuda i tu podići šator.

A u priči koju je prenio Temim ed-Dari stoji da je Dedždžal rekao: “I samo što mi se nije dozvolilo da se pojavim. A kada se pojavim, ići ću zemljom četrdeset noći i neću ostaviti mjesto, a da ga neću uništiti, osim Mekke i Tajjibe³. Ta su dva grada meni zabranjena, a kada god htjednem ući u neki od njih ili oba, dočekat će me melek sa isukanom sabljom u ruci i vratiti me nazad. Zaista, na svakom puteljku i putu u ovim gradovima postoje meleki koji ih čuvaju.”

¹ Mjesto nadomak Medine.

² Ovo je dio podugačkog hadisa, bilježi ga Ibn Madže od Ebu Uname el-Bahilija, radijallahu anhu Hadis se nalazi i u oba *Sahiha*, a prenosi ga Enes, radijallahu anhu, ne spominjući Ez-Zaribul-ahmer.

³ Tj. Medine.

Dedždžalove smutnje

Od smutnji koje će Dedždžal sprovesti, između ostalih je i ono što Huzejfe ibn el-Jeman, radijallahu anhu, prenosi od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji je rekao: “S njim će biti Džennet i vatra, njegova vatra je Džennet, a Džennet je vatra.”¹

U jednom drugom hadisu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je također rekao: “Kod njega su i voda i vatra, njegova vatra je hladna voda, a voda mu je vatra.”² I rekao je također: “Ja znam šta će biti kod Dedždžala; kod njega su dvije tekuće rijeke, jedna je kako se očima može vidjeti, bijela voda, a druga je kako se očima može vidjeti, rasplamtjela vatra. Pa ako neko to doživi neka ode prema onoj koju vidi vatrom.”³ U drugoj predaji stoji: “Pa neka dođe onoj koju vidi vatrom i neka sklopi oči, potom neka pogne glavu u tu vatru i neka se napije, jer to će uistinu hladna voda biti.”⁴ A u jednom drugom rivajetu stoji: “Pa ono što ljudi budu vidjeli vodom, bit će plamteća vatra, a ono što budu vidjeli vatrom, bit će pitka voda. Ko od vas ovo doživi neka se primakne onome što vidi vatrom, jer to će uistinu biti ukusna pitka voda.”⁵

Utjecat će na predmete i životinje

En-Nevvas ibn Sem'an, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Doći će među ljude i pozivati ih, a oni će mu povjerovati... I naredit će nebesima, pa će kišiti, i zemlji, pa će rađati, i vratit će im stoku koja je otišla na ispašu sa najdužom dlakom (vunom) koju

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Bilježi imam Muslim.

⁵ Bilježi imam Muslim.

je ikad imala, prepune mlijeka, širokih kukova¹. Potom će otići među druge ljude i pozvati ih da mu vjeruju, ali će oni odbiti, zatim će ih napustiti, a ove će zadesiti neplodnost (suša). I proći će kraj opustošene zemlje, pa će joj reći: "Izbaci svoje blago," pa će se blago nagomilati oko njega poput palmi² jedna pored druge."³

Jedna od Dedždžalovih smutnji je i slučaj kada će reći nekom beduinu: "Šta veliš, kada bih ti oživio oca i majku, bi li povjerovao u mene?" Ovaj će potvrdno odgovoriti, pa će se dva šejtana preobličiti u njegove roditelje, te mu reći: "Sine naš, slijedi ga, on je zaista gospodar tvoj!"⁴

Jedna od ogromnih smutnji koju će učiniti je i događaj kada će pozvati nekog naočitog mladića, pa će ga udariti sabljom i prepoloviti ga, a onda povikati ljudima: "Pogledajte ovog mog roba, evo ja ću ga proživjeti, a on će opet vjerovati da ima drugog gospodara osim mene!" Onda će narediti mladiću da oživi, pa će mladić ustati jer će ga Allah, dželle ve'ala, oživjeti, a ne Dedždžal koji će misliti da ga je on oživio i spojio dvije polovine. Dedždžal će tada upitati mladića: "Ko je tvoj gospodar?" A mladić će reći: "Gospodar mi je Allah, a ti si neprijatelj Allahov, ti si Dedždžal!"⁵

Pogrešna uvjerenja vezana za Dedždžala

Od El-Mugire ibn Š'ube, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Niko nije o Dedždžalu pitao Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kao što sam ga pitao ja, pa mi jednom kaza: "Sinko moj, a što te on toliko zao kuplja? Tebi uistinu neće nauditi." Rekao sam: "Misle o njemu da posjeduje rijeke obilate vodom i planine od hljeba." A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "To je kod Allaha od onoga neznatnije (što će sve imati od iskušenja)."⁶

¹ Tj. okrupnjele, debelog mesa i site.

² Tj. poput muške palme (ar.: j'asub) do ženske, pošto postoji dvije vrste palmi shodno polu – muške i ženske, od kojih samo potonji rađa. Aludira se da će mu se svo blago ukazati i skupiti tik uz njega.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Bilježe Ibn Madže i Hakim, koji kaže da je predaja vjerodostojna po uvjetima imama Muslima. Šejh Albani također ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahihu el-džami'u*.

⁵ O ovom mladiću bit će posebno govora na narednim stranicama.

⁶ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Dedždžalovi sljedbenici

Nema sumnje da će Dedždžal zavesti jedan broj ljudi sa svojim određenim moćima i različitim metodima kojima će odvoditi ljude u smutnju i zabludu, tjerajući ih da mu budu pokorni i da ga smatraju božanstvom. A zavest će ih da mu povjeruju i da ga slijede, bilo preko njihove žudnje za onim što vide kod njega, bilo iz straha zbog onoga što će činiti, ili opet zbog želje da se bore protiv islama i njegovih pripadnika.

Jevreji sljedbenici Dedždžala

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dedždžala će slijediti sedamdeset hiljada jevreja Asfehana¹, sa ogrtačima² na sebi."³

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dedždžal će doći u Hoz⁴ i Kerman⁵ među sedamdeset hiljada, lica su im poput okruglih debelih štitova."⁶

Karta Irana na kojoj se vidi oblast Horosana

Metaforično poređenje sa čekićem i štitom, kao što smo kazali u jednom drugom hadisu, aludira da su im lica okruglasta ili jajasta, a uzdignutost kostiju obraza, spljoštenost nosa i ravne očne šupljine čine da su im lica gotovo ravna. Zato im oči izgledaju duboko upale u lice. Pored spljoštenosti i okruglosti, poređenje sa čekićem aludira da su im lica popunjena mesom.

¹ Asfehan je grad u današnjem Iranu, a nalazi se u njegovom centralnom dijelu. Udaljen je 340 km južno od glavnog grada, a površine je oko 105.937 kvadratnih km. Danas, shodno zvaničnim izvorima, u njemu živi između trideset i tridesetpet hiljada jevreja. Vidi: www.iranjewish.com

² Radi se o ogrtačima koji inače nose jevreji, a pregrću se preko dijela glave, pokrivajući ramena, leđa i noge. Ar.: et-tajalise.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Danas se ova oblast naziva Hozastan, a nalazi se zapadu Irana.

⁵ Kerman je oblast koja se nalazi na jugoistočnom dijelu Irana.

⁶ Bilježi imam Ahmed, a lanac prenosilaca hadisa je dobar.

Zašto će najviše sljedbenika Dedždžala biti jevreji

Jevrejsko vjerovanje se zasniva na tome da je Dedždžal očekivani jevrejski mesija. Vjeruju da im je Bog obećao poslati kralja, koji je porijeklom od Davuda, alejhi selam, i da će on uspostaviti tvrđavu samo za jevreje po imenu El-Mejsija¹. Oni, između ostalog, u svojim obredima imaju posebnu molitvu kojom podstiču Mesiha Dedždžala da se pojavi, a za najveći jevrejski blagdan, u noći Fisha, imaju posebnu molitvu za to.

Grupa jevreja sa ogrtačima prebačenim preko glave i leđa

Ogrtač (et-tajlisan)
spomenut u hadisu

U Telmudu stoji: Kada se pojavi Mesih, zemlju će obasut hljbom, odjeću će učiniti vunenom, a zrna pšenice veličine poput bubrega krupnih volova. U tom će se razdoblju vlast povratiti jevrejima, a svi će narodi služiti Mesiha i biti mu pokorni. Svakom će jevreju u tome vremenu pripadati dvije hiljade i osam stotina sluga koji će ga služiti, i tri stotine i deset univerzuma pod njegovom upravom. Međutim, Mesija neće doći dok se ne okonča vladavina zlikovaca i dok se ne ostvari ono što očekuje jevrejski narod s dolaskom Israila, kada će svi narodi biti podređeni jevrejskom narodu.²

Nevjernici i licemjeri su sljedbenici Dedždžala

Enes ibn Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nema zemlje, a da na nju neće stati Dedždžal, osim Mekke i Medine, i nema puta koji u njih vodi, a da na njemu nisu meleki koji ih okružuju i čuvaju. Dedždžal će se spustiti do zemlje slanače, pa će se tada Medina potresti tri puta, i napustit će je i otići njemu (Dedždžalu) svaki nevjernik i licemjer."³

¹ Na bosanskom je ustaljen prijevod "mesija". (Op. prev.)

² Preneseno iz knjige *El-Kenzul-mersudu fi qwai'di et-talmud*, sedmo poglavlje – El-Mesih we sultan el-jehud.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Arapi džahili bit će sljedbenici Dedždžala

Od Ebu Umame, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom podužem hadisu rekao: "I zaista je jedna

Beduinski šatori u pustinji

od smutnji da će reći nekom beduinu: "Šta veliš, kada bih ti oživio oca i majku, bi li povjerovao u mene?" Ovaj će potvrdno odgovoriti, pa će se dva šejtana preobličiti u njegove roditelje, te će mu reći: "Sine naš, slijedi ga, zaista on je gospodar tvoj!"¹

Narod spljoštenih i okruglih lica slijedit će Dedždžala

Ebu Bekr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista će se Dedždžal pojaviti u mjestu na istoku, zove se Horosan², a slijedit će ga narod čija su lica³ poput okruglih debelih štitova."⁴

Slike ljudi sa licima opisanim u hadisu

Žene sljedbenice Dedždžala

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ja kazao slijedeće: "Dedždžal će doći do ove (zemlje) slanače u dolini Merrekana, a žene će mu najviše prilaziti, toliko da će čovjek otići do svojih bližnjih, do svoje majke, kćerke, sestre i tetke, pa će ih svezati iz straha da mu (Dedždžalu) ne odu."⁵

¹ Bilježe Ibn Madže i Hakim, koji kaže da je predaja vjerodostojna po uvjetima imamam Muslima. Šejh Albani također ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahihu el-džami'u*.

² Veliki grad u Iranu.

³ Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ih je, kao što smo kazivali u nekoliko navrata ranije, uporedio sa čekićem i štitom, prvo aludira na grubost i mesnatost njihovih, a drugo na njihovu spljoštenost i okruglost.

⁴ Bilježe Ahmed i Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Sahihu et-Tirmizi*.

⁵ Bilježi imam Ahmed, šejh Albani navodi u *Qisatu el-mesihi ed-dedždžal*, da nije prenosilac Muhammed ibn Ishak prenio hadis 'an'anom, lanac bi bio dobar, str. 88.

Koliko će Dedždžal boraviti na zemlji

Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su pitali koliko će vremena Dedždžal ostati na zemlji, pa je odgovorio: “Četrdeset dana – (prvi) dan (će biti) kao godina, (drugi) dan kao mjesec, (treći) dan kao sedmica, i ostali dani kao vaši obični dani.”¹ Ashabi su još pitali: “U tom danu koji će biti poput godine, je li nam dosta da klanjamo samo pet dnevnih namaza?” Pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: “Nije dosta, nego trebat ćete svaki određivati (računati²).”³

Kako se sačuvati Dedždžalove smutnje

Izbjeći susret s njim

Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko čuje za Dedždžala neka bježi od njega, jer tako mi Allaha, doći će mu čovjek misleći da je vjernik, pa će ga početi slijediti, zbog onoga s čime će doći od iskušenja⁴ (za ljude).”⁵

Znači, ko čuje za Dedždžala, neka mu se ne približava, tj. neka bježi od njega i neka izbjegne susret s njim. Jer bit će ljudi koji će misliti za sebe da su čvrsti i postojani vjernici, ali kada vide šta mu je dato od sihira, oživljavanja mrtvih i drugoga, što će biti teška iskušenja za ljude, postat će mu odani i slijedit će ga.

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim. Znači, prvi dan od tih četrdeset trajat će koliko godina, a drugi koliko mjesec, treći koliko sedmica, a ostali kao i obični dani.

² Tj. morat će se svaki namaz određivati, pa kada se klanja npr. sabah namaz, naredni namaz klanjati će se kada prođe vremena koliko inače traje razmak između sabaha i podneva, pa kada se klanja podne, ikindija će se klanjati kada prođe vremena koliko je inače razmak između ova dva namaza, potom akšam, nakon što prođe vrijeme koliko traje razmak između ikindije i akšama, također i jacija, pa ponovo sabah, podne itd. Pogledaj tumačenje ovog hadisa od imama Nevevija.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Ar.: eš-šubuhāt, tj. od onoga čime će ljude dovoditi u sumnju i nedoumicu u vjerovanju. (Op. prev.)

⁵ Bilježi Ahmed, Ebu Davud u *Sunenu* i Hakim u *El-Mustedreku* koji ga je ocijenio vjerodostojnim po uvjetima imama Muslima. Vjerodostojnim ga ocijenio šejh Albani u *Sahihu Ebi Davud*.

Ummu Šurejk, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, također rekao: "Ljudi će od Dedždžala bježati u planine!"¹

Tako će se desiti, iako će muslimani toga vremena imati svoga vođu – pravednog halifu i vladara Mehdija.

Utjecanje Allahu

Ebu Umeme el-Bahili, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko bude s njegovom (Dedždžalovom) vatrom iskušan, neka pomoć traži od Allaha."²

Poznavanje Allahovih imena i svojstava

Dedždžal je slijep na jedno oko, a Uzvišeni Allah nije slijep, On je bez ikakve mahane, On je lijep i bez nedostatka, veličanstven je i čist od ograničenosti i falinke; **"Niko nije poput Njega, a On sve čuje i vidi."**³

Učenje prvih deset ajeta sure El-Kehf

Ebu Derda'a, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko nauči deset ajeta sure El-Kehf, bit će zaštićen od Dedždžalove smutnje."⁴ To su naredni ajet početka te sure: **"U ime Allaha, Svemilosnog, Milostivog! Hvaljen neka je Allah Koji Svome robu objavljuje Knjigu, i nije je dao iskrivljenu, nego ispravnu, da teškom kaznom, koju će On dati, opomene, a da vjernike koji čine dobra djela divnom nagradom obraduje, u kojoj će vječno boraviti, i da opomene one koji govore: 'Allah je Sebi uzeo sina.' O tome oni ništa ne znaju, a ni preci njihovi. Kako krupna riječ izlazi iz usta njihovih! Oni ne govore drugo do laži! Pa zar ćeš ti za njima od tuge svisnuti, ako oni u govor ovaj neće da povjeruju? Sve što je na Zemlji Mi smo kao ukras njoj stvorili da iskušamo ljude ko će se od njih ljepše vladati, a Mi ćemo nju i golom leđinom učiniti! Misliš li ti da su samo stanovnici pećine i Rekima bili znak među čudima Našim? Kad se nekoliko momaka u pe-**

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi Ibn Madže u *Sunenu*, a lanac prenosilaca nije pošteđen rasprave.

³ Prijevod značenja sure Eš-Šura: 11.

⁴ Bilježi imam Muslim.

činu sklonilo pa reklo: “Gospodaru naš, daruj nam Svoju milost i ovaj naš postupak učini ispravnim”..”¹

A En-Nevvas ibn Sem'an, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko se sretne njim, neka mu prouči prve ajete sure El-Kehf.”²

Razlog zbog kojeg se uče baš ovi ajeti iz Kur'ana pojedni su učenjaci vidjeli u činjenici da se u njima spominje kako je Allah, dželle ve'ala, sačuvao mladiće iz pećine od vladara tiranina koji ih je htio zgrabiti.

Drugi opet navode da je razlog učenja ovih ajeta sama priča o čudnovatom spasenju mladića iz pećine, koje se vjernik treba sjetiti učeći ajete ako sretne Dedždžala.

Učenje cijele sure El-Kehf

Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ko prouči suru El-Kehf kao što je objavljena, pa potom sretne Dedždžala, nad njim Dedždžal neće imati moći, ili, neće biti načina da ovlada njime (ili da mu naškodi).”³

Skloniti se u jedan od dva sveta grada

— Mekku ili Medinu

Dedždžal neće ući u Mekku i Medinu, zato će boravak u njima biti bezbjedan; Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi

ve sellem, rekao: “Nema zemlje a da na nju neće stati Dedždžal, osim Mekke i Medine.”⁴

¹ Prijevod značenja sure El-Kehf: 1-10.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježi Hakim, navodi da je vjerodostojan po Muslimovim uvjetima. Šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, br. hadisa 2651.

⁴ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Utjecanje od Dedždžala u namaza prije selama

Na tešehudu, prije samog predavanja selama, uči se naredna dova kojom se utječemo od Dedždžala: "Allahu moj, utječem ti se od kazne Vatrom, i od kazne u kaburu, i od iskušenja života i smrti¹, i od iskušenja Mesiha Dedždžala."²

Podsjećanje kao preventiva protiv Dedždžala

Prenosi se da je Es-S'ab ibn Džesame, radijallahu anhu, rekao: "Obavijestit ću vas da sam čuo Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada kaže: "Neće se pojaviti Dedždžal dok ga ljudi ne zanemare spominjati i dok ga imami ne prestanu spominjati na minberima."³

Znači, ljudi će prestati spominjati Dedždžala, prestat će uopće pričati o njemu, zaboravit će njegove osobine i prestat će upozoravati na njegovu pojavu, i tada, sa mnoštvom smutnji, on će se pojaviti.

Stjecanje šerijatskog znanja

Šerijatsko znanje, sa vjerom u Allaha, dželle ve'ala, najbolje je oružje protiv svake smutnje i iskušenja. Tako je i sa iskušenjem pojave Dedždžala. Allahov nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u kazivanju o mladiću vjerniku iz Medine koji je hrabro stao pred Dedždžala ukazao na važnost vjerovanja i znanja u očuvanju od smutnje.

Se'id ibn el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dedždžal će doći, a bit će mu zabranjeno da uđe planinskim putevima Medine, pa će se spustiti do zemlje slanače nadomak Medine. Onda će mu izaći u susret čovjek koji će biti najbolji od svih ljudi, pa će mu reći: "Svjedočim da si ti Dedždžal o kojem nam

¹ Iskušenje života podrazumijeva ono što čovjeka za života može snaći od iskušenja pohote i lakomislenosti, nedostatka i prestanka strpljivosti i sl. Iskušenje smrti je ono kojem je čovjek izložen kod smrti, da preseli kao musliman. A iskušenje u kaburu je u obliku pitanja koja postavljaju dva meleka i od kazne koja bude u kaburu.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

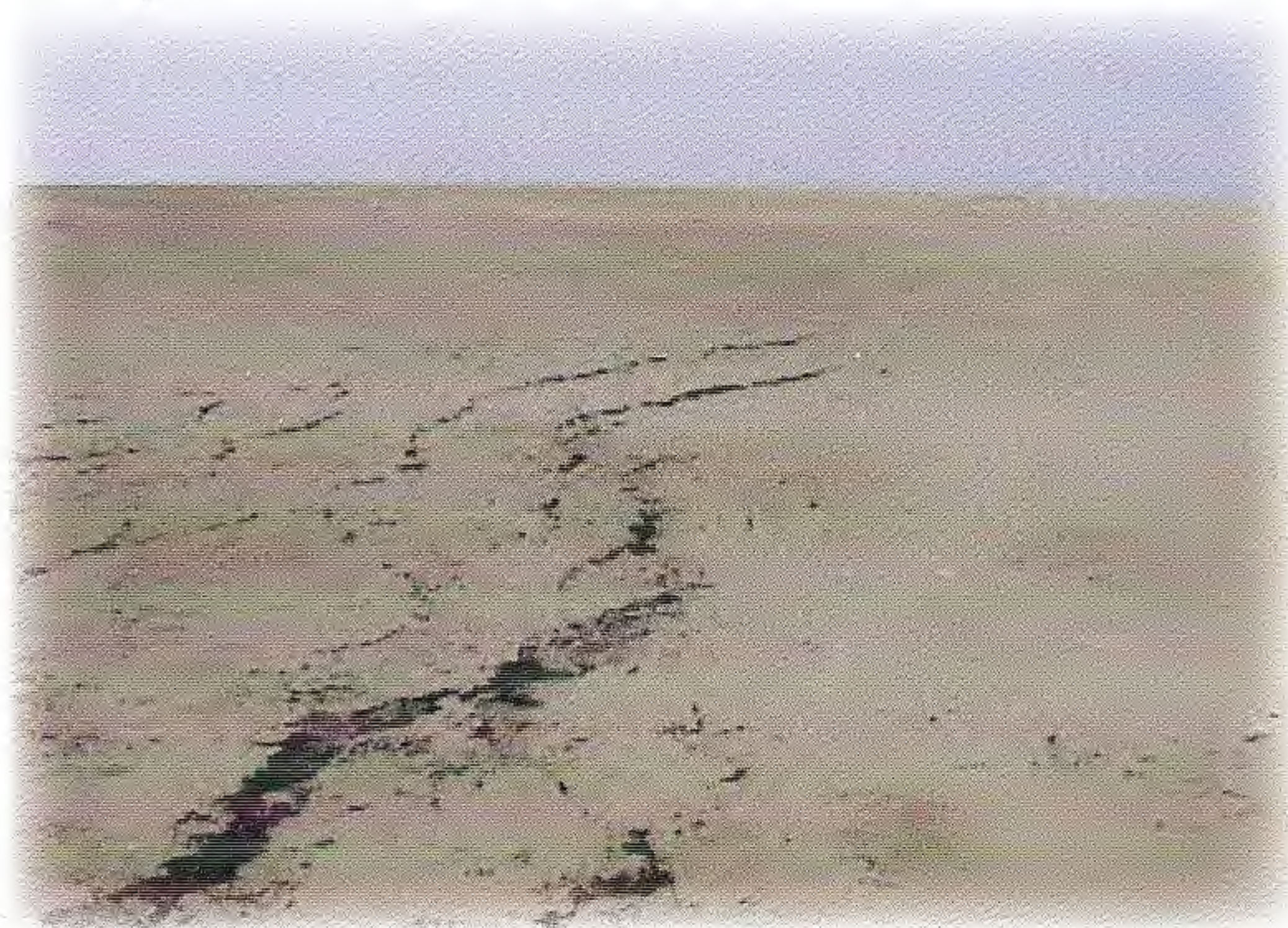
³ Prenosi Abdullah ibn Ahmed od Bekijeta, a ovaj od Safvana ibn Amra. Predaja je vjerodostojna, kako to navodi Ibn Mui'n. Ostali su prenosioci vjerodostojni.

je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazivao.” Dedždžal će na to reći onima što su s njim: “Šta mislite, ako ga ubijem pa potom oživim, hoćete li sumnjati u mene?” Ovi će odgovoriti: “Nećemo!” I ubit će ga, a potom ga oživjeti.” U jednoj drugoj predaji stoji: “I udarit će ga sabljom zamahom koji sječe na dvoje i prepoloviti ga. Potom će ga pozvati, a ovaj (mladić) će ustati ozarena i nasmijana lica, te reći: “Allahom se kunem, nikada do sada nisam bio sigurniji ko si!”

U drugoj predaji opet stoji: “Dedždžal će se pojaviti, a izići će mu u susret čovjek iz skupine vjernika te sresti njegove čuvare. Upitat će ga: “Gdje si namjerio?” – “Prema ovome što se pojavio.” – reći će čovjek vjernik, a ovi će ponovo upitati: “Zar ti ne vjeruješ u našeg gospodara!?” – “Naš Gospodar nije nepoznat¹.” – reći će čovjek, a ovi će povikati: “Ubijte ga!” Na to će neki od njih reći: “Zar nam gospodar nije naredio da nikoga ne ubijamo bez njega.” Onda će se s njim uputiti (prema Dedždžalu), pa kada ga vjernik vidi, povikat će: “O ljudi, ovo je Mesih Dedždžal kojeg je spominjao Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.” Dedždžal će na to dati da ga razapnu, naredivši: “Držite ga!” I namjestit će njegova prsa i leđa da se mogu udariti, pa će ga potom (Dedždžal) upitati: “Zar ne vjeruješ u mene?” “Ti si Mesih lažljivac!” – uzvratit će mu vjernik, na što će narediti da ga prerežu pilom preko sredine glave dok ga ne rascijepu do između nogu, a onda će Dedždžal proći između dvije polovine (tijela), pa će reći: “Ustani,” i čovjek vjernik će ustati i ispraviti se. Tada će ga Dedždžal upitati: “Vjeruješ li u mene?” A vjernik će odgovoriti: “Samo mi je još jasnije ko si ti!” Potom će povikati: “O ljudi, on poslije mene više nikada ovako ni s kim neće učiniti.” Dedždžal će ga tada htjeti sasjeći, a Allah će učiniti između njegovih (vjernikovih) koljena i ključne kosti bakar tako da (Dedždžal) ništa neće moći učiniti. Zato će ga uhvatiti za noge i ruke i baciti ga u vatru koja će biti s

njim, pa će ljudi misliti da ga je bacio u vatru, ali on će biti bačen u Džennet.” Na kraju je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dodao: “To će biti biti najveći šehid kod Gospodara svjetova.”²

Zemlja slanača nadomak Medine

¹ Tj. ako bi vidio Dedždžala, odmah bih znao da je on taj Dedždžal, i da nije gospodar, niti božanstvo.

² Bilježi imam Muslim.

Zaključak

Dakle, ovaj hadis jasno ukazuje na važnost šerijatskog znanja, jer je ovaj mladi vjernik s prethodnim znanjem o svojstvima Dedždžala zaključio i uvidio da je on Dedždžal. Inače, ko god ide u susret bilo kakvom zgovorniku zablude, treba se naoružati oružjem znanja. Dakle, sam mladić se uvjerio da se radi o Dedždžalu, a potom je shvatio da ako njega ubije, neće više nikoga. On se potpuno oslonio na znanje koje je prethodno imao, konkretno o gore navedenom hadisu, na osnovu kojeg je zaključio da je on mladić o kojem je kazivao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Vojna sprema za sukob s Dedždžalom

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dok se muslimani budu spremali za rat, ravnajući svoje safove, proučit će se ikamet za namaz, i tada će se pojaviti Isa, sin Merjemin..."¹

A Huzejfe ibn Usejd, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, o pojavi Dedždžala i vojnoj spremi Mehdijske vojske rekao: "Sve dok (Dedždžal) ne dođe do Medine, pa će nadvladati one izvan Medine, a bit će mu zabranjeno da uđe u nju, te će se uputiti prema planini Ilija"² gdje će okupirati skupinu muslimana, koji će doživjeti žestok napad. Muslimanima će reći njihov nadređeni: "Šta očekivati od ovoga tiranina, da se borite protiv njega dok se sa Allahom ne susretnete ili da doživite pobjedu." I dogovorit će se da se bore protiv njega kada osvanu, a kada osvanu, pridružiti će im se Isa, sin Merjemin..."³

Šta da učini musliman ako sretne Dedždžala

Ebu Urame el-Bahili, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Među očima mu je napisano "kafir" i to će moći pročitati svaki vjernik, pa ko ga sretne neka mu pljucne u lice i neka prouči prve ajete sure o mladićima iz pećine... On će ovladati čovjekom od sinova Ademovih, tako da će ga ubiti, pa potom oživjeti..."⁴

¹ Bilježi imam Muslim.

² Planina je kraj Bejtu-l-makdisa, dakle u današnjem Jerusalemu.

³ Bilježi Hakim, i navodi da je vjerodostojan, a Zehebi kaže da je hadis po uvjetima Buha-rije i Muslima.

⁴ Bilježi Hakim, i navodi da je vjerodostojan po Muslimovim uvjetima.

Ebu Kalabe prenosi od jednog ashaba da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zaista je poslije vas, ili uistinu je iza vas zabludjeli lažljivac, na glavi su mu kovrdža do kovrdže, i on će govoriti: "Ja sam vaš gospodar." Pa ko kaže: "Lažeš, ti nisi naš Gospodar, nego je Allah naš Gospodar, na Njega se oslanjamo, Njemu se obraćamo i Njemu se utječemo od tebe," do njega neće biti puta da mu (Dedždžal) naškodi."¹

Dedždžalov kraj

U predjelu Šama

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Mesih će se pojaviti sa istočne strane², a cilj će mu biti Medina, pa će doći do njene periferije, gdje će ga meleki spriječiti i usmjeriti prema Šamu, a tamo će mu biti kraj."³

Dedždžala će ubiti Isa sin Merjemin alejhi selam

Medžme'a ibn Džarije, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Sin Merjemin će ubiti Dedždžala u mjestu Babu Ludd⁴."⁵

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dok se muslimani budu spremali za rat, ravajući svoje safove, proučit će se ika-met za namaz i tada će se pojaviti Isa, sin Merjemin..."⁶ U drugom rivajetu stoji: "I sići će (Isa, alejhi selam) kod

Karta Palestine na kojoj se vidi selo Babu Ludd

¹ Bilježi imam Ahmed, sa dobrim lancem prenosilaca.

² Već smo spomenuli da je to mjesto između Šama i Iraka, iz pravca grada Horosana.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Selo blizu Bejtu-l-makdisa

⁵ Bilježi Tirmizi i navodi da je hadis vjerodostojan.

⁶ Bilježi imam Muslim.

bijele munare na istoku Damaska, u dvodijelnoj obojenoj odjeći¹, naslonjen rukama na krila dva meleka. Kada glavu pogne, s nje će padat kapljice vode, a kada je podigne, s nje će klizit bobbe poput bisera. I neće biti nevjernika da osjeti Isaov miris², a da ne umre.”

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je također obavijestio da će muslimani biti spremni za namaz, kada će sići Isa, alejhi selam, a njihov vođa i imam će biti Mehdi. Kada ugleda Isaa, alejhi selam, Mehdi će se povući nazad sa mjesta imama, prepuštajući Isau, alejhi selam, da predvodi namaz, jer je on bolji od njega. Međutim, Isa će staviti ruku između njegovih ramena i reći mu: “Prođi naprijed i predvodi namaz, zaista je ovaj namaz uspostavljen da ga ti predvodiš”.

Ovaj gest u kojem Isa, alejhi selam, prepušta imamet čovjeku iz Muhammedovog ummeta, ukazuje da je Uzvišeni Allah posebnu čast podario našem ummetu. Mehdi će dakle klanjati kao imam, pa kada završi s namazom, Isa, alejhi selam će reći: “Otvorite vrata!” I otvorit će, a ispred će biti Dedždžal sa skupinom od sedamdeset hiljada jevreja, svaki od njih sa ukrašenom sabljom i krunom. I kada bi Dedždžal pogledao Isaa, alejhi selam, počni bi se topiti kao što se sol topi u vodi, ali će se okrenuti i dati u bjege prema mjestu Babu Ludd³, gdje će ga Isa, alejhi selam, stići i ubiti. Dedždžal će se uistinu početi topiti poput soli u vodi, ali Isa, alejhi selam, će ga ubiti svojom rukom, i to hicem koplja na kojem će poslije ljudima pokazivati tragove Dedždžalove krvi. Allah će potom uništiti jevreje i neće postojati ništa što je Allah stvorio da se iza njega može sakriti, a de mu Allah neće podariti da govori (gdje je skriven), osim drveta garkad.”⁴

Slike jevrejskog drveta garkad

¹ Obojenoj u žuto.

² Miris Isaovog, alejhi selam, bića će se protezati koliko se proteže njegov pogled, što znači da će svaki nevjernik koji bude u okrugu Isaovog, alejhi selam, pogleda umrijeti.

³ Ovo je poznato mjesto u Palestini u kojem su jevreji sagradili vojnu bazu.

⁴ Bilježi Ibn Madže, a lanac prenosilaca je dobar.

U drugoj predaji od Mudžeme'a ibn Džarije stoji da je Vjerovjesnik još rekao: "...Sve dok (Dedždžal) ne dođe do Medine, gdje će nadvladati one izvan nje, a bit će mu zabranjeno da uđe u Medinu, pa će se uputiti prema planini Ilija'¹ gdje će okupirati skupinu muslimana, koji će tu doživjeti žestok napad. Muslimanima će njihov nadređeni reći: "Šta očekujete od ovoga tiranina, ili da se borite protiv njega dok se sa Allahom ne susretnete, ili da doživite pobjedu." I dogovorit će se da se bore protiv njega kada osvanu, a kada osvanu, pridružiti će im se Isa, sin Merjemin. Pa kada podigne glavu sa rukua, reći će: "Allah čuje onoga koji Ga hvali, ubio Allah Mesiha Dedždžala, muslimani su pobjednici!" I on će ubiti Dedždžala i poraziti njegove sljedbenike, a drveće i kamenje i blato (tada) će govoriti: O mumine, evo jevreja kraj mene, ubij ga!"² U jednom drugom rivajetu još stoji: "Pa će ga sresti u Babu Luddu i ubiti ga."³ Isa, alejhi selam, će se potom uputiti do naroda kojeg je Allah zaštitio od Dedždžala, brisat će im lica i kazivati o njihovim stepenima u Džennetu... I dok tako bude radio, Allah će mu objaviti: "Ja sam izveo robove Svoje, pored kojih nema moći da im se suprotstavi, pa skloni robove Moje u brdo Tur."

To će biti narodi Jedžudž i Medžudž, o kojima će biti posebno govora.

Ko će se najžešće suprotstaviti Dedždžalu

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Uvijek ću voljeti pleme Bunu Temim⁴ nakon troje što sam čuo od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem; čuo sam Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Od moga ummeta oni su najčvršći protiv Dedždžala." I (drugo) kada su poslali svoj zekat, a (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem) reče: "Ovo je zekat našeg naroda." I (treće) kada je kod Aiše bila ropkinja koja je bila njihovog porijekla, Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: "Oslobodi je, jer ona je Ismailov potomak."⁵

¹ Planina je kraj Bejtul-Makdisa, dakle u današnjem Jerusalemu.

² Bilježi Hakim, i navodi da je vjerodostojan.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Poznato arapsko pleme.

⁵ Bilježe imami Buhari i Muslim.

Temim ibn Murr ibn Ed ibn Tabiha ibn Ilijas ibn Mudirr ibn Nezzar ibn S'ad ibn Mu'id ibn Adnan

Zejd Menah	Amr	Amr
Malik	El-'Anber	El-Haris El-Habt
Hanzala	Džundub	S'ad
Ibn Malik	Adij	Tejjar
Ebu Sevd	Džehme	Amr
Rebi'a	Munzir	Džilde
Šihab	Abdullah	Sejf
Zuhejr	En-Nida	Evs
Šidad	Amr	Amr
Nehšel	El-Haris	Jezid
Senia	Džundub	Husajn
Ukbe	'Adij	Ubad
Mesud	Ubade	Nasir El-Nevasir
Musa	Salaet	Rahme Ali Rahme
Kasim	Muhrib	
Vuhejb	Hamad	
Alevi		
Muhammed		

Porodično stablo Benu Temim

Od Ikrima ibn Halida se prenosi da mu jedan od ashaba Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekao kako je pleme Temim spomenuto kod Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa neki čovjek reče: "Ovo naselje plemena Benu Temima zaostaje." Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to pogleda u Muzejnu i reče: "Ne zaostaju njihovi." Na to čovjek reče: "Njihovi ljudi zaostaju u izdvajanju zekata." Potom se dovede stado crvenih i crnih deva kao sadaka od Benu Temima, a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "Ovo su deve moga naroda."

Tako je jedan čovjek govorio loše o plemenu Benu Temim, pa mu Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: "O plemenu Benu Temim ne reci ništa osim hajra, jer zaista će oni biti najistaknutiji ljudi u bacanju koplja na Dedždžala."¹

Ko poriče pojavu Dedždžala

Davno prije, pojavu Dedžala su porekle poneke zabludjele frakcije poput Mutezila i Džehmija, a u posljednje vrijeme bilo je nekoliko onih koji su poricali njegovu pojavu.

Šejh Muhammed Abduhu

Muhammed Abduhu² navodi slijedeće: "Dedždžal je samo aluzija na praznovjerje, obmanu i čarolije."³

Muhammed Fehim Ebu Ajbe

U svome komentaru na hadise o Dedždžalu koje Ibn Kesir citira u jednom svom djelu, Ebu Ajbe⁴ navodi: "Ovo je širenje nereda i zla."⁵

¹ Bilježi imam Ahmed, Hejsemi navodi u *Mudžema'u ez-zevaidu* da su prenosioci hadisa oni koji prenose vjerodostojno (iz zbirke *Sahiha*).

² Muhammed Abduhu ibn Hasen Hajrullah, iz porodice Et-Terkamani, muftija Egipta, preselio je u Aleksandriju 1905. g., a ukopan je u Kairu. Pogledaj: *El-E'alam*, od Ez-Zerke-lijah, dio 6., str. 252.

³ Ovo navodi, prenoseći od Abduhua, Muhammed Rešid Rida, autor *Tefisurul-menar*, dio 3., str. 317.

⁴ Komentator na knjigu *En-Nihajetu fil-fiteni vel-melahimi*, od Ibn Kesira.

⁵ Pogledaj njegovo djelo: dio 1., str. 118 i 119.

Neki opet navode da će se Dedždžal ipak pojaviti, ali da neće imati neobičnosti poput dženneta i vatre i sl. Ovo je zastupao i Muhammed Rešid Rida¹, poznati i cijenjeni učenjak, ali je u ovome pitanju počinio grešku, jer je negiranje bilo kojeg predznaka Sudnjeg dana neupitna greška.

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je čuo Omera ibn el.Hataba, radijallahu anhu, kada je držao hutbu i nakon što je zahvalio Allahu, da je rekao: "Zaista, poslije vas će biti ljudi koji će negirati kamenovanje, i pojavu Dedždžala, i šefa'at (zauzimanje), i kaznu u kaburu, i to da će biti ljudi koji će biti izvedeni iz Džehennema, nakon što budu kažnjavani jedno vrijeme u njemu."²

Negiranje kamenovanja znači da će negirati obavezu kamenovanja udavane žene ili ženjenog čovjeka koji naprave blud. Negiranje da će biti ljudi koji će gorjeti u vatri kao kazna, pa će nakon toga izići iz vatre nakon zauzimanja, odnosi se na one koji su vjerovali u Allaha, dželle ve'ala, ali su bili griješnici, naime bit će ljudi koji će negirati da će se za njih zauzimati i da će oni naposljetku ući u Džennet.

Zaključak

Završit ću poglavlje o Dedždžalu spomenom pet bitnih činjenica.

- Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Hoćete li da vam kažem čega se ja više plašim za vas od Dedždžala?! Skrivenog širka – da čovjek ode klanjati, pa kada vidi da ga ljudi gledaju, počne uljepšavati svoj namaz."³
- Rija', ili činjenje ibadeta da bi se to pokazalo drugima, je opasno djelo radi kojeg će propasti urađeno dobro. Dakle, činiti dobra djela radi toga da nas neko pohvali ili vidi je propala stvar, skriveni širk, a onima koji tako budu činili na Sudnjem danu će se reći: "Idite sad onima radi kojih ste ta djela činili na dunjaluku, pa vidite hoćete li kod njih naći ikakvu nagradu za ono što ste činili!"⁴

¹ Muhammed Rešid Rida ibn Ali ibn Muhammed Šemsuddin ibn Muhammed Beha-uddin ibn Mula Ali Halifa el-Kalmoni el-Bagdadi el-Husejni, rodio se i odrastao u Kalmonu, a učio je u njemu i u Tarablisu. 1315. god. se seli u Egipat gdje je učio pred šejhom Muhammedom Abduhom. Preselio je iznenada vozeći se u autu iz Sueca prema Kairu. Ukopan je u Kairu. Postao je poznat po časopisu Menar koji je doživio 34 broja i po tefsiru Kur'ana *Tefsirul-menar* koji ima dvanaest tomova, do sure Jusuf. Pogledaj: *El-E'alam* od Ez-Zerkelija, dio 6., str. 126. Svoj komentar o Dedždžalu navodi u tefsiru, dio 9., str 490.

² Bilježi Ahmed u *El-Musnedu*, a oko lanca prenosilaca postoji rasprava.

³ Bilježi Ahmed i Ibn Madže, šejh Albani ga ocijenio dobrim u *Sahihu et-tergibi vet-terhibi*. br. hadisa 27.

⁴ Bilježi Ahmed, Hejsemi navodi u *Mudžema'u ez-zevaid*, dio 1., str. 102., da su prenosio- ci hadisa oni koji prenose vjerodostojno.

- Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Pored Dedždžala, nešto me više plaši za moj ummet – imami koji odvođe u zabludu.”¹ Vođe koje odvođe u zabludu su veliko zlo za ummet, jer kada je vođa u zabludi, u zabludi će biti i njegovi podređeni. A vođe mogu biti vladari država, kraljevi i prinčevi, a mogu biti i imami u vjeri, učenjaci i daije, i kada su oni u zabludi, cijeli narod je u opasnosti.
- Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uvijek će biti skupina iz moga ummeta koja će se boriti na istini, i iznad onih koji im se suprotstavljaju, sve dok se posljednji od njih ne bude borio protiv Dedždžala.”² Očito je dakle, da se institucija džihada u ovome ummetu nasljeđuje iz generacije u generaciju, i oni prvi u njemu i oni posljednji, jedni su od drugih, a džihad neće biti okončan dok se oni potonji iz ummeta ne budu borili sa Dedždžalom.
- Postojanost u smutnji je jedna od osnova vjere i šerijata, i zato je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o smutnji koju će činiti Dedždžal, rekao: “O Allahovi robovi, pa budite postojani!”³
- Biti postojan znači ne osjećati pesimizam i nedostatak samouvjerenosti naspram događaja koji nose smutnju, naprotiv, treba uložiti trud i povećati vjervanje i čvrstinu.
- Na osnovu predaja o Dedždžalu i drugih hadisa možemo primijetiti da će ratovi pri kraju dunjaluka biti sa sabljama, kopljima i konjima.⁴

¹ Bilježi Ahmed, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, br. hadisa 1989.

² Bilježe Ahmed i Ebu Davud, a vjerodostojnim ga ocijenio Hakim, što je potvrdio i Zehebi.

³ Bilježi Muslim, hadis prenosi En-Nevvas ibn Sema'n.

⁴ O ovom je već kazivanu u predznaku br. 109.

Silazak Isaa alejhi selam

Uvod

Isa, alejhi selam, je jedan od Allahovih, dželle ve'ala, vjerovjesnika i poslanika kojeg je Uzvišeni izabrao i učinio specifičnim, stvorivši ga bez oca. Majka mu je bila Merjem, posebna žena po svojoj čednosti i pobožnosti. Njenu posebnost svjedoči činjenica da ju je Allah opskrbljivao dok je boravila u mihrabu. Kaže Uzvišeni: **“Kad god bi joj Zekerijja u mihrab ušao, kod nje bi hrane našao. “Odakle ti ovo, Merjema?”, pitao bi on, a ona bi odgovorila: “To je od Allaha!” Allah, doista, opskrbljuje koga hoće, bez ikakva računa!”**¹

Allahov poslanik Zekerija, alejhi selam, je u džamiji bio napravio posebno mjesto u koje niko nije ulazio osim Merjeme, a u kojem je ona i noću i danju činila ibadet Allahu. Zekerijja, alejhi selam, bi uđi kod nje, tu gdje je ona ibadetila, pa bi nađi ljetno voće u vrijeme zime i zimsko voće u vrijeme ljeta. Zato bi je pitao “odakle ti to”, a Merjem bi odgovarala: “To je od Allaha”, to je nafaka kojom je opskrbljavao Uzvišeni Allah, kao svojevrsna radost koju su joj donosili meleci. Kaže Uzvišeni nadalje: **“I kada meleci kazaše: “Merjem, tebe je doista Allah odabrao i čistom učinio! On te je odabrao nad ženama svjetova!” “Merjem, budi skrušena i pokorna Gospodaru svome, i sedždu čini i Njemu klanjaj s onima koji Mu**

¹ Prijevod značenja sure Ali Imran: 37.

klanjaju!”¹ Uzvišeni Allah spominje i kako su melecı obradovali Merjem, kada ju je On odabrao imeđu ostalih žena da porodi sina koji neće imati oca, a koji će biti plemeniti vjerovjesnik: **“On će govoriti ljudima i u kolijevci, i kao odrastao i jedan od dobrih!”²** Znači, i dok bude dijete zvat će ljude da čine ibadet samo Allahu, dželle ve’ala, nikoga Mu ravnog ne pripisujući, a zvat će ih i kada odraste. Merjem je dobila naredbu od Uzvišenog da mnogo ibadeti noću, ostajući dugo na sedždi i rukuu, pa da bude dostojna ovakve časti i da bude zahvalna na ovakvoj blagodati. Tako se prenosi da bi Merjem toliko činila namaz da bi joj noge otjecale, neka je Allah zadovoljan njome i neka se smiluje njoj i njenim roditeljima.

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dosta ti je da od žena svih svjetova imaju četiri: Merjem kćer Imranova, Asija žena firaonova, Hadidža kćer Huvejlidova i Fatima kći Muhammedova.”³

Kako je rođen Isa alejhi selam od majke Merjem alejhi selam

Nakon što su melecı obradovali Merjem, da će je Allah uzvisiti nad ostalim ženama svijeta i da će roditi čistog sina koji će biti vjerovjesnik, plemenit, poštovan i potpomognut mudžizama⁴. Merjem ostade u čudu, da će roditi dijete bez oca. I osta tako sve dok je melecı ne obavijestiše da je Allah svemoćan i kada On nešto odluči, za to kaže samo budi i ono bude. Ona prihvati Allahov emr, u Njega se uzdajući i Njemu se pokoravajući. Znala je da je u tome ogromno iskušenje i da će ljudi o njoj svašta pričati, ne znajući pravu istinu i posmatrajući događaj samo sa njegove vanjske strane.

Merjem je inače iz džamije izlazila samo radi nužne potrebe, pa je tako jednom izašla i povukla se na istočnu stranu Mesdžidul-aksa, kada joj Allah posla povjerljivog meleka Džibrila; **“I spomeni u Knjizi Merjemu: kada se od ukućana svojih na istočnu stranu povukla, i od njih zaklon uzela, Mi smo k njoj meleka Džibrila poslali i on joj se pokazao u liku savršeno stvorena muškarca.”⁵** Merjem mu reče: **“Utječem se Svemilo-**

¹ Prijevod značenja sure Ali Imran: 42-43.

² Prijevod značenja sure Ali Imran: 46.

³ Bilježi Tirmizi, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, dio 2., str. 439.

⁴ Nadnaravne pojave koje Bog daruje Svojim vjerovjesnicima kao potvrda njihove poslaničke misije. (Op. prev.)

⁵ Prijevod značenja sure Merjem: 16-17.

snom od tebe, ako se Njega bojiš!”¹ Tj. ako si bogobožan čovjek i znaš za Allaha, boj se Allaha Kojem se utječem od tebe i odlazi od mene. Ali to je bio melek koji joj uzvрати: **“A ja sam upravo izaslanik Gospodara tvoga, da ti poklonim dječaka čista!”**² Rekao joj je da nije čovjek nego melek koji je poslan od Allaha da joj podari sina čistog. **“Kako ću imati dječaka?”**, reče ona, **“kad me ni jedan muškarac dodirnuo nije, a ja nisam bludnica.”**³ Tj. kako da dobije dječaka a nema muža, a niti je od onih koje čine razvratna djela bluda. **“To je tako”, reče melek. “Gospodar tvoj je rekao: “To je meni lahko!”**⁴ Dakle, odgovor meleka je bio nedvosmislen, da ukloni njenu zapanjenost – to je Allahovo obećanje, On stvara šta hoće i to je Njemu lahko. **“Zato da ga učinimo znamenjem ljudima i znakom milosti naše. Tako je unaprijed određeno.”**⁵ Tj. njegovo stvaranje bit će Allahov dokaz da može stvoriti šta hoće, na različite načine. Jer Uzvišeni je stvorio Adema, alejhi selam, bez oca i majke, stvorio je Havu od muškarca, a bez majke, stvorio je Isaa, alejhi selam, bez oca i stvorio je sav ostali svijet od muškarca i žene.

O Merjem, Uzvišeni je kazao: **“I Merjemu, kćer Imranovu, koja je nevinost svoju sačuvala, a Mi smo udahli u nju život, i ona je u riječi Gospodara svoga i knjige Njegove vjerovala i od onih koji provode vrijeme u molitvi bila.”**⁶ Tj. melek Džibril je puhnuo u njenu košulju koja je padala preko prsa i taj dah se spustio do njene maternice, i tako je zatrudnila kao što žena zatrudni u odnosu sa svojim mužem. Melekova dužnost je bila samo da udahne u njena prsa, bez dodira, bez da vidi stidna mjesta. I tako je duša bila udahnuta, kao što kaže Uzvišeni: **“Mi smo udahli u nju život.”**⁷ Potom Uzvišeni još kaže: **“I ona zanese i bremenita se skloni daleko negdje,”**⁸ jer kada je Merjem zatrudnila, postalo joj je teško hodati i znala je da će biti predmet ogovaranja kod ljudi, pa dok se počne ugledavati da je noseća, skloni se od ljudi da je ne vide i ne zapitkuju.

¹ Prijevod značenja sure Merjem: 18.

² Prijevod značenja sure Merjem: 19.

³ Prijevod značenja sure Merjem: 20.

⁴ Prijevod značenja sure Merjem: 21.

⁵ Prijevod značenja sure Merjem: 21.

⁶ Prijevod značenja sure Et-Tahrim: 12.

⁷ Prijevod značenja sure Et-Tahrim: 12.

⁸ Prijevod značenja sure Merjem: 22.

Rodenje Isaa alejhi selam

Kaže Uzvišeni: **“I porođajni bolovi prisiliše je da dođe do stabla jedne palme. “Kamo sreće da sam ranije umrla i da sam potpuno u zaborav pala!”, povika ona.”** Porođajni bolovi su je odveli do palme u selu Bejtu Lahm (Betlahem), a od silnog iskušenja ljudi koji joj ne vjeruju i sumnjiče je da je počinila blud, posebno što je bila poznata kao pobožna i iz poslaničke kuće, Merjem poželi da je umrla prije nego je ovo doživjela, ili da nikada nije ni stvorena. **“I on je, niže nje, zovnu: “Ne žalosti se, Gospodar tvoj dao je da niže tebe potok poteče.”¹**

Melek² je zovnu, te dodade: **“Zatresi palmino stablo, posut će po tebi datule svježje, pa jedi i pij i budi vesela! A ako vidiš čovjeka kakva, ti reci: “Ja sam se zavjetovala Svemilosnom da ću šutjeti, i danas ni s kim neću govoriti.”³** Tj., najedi se i napij, te otiđi svome narodu, a ako koga sretnješ naišareti mu da si se zavjetovala Milostivom da ćeš šutjeti. I ona tako učini: **“I dođe ona s njim narodu svome, noseći ga. “O Merjema!”, rekoše oni, “učinila si nešto nečuveno! Hej ti, koja u čednosti ličiš Harunu, otac ti nije bio nevaljao, a ni mati tvoja nije bila bludnica.”⁴** A učiniti nešto nečuveno kod ljudi znači učiniti neko odvratno i neprihvatljivo djelo.

Karta pokazuje mjesto Betlahem u Palestini

Isa alejhi selam je govorio u kolijevci

I kada je Merjem došla među svijet, napadoše je teškim riječima; **“Ona im na njega pokaza. “Kako da govorimo djetetu u bešici?”, rekoše oni.”⁵** Šta nam može reći dijete u bešici, uzvratili su joj, a tada Allah dade da Isa, alejhi selam, progovori: **“Ja sam Allahov rob”, reče on, “meni će On Knjigu dati i vjerovjesnikom me učiniti, i učinit će me, gdje god budem, blagoslovljenim, i naredit će mi da dok god sam živ, namaz obavljam i zekat**

¹ Prijevod značenja sure Merjem: 24.

² Po nekima, zovnuo je njen sin Isa, alejhi selam

³ Prijevod značenja sure Merjem: 25-26.

⁴ Prijevod značenja sure Merjem: 27-28.

⁵ Prijevod značenja sure Merjem: 29.

udjeljujem, i da majci svojoj dobar budem, a neće me učiniti silnikom, nesretnikom. I neka je selam nada mnom na dan kada sam se rodio i na dan kada budem umro i na dan kad budem iz mrtvih proživljen.”¹ Prvo što je Isa, alejhi selam, progovorio bilo je “ja sam Allahov rob”, a nije rekao Allahov sin, jer je Allah jedan, nema nikoga ravnog, niti je uzeo sebi drugu, niti sina. Pa neka je hvaljen Onaj Koji je sve stvorio i dobro podario i uputu dao. Kaže Uzvišeni: “To je Isa, sin Merjemin, to je prava istina o njemu, onaj u koga oni sumnjaju. Nezamislivo je da Allah ima dijete, Uzvišen je On! Kad nešto odredi, On za to rekne samo: “Budi!” – i ono bude.”² I također kaže: “Primjer Isaov doista je kod Allaha isti kao i primjer Ademov: od zemlje ga je stvorio, a zatim mu rekao: “Budi!” i on bi!”³

Potom Allah podari veliku blagodat Isau, alejhi selam: “Kad Allah reče: “O Isa, sine Merjemin, sjeti se blagodati Moje prema tebi i majci tvojoj kada sam te Džibrilom, Ruhul-Kudusom pomogao pa si s ljudima, u bešici i kao zreo čovjek razgovarao; i kada sam te pismenosti i mudrosti, i Tevratu i Indžilu naučio; i kada si, dozvolom Mojom, od blata nešto poput ptice oblikovao i u nju udahnuo i kada je ona, dozvolom Mojom, postala ptica; i kada si, dozvolom Mojom, od rođenja slijepa i gubava iscijelio; i kada si, voljom Mojom, mrtve dizao; i kada sam od tebe sinove Israilove odbio, kad si im ti jasne dokaze donio, pa su oni među njima koji nisu vjerovali – povikali: “Ovo nije ništa drugo do prava vradžbina”, i kada sam učenicima naredio: “Vjerujte u Mene i Poslanika Moga!” – oni su odgovorili: “Vjerujemo, a Ti budi svjedok da smo muslimani.”⁴

Isa, alejhi selam, je obradovao svoj narod, da će im doći poslanik Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, kao što kaže Uzvišeni: “A kada Isa, sin Merjemin, reče: “O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći”, i kad im je donio jasne dokaze, oni rekoše: “Ovo je jasna vradžbina!”⁵

Isa, alejhi selam, je pečat svih poslanika koji su poslani Israilćanima i zato je on obradovao svoj narod da će doći posljednji poslanik koji će biti poslan cijelom čovječanstvu. Štaviše, spomenuo im je i njegova svojstva, pa ako bi došao u njihovo doba, da ga mogu prepoznati kao poslanika i tako slijediti. To je za njih bio svojevrsan dokaz i Allahova milost, kao što

¹ Prijevod značenja sure Merjem: 30-33.

² Prijevod značenja sure Merjem: 34-35.

³ Prijevod značenja sure Ali Imran: 59.

⁴ Prijevod značenja sure El-Maida: 110-111.

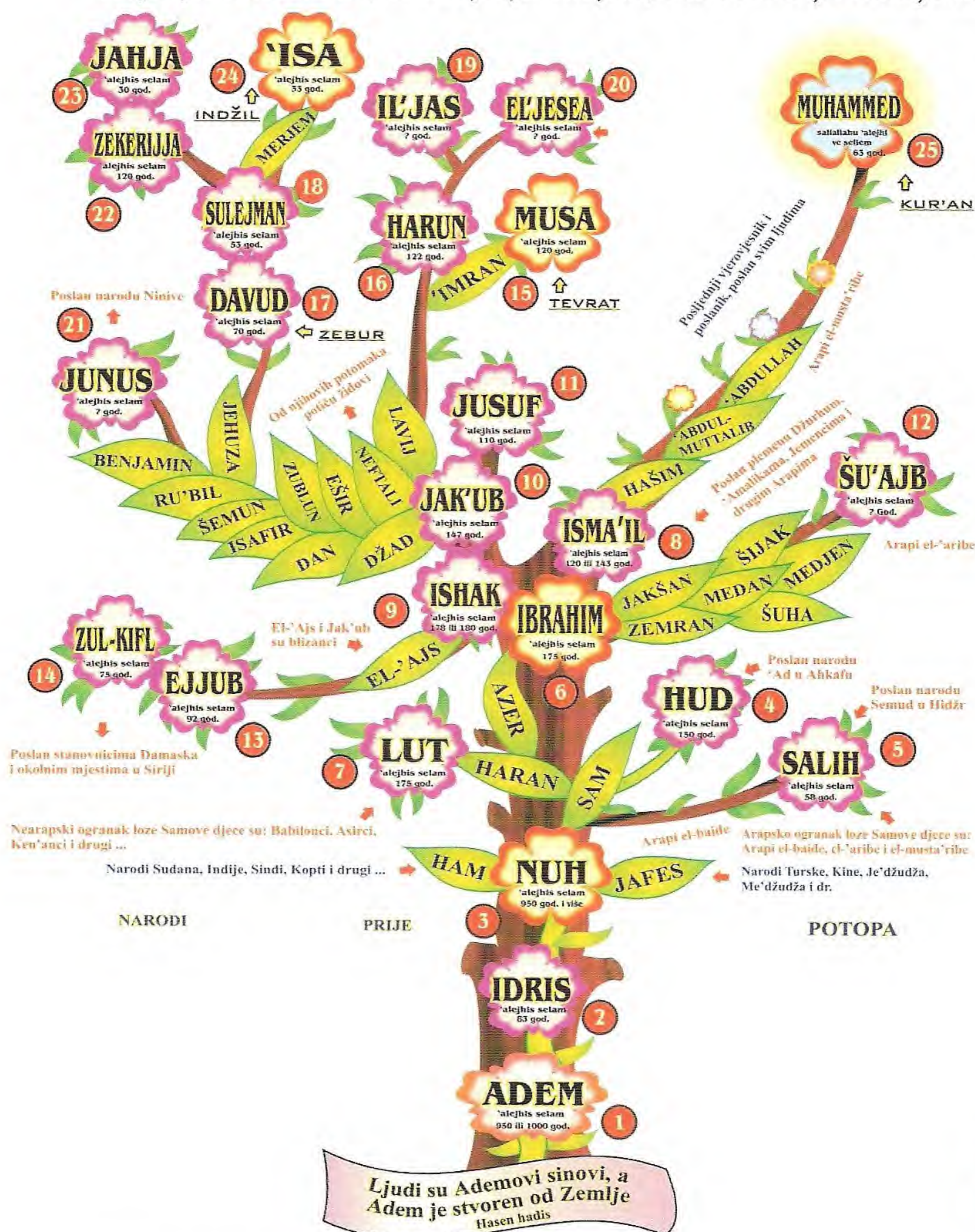
⁵ Prijevod značenja sure Es-Saff: 6.

kazuje Uzvišeni: “Onima koji će slijediti Poslanika, vjerovjesnika, koji neće znati ni čitati ni pisati, kojeg oni kod sebe, u Tevratu i Indžilu, zapisana nalaze, koji će od njih tražiti da čine dobra djela, a od odvratnih odvraćati, koji će im lijepa jela dozvoliti, a ružna zabraniti, koji će ih tereta i teškoća koje su oni imali osloboditi. Zato će oni koji u njega budu vjerovali, koji ga budu podržavali i pomagali i svjetlo po njemu poslano slijedili – uspjeti.”¹

Jednom su ashabi, radijallahu anhu, rekli Poslaniku: “Allahov Poslaniče, reci nam nešto o sebi.” – “(Ja sam) dova moga oca Ibrahima i radosna vijest koju je donio Isa, a moja je majka, kada me je zanjela, vidjela kako iz nje

izlazi svjetlost, od koje su osvijetljene palače Busre u području Šama.”²

Rodoslovno stablo
Vjerovjesnika

¹ Prijevod značenja sure El-E'araf: 157.

² Bilježi Ahmed, a Hejsemi navodi u *Mudžema'u ez-zevaidu* da je lanac prenosilaca dobar i da ima sličnih hadisa koji ga potvrđuju.

Uzdizanje Isaa alejhi selam na nebo

Rekao je Uzvišeni: “A oni su spletke pravili, pa je i Allah to pravio! A Allah to najbolje umije! – I kad Allah reče: ”Isa, Ja ću ti dušu uzeti, i k Sebi te uzdignuti! Očistiti te od nevjernika, i učinit ću da oni koji te slijede budu iznad onih koji ne vjeruju do Dana sudnjega! Zatim ćete se Meni vratiti, pa ću Ja presuditi o onome u čemu ste se razilazili!”¹ I rekao je također: “I zbog nevjerovanja njihovog i zbog iznošenja teških kleveta protiv Merjeme. – I zbog riječi njihovih: “Mi smo ubili Mesiha, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika... ”A nisu ga ubili ni raspeli, već im se pričinilo. Oni koji su se o njemu u mišljenju razilazili, oni su samo o tome u sumnji bili; o tom nisu ništa pouzdano znali, samo su nagađali; a sigurno je da ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao Sebi. – A Allah je Silan i Mudar. I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.”²

Allah je Isaa, alejhi selam, uzdigao na nebo, uzevši ga sebi dok je spavao. Time ga je sačuvao od grupe jevreja koji su mu pravili spletke i koji su ga oklevetali kod tadašnjeg kralja, inače ateiste i neprijatelja vjernika. Naredio je da ga ubiju i razapnu na krst, pa su oni došli u Bejtul-Makdis i opkolili kuću u kojoj je boravio. Kada su provalili u kuću, Allah je prethodno jednog mladića koji je inače bio od njih učinio u liku Isaa, alejhi selam, pa su ga uhvatili misleći, da je Isa, alejhi selam, i potom ga razapeli na krst. Zabili su mu čavle u glavu, kao znak poniženja. A Isaa, alejhi selam, istinskog poslanika Allah, dželle ve’ala, je neposredno prije toga uzdigao na nebo, kroz jedan otvor u zidu kuće. To su vidjeli svi koji su boravili u toj kući.

¹ Prijevod značenja sure Ali Imran: 54-55.

² Prijevod značenja sure Ali Imran: 156-159.

Većina kršćana je tako od jevreja prihvatila verziju da je Isa, alejhi selam, raspet, prihvativši dakle veliku zabludu i stranputicu. A Allah je Uzvišeni rekao: **“I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati,”**¹ tj. povjerovat će u njega kada siđe na zemlju pri kraju dunjaluka i pred Smak svijeta. On će ubiti svinju i slomiti krst, te ukinuti džizju, i neće od ljudi ništa prihvatati osim islama.

Ime Isa Mesih alejhi selam

Masih ima dvostruko značenje, može biti u funkciji izvršavanja radnje kao aktiv i pasiv, dakle aktiv je na arapskom “masih” i znači onaj koji briše, ili potire, ili dotiče, a pasiv je “memsuh” i znači onaj koji je obrisao ili dodirnut. Ime Mesih, u značenju onoga koji briše, Isa, alejhi selam, je dobio na osnovu toga što nije bilo nikoga ko je imao kakvu bolest ili mahanu, a da nije ozdravio, kada bi ga Isa potrao. Ovo je glavni razlog zbog čega je prozvan Mesih. Neki kažu da je dobio ime zato jer je bio premazan uljem neposredno kada se rodio, a po nekima jer ga je Zekerija, alejhi selam, obrisao.

Po nekima, dobio je ime jer je mnogo putovao po zemlji, tj. mnogu je zemlju dotakao. Postoji i mišljenje da je imao ravne tabane, pa je tako doticao zemlju², a neki kažu da Mesih znači istinoljubivi.

Isa alejhi selam nije ubijen

Isa, alejhi selam, nije umro, nego je istina da ga je Allah uzdigao Sebi. Međutim, kod nekih je ljudi par ajeta izazvala određenu nedoumicu. Npr. ajet: **“I kad Allah reče: “Isa, Ja ću ti dušu uzeti, i k Sebi te uzdignuti! Očistiti te od nevjernika, i učinit ću da oni koji te slijede budu iznad onih koji ne vjeruju do Dana sudnjega! Zatim ćete se Meni vratiti, pa ću Ja presuditi o onome u čemu ste se razilazili!”**³ Riječi: “Ja ću ti dušu uzeti” odnose se na san, a ne na smrt, kao što kaže Uzvišeni: **“Allah uzima duše u času njihove smrti, a i onih koji spavaju, pa zadržava one kojima je odredio da umru, a ostavlja one druge do roka određenog. To su, zaista, dokazi za one koji razmišljaju.”**⁴ I ajet: **“On vas noću umrtvljuje**

¹ Prijevod značenja sure Ali Imran: 159.

² Pogledaj: *Tadžu-l-arus*, od Zubejdija.

³ Prijevod značenja sure Ali Imran: 55.

⁴ Prijevod značenja sure Ez-Zumer: 42.

– a zna i šta ste preko dana uradili – zatim vas danju budi, kako bi rok koji je svakome određen prošao. Na kraju, Njemu ćete se vratiti i On će vas o onome što ste radili obavijestiti.”¹

Drugi kažu da riječi: “Ja ću ti dušu uzeti” znače: “Ja ću te Sebi uzeti”, a oba ova mišljenja se mogu prihvatiti jer nisu kontradiktorna. Arapi kažu taj i taj je preuzeo (ar.: *teveffa*) dug od toga i toga, kada mu ga ovaj vrati i on ga uzme.

U drugom ajetu Uzvišeni kaže: “I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti.”² Riječi: “prije njegove smrti” odnose se na Isaa, alejhi selam, nakon što bude spušten na zemlju. Neće dakle biti niko od kršćana i jevreja, a da neće povjerovati u Isaa, alejhi selam, prije nego Isa umre, jer on neće prihvatati drugu vjeru do islama i neće biti nevjernika koji osjeti Isaov miris, a da neće umrijeti.

Po drugom razumijevanju, riječi “prije njegove smrti” odnose se na pripadnike *ehlul-kitaba*, dakle svaki će se od njih, u trenucima kada mu bude dolazila smrt, uvjeriti da je Isa čovjek, rob i poslanik, a ne bog. Međutim, u tim trenucima, kada se napušta ovaj svjet, pokajanje se ne prima i vjerovanje *ehlul-kitabi*je da je Isa samo čovjek i poslanik neće biti primljeno, jer se pokajanje i vjera primaju dok duša ne dođe do grkljena.

Da li je Isa alejhi selam vjerovjesnik poput ostalih vjerovjesnika

Koja je razlika između Isaovog, alejhi selam, života i života ostalih vjerovjesnika, jer su svi vjerovjesnici živi, kao što to kaže Allahov Poslanik, *sallallahu alejhi ve sellem*: “Vjerovjesnici su živi u svojim mezarima.”³

Isa, alejhi selam, je uzdignut na nebo i živi istinskim životom, tijelom i dušom, dok ostali vjerovjesnici žive u svojim mezarima posebnim životom, umrli su u dunjalučkom životu, ali su živi posebnim životom u tkz. *berzahu*. Isa, alejhi selam, nije umro, nego je živ, dušom i tijelom, od vremena kada ga je Allah uzeo Sebi, do vremena kada će biti spušten na zemlju i umrijeti kao što svaki čovjek umire. Ostali su vjerovjesnici, neka je na sve njih mir, rastavili se sa dušom, osjetivši smrtne muke, i od tada u svojim kaburima žive posebnim životom.

¹ Prijevod značenja sure El-En'am: 60.

² Prijevod značenja sure En-Nisa': 159.

³ Bilježi Bejheki u *Hajatu el-enbijai fi kuburihim*, i ocijenio ga vjerodostojnim. Pogledaj: *Fethul-bari*, od Ibn Hadžera, dio 6., str. 487.

Dokazi da će Isa alejhi selam biti spušten na zemlju

Kao što smo već kazali, Isa, alejhi selam, je uzdignut na nebo neposredno prije dolaska jevreja koji su ga htjeli ubiti, a šerijatski dokazi ukazuju da će ponovo biti spušten na zemlju, i to će biti jedan od velikih predznaka Sudnjeg dana.

Kur'anski dokazi

Kaže Uzvišeni: "A kad je narodu tvome kao primjer naveden sin Merjemin, odjednom su oni, zbog toga, uz smijeh zagalamili i rekli: "Da li su naša božanstva bolja ili on?" A naveli su ti ga kao primjer samo zato da bi spor izazvali, jer su oni narod svađalački. On je bio samo rob na koga smo Mi blagodati prosuli i učinili ga primjerom sinovima Israilovim. A da hoćemo, Mi bismo umjesto vas učinili meleke da na Zemlji naslijede vas; zaista je on – Isa, predznak Smaka svijeta, zato nikako ne sumnjajte u njega i slijedite Mene! Ovo je Pravi put."¹ Ajet po navedenom kiraetu znači: zaista je on – Isa, alejhi selam, jedan od znakova dolaska Sudnjeg dana, a po drugom kiraetu "ve innehu le'alemun lissa'a" znači "on je – Isa, alejhi selam, potvrda približavanja i dolaska Smaka svijeta." Ne sumnjajte u istinitost i dolazak Smaka svijeta, i slijedite Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jer to je pravi put.

Od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "I zaista je on predznak Smaku svijeta, tj. silazak Isaa, alejhi selam, prije Kijametskog dana."²

A mufessir Taberi navodi slijedeće: "Ajet znači da je pojava Isaa znak na osnovu kojeg će se znati da dolazi Sudnji čas, jer je njegova pojava i silazak na zemlju predznak i dokaz prestanka dunjaluka i dolazak Ahireta."³

Drugi kur'anski dokaz su slijedeće riječi Uzvišenog: "I zbog riječi njihovih: "Mi smo ubili Mesiha, Isaa, sina Merjemina, Allahova poslanika..." A nisu ga ubili ni raspeli, već im se pričinilo. Oni koji su se o njemu u mišljenju razilazili, oni su samo o tome u sumnji bili; o tom nisu ništa pouzdano znali, samo su nagađali; a sigurno je da ga nisu ubili, već ga je Allah uzdigao Sebi. – A Allah je Silan i Mudar. I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti."⁴ Riječi:

¹ Prijevod značenja sure Ez-Zuhruf: 57-61.

² Bilježi Ahmed u svom *Musnedu*, vjerodostojnim ga ocijenio šejh Ahmed Šakir.

³ *Tefsiru et-Taberi*, dio 21., str. 631.

⁴ Prijevod značenja sure En-Nisa': 157-159.

“prije njegove smrti” i “u njega povjerovati” po većini komentatora¹ Kur’ana odnose se na Isaa sina Merjem, alejhi selam.

Ebu Malik u tumačenju ovih riječi kaže slijedeće: “Ovo se odnosi na vrijeme kada će sići Isa, sin Merjem, alejhi selam, na zemlju, i tada neće ostati nijedan sljedbenik Knjige a da neće povjerovati u njega.”²

Mufessir Ibn Kesir ovako komentira ajet: “Allah nas obavještava kako je bilo sa Isaom, dakle nisu njega ubili, nego im se pričinilo, nego su ubili njegovog dvojnika i ne znajući za to. Allah nas obavještava da je Isaa uzdigao na nebo, da postoji i da je živ, i da će sići prije Smaka svijeta. Ovo potvrđuju i mnogobrojni – mutevatir hadisi, koje ćemo ako Allah dadne, poslije navesti. Isa će ukinuti zabludu, slomit će krst, ubiti svinju i dokinuti džizju, tj. neće je primati ni od kojeg pripadnika druge vjere, jer neće prihvatati od njih osim vjeru islam. U suprotnom će ga čekati mač. Plemeniti ajet potom ustvrđuje da će tada u njega povjerovati svi sljedbenici Knjige, i da mu se nijedan od njih neće usprotiviti.”³

Dokazi iz Sunneta

Prenosi nam Huzejfa, radijallahu anhu, te kazuje: “Zateče nas Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo jedni druge podsjećali (na određene stvari iz vjere), pa nas upita: “Na šta se podsjećate”, rekli smo na Sudnji dan, a on nam na to reče: “Neće nastupiti dok prije njega ne vidite deset znakova...” Pa je naveo: Dim, Dedždžala, Životinju, pojavu Sunca sa zapada, silazak Isaa, alejhi selam, pojavu Jedžudža i Medžudža, tri propadanja zemlje - jedno na Istoku, jedno na Zapadu i jedno na Arapskom poluostrvu i pojavu vatre iz Jemena koja tjera ljude ka mjestu okupljanja.”⁴

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, također prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, samo što nije među vas sišao sin Merjemin, kao pravedni vladar – slomit će krst, ubiti svinju i dokinuti džizju⁵. I umnožit će se imetak da ga niko neće

¹ Pogledaj: *Tefsiru et-Taberi*, dio 9., str 379., *Tefsiru el-Begavi*, dio 2., str. 307., *Tefsiru Ibn Kesir*, dio 1., str 487., *Edvaul-bejan*, dio 7., str 231., od Šenkitija.

² Bilježi Taberi u svom tefsiru: dio 9., str. 380.

³ *Tefsiru Ibn Kesira*, dio 2., str. 454.

⁴ Bilježi imam Muslim preko ravije Huzejfe ibn Usejda.

⁵ Tj. neće prihvatiti džizju, samo će tražiti da se bude u islamu, znači neće prihvatiti ni ostanak u kršćanstvu, pa makar htjeli izdvajati džizju.

htjeti uzeti, sve dok jedna sedžda ne bude vrijednija od dunjaluka i onoga što je na njemu.”¹

A u drugoj predaji stoji: “Tako mi Allaha, zaista će sin Merjemin sići kao pravedni vladar, pa će slomiti krst, ubiti svinju, dokinuti džizju... A vi će te ostaviti mlade deve da ih niko neće htjeti, nestat će netrpeljivost mržnje i zavisti, i umnožit će se imetak da ga niko neće htjeti uzeti.”²

Zašto će Isa, alejhi selam, slomiti krst pitanje je čiji je odgovor u samoj činjenici da kršćani vjeruju da je Isa, alejhi selam, raspet na krst i zato jer je krst simbol kršćanstva. Isa, alejhi selam, će ga slomiti i narediti da se zauvijek uništi ovaj lažni simbol, i tako će biti ukinuti zabluda.

I ubit će svinju koja je u islamu zabranjena da se konzumira, a ovim će činom potvrditi ovu islamsku zabranu.

Svinja je, za one koji ne znaju, inače lijena životinja koja jede bilje, ali i nečist poput vlastitog izmeta i izmeta drugih životinja, trulež i otpatke. To što će Isa, alejhi selam, ubiti svinju ne znači da ona nije stvorena s ciljem, jer postoje mnoge druge životinje čije meso nije dozvoljeno u ishrani, poput vukova, pasa, mačaka, raznih grabežljivaca itd., ali u njihovom stvaranju postoji određena mudrost. Svinja je zabranjena u svim vjerama. U islamu, na osnovu riječi Uzvišenog: **“On vam doista zabranjuje: strv, krv, svinjsko meso i ono što je prineseno kao žrtva u nečije drugo ime, a ne u Allahovo. A onome koji bude primoran bez svoje želje i pohlepe, nije mu grijeh. Allah doista prašta i milostiv je.”**³ I također: **“On vam zabranjuje jedino strv, i krv, i svinjsko meso, i ono što je zaklano u nečije drugo, a ne u Allahovo ime. A onome ko bude primoran, ali ne iz želje, samo toliko da utoli glad – pa, Gospodar tvoj će, zaista, oprostiti i milostiv biti.”**⁴

Kod jevreja je svinjsko meso također zabranjeno. U Tevaratu stoji: “A svinja, ona ima razdvojene papke ali ne preživa, i zato je nečista. Ne jedite

¹ Hadis bilježe imami Buhari i Muslim.

² Bilježi imam Muslim.

³ Prijevod značenja sure En-Bekara: 173.

⁴ Prijevod značenja sure En-Nahl: 115.

ništa od njenog mesa i ne dodirujte njenu lešinu.”¹ Na drugom mjesto stoji također: “Svinja ima rascijepljene papke na dva dijela, ali ona ne preživa. Zato je ona za vas nečista. I od mesa njena ne jedite, i lešine njene ne dotičite. Ona je za vas nečista.”²

Svinja je zabranjena i kršćanima

U Indžilu je zapisano: “I reče Petar: “Ne, o Gospodaru, jer ja nikada nisam ništa pojeo prljavo niti uprljano.”³ I također: “Pa rekoh: “nikako, o Gospodaru, jer nikada u moja usta nije ušlo nešto što je prljavo ili uprljano.”⁴ Kršćani također vjeruju u ponovni silazak Isaa, alejhi selam, i ne jedu svinjsko meso sedmog dana.

Hindusi ne konzumiraju svinjsko meso

Većina hindusa ne jede svinjsko meso i smatraju velikom sramotom njegovo konzumiranje. Mada, postoji njihovih nižih frakcija koje ga konzumiraju.

Zaratrustovci se također klone svinjskog mesa.

Bude uopće ne dotiču svinju, ni u kojim prilikama. U kineskim knjigama o hodočašću se navodi da “poštovan čovjek ne jede meso svinje i psa.”

Džizja se uzima od sljedbenika Knjige koji žive u muslimanskoj zemlji, a zauzvrat im se pruža potpuna zaštita i usluge od države koja je istinski njihova. Ovakav je odnos potpuno pravedan, jer se i od imućnih muslimana uzima zekat. Kada Isa, alejhi selam, siđe i preuzme vođstvo nad muslimanima, neće prihvatati ništa osim islama. Ovo ne znači da će Isa, alejhi selam, utjerivati ljude u islam silom, naprotiv, ljudi će ulaziti dobrovoljno i iz čistog uvjerenja. Zato jer svaki kršćanin, kada vidi Isaa, alejhi selam, pred sobom, onoga u kojeg je on vjerovao, i kada bude razgovarao s njim, napustit će uvjerenje da je Isa sin Božiji, i povjerovat će u istinsku vjeru, kao što kaže Uzvišeni: **“I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati.”**⁵ Kada Isa, alejhi selam, siđe na zemlju, sljedbenici Knjige će povjerovati u njega prije nego umre, a ko ne bude povjerovao, bit će ubijen.

¹ Deuteronomy: 14/8.

² Leviticus: 11/7-8.

³ Acts, 10/14.

⁴ Acts, 11/8.

⁵ Prijevod značenja sure En-Nisa': 159.

U jednoj predaji stoji također: “Dava će biti samo jedna”¹, tj. kada siđe Isa, alejhi selam, postojat će samo jedna vjera i samo poziv u dini-islam, neće postojati ni vjera sika, ni medžusija, ni jevreja, ni budizma, ni hinduizma, ni kršćanstva itd.

“Jedna sedžda će biti vrijednija od dunjaluka i onoga što je na njemu”, tj. ljudi će se okrenuti namazu i općenito ibadetu jer će nestajati nade, i splasnut će požuda jer će biti uvjereni u skori Smak svijeta. A bit će i imetka u izobilju, tako da musliman nauštrb ibadeta neće biti zauzet stjecanjem potreba za život.

“Ostavit ćete mlade deve i niko ih neće htjeti”, mada su mlade deve najtraženije životinje i Arapima predstavljaju najvažniji imetak, niko za njima neće mariti, ni da ih posjeduje, ni da ih uzgaja i čuva, ni da s njima trguje.

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Isa sin Merjemin, alejhi selam, će sići, pa će mu vođa Mehdi reći: “Prodi, da nam ti predvodiš namaz!” A on će uzvratiti: “Ne, vaš je predvodnik jedan od vas, to je Allahova počast ovom ummetu!”²

A Ebu Se‘id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Od nas je onaj iza kojeg će klanjati Isa, sin Merjemin.”³

¹ Bilježi Ahmed u svom *Musnedu*, šejh Arnaut ga ocijenio dobrim u svom komentaru djela.

² Bilježi El-Haris ibn Ebi Usame u svom *El-Musnedu* sa dobrim lancem prenosilaca. Ibnul-Kajjim to navodi u *El-Menatu el-munifi* i kaže da predaja ima potporu u drugim vjerodostojnim predajama.

³ Bilježi Ebu Ne‘im u *El-Mehdiju*, spomenuo ga je El-Menavi u *Fajdu el-kadir-u*, dio 6., str. 17., sa vjerodostojnim senedom (lancem prenosilaca).

Mnogobrojni nesumnjivi hadisi o silasku Isaa alejhi selam

Predaje od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, koje kazuju o silasku Isaa, alejhi selam, su dostigle stepen mutevatira, kao što to navode imam Ahmed ibn Hanbel¹, Ebu El-Hasen el-Eš'ari², Taberi³, Ibn Kesir⁴, Sefarini⁵, i Ševkani, govoreći o očekivanom imamu, o Dedždžalu i o Mesihu.

Ibn Kesir ovako komentira silazak Isaa, alejhi selam: "Hadisi o njegovom silasku su mutevatir od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i u njima se nalaze dokazi o tome kako će i gdje sići. To je u Šamu, tačnije u Damasku, kraj istočne munare, neposredno prije klanjanja farza, sabah-namaza. On će ubiti svinju, slomiti krst, dokinuti džizju i neće prihvatati ništa osim islama, kao što se to navodi u obje zbirke *Es-Sahihah*. Ovo je istinita vijest od Allahovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to je potvrda i zakonitost i opravdanje za Isaa u tom vremenu, kada će ih očistiti od slabosti i otkloniti im sumnje koje su ih prožimale. Zato će svi ući u dinu-islam, slijedeći ga, nakon njegovog poziva. Tako Uzvišeni kaže: **"I nema nijednog sljedbenika Knjige koji, prije njegove smrti, neće u njega kako treba povjerovati, a na Sudnjem danu on će protiv njih svjedočiti."**⁶ Ovaj je ajet poput ajeta: **"Zaista je on – Isa predznak Smaka svijeta."**⁷ A po drugom kiraetu "le'alemun" znači "on je – Isa, alejhi selam, dokaz i znak približavanja Smaka svijeta." Zato jer će Isa sići nakon što se pojavi Dedždžal, pa će ga Allah uništiti Isaovim rukama. Onda će se pojaviti Jedždudž i Medždudž, koje će Allah uništiti bereketom Isaove, alejhi selam, dove."⁸

Postoji koncenzus oko dolaska Isaa, alejhi selam, i činjenice da to predstavlja predznak Sudnjeg dana, a to su uznegirali samo pojedinci čije mišljenje nije mjerodavno ni bitno da bi se na njega obaziralo.

Da li će Isa, alejhi selam, kada siđe, suditi po Muhammedovom šerijatu ili će donijeti novi vjerozakon?

Imam Sefarini ovako komentira silazak Isaa, alejhi selam, pri kraju dunjaluka: "U našem ummetu vlada koncenzus o silasku Isa, alejhi selam, i

¹ *Tabekatu el-Hanabile*, dio 1., str. 241-243.

² *Mekalatu el-islamijin ve ihtilafu el-musallin*, dio 1., str. 345.

³ *Tefsiru et-Taberi*, dio 3., str. 291.

⁴ *Tefsiru Ibn Kesir*, dio 7., str. 223.

⁵ *Levamia' el-envar el-behijje*, dio 1., str. 94-95.

⁶ Prijevod značenja sure En-Nisa': 159.

⁷ Prijevod značenja sure Ez-Zuhruf: 61.

⁸ *El-bidajetu ven-nihajetu*, dio 9., str. 179.

nema nijednog znalca šerijata da to poriče. Postoji određen broj filozofa i ateista koji to negiraju, međutim njihov stav uopće nije mjerodavan. Ummet se također usaglasio da će Isa, alejhi selam, po svome silasku sa neba, suditi po šerijatu kojim je sudio Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem. Neće dakle sići sa nekim drugim nezavisnim vjerozakonom, nego već postojanim šerijatom čiji će i sam biti sljedbenik.”¹

Također, šejh Siddik Hasen Han komentira silazak Isaa, alejhi selam: “Hadisi koji kazaju o njegovom silasku su mnogobrojni, a Ševkani ih spominje dvadeset i devet. Od njih je nešto vjerodostojnih, nešto dobrih, a određen broj je i slabih predaja. Dio njih to spominje u kazivanju o Dedždžalu, a dio njih opet u kazivanju o Očekivanom. Postoje i predaje koje prenose ashabi, a koje se mogu pripisati Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, kada kazuju od događajima koje je samo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mogao znati i koje su ashabi jedino od njega mogli čuti. Ono što smo naveli od ovih predaja dostiže stepen mutevatira, a to može potvrditi svaki znalac o ovome pitanju.”²

Šejh Ahmed Šakir navodi slijedeće: “Silazak Isaa, alejhi selam, pri kraju vremena niko od muslimana ne poriče, jer postoje vjerodostojne zabilješke od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koje to potvrđuju. Ovaj fakat predstavlja ono što je opće poznato u vjeri i onaj ko to poriče nije vjernik.”³

Šejh Muhammed Nasiruddin Albani kaže slijedeće: “Zna se da su hadisi koji kazuju o Dedždžalu i Isaovom, alejhi selam, silasku na stepenu mutevatira, i obavezno je vjerovanje u to. Ne treba se zavarati stavovima onih koji kažu da su to samo jedna ili dvije predaje, jer takvi nemaju znanja o nauci hadisa. Niko od njih nije istraživao ove hadise i razne puteve kojim su preneseni, jer da su to učinili, uvjerali bi se da su to hadisi koji ne ostavljaju mjesta sumnji u njihovu vjerodostojnost (mutevatir). To potvrđuju imami u ovoj nauci, poput Hafiza Ibn Hadžera i drugih. Nažalost, postoje oni koji iznose svoje opservacije, a nisu eksperti niti posjeduju dovoljno znanje iz ove oblasti, posebice jer se radi o vjeri i njenim postulatima.”⁴

¹ *Levami’u el-envari el-beheijje*, dio 1., str. 94-95.

² *El-iza’atu lemma kane ve ma jekunu bejne jedej es-sa’ati*, od Siddika Hana, str. 160.

³ *Tefsiru et-Taberi*, dio 6., str. 460., s komentarom Ahmeda Šakira.

⁴ *Šerhu el-akideti et-tahavije*, s recenzijom i komentarom od šejha Albanija, str. 565.

Da li će Isa biti pripadnik Muhammedovog ummeta

Isa, alejhi selam, je jedan od pet velikana među poslanicima, i kod Uzvišenog Allaha zauzima visoko mjesto. On se također može ubrojati u ashabe, pošto se sreo sa Allahovim Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na miradžu – Poslanikovom uzdizanju na nebo, vjerovao je u njega, i na tome će uvjerenju preseliti na ahiret.

U hadisu o miradžu Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Uzdignut sam na drugo nebo, pa je zatraženo da mi se otvore vrata¹. Rečeno je: “Ko je to?” – “Džibril.” Odgovoreno je: “Ko je s tobom?” – ponovo je upitano. “Muhammed.” – odgovorio je. “Je li poslanica njemu data?” – upitano je ponovo, a Džibril odgovori: “Jeste.” – “Neka je dobro došao, a divan li je onaj koji dolazi.” – bi rečeno, i otvoriše se vrata, pa kada ih prođoh, tamo Jahja i Isa, dva sestrića. Reče mi: “Ovo su Jahja i Isa, poselami ih,” i ja ih poselamih, a oni mi uzvратиše selam i rekoše: “Neka je dobro došao brat dobri i Vjerovjesnik dobri.”²

Vjerovanje kršćana u silazak Isaa alejhi selam

Kršćani vjeruju da je Isa, alejhi selam, sin Božiji, neka je uzvišen Allah od onoga što Mu pripisuju, i vjeruju da je ubijen i raspet na krst, pa potom, nakon tri dana provedena na krstu, uzdignut na nebo. A onda je, kako kažu, sjeo kraj svog oca, Gospodara, i sići će ponovo na kraju svijeta. Kao što smo već naveli, Isa, alejhi selam, nije raspet niti ubijen, nego im se pričinilo.

Sljedbenici Knjige vjeruju u dvojicu mesija, u Isaa, alejhi selam, mesiju upute, potomka Davudova, alejhi selam, i u Dedždžala³, mesiju zablude, i kako kažu, potomka Jusufa⁴, alejhi selam

- Vjerovanje kršćana se razlikuje od vjerovanja muslimana u pogledu Isaa, alejhi selam, u nekoliko pitanja – prije svega, oni vjeruju da je sin Božiji, što predstavlja zabludu, jer on je čovjek, Božiji rob i poslanik.
- Kršćani vjeruju da su jevreji raspeli Isaa, alejhi selam, i potom ga ubili, ali istina je da ga nisu ni raspeli ni ubili.
- Kršćani vjeruju da je Isa, alejhi selam, uzdignut na nebo tri dana nakon raspeća, ali je istina da je uzdignut bez da ga je iko raspeo ili ubio.

¹ Džibril koji je bio sa Poslanikom i zatražio je od čuvara nebesa da otvore vrata.

² Hadis bilježe Buhari i Muslim.

³ Za Dedždžala kršćani kažu da je Antikrist. (Op. prev.)

⁴ Pogledaj: *El-dževabu es-sahihu limen beddele el-mesih*, od šejhul-islama Ibn Tejmiije: dio 2., str 187.

Prilike u kojima će sići Isa alejhi selam

Kada muslimani okončaju veliki okršaj sa kršćanima i oslobode Konstantinopol, povrativši ga iz njihovih ruku i ne koristeći oružje već riječi “la ilahe ill Allah” i “Allahu ekber”, tada će šejtan povikati da se pojavio Dedždžal. Muslimani će se na to uputiti ka Damasku, jer će tamo biti njihova vojna baza, a potom će se istinski Dedždžal pojaviti. On će hodati po cijeloj zemlji i praviti ogromnu smutnju.¹

U jednoj drugoj detaljnijoj predaji se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazivajući o Dedždžalu, rekao: “Doći će do zemlje slanače kraj Medine, a bit će mu zabranjeno da uđe putevima koji u nju vode, pa će se Medina potresti, jednom ili dvaput, pa će mu izići svaki licemjer i licemjerka. Dedždžal će se potom okrenuti prema Šamu, te će doći do šamskih planina i okupirati muslimane na jednom tamošnjem vrhu. Dedždžal će ih potom stjerati u обруč u podnožjima planine, sve dok se muslimanima ne oduži ovo teško stanje toliko da će neko povikati: “O muslimani, dokle ćemo ovako, a neprijatelj Allahov na našoj zemlji?! Pa zar nije jedan od dva dobra pred nama – ili će nas Allah uzeti kao šehide ili će nam pobjedu podariti?!” Potom će dati prisegu na smrt², a Allah zna da je ta prisega iskrena iz srca, pa će ih obaviti tama, da čovjek neće vidjeti vlastiti dlan u njoj, i tada će sići Isa sin Merjemin. Uklonut će se tama pa će moći vidjeti, a iza njih čovjek obučen u ratno odijelo³. “Ko si ti robe Allahov” – upitat će. “Ja sam rob Allahov, i poslanik Njegov, i Njegov ruh, i Njegova riječ, ja sam Isa, sin Merjemin,” – odgovorit će i reći: “Izaberite jedno od troje – ili da Allah pošalje kaznu s neba na Dedždžala i njegovu vojsku, ili da ih u zemlju utjera, ili da vaše oružje silnim nad njima učini, a da vas od njihovog zakloni.” Uzvratit će: “Ovo (posljednje), o Allahov poslaniče, to je djelotvornije i za naša prsa i za naše duše.” Toga dana ćete vidjeti krupna i visoka jevreja, koji može i pojesti i popiti, kako mu ruka sablju ne može držati od strepnje i drhtanja. Muslimani će krenuti na njih i nadvladati ih, a kada ugleda Isaa, sina Merjemina, Dedždžal će se početi topiti poput olova, sve dok ga Isa ne stigne i ne ubije.”⁴

¹ Detaljnije je govoreno o Dedždžalovoj smutnji u prethodnom predzanaku.

² Zavjetovat će se da će se boriti dok ih smrt ne zaustavi. (Op. prev.)

³ Muslimani će se dakle dogovoriti i zavjetovati na borbu protiv Dedždžala i njegove vojske do smrti, a nakon toga će otići da klanjaju sabah – namaz, s planom da krenu na Dedždžala odmah poslije namaza. Proučit će se ikamet za sabah, a imam će istupiti naprijed da predvodi, i samo što ne donese početni tekbir past će gusta tama i potom se naglo dići. Tada će, tu kraj njih u istoj prostoriji, ugledati Isaa sina Merjemina, a.s

⁴ Bilježi Mu‘amer u svom “*Džami‘u*”, Ibn Kesir konstatira: “Naš šejh Zehebi navodi da ovaj hadis ima čvrst lanac prenosilaca”.

O detaljima događaja u kojem Isa, alejhi selam, presuđuje Dedždžalu smo već kazivali.¹

Kako i gdje će sići Isa alejhi selam

Sići će kraj bijele munare koja se nalazi u istočnom dijelu Damaska, obučen u dvodijelno odijelo obojeno kurkumom i šafranom², ramenima naslonjenim na krila dva meleka.

Karta Sirije i njenog glavnog grada Damaska

Šafran

Ibn Kesir navodi slijedeće: “Najraširenije mišljenje o mjestu silaska je da će to biti bijela munara u istočnom dijelu Damaska. Sići će, bit će proučen ikamet za sabah-namaz, pa će mu se reći: “Klanjaj nam kao imam, o ruhu Allahov!” A on će uzvratiti: “Ti predvodi³, jer za tebe je uspostavljen”. U drugoj predaji stoji da je još rekao: “Vaši su predvodnici od vas samih, a to je počast od Allaha ovom ummetu”. Ova je munara ponovo sagrađena u našem vremenu, 741. hidžretske godine, od bijelog kamenja, i to od imetka kršćana, jer su oni bili spalili munaru koja je prethodno bila tu. Očigledno je da ovaj slučaj može ući u dokaze Poslanstva, jer je Allah učinio da se ponovo sagrađi kršćanskim imetkom, i da bude baš bijele boje. Sve dok tu ne siđe Isa sin Merjemin, koji će ubiti svinju, slomiti krst i neće od njih primati džizju.”⁴

¹ Pogledaj prvi veliki predznak.

² Kurkum je potpuno žute boje, a šafran uz žutu ima nijanse crvenkaste. (Op. prev.)

³ Tj. Mehdi. (Op. prev.)

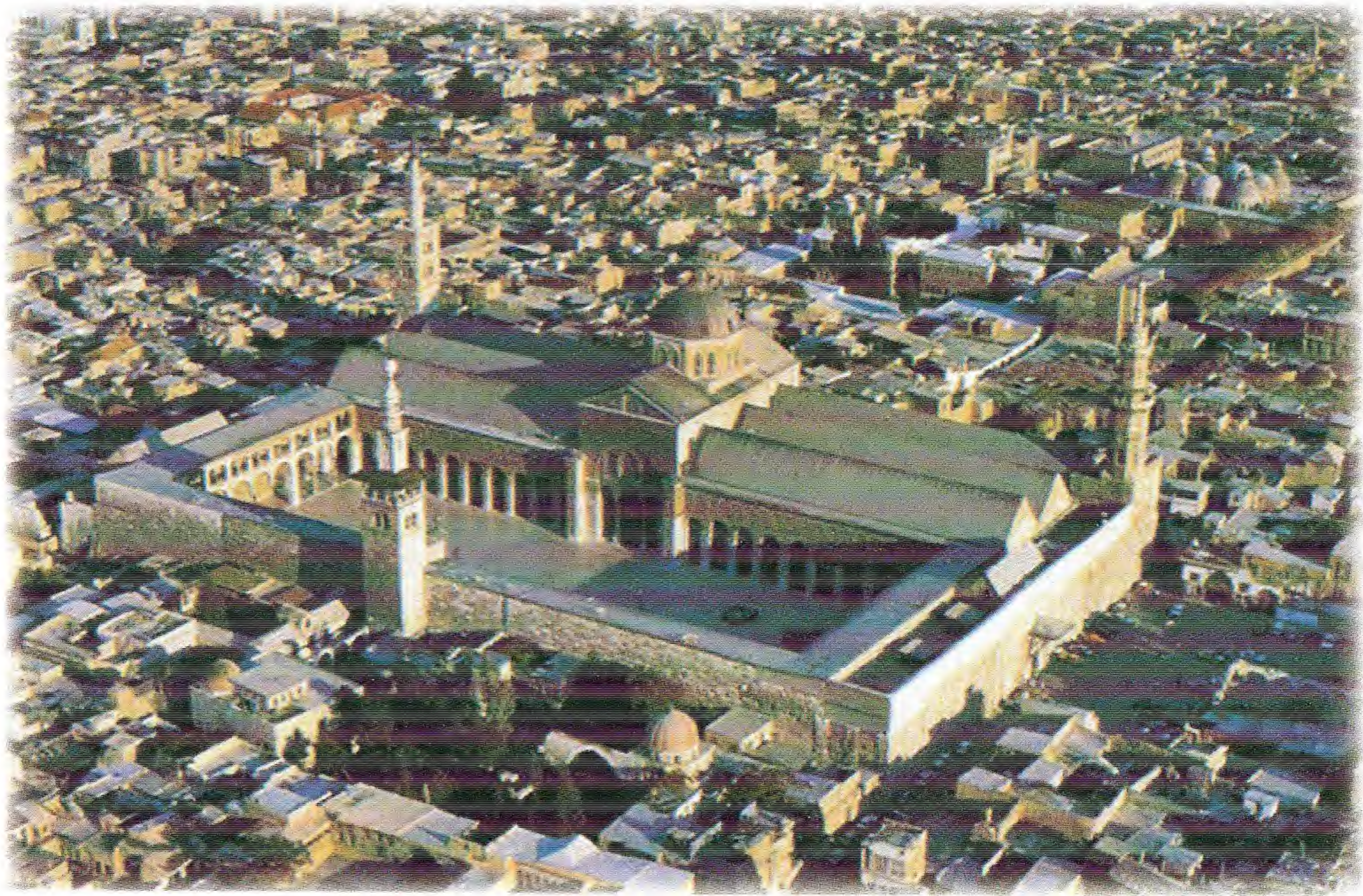
⁴ *En-Nihajetu fi el-fiten vel-mulahim*: dio 1., str. 192.

Lično sam posjetio¹ mjesto gdje se nalazi bijela munara na koju će sići Isa, alejhi selam. Ona se ne nalazi uz džamiju, nego je na ulazu u trgovački centar, a inače stanovnici toga kvarta su većinom kršćani. Allah zna je li to sigurno munara na koju će sići Isa, alejhi selam, jer pojedini navode da je to jedna od munara koja je uz veliku Emevij-sku džamiju u centru Damaska. Allah ipak najbolje zna. Ja ni na jednu ne pretendiram sa sigurnošću.

Bijela munara u Damasku se nalazi na ulazu u trgovački kvart

Emevijska džamija u centru Damaska

---

¹ Posjeta je bila 1412. h.g. - 1992.

Pojedina Isaova fizička svojstva

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je opisao pojedine fizičke osobine Isaa, alejhi selam, a opisao je i ambijent u kojem će se pojaviti, tako da tada ne bude sumnje o kome se radi. On je srednje visine, put mu je izrazito bijela, na momente crvenkasta, širokih prsa, kovrčave kose, kao da mu kapa sa glave voda, ali kosa nije uopće mokra. Najviše mu liči Urve ibn Mesud es-Sekafi, radijallahu anhu.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "U noći kada sam uzdignut na nebo, sreo sam Musaa, alejhis-selam, i sreo sam Isaa..." I opisao je Isaa rekavši: "Srednjega rasta, bijel, na momente crvenkast, kao da je izašao iz banje¹..."²

Od Ibn Abbasa, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vidio sam Isaa i Musaa i Ibrahima, alejhimu-s-selam... Isa je izrazito bijele puti, na momente crvene, širokih prsa..."³

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, također, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Vidio sam da sam kod Hidžra⁴, a Kurejšije su me zapitkivale o mom putovanju na nebo. Pitali su me o Bejtul-Makdisu stvari koje nisam poznavao. Pa sam se zabrinuo tako kako se niko dotada nije zabrinuo. Potom mi je Allah pokazao da ga vidim, i nije bilo ništa da me upitaju a da im ne odgovorim. I vidio sam da sam među skupinom vjerovjesnika, bio je tu Musa, stajao je u namazu, i bio je tu čovjek kovrčave kose, kao da je iz plemena Šenu'a⁵, i bio je Isa ibn Merjem, stajao je u namazu, najviše mu liči Urve ibn Mesud es-Sekafi. Bio je tu i Ibrahim, stajao je u namazu, a njemu najviše liči vaš prijatelj⁶. Kada je nastupilo namasko vrijeme, ja sam ih predvodio u namazu kao imam, pa kad završih sa namazom, neko reče: "O Muhammede, ono je Malik, čuvar Džehennema, nazovi mu selam", okrenu sam se, a on mene prije poselami."⁷

U drugoj predaji stoji da je rekao: "Vidio sam noćas u snu da sam kraj Kabe, kad tamo najljepši čovjek koji se može vidjeti među smeđim ljudima, kosa mu pada na ramena, onako valovita, a sa glave mu klize kapi vode, držao je ruke na kukovima. Upitao sam: "Ko je ovo?" Odgovorili su mi:

¹ Tj. kosa mu vlažna kao da se tek okupao.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Bilježi imam Buhari.

⁴ Kraj Kabe.

⁵ Arapsko pleme koje ima porijeklo od El-Ezra ibn el-Gusa.

⁶ Tj. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem

⁷ Bilježi imam Muslim.

“Mesih sin Merjemin.” I vidio sam iza njega čovjeka izrazito kratke kovrčave kose, sa slijepim desnim okom, od svih ljudi najviše mu liči Ibn Kutn¹, držao je ruke na kukovima i tavačio oko Kabe. Upitao sam: “Ko je ovo?” Pa mi rekoše: “Ovo je Mesih Dedždžal”.²

Pojedinim je ovaj posljednji hadis stvorio određene nedoumice i nejasnoće, jer se u hadisu spominje ovaj susret Isaa sina Merjemina, alejhi selam, sa Dedždžalom, a trebalo bi da se Dedždžal topi poput olova kada ga vidi. Usto, kako može Dedždžal tafaviti oko Kabe, a njemu je Mekka aposlutno zabranjena?

Odgovor je jednostavan, ovdje se radi o Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, snu, i to ne predstavlja događaj koji će se desiti u zbilji.

Šta će Isa alejhi selam činiti i šta će se desiti za njegova vremena

Nakon Isaovog, alejhi selam, silaska i nakon što ubije Dedždžala, ustabilit će se stanje muslimana. Pred Isaom, alejhi selam, će dakle biti nekoliko obaveza koje će trebati završiti.

- Uspostavit će dini-islam i ljude uvesti u pokornost šerijatu, a dokinut će sve ostale vjere. Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “ Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, samo što nije među vas sišao sin Merjemin, kao pravedni vladar, pa će slomiti krst, ubiti svinju i dokinuti džizju...”³
- Uzvisit će Allahovu Riječ, a ukinuti vjeru jevreja, kršćana i davanje džizje.
- Ubit će Dedždžala.
- Uspostavit će pravednu vlast i mir među ljudima. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Vjerovjesnici su braća po inočama, majke su im različite a vjera im je jedna. Ja sam najpreči Isau sinu Merjeminu, jer između njega i mene nije bilo vjerovjesnika. A on će ponovo doći, pa kada ga vidite, prepoznat ćete ga, to je čovjek srednjeg rasta, bijel i crven, na njemu dvodijelno odijelo svijetložute boje, kao da mu je kosa mokra, iako ga nije dotakla voda. Slomit će krst, ubiti svinju i dokinuti džizju. Pozivat će ljude u islam, a Allah će u njegovom dobu ukinuti sve vjere osim islama, i Allah će u njegovom dobu uništiti Dedždžala. Na zemlji će nastupiti sigurnost i spokoj da će lavovi i deve zajedno živjeti i jesti jedni kraj

¹ Abdul'izza ibn Kutn ibn Amr el-Haza'i.

² Bilježe imami Buhari i Muslim.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

drugih, i tigrovi sa kravama, i vukovi sa sitnom stokom, a djeca će se igrati sa zmijama, i one im ništa neće nauditi. Živjet će četrdeset godina, pa kada preseli na ahiret, muslimani će mu klanjati dženazu.”¹

- Posijat će i proširiti spokoj i sigurnost.
- Vlast će preći iz ruku Kurejšija. Od Ebu Umame el-Bahilija, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Isa će biti pravični vladar u mom ummetu i pravedni vođa. Slomit će krst i ubiti svinju, dokinut će džizju i neće se udjeljivati milostinja². Neće se žudjeti za ovcama i devama³, nestat će međusobne netrpeljivosti i mržnje, i svaka će otrovnica⁴ ostati bez otrova, da će dijete zavući ruku u zmijska usta, ali mu neće ništa nauditi. I djevojčice će se igrati sa lavom, a neće je povrijediti, i vuk će biti među stadom kao da je pas ovčar. Zemlja će se ispuniti spokojom kao što se posuda napuni vodom, neće biti razmimoilaženja u govoru, a neće se obožavati niko osim Allaha. Prestat će ratovi, Kurejšije će ostaviti vlast, a zemlja će biti poput srebrne posude, rađat će kao u Ademovom dobu... Skupit će se grupa⁵ oko jednog grozda pa će se njime zasititi, i skupit će se grupa oko jednog nara pa će se njime zasititi. Jedan vol će koštati toliko i toliko, a jedan konj će vrijediti samo par dirhema.”⁶
- Nestat će međusobne mržnje, zavisti i netrpeljivosti iz ljudskih duša. Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Za življenje će biti divno nakon Mesiha (Isaa), nebu će biti dozvoljeno pa će kišiti, i zemlji pa će rađati, tako kada bi posadio sjeme na kamenju, niknulo bi. Čovjek će proći kraj lava ali ga neće povrijediti, i stat će na zmiju, ali ga neće ugristi. Neće biti netrpeljivosti, zavisti i mržnje među ljudima.”⁷

¹ Bilježi imam Ahmed i Hakim koji kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan, ali ga ne bilježe Buhari i Muslim. S njim se složio Zehebi.

² Neće se udjeljivati milostinja jer će se toliko povećati imetak i blagostanje da će svi biti bogati i da niko neće imati potrebe da uzme sadaku.

³ Tj. ljudi neće imati želje da čuvaju inače korisnu živinu jer neće imati potrebe za njom.

⁴ Tj. svaka životinja koja inače posjeduje otrov, poput zmije ili akreba, ostat će bez otrova.

⁵ Grupa (ar.: nefer) broji od 3 do 9 ljudi, a aludira se na to da će se cijela grupa ljudi zasititi od jednog grozda ili jednog nara, radi bereketa koji će postojati u tom vremenu.

⁶ Bilježe Ibn Madže, Ibn Huzejme i Dijaul-makdis, oko tačnosti hadisa postoje određene rasprave.

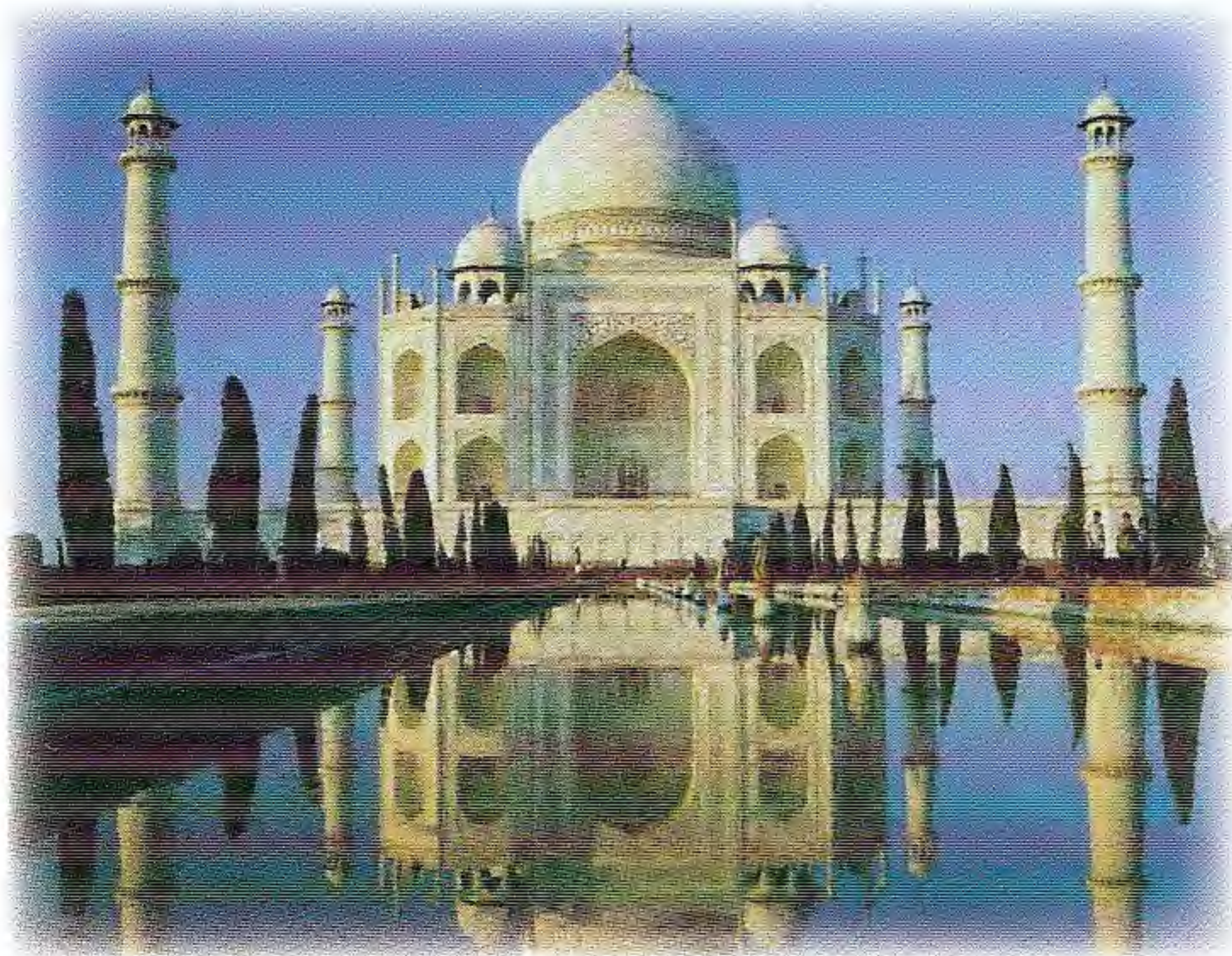
⁷ Bilježi Ed-Dulejmi u *Musnedu el-firdevsu*, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, dio 4., str 559.

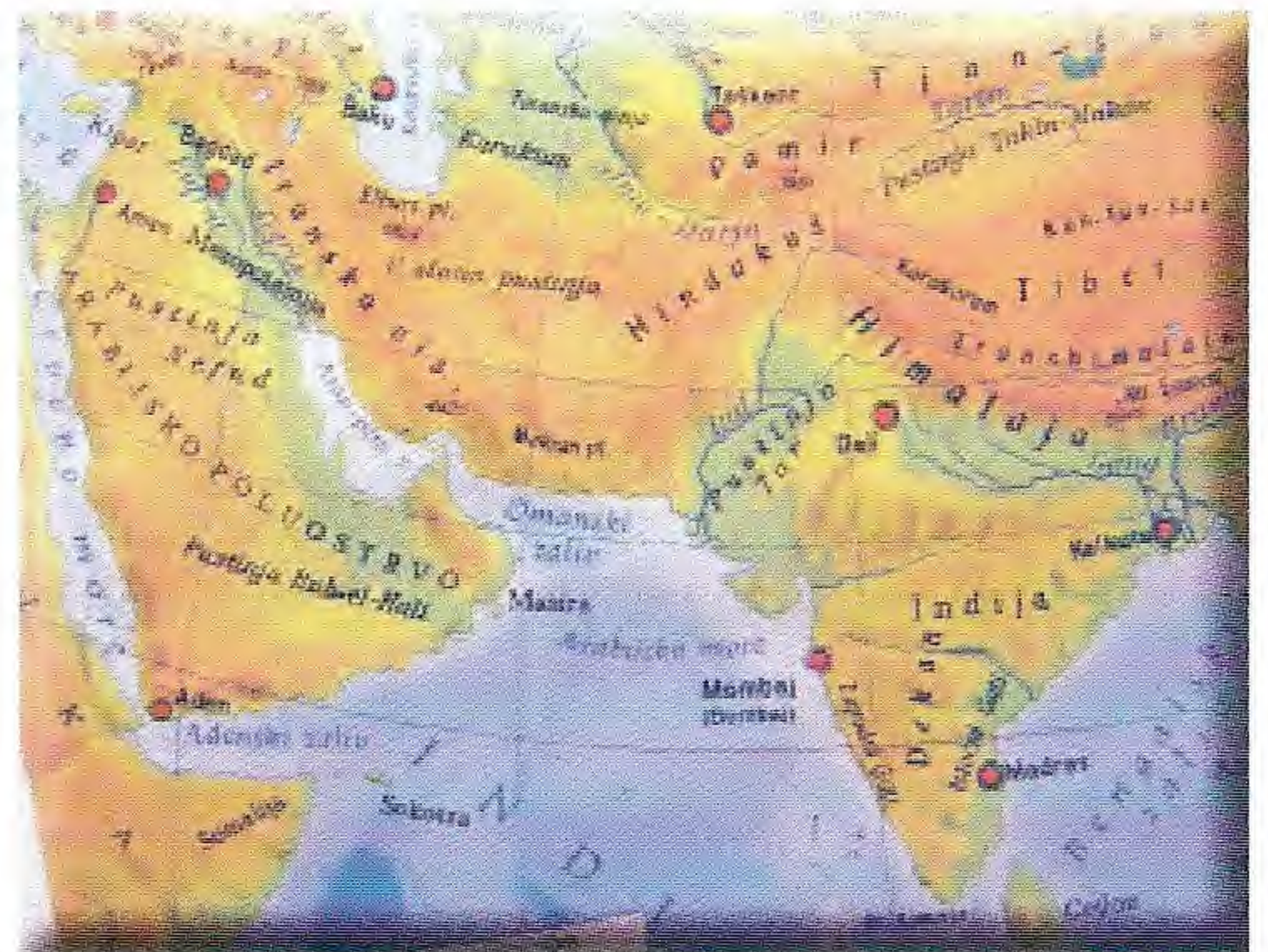
- Prestat će ratovanja i sukobi. Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Isa, sin Merjemin će sići kao pravedni vođa i vladar, slomit će krst, ubit će svinju i uspostaviti spokoj, a sablje će se koristiti kao srpovi¹. I svaka će otrovnica ostati bez otrova, nebo će ispustiti opskrbu, zemlja će rađati, djeca će se igrati sa zmijama... Vuk će čuvati ovce i neće im nauditi, lav će čuvati krave, i neće im nauditi.”²

Stepen onih koji će biti uz Isaa alejhi selam

Sevban, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Dvije će skupine iz moga ummeta Allah zaštititi od Džehennema, jedna koja će voditi bitke u Indiji i druga koja će biti sa Isaom, sinom Merjeminim.”³

Tadž-mahal, najpoznatiji objekat u Indiji

Karta Indije

Zašto je izabran Isa alejhi selam za silazak

Zašto je baš Isa, alejhi selam, izabran da siđe na zemlju pri kraju dunjaluka, a ne neki drugi vjerovjesnik? Učenjaci navode različite motive i mudrosti u njegovom izboru.

¹ Nakon što nestane nevjerstva i prestanu ratovi, nastupit će spokoj i sigurnost, duše će postati dobrostive i čiste, pa će se sablje koristiti samo za košnju ili za druge svrhe u kući i poljoprivredi.

² Bilježi Ahmed u *Musnedu*, Hejsemi navodi u *Mudžema'u ez-zevaid*; prenosioci hadisa su povjerljivi.

³ Bilježi Nesai, vjerodostojnim ga ocijenio šejh Albani u *Es-Silsiletu es-sahiha*, dio 4., str. 570.

- Izbor da Isa, alejhi selam, bude onaj koji će sići na zemlju, ima znakovit odgovor na jevrejsku zabludu o tome da su ga ubili. Uzvišeni Allah će time jasno ukazati na njihovu laž, i usto, Isa, alejhi selam, će biti taj koji će s njima ratovati i poraziti ih, kao što će poraziti i ubiti njihovog vođu Dedždžala. Hafiz Ibn Hadžer smatra da je ovo prvobitan i najizvjesniji razlog.¹
- Pojedini navode da je Isa, alejhi selam, našao u Indžilu da je ummet Muhammedov, sallallahu alejhi ve sellem, od Allaha, dželle ve'ala, dobio posebnu počast u odnosu na druge narode, pa je zamolio Uzvišenog da ga učini jednim od njegovih pripadnika. Kaže Uzvišeni: **“Muhammed je Allahov poslanik, njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom; vidiš ih kako ruku' i sedždu čine, želeći od Allaha obilje i zadovoljstvo – na licima su im znaci, tragovi od padanja licem na tlo. Tako su opisani u Tevratu. A u Indžilu: oni su kao biljka kad izdanak svoj izbaci pa ga onda učvrsti, i on ojača, i ispravi se na svojoj stabljici izazivajući divljenje sijačâ.”**² I Uzvišeni je uslišio dovu njegovu, pa ga je ostavio živog, da bi ga spustio pri kraju vremena, i da bi obnovio ono što je zapostavljeno i zaboravljeno od dini-islama s kojim je poslat Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem.
- Neki kažu da će Isa, alejhi selam, ponovo sići na zemlju da bio u nju bio sahranjen, jer ni jedno stvorenje od zemlje neće umrijeti osim na zemlji i neće bit ukopano osim u nju. Isaov silazak će se dogoditi u doba pojave Dedždžala, pa će ga on ubiti.
- Postoji i mišljenje da će Isa, alejhi selam, sići kako bi kršćanima bio neupitan i vidljiv dokaz da su bili u zabludi i da je lažan njihov poziv u trojstvo i da je sin Božiji. Allah će u njegovom vremenu ukinuti sve vjere osim islama, on će slomiti krst, ubiti svinju i dokinuti džizju.
- Između posljednja dva vjerovjesnika, Isaa i Muhammeda, sallallahu alejhi ve sellem, postoji posebna veza, kao što je rekao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem: “Ja sam najpreči Isau sinu Merjeminu, jer između njega i mene nije bilo vjerovjesnika.”³ Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je najbliži Isau, alejhi selam, koji je bio njegov prethodnik i

¹ *Fethul-bari*, dio 6., str. 568.

² Prijevod značenja sure El-Feth: 29.

³ Bilježi imam Ahmed i Hakim koji kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan, ali ga ne bilježe Buhari i Muslim. S njim se složio Zehebi.

koji je obradovao čovječanstvo njegovim dolaskom nakon njega. Isa, alejhi selam, je pozivao ljude da potvrde i povjeruju u Muhammeda, kao što kaže Uzvišeni: "A kada Isa, sin Merjemin, reče: "O sinovi Israilovi, ja sam vam Allahov poslanik da vam potvrdim prije mene objavljeni Tevrat i da vam donesem radosnu vijest o poslaniku čije je ime Ahmed, koji će poslije mene doći", i kad im je donio jasne dokaze, oni rekoše: "Ovo je jasna vradžbina!"¹ A u jednom hadisu Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, su upitali da kaže nešto o sebi, pa je rekao: "(Ja sam) dova moga oca Ibrahima i radosna vijest koju je donio moj brat Isa."²

**Muhammed, sallallahu alejhi ve sellem, je poručio
da od njega prenesemo selam Isau alejhi selam.**

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Samo što nije među vas sišao sin Merjemin, kao pravedni vladar i pravedni vođa, pa će slomiti krst, ubiti svinju, a poziv će tada biti samo jedan. Pa poselami ga, (ili poselamite ga) od Allahovog Poslanika..." A kada se Ebu Hurejri približila smrt, poručio je: "Poselamite ga od mene."³

U jednoj drugoj predaji također Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik kazao: "Nadam se da ću poživjeti toliko da se sretnem sa Isaom, sinom Merjeminim, a ako mi edžel dođe ranije, i ako ga od vas neko sretno, neka ga poselami od mene."⁴

Koliko će Isa alejhi selam ostati na zemlji nakon što siđe

Isa, alejhi selam, će boraviti na zemlji četrdeset godina, u kojima će ljudi živjeti u rahatluku, spokoju i pravdi. Na ovo slikovito ukazuje hadis koji od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prenosi Ebu Hurjere: "Vjerovjesnici su braća po inočama, majke su im različite a vjera im je jedna. Ja sam najpreči Isau, sinu Merjeminu, jer između njega i mene nije bilo vjerovjesnika... I nastupit će sigurnost i spokoj na zemlji da će lavovi i deve zajedno živjeti i jesti jedni kraj drugih, i tigrovi sa kravama, i vukovi sa stokom, a

¹ Prijevod značenja sure Es-Saff: 6.

² Bilježi imam Ahmed.

³ Bilježi imam Ahmed.

⁴ Bilježi imam Ahmed, Hejsemi navodi da hadis (merfu' je) seže do Poslanika, i da su prenosioci vjerodostojni.

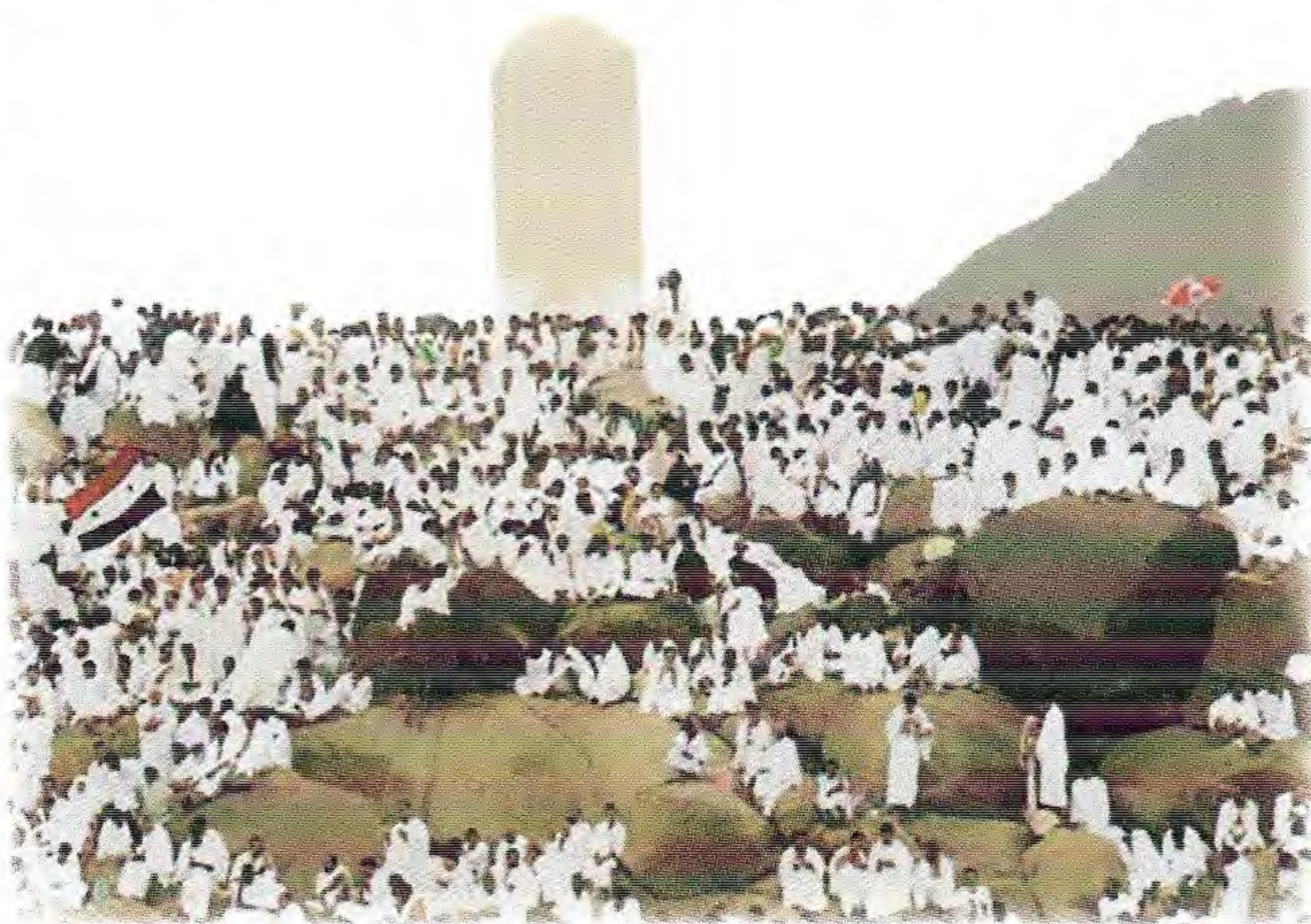
djeca će se igrati sa zmijama, i one im ništa neće nauditi. Živjet će četrdeset godina, pa kada preseli na ahiret, muslimani će mu klanjati dženazu.”¹

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, tumačeći ajet: **“Zaista je on predznak Smaka svijeta”**², kaže da se odnosi na silazak Isaa, alejhi selam, i da će živjeti na zemlji četrdeset godina. Tih četrdeset godina, navodi Ebu Hurejre dalje, bit će poput četiri godine, a Isa će obaviti hadž i umru.³

Isaov hadž

Ebu Hurejre, r.a, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, zaista će se Isa, sin Merjemin u klancu Er-Revha, odazvati da obavi hadž, ili umru, ili oboje.”⁴ Isa, alejhi selam, će dakle će namjeriti hadž sa mjesta Er-Revha, i obući će ihrame s nijetom da obavi hadž temetu, tj. da prvo obavi umru, pa potom skine ihrame i onda ih ponovo obuče za hadž, ili će obaviti hadž kiran, tj. obaviti će umru i hadž, bez da ikako skida ihrame.

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, također, u jednoj se drugoj predaji prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Sići će Isa, sin Merjemin i bit će pravedan vladar i pravedan vođa, i zaputit će se s namjerom da obavi hadž ili umru, ili oboje. I doći će do mog mezara da me poselami, a ja ću mu uzvratiti.” Ebu Hurejre je još na kraju dodao: “O sinovi braće moje, ako ga vidite recite mu da ga selami Ebu Hurejre.”⁵

¹ Bilježe imam Ahmed i Hakim koji kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan, ali ga ne bilježe Buhari i Muslim. S njim se složio Zehebi.

² Prijevod značenja sure Ez-Zuhruf :61.

³ Bilježi Abd ibn Hamid, hadis ima status merfu'a, tj. da seže do Poslanika, jer ashab ne govori ovako osim da je to čuo do Poslanika, s.a.v.s

⁴ Bilježi imam Muslim.

⁵ Bilježi Hakim, navodi da je hadis vjerodostojnog lanca, mada ga Buhari i Muslim ne bilježe.

Pojava Jedžudža i Medžudža

Jedžudž i Medžudž su dva velika plemena ili dva naroda, dakle pripadnici ljudskog roda, kao što se to navodi u hadisima Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. U nekim je knjigama opet, izneseno da ih ima poput patuljaka, izrazito niskih, a ima ih i izrazito visokih, i ima ih da razastru jedno uho po zemlji, a drugim se zagrnu. Postoje i drugi slični navodi za koje nema nikakve osnove.

Dakle sve su ovo izmišljotine, nego su oni obični ljudi, ali u doba Zulkarnejna činili su nered na zemlji, pa su njihove komšije tražile zaštitu od njih, branu koja bi ih spriječila da ih uznemiruju. I tako je i učinjeno.

Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je obavijestio da će pri kraju dunjaluka, kada Isa, alejhi selam, siđe na zemlju, izaći i Jedžudž i Medžudž među ljude i raširiti se po zemlji, pa će napraviti obruč oko Isaa i vjernika na planini nadomak Bejtul-Makdisa. To će biti velika kušnja za vjernike.

Allah, dželle ve'ala, će na Jedžudž i Medžudž poslije poslati crve koji će jesti njihove vratove, pa će osvanuti mrtvi, od prvog do posljednjeg. Tako će Allah sačuvati Isaa i njegove suborce i riješiti ih zla naroda pokvarenog.

Gradnja brane koja je izolovala Jedžudž i Medžudž

Uzvišeni Allah u Kura'nu kaže slijedeće: “I on opet pođe. Kad stiže između dvije planine, nađe ispred njih narod koji je jedva govor razumijevao. “O Zulkarnejne”, rekoše oni, “Jedžudž i Medžudž čine nered po zemlji, pa hoćeš li da ti sakupimo naknadu da između nas i njih podigneš pregradu?” “Bolje je ono što mi je moj Gospodar dao”, reče on. “Nego, samo vi pomozite meni što više možete, i ja ću između vas i njih pregradu podići. Donesite mi velike komade gvožđa.” I kad on izravna dvije strane brda, reče: “Pušite!” A kad ga usija, reče: “Donesite mi rastopljeni bakar da ga zalijem.” I tako oni nisu mogli ni da je pređu niti su mogli da je prokopaju.”¹

Ko je Zulkarnejn

Zulkarnejn je bio kralj i čestit vjernik, a nije bio vjerovjesnik, po najjačem mišljenju učenjaka. Nazvan je ovim imenom jer je stigao i na daleki istok i na daleki zapad², do mjesta gdje se pojavljuje šejtanov rog i do mjesta gdje zalazi. Zulkarnejn nije Aleksandar Makedonski, kako to neki govore, jer je ovaj posljednji bio nevjernik, a i živio je dosta poslije Zulkarnejna, više od dvije hiljade godina. Allah zna. Uzvišeni o njemu govori u suri El-Kehf, a njegova je priča neposredno vezana za Jedžudž i Medžudž u istoj suri.

Uzvišeni kaže: “I on opet pođe”, tj. Zulkarnejn je ponovo krenuo na put, i to ne prema istoku ni prema zapadu, nego prema sjeveru gdje se nalaze planine Eš-Šahika. “Kada stiže između dvije planine”, tj. stigao je do predjela gdje se nalaze dvije ogromne planine, u turkmenskoj zemlji koja graniči sa Ermenijom i Azerbejdžanom. Između ove dvije planine postojao je prolaz kroz koji su Jedžudž i Medžudž prolazili do turkmenske zemlje, gdje su uništavali i harali, ostavljajući iza sebe samu pustoš.³

Karta Azerbejdžana i oblasti Ermenije koje graniče sa turkmenskom zemljom

¹ Prijevod značenja sure El-Kehf: 92-97.

² Zulkarnejn znači “vlasnik dva roga”, ili “onaj koji došao do dva vrha”.

³ Pogledaj: *Tefsiru Ibn Kesir el-mukhteser* dio 3., str. 92.

Kada su Turkmeni vidjeli Zulkarnejnovu snagu i kada su prepoznali istinsku moć i čestitost koje posjeduje, predložili su mu da napravi branu koja će spriječiti Jedžudž i Medžudž da ulaze na njihovu zemlju. Zauzvrat bi ga nagradili ogromnim imetkom. Ali Zulkarnejn je bio vrijedan i čestit kralj, nije tražio nikakvu materijalnu korist, već je odlučio učiniti to nadajući se isključivo nagradi od Allaha, dželle ve'ala. Vidio je kao najbolje rješenje da napravi pregradu kojom će potpuno zatvoriti prolaz. **“Nego, samo vi pomozite meni što više možete, i ja ću između vas i njih pregradu podići”**. Potom je postavio ogromne komade željeza na rubove dviju planina, i pozvao ih: “Pušite”, u njih. “A kad ga usija”, tj. kada se od žestine vatre željezo usijalo poput lave, rekao im je: **“Donesite mi rastopljeni bakar da ga zalijem”**, tj. da zalije tako usijano željezo, pa da se slijepi i spekne sa bakrom. Od toga je napravio neku vrstu pregrade poput planine na koju se nasilnički narod nije mogao ni popeti ni preći ga zbog visine, niti ga probiti u dnu zbog njegove kompaktnosti i tvrdoće. Ovom je pregradom Zulkarnejn zatvorio izlaz Jedžudžu i Medžudžu u spoljni svijet.

Na slici je brana koja djelimično liči na pregradu koju je napravio Zulkarnejn

Ko su Jedžudž i Medžudž

- Postoji mišljenje da su Jedžudž i Medžudž strana imena poput imena Talut i Džalut.
- Ili, dobili su ime po tome što su govorili “edždžetin-nar”, tj. vatra se rasplamsala, kao aluzija na njihovo širenje nereda i pustoši koju ostavljaju za sobom.
- Neki kažu da je nastalo od riječi “el-mau el-edžadž”, tj. maksimalno vrelo ili ključala voda.
- Ili je od riječi “el-edždž”, tj. galop, žestoka trka.

Koje su vjere i da li je do njih doprla Muhammedova sallallahu alejhi ve sellem poslanica

Jedžudž i Medžudž su potomci Ademovih sinova, a po Ibn Hadžeru najjači je stav da su potomci Jafisa sina Nuhova.¹

Žig na butu životinje

Da su oni obični ljudi od Adema i Have ukazuje hadis koji prenosi Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na jednom pohodu. Ashabi su se idući putem počeli udaljavati jedan od drugog, pa Poslanik podiže glas, učeći ova dva ajeta: **“O ljudi, Gospodara svoga se bojte! Zaista je potres, kad Smak svijeta nastupi nešto veliko! Na Dan kada ga vidite vi, svaka dojilja će ono što doji zaboraviti, a svaka trudnica će svoj plod pobaciti i ti ćeš vidjeti ljude pijane, a oni neće pijani biti, nego će kazna Allahova žestoka biti!”**² Kada završi ajete, i ashabi ih čuše, podbodoše svoje jahaće životinje, znajući da im hoće nešto reći. Nakon što se okupiše oko Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kaza im: “Znate li vi koji je taj dan?” To je dan kada će biti pozivan Adem, pozvat će ga Gospodar njegov, Uzvišeni i Veličanstveni: “O Ademe, pošalji povorku u vatru.” “O Gospodaru, a ko je u povorci za vatru?” – upitat će Adem, a Uzvišeni će reći: “Od svake hiljade, devet stotina i devedesetdevet u vatru, a jedan u Džennet.” – “Ashabi zanijemise³” – na-

stavlja dalje kazivanje Imran – “da se na njihovim licima nije vidio ni najmanji osmijeh, a kada ih ugleda takve, Vjerovjesnik im reče: “Radite i budite radosni, jer tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, vi

¹ *Fethul-bari*, od Ibn Hadžera, dio 13., str. 106.

² Prijevod značenja sure El-Hadždž: 1-2.

³ Od straha i zapanjenosti.

ste sa dvije skupine stvorenja koje nikada ni s kim nisu bile, a da ga nisu nadmašile po broju – sa Jedžudžom i Medžudžom i sa onim koji su propali, od potomaka Ademovih i potomaka Iblisovih.” Imran dalje nastavlja: “I kada ih time umiri, Vjerovjesnik dodade: “Radite i budite radosni, jer tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, vi niste među ljudima više nego što je crni mladež¹ na boku deve ili biljeg² na butu životinje.”³

Mnogobrojnost Jedžudža i Medžudža

Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Jedžudž i Medžudž su potomci Ademovi, a da su poslasni, uništili bi ljudima njihove živote. Nijedan od njih neće umrijeti, a da za sobom ne ostavi hiljadu ili više potomaka. Poslije će doći tri naroda, Tavul, Tarijus i Musk.”⁴

Od plemenitog ashaba Abdullaha ibn Amra, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: “Uzvišeni je Allah podijelio stvorenja u deset skupina, pa je devet učinio melekima, a preostali jedan dio ostalim stvorenjima. I podijelio je meleke u deset skupina, devet od njih učinio je da ga veličaju noću i danju, ne umarajući se, a preostali jedan je odredio za Njegove poslanice. I podijelio je sva preostala stvorenja u deset skupina, devet od njih učinio je džinima, a preostali jedan dio ljudima. Pa je podijelio ljude u deset skupina, devet od njih učinio je da budu Jedžudž i Medžudž, a preostali dio su ostali ljudi.”⁵

Ova je predaja govor Abdullaha ibn Amra ibn el-‘Asa a ne Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis koji je izrekao ili koji mu se može pripisati, pošto je o ovom ashabu poznato da je ponekad koristio israilijate u svom kazivanju. Ovu predaju navodim samo da bi se imala u vidu.

¹ Ili mala crna mrlja koja se može vidjeti na tijelu deve.

² Ili žig. Oba primjera aludiraju na malobrojnost našeg ummeta u odnosu na prošle narode na Sudnjem danu kada se svi skupe.

³ Bilježe Ahmed i Tirmizi koji kaže da je hadis vjerodostojan. Buhari i Muslim ga bilježe od Ebu Se‘ida el-Hudrija, radijallahu anhu

⁴ Bilježi Taberani u *El-Kebiru* i u *El-Evsetu*, a Hejsemi navodi u *Mudžema’u ez-zevaid* da su prenosioci povjerljivi, dio 8., str. 6. Albani ga ocijenio neprihvatljivim u *Es-Silsiletu ed-dai’fa*, dio 9., str 159.

⁵ Bilježi Hakim, i kaže da je hadis vjerodostojnog lanca prenosilaca, a da ga ne bilježe dva imama Buhari i Muslim. Zehebi podržava njegov stav.

Osobine Jedžudža i Medžudža

Od Halida ibn Abdullaha ibn Harmele se prenosi da mu je njegova tetka rekla: "Allahov nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom kazivao, a imao je povez preko glave zbog ujeda akrepa, pa je rekao: "Vi govorite nema ...! Ali vi se nećete prestati boriti sve dok dođu Jedžudž i Medžudž, širokih lica, sitnih očiju, crno-crvenkaste kose, vrvit će sa svakog uzvišenja, a lica im kao da su okrugli debeli štitovi."¹

Kosa će im biti crna, ponegdje crvena, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, im je lica doslovice uporedio sa čekićem i štitom, prvo aludira na grubost i mesnatost, a drugo na spljoštenost i okruglost. U velikom broju će dolaziti sa raznih strana, i to sa uzvišenih mjesta, niz brda i planine, vrvit će, brzo se šireći po zemlji.

Kako će provaliti pregradu

Rekli smo da su Jedžudž i Medžudž dva naroda koji su činili po zemlji smutnju, sve dok Zulkarnejn nije sagradio pregradu koja ih je spriječila da se miješaju sa ostalim ljudima. Oni su i sada dakle u ogromnom izolovanom prostoru, imaju hrane i pića i žive svojim posebnim životom. Oni svakodnevno pokušavaju probiti pregradu, trudeći se na sve načine da probiju ili iskopaju prolaz.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, o ovoj pregradi rekao: "Svakodnevno će je prokopavati, i kada je gotovo prokopaju, reći će nadređeni nad njima: "Vratite se pa ćete ga sutra prokopati!" Allah će u međuvremenu učiniti pregradu kao kada je najčvršća bila. I tako sve dok ne dođe njihovo vrijeme i Allah odluči da ih pošalje među ljude, kada će nadređeni nad onima što kopaju kazati: "Vratite se pa ćete ga sutra prokopati, ako Allah dadne," i ovim riječima će se izuzeti². I kada se ponovo vrate, naći će pregradu (prokopanu) kao što su je ostavili, pa će je prokopati i izaći među ljude. Ići će i ispijati svu vodu, a ljudi će bježati od njih. Potom će odapeti strijele prema nebu, a kada se strijele vrate bit će natopljene krvlju."³

¹ Hejsemi navodi da hadis bilježe Ahmed i Taberani i da su im prenosioci povjerljivi. El-Busajri isto kaže u *Ittihafu el-hijereti-l-mehireti fil-mesanidi-l-ašere*.

² Tj. rekli su "ako Allah dadne" čime su predali odluku i odredbu Allahu, dželle ve'ala, a ne sebi.

³ Bilježe ga Ahmed, Tirmizi i Hakim, koji kaže da je hadis po uvjetima Buharije i Muslima, a Zehebi se složio s njim.

Tri koristi iz hadisa

- Uzvišeni Allah ih sprječava da kopaju danju i noću, a kada bi tako učinili vjerovatno bi probili pregradu.
- Uzvišeni ih sprječava da pokušaju ili da se popnu na pregradu, pomoću ljestava ili na drugi način, pa da je tako pređu. Ili, možda su to i pokušali ali ih je Allah spriječio u tome.
- Neće uspjeti da kažu “ako Allah dadne” sve dok ne dođe određeni trenutak za to, neposredno prije Smaka svijeta.

U hadisima se navodi da ih ima, da se bave proizvodnjom, ima ih namjesnika i vladara, a ima i podanika koji slušaju nadređene, i ima onih koji znaju za Allaha i potvrđuju Njegovu moć i volju. Moguće je da će “ako Allah dadne” izgovoriti neki namjesnik i ne biti svjestan značenja ovih riječi, a desit će se ono što je određeno njihovim bereketom.¹

Šta je rečeno o Jedžudžu i Medžudžu

U Kur'anu

Kaže Uzvišeni: “I pitaju te o Zulkarnejnu. Reci: “Kazat ću vam o njemu neke vijesti...” “O Zulkarnejne”, rekoše oni, “Jedžudž i Medžudž čine nered po zemlji, pa hoćeš li da ti sakupimo naknadu da između nas i njih podigneš pregradu?” “Bolje je ono što mi je moj Gospodar dao”, reče on. “Nego, samo vi pomozite meni što više možete, i ja ću između vas i njih pregradu podići. Donesite mi velike komade gvožđa.” I kad on izravna dvije strane brda, reče: “Pušite!” A kad ga usija, reče: “Donesite mi rastopljeni bakar da ga zalijem.” I tako oni nisu mogli ni da je pređu, niti su mogli da je prokopaju. “Ovo je blagodat Gospodara moga!”, reče on. “A kad se prijeteće obećanje Gospodara moga ispuni, On će je sa zemljom sravniti, a obećanje Gospodara moga će se sigurno ispuniti.” I Mi ćemo tada ostaviti da se jedni od njih kao talasi sudaraju s drugima. I puhnut će se u rog, pa ćemo ih sve skupiti.”² U drugoj suri Uzvišeni kaže: “I kad se otvore Jedžudž i Medžudž i kad se budu niz sve strmine žurno spuštali...”³ Dakle, vrvit će sa svih strana, sa uzvišenih mjesta, strmina i planina, brzo se šireći po zemlji.

¹ *Fethul-bari*, dio 13., str. 109.

² Prijevod značenja sure El-Kehf: 83-99.

³ Prijevod značenja sure El-Enbija: 96.

Od majke vjernika Zejneb bint Džahš, radijallahu anhu, se prenosi da je jednom Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kod nje ušao jako zabrinut, te je rekao: "La ilahe ill Allah, teško Arapima od zla koje se primaklo! Otvorilo se danas od predgrade Jedžudža i Medžudža ovoliko!" Pa je napravio halku sastavivši palac i kažiprst, a Zejneb upita: "Allahov Poslaniče, zar ćemo biti uništeni a među nama ima dobrih?!" – "Hoćete!" – odgovori Resulullah, "kada se umnoži pokvarenost."¹

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Allah otvori od pregrade Jedžudža i Medžudža ovoliko," pa je napravio rukom devedeset.²

A Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Uzvišeni Allah je rekao: "O Ademe!" – "Odazivam Ti se, i pokoravam Ti se, a hajr je u rukama Tvojim." – odazvat će se Adem, a Uzvišeni će reći: "Odvoji skupinu za Vatru." Upitat će: "A ko je u skupini za Vatru?" Reći će: "Od svake hiljade, devet stotina i devedesetdevet, i tada će dijete osijedjeti, i svaka će trudnica svoj plod pobaciti, i vidjet ćeš ljude pijane, ali oni pijani neće biti, nego je Allahova kazna žestoka." – "O Allahov Poslaniče, a ko će biti taj jedan?" – upitaše ashabi, a Poslanik odgovori: "Veselite se, jer na svakog jednog od vas bit će hiljadu od Jedžudža i Medžudža." I potom dodade: "Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, nadam se da ćete vi biti četvrtina stanovnika Dženneta." Ashabi na to donesoše tekbir, a Poslanik će: "Nadam se da ćete biti trećina Dženneta." Ashabi ponovo donesoše tekbir, a Poslanik reče: "Nadam se da ćete biti polovina stanovnika Dženneta." Ashabi donesoše tekbir, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dodade: "Vi ste u odnosu na ostale ljude poput crne dlake na bijelom volu, ili poput bijele dlake na crnom volu."³

Imran ibn Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio na jednom pohodu, a idući putem ashabi su se počeli udaljavati jedan od drugog, pa on podiže glas, učeći ova dva ajeta: **"O ljudi, Gospodara svoga se bojte! Zaista je potres, kad Smak svijeta nastupi nešto veliko! Na Dan kada ga vidite vi, svaka dojilja će ono što doji zaboraviti, a svaka trudnica će svoj plod pobaciti i ti ćeš vidjeti ljude pijane, a oni neće pijani biti, nego će kazna Allahova žestoka biti!"**⁴

¹ Bilježe imami Buhari i Muslim.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježe imami Buhari i Muslim.

⁴ Prijevod značenja sure El-Hadždž: 1-2.

Kada završi ajete, i ashabi ih čuše, podbodoše svoje jahaće životinje, znajući da im hoće nešto reći. Nakon što se okupiše oko Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kaza im: “Znate li vi koji je taj dan?” To je dan kada će biti pozivan Adem, pozvat će ga Gospodar njegov, Uzvišeni i Veličanstveni: “O Ademe, pošalji povorku u vatru.” – “O Gospodaru, a ko je u povorci za vatru?” – upitat će Adem, a Uzvišeni će reći: “Od svake hiljade, devet stotina i devedesetdevet u vatru, a jedan u Džennet.” “Ashabi zanijemise¹” – nastavlja dalje kazivanje Imran – “da se na njihovim licima nije vidio ni najmanji osmijeh, a kada ih ugleda takve, Vjerovjesnik im reče: “Radite i budite radosni, jer tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, vi ste sa dvije skupine stvorenja koje nikad ni s kim nisu bile, a da ga nisu nadmašile po broju – sa Jedžudžom i Medžudžom i sa onim koji su propali od potomaka Ademovih i potomaka Iblisovih.” Imran dalje nastavlja: “I kada ih time umiri, Vjerovjesnik dodade: “Radite i budite radosni, jer tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, vi niste među ljudima više nego što je crni mladež² na boku deve ili biljeg³ na butu životinje.”⁴

U jednom podužem hadisu, govoreći o predznacima Sudnjeg dana, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je rekao: “Isa, alejhi selam, će se uputiti do naroda koji je Allah zaštitio od Dedždžala, brisat će im lica i kazivati o njihovim stepenima u Džennetu. I dok tako bude radio, Allah će mu objavit: “Ja sam izveo robove Svoje pored kojih nema niko moći da im se suprotstavi⁵, pa skloni robove Moje u brdo Tur.”

To će dakle biti narodi Jedžudž i Medžudž.

Brdo Tur u Palestini ima nadmorsku visinu 826 m.

Brdo Tur, ispod je grad Kuds (Jerusalem)

¹ Od straha i zapanjenosti.

² Ili mala crna mrlja koja se može vidjeti na tijelu deve.

³ Ili žig. Oba primjera aludiraju na malobrojnost našeg ummeta u odnosu na prošle narode na Sudnjem danu kada se svi skupe.

⁴ Bilježe Ahmed i Tirmizi koji kaže da je hadis vjerodostojan. Buhari i Muslim ga bilježe od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu

⁵ Dakle, neće biti niko pred njihovom snagom da im se suprotstavi.

Nevvas ibn Sem'an, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Allah će poslati Jedžudž i Medžudž pa će nadirati sa svake strmine i uzvišenja. Proći će tako oni s njihovog čela pokraj Tabarijskog jezera, i popiti ga, pa će proći poslije oni potonji i reći: "Sigurno je nekad u ovoj kotlini bila voda."¹

Tabarijsko jezero (ar.: et-taberijje) zove se također jezero "El-Dželil", a također i more "El-Dželil", ustvari je omanje jezero, a nalazi se u sjevernom dijelu okupirane Palestine. U njega se ulijeva rijeka Jordan, a ističe iz njega svojim tokom kroz državu Jordan gdje i ponire. Površina jezera je 210 m. ispod površine mora, dugo je oko 23 km, a najšire je oko 13 km, dok mu dubina ne prelazi 44 m.

Tabarijsko jezero i rijeka Jordan

Mjesto gdje rijeka Jordan ističe iz jezera Tabarijsko jezero

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u gornjem hadisu nastavlja kazivati o Jedžudžu i Medžudžu, nakon što ispiju jezero: "Potom će nastaviti ići dok ne dođu do planine El-Khamer, a ta je planina kraj Bejtul-Makdisa, pa će reći: "Pobili smo sve koji su na zemlji, hajdemo sada pobiti one koji su na nebu." I stat će odapinjati svoje strijele u nebo, a Allah će im povratiti njihove strijele obojene krvlju. Vjerovjesnik Allahov Isa i njegovi prijatelji bit će okruženi, da će im više vrijediti glava vola, nego što vama danas vrijedi sto dinara². Vjerovjesnik Allahov Isa i njegovi prijatelji će skrušeno doviti Allahu³, pa će Allah na njih poslati crve⁴. Bit će im za vratovima tako da će osvanuti mrtvi,

¹ Bilježi imam Muslim.

² Nastupit će takva glad i nestašica da kada bi neko našao glavu od vola, obradovao bi se kao kada se nađe sto dinara, ili 100 zlatnika, što je u doba ashaba predstavljalo bogatstvo.

³ Obraćat će se sa čežnjom za Allahom i skrušeno Ga moleći.

⁴ Ovakvi crvi znaju biti u nosu deva ili stoke, i oni ubiju životinju.

poput smrti jednog čovjeka¹. Potom će vjerovjesnik Allahov Isa i njegovi prijatelji proći zemljom, i neće naći ni koliko jedan pedalj zemlje, a da se ne čuje njihovim vonjem i smradom. Pa će vjerovjesnik Allahov Isa i njegovi prijatelji skrušeno moliti Allaha, a Allah će poslati ptice (velike) poput ogromnih dvogrbih deva² koje će ih nositi i bacati gdje Allah bude htio. Potom će Allah dati kišu od koje neće ostati (čitave) ni kuće koje beduini prave (od ilovače ni od kože)³, ni gradske kuće, i oprat će zemlju da će biti poput ogledala⁴. Potom će biti rečeno zemlji: "Rađaj svoje plodove i podaj svoj bereket!", pa će tada grupa ljudi jesti jedan nar i sklanjat će se u hlad njegove kore. I dat će se bereket u mlijeku, da će jedna deva – muzara biti dosta za nekoliko grupa ljudi, a jedna krava – muzara za cijelo jedno pleme, a jedna ovca – muzara za nekoliko porodica... I dok oni budu u takvom stanju, Allah će poslati blagi vjetar, koji će im prolaziti ispod pazuha i koji će uzeti dušu svakom muminu i muslimanu. Preostat će samo zli ljudi koji će javno činiti blud⁵, kao što to rade magarci. Smak svijeta će se desiti nad njima."⁶

U jednoj drugoj predaji stoji još: "Pa će Isa i njegovi prijatelji skrušeno moliti Allaha, a Allah će poslati ptice (velike) poput ogromnih dvogrbih deva⁷, koje će ih (leševe Jedžudža i Medžudža) nositi i bacati u jednu duboku jamu. Muslimani će od svojih lukova, strijela i tobolaca ložiti vatru sedam godina."⁸

Od Abdullaha ibn Mesuda, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzdignut na nebo, sreo se sa Ibrahimom, Musaom i Isaom, neka je na sve njih selam, pa su se prisjećali Sudnjeg dana, dok ne dođe red na Isaa da govori. On spomenu Dedždžalovo ubistvo i potom reče: "Ljudi će se potom vratiti u svoja mjesta⁹, a tamo će ih dočekati Jedžudž i Medžudž, vrveći sa svake strmine. Neće proći pored kakve vode a da je neće popiti, niti pored bilo čega, a da to neće uništiti. Ljudi će se potom meni obraćati¹⁰, pa ću moliti Allaha i On će ih usmrtiti, a zemlja će zaudarati od njihova smrada. Ljudi će se potom

¹ Tj. pomrijet će svi u jednom trenutku.

² Ogromne dvogrbe deve, ar.: el-bakht.

³ Tj. Allah će poslati kišu koja će probiti kuće napravljene od blata, ilovače, kože i vune.

⁴ Tj. čista i jasna kao što treba biti ogledalo.

⁵ Činit će spolni odnos na javnim mjestima i pred drugim ljudima.

⁶ Bilježi imam Muslim.

⁷ Ogromne dvogrbe deve, ar.: el-bakht.

⁸ Bilježi Tirmizi, hadis je vjerodostojan.

⁹ Pošto su se ljudi bili sklonuli u planine, bježeći od iskušenja koja je donosio Dedždžal, nakon njegove smrti, vratit će se svojim domovima gdje će ih dočekati Jedžudž i Medžduž.

¹⁰ Ljudi će dolaziti Isau, alejhi selam, i tražiti od njega da moli Allaha da ih sačuva.

meni obraćati¹, pa ću moliti Allaha, a On će dati kišu iz nebesa, i bit će odneseni i pobacani u more.”²

Od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom podužem kazivanju o Jedžudžu i Medžudžu, između ostaloga rekao: “Nahrlit će na ljude, tražeći vode da se napoje, a ljudi će od njih bježati. Pa će odapeti strijele u nebo, a strijele će se vratiti obojene krvlju, i onda će povikati: “Pokorili smo stanovnike zemlje i nadvladali smo one koji su na nebesima, snagom i veličinom.” Uzvišeni Allah će im poslati crve za vratove pa će ih uništiti, a tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedova duša, životinje na zemlji će se ugojiti i salom ispuniti od njihovog mesa.”³

Nepouzdana hadisi o Jedžudžu i Medžudžu

Postoji podosta ajeta i vjerodostojnih hadisa koji kazuju o Jedžudžu i Medžudžu, a postoje i predaje koje su nepouzidane. Spomenut ćemo ovdje neke od njih radi opće koristi.

Od Huzejfe ibn el-Jemana, radijallahu anhu, se prenosi da je pitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o Jedžudžu i Medžudžu, pa je odgovorio: “Jedžudž je narod, i Medžudž je narod, a svaki od njih ima četiri stotine hiljada naroda. Neće umrijeti ni jedan čovjek dok pred sobom ne vidi hiljadu muškaraca od svoga potomstva, svaki od njih nosi oružje.” Huzejfa upita: “Allahov Poslaniče, opiši nam ih.” “Ima ih tri vrste, jedna je vrsta poput erza.” – “A šta je erz?” – upita Huzejfe ponovo, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “Drvo, ima ga u Šamu, izraste koliko je sto i dvadeset laktova u nebo. Oni su takvi da nema sile koja će im se suprotstaviti, niti čelika da ih zaustavi. Druga vrsta razastre jedno uho po zemlji a drugim se zagrne, ne prođu ni pored slona, niti pored divljači, niti pored deve, niti pored svinje, a da ih ne pojedu, a ko umre od njih samih pojedu ga. Njihov je prvi dio u Šamu, a pratnja im u Horosanu, napajat će se istočnim rijekama i Taberijskim jezerom.”⁴

¹ Ljudi će ponovo dolaziti Isau, alejhi selam, i tražiti od njega da moli Allaha da ih zakloni od nesnošljivog smrada.

² Bilježi Hakim u *Mustedreku*, i kaže da je lanac prenosilaca vjerodostojan, ali ga ne bilježe dva imama, dio 4., str. 488-499. Zehebi se složio s ovim stavom. Bilježi ga i imam Ahmed u *Musnedu*, u recenziji Ahmeda Šakira koji kaže da je lanac vjerodostojan, dio 4., str. 189-190.

³ Bilježi Tirmizi i navodi da je tačan, a bilježe i Ibn Madže i Hakim, koji kaže da je vjerodostojan, s čim se složio i Zehebi u *Et-Telkhisu*.

⁴ Hejsemi navodi da ga bilježi Taberani u *El-Evsetu*, jedan od prenosilaca je Jahja ibn Se'id el-Atar koji je nepouzdan.

Propast Jedžudža i Medžudža

Jedžudž i Medžudž, bilo njihovi ljudi, žene ili djeca će iskaljivati svoju obijest i oholost na zemlji, ubijajući ljude, sijući smutnju i uništavajući svetinje. Njihovo paganstvo će dostići tu mjeru da će odapinjati strijele u nebo, da poraze i one koji su na nebu, nakon što su nadvladali one koji su na zemlji. A od njih se neće niko spasiti, samo oni koji su se sklonili u kakvo utvrđenje ili oni koji su se vješto skrili. Među onima koji će se skloniti bit će Isa, alejhi selam, i vjernici koji su uz njega, a njih će u tom zaklonu snaći žestoka glad i nesnosiva muka i nestašica. I kao što smo već kazivali kroz hadise, Isa, alejhi selam, i njegovi prijatelji spasit će se nakon što Allah pošalje crve za vratove Jedžudža i Medžudža, pa će svi pomrijeti, a onda će Uzvišeni poslati ptice koje će nositi njihove leševe gdje Allah bude odredio. Na kraju će Uzvišeni dati kišu koja će očistiti zemlju da će biti čista poput ogledala, i bit će rečeno zemlji da rađa svoje plodove i pokaže svoj bereket.

Od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Otvorit će se Jedžudž i Medžudž pa će izaći među ljude kao što kaže Uzvišeni Allah: **"niz sve strmine žurno se spuštajući"**¹, iskaljujući (smutnju i nered) po zemlji. Muslimani će se povući u svoje zaklone i utvrde, a sa sobom će povesti i stoku. I pit će (Jedžudž i Medžudž) svu vodu što je ima po zemlji, da će neki naići kraj rijeke i svu je popiti, ostavljajući njeno korito suho, a poslije njih će naići drugi, pa će govoriti: "Ovdje je nekad bilo vode..." A kada ne ostane nijedan čovjek, a da se nije sklonuo u svoje mjesto ili utvrdu, reći će (neko od Jedžudža i Medžudža): "Evo, riješili smo se stanovnika zemlje, niko od njih nije ostao, a ostali su stanovnici nebesa." Onda će neki uzeti svoje koplje i zamahnuti nekoliko puta, pa će ga baciti prema nebu, a vratit će se obojeno krvlju – to će im biti iskušenje i nedaća od Allaha Uzvišenog. I dok oni budu okupirani time, Allah će im poslati crve na vratove, poput crva "nagf"², koji će im probijati vratove tako da će osvanuti mrtvi, neće se čuti od njih ni glasak. Muslimani će potom kazati: "Ima li iko da se hoće žrtvovati, pa da vidi šta rade dušmani?" Jedan će skupiti hrabrosti, i žrtvovat će se, računajući da će poginuti. I približit će im se i naći ih mrtve, jedne na drugima, te će stati dozivati: "O muslimani, radujte se, Allah vas je dušmana sačuvao!" Na to će stati izlaziti iz svojih zaklona i utvrda. Stoka će poslije sama izlaziti, a neće imati ništa jesti osim mesa Jedžudža i Medžudža, pa će se utoviti tako dobro kako se nikad nije utovala od neke hrane."³

¹ Prijevod značenja sure El-Enbija: 96.

² Crvi koji se uvuku u nos stoke i ubiju je.

³ Bilježe Ahmed, Ibn Madže i Hakim, koji kaže hadis je vjerodostojan po Muslimovim uvjetima, ali ga ne bilježi ni on ni Buhari.

A u predaji koju Atijje el-'Auŕi prenosi od ebu Se'ida, radijallahu anhu, stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pa će uništiti sve na zemlji, osim onih koji su se sklonuli u utvrde, pa kada se riješe stanovnika zemlje, obratit će se jedni drugima, govoreći: "Ostali su samo oni u utvrdama i oni na nebesima", pa će stati odapinjati strijele prema nebu koje će padati natopljene krvlju. Na to će povikati: "Riješiste se i onih koji su na nebesima, ostadoše samo oni u utvrdama!" Pa će ih stegnuti u obruč, da će osjetiti žestoku blokadu i nedaću. I dok tako budu, Allah će poslati crve za njihove vratove, koji će im ih prepoloviti, pa će mrtvi popadati jedni po drugima. Utom će jedan čovjek (iz skupine koja će biti sa Isaom, alejhi selam) reći: "Ubio ih je Allah, Gospodar Kabe!" A uzvratit će mu: "Sigurno su to napravili kakvu prevaru, da bi mi izašli, pa da nas pobiju kao što su poubijali našu braću!" Čovjek će reći: "Otvorite mi vrata!" – "Nećemo otvoriti", – odvratit će mu njegovi prijatelji, a on će ponovo reći: "Podajte mi onda konopac (da se spustim)", pa kada se spusti (iz utvrde) naći će ih sve mrtve."¹

Neće biti sukoba poslije Jedždudža i Medždudža

Na zemlji će ostati samo vjernici, nakon što Uzvišeni Allah uništi Jedždudž i Medždudž, uvećat će se bereket i proširiti blagostanje, a duše će biti čiste i neiskvarene, i neće više biti ratova ni sukoba.

Od Seleme ibn Nufejla, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Jednom sam sjedio kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kad mu dođe neki čovjek i reče: "O Allahov Poslaniče, konji su ostavljeni i oružje je ostavljeno, a ljudi smatraju da više nema ratovanja i da su ratovi završeni?!" Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na to odvrati: "Slagali su, upravo je na pomolu sukob, a u mom će ummetu uvijek biti skupina koja će se boriti na Allahovom putu, a kojoj neće nauditi oni koji se s njima razidu. Allah će u zabludu odvoditi ljude, da bi ih opskrbio od njih². Borit će se sve dok ne nastupi Sudnji dan, a rat neće prestati dok ne izađu Jedždudž i Medždudž."³

¹ Hadis prenosi Ahmed ibn Meni'a i Atijje el-'Avfi koji je inače nepouzdan, ali sam hadis ima mnoge druge slične predaje.

² Ovako je doslovno kazano u hadisu, a cilja se na to da će Allah u zabludu dovoditi ljude, protiv kojih će se mudžahidi boriti i iz borbe osvajati plijen. Tako će ih opskrbljivati.

³ Bilježe Nesai u *Es-Sunenu el-kubra* i Taberani u *El-Kebiru*, a bilježe i Ahmed i Nesai sličan hadis, kojeg je šejh Albani ocijenio vjerodostojnim u *Es-Silsiletu es-sahiha*, br. hadisa 1935.

Bit će hadža i nakon Jedžudža i Medžudža

Od Ebu Se'ida el-Hudrija, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Obavljat će se hadž i obavljat će se umra i nakon što izađu Jedžudž i Medžudž."¹

Slike hadžija na Arefatu (gore) i Muzdelifi (dole)

¹ Bilježi imami Buhari.

Da li je iko vidio pregradu koju je izgradio Zulkarnejn nad Jedžudžom i Medžudžom

Jedan je ashab vidio tu pregradu, a imam Buhari bilježi hadis *mu'alek* u kojem se to spominje, potvrđujući viđenje: "Čovjek je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "Vidio sam pregradu, poput šivene odjeće¹, a Poslanik mu, sallallahu alejhi ve sellem, potvrđujući njegov govor, reče: "Vidio si!"

Ibn Hadžer navodi slijedeće: "Hadis prenosi Ibn Ebi Omer od Se'ida ibn Ebi Urbe, a ovaj od Katade, od jednog Medinelije, koji je rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: "O Allahov Poslaniče, vidio sam pregradu Jedžudža i Medžudža." – "Kakva je?" – upitao je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a čovjek reče: "Poput šivene odjeće u bojama, red crvene, pa red crne." A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mu potvrdi: "Zaista si je vidio."²

Hafiz Ibn Kesir spominje jednu priču o toj pregradi i pokušajima pojedinih vladara da dođu do nje: "Halifa El-Vasik³ je slao neke svoje namjesnike, spremivši s njima vojsku i pratnju, da dođu do pregrade i odrede gdje se tačno nalazi, te da mu opišu kako tačno izgleda kada se vrate. Oni su išli od zemlje do zemlje, i od kraljevstva do kraljevstva, dok nisu došli do nje. Našli su da je izgrađena od željeza i bakra, a prenijeli su da su vidjeli ogromna vrata, na kojima su bili ogromni katanci. Vidjeli su i građevine od cigla i gradilište gdje se pravi toranj. Kraj zida su bili stražari iz kraljevstva koje se nalazilo u blizini. Zid je ogroman i visok, nije ga moguće preći, kao ni planine koje su oko njega. Nakon što su odsustvovali više od dvije godine vratili su se kućama, a pričali su o nevjerovatnim i čudnim stvarima koje su vidjeli."⁴

Ibn Kesir ne navodi lanac prenosilaca ove priče, niti spominje išta više u vezi nje, pa Allah najbolje zna da li je ispravna.

¹ Ar.: "el-burdu el-muhbar" znači šivena odjeća u raznim bojama, red crne, red bijele, red crvene itd.

² *Fethul-bari*, dio 10., str. 129.

³ Halifa El-Vasik je vladao Abasijskom državom od 227. do 232. h.g. (842. – 847. g.), bio je deveti vladar u periodu Abasijske vladavine.

⁴ *El-Bidajetu ven-nihajetu*, dio. 7., str. 126.

Da li je veliki Kineski zid pregrada koju je izgradio Zulkarnejn

Između pregrade koju je sagradio Zulkarnejn i velikog Kineskog zida postoji nekoliko ključnih razlika:

- Zulkarnejn je napravio pregradu da bi izolovao Jedžudž i Medžudž od ostaloga svijeta kojem su činili zulum, a Kineski zid¹ su sagradili ... da bi zaštitili svoju imperiju.
- Pregrada je sazidana, kako se to u ajetu decidno navodi, od željeza i bakra, dok je Kineski zid izgrađen od kamena i maltera.
- Pregrada zatvara jedini prolaz između dvije planine, kroz koji su Jedžudž i Medžudž prolazili i doticali se sa ostalim svijetom, a Kineski zid je pregrada koja se proteže između mnoštva planina i prolaza, u dužini od više hiljada milja, od sjevera do zapada Kine.
- Pregrada Jedžudža i Medžudža se ne može preći, osim kada to Allah odredi pri kraju ovog dunjaluka, dok kroz Kineski zid na pojedinim mjestima ljudi prolaze bez problema, šta više, neki su njegovi dijelovi uklonjeni.

Zid snimljen s njegovog vrha

Veliki Kineski zid

¹ Veliki Kineski zid predstavlja najdužu građevinu u povijesti čovječanstva, dug je 6400 km, a izgrađen je ručno. Gradnja je počela u četvrtom stoljeću prije nove ere, a trajala je sve do sedamnaestog stoljeća naše ere. Kinezi su imali namjeru njegovom izgradnjom zaštititi imperiju od raznih nasrtaja koji su dolazili sa sjeverne strane, pa su ga sagradili od istočne obale sve do sjevera središnje Kine. Vremenom je zid na nekoliko mjesta srušen, a temeljni njegov dio je ostao čitav u dužini od 3460 km, visine 7,5 m, i širine 75 m u temeljima i 4,6 m u vrhu. Na svakih 180 m nalaze se tornjevi koji služe za stražu. Nakon što su došli na vlast, komunisti su 1949. godine obnovili porušene dijelove zida, ali on više nema prvobitnu svrhu odbrane zbog koje je sagrađen.

Zašto sateliti nisu otkrili pregradu i Jedžudž i Medžudž

Niko osim Allaha, dželle ve'ala, ne poznaje svaku tačku na zemlji, niti iko osim Njega poznaje sva Njegova stvorenja. Također, ne mora značiti da ne postoji ono što nije otkriveno, poput pregrade Jedžudža i Medžudža, ili Dedžalovog prebivališta, ili bilo čega drugog. Jer, Allah je možda odvratio ljude da ne vide pregradu i Jedžudž i Medžudž, i možda je postavio određenu vrstu brane, koja spriječava ljude da dođu do njih. Slično je učinjeno sa sinovima Israilovim, kojima je Allah odredio period¹ u kojem će izgubljeni lutati, pa su četrdeset godina izgubljeni lutali na relativno malom prostoru. I niko ih od ljudi nije vidio sve dok nije prošao određeni period lutanja, a Allah, dželle ve'ala, je nad svakom stvari moćan i za sve je odredio rok i vrijeme. Kaže Uzvišeni: **“Tvoj narod Kur'an poriče, a on je istina. Reci: “Ja nisam vaš čuvar, svaki nagovještaj ima svoje vrijeme, i vi ćete znati!”**² Dakle, nisu prethodnici bili u nemogućnosti da nešto otkriju, u odnosu na one koji dolaze poslije njih, jer je Uzvišeni Allah za sve odredio rok i vrijeme.³

O ovoj temi zaključit ćemo priču riječima Kadija El-Ijada koji kaže: Hadisi koji govore o Jedžudžu i Medžudžu su istiniti i obaveza je vjerovanje u ono što je kazano, jer izlazak Jedžudža i Medžudža predstavlja jedan od znakova približavanja Sudnjeg dana. Također je kazano da niko neće posjedovati moć da im se u borbi suprostavi, zbog njihove mnogobrojnosti, i kazano je da će oni okružiti Isaa, alejhi selam, i njegove sudrugove vjerni-

¹ Vrijeme lutanja je period u kojem nisu mogli naći put, niti sopstveni mir, a priča započinje kada je Allah spasio Musaa, alejhi selam, i njegov narod, pa je Musa, alejhi selam, rekao: “O narode moj, uđite u Svetu zemlju koju vam je Allah dodijelio, i ne uzmičite nazad pa da se vratite kao gubitnici”, (El-Maide: 21) a ta je zemlja bila Bejtul-Makdis, ali oni odbiše da uđu u nju: “Oni rekoše: “O Musa! U njoj je nemilosrdan narod i mi u nju nećemo ući dok god oni iz nje ne iziđu; pa, ako oni iz nje iziđu, mi ćemo onda sigurno ući.” (El-Maide: 22) Odbili su dakle da uđu jer je u toj zemlji bio silan narod koji je posjedovao snagu, a kada odbiše da uđu u zemlju koju im je Uzvišeni odredio, Allah im reče: “Četrdeset godina oni će zemljom lutati, jer će im Sveta zemlja zabranjena biti, a ti ne tuguj za narodom grešnim.” (El-Maide: 26) I ostali su četrdeset godina lutajući, probudili bi se na jednom mjestu, pa bi jutrom krenuli tražiti put, i ostali bi sve do noći, a onda bi vidjeli da su ustvari na mjestu na kojem su spavali prethodnu noć. Nisu znali kuda ići, i bez obzira da li jahali ili išli pješice, nisu daleko odmicali. Kružili su na jednom mjestu u pustinji. To im je bila kazna zato što su odbili poslušati Gospodara i ući u Svetu zemlju, nego su rekli poslaniku Musau, alejhi selam: “Hajte ti i Gospodar tvoj pa se borite, mi ćemo ovdje sigurno ostati!” (El-Maide: 24)

² Prijevod značenja sure El-En'am: 66-67.

³ Npr., Bermudski trokut je još enigma, mada su tehnološke mogućnosti mnogostruko uvećane, a sličnih je primjera mnogo.

ke koji će se spasiti od Dedždžala. On će doći protiv njih, pa će ih Allah, dželle ve'ala, sve redom uništiti, poslavši im crve na vratove. Onda će se zemljom proširiti njihov smrad, da će vjernici jedva izdržati, a Isa će doći, i s njim njegovi prijatelji, pa će Allah poslati ptice koje će odnijeti njihove leševe, gdje Allah bude htio.”¹

Da li će muslimani biti obavezni da se suprotave Jedždžu i Medždžu

Neće biti obaveza na muslimanima da im se suprotave i uđu u borbu s njima, kao što je rečeno u kazivanju o Isau, alejhi selam, da mu je Uzvišeni Allah rekao: “Ja sam poslao robove Svoje pred kojima niko neće biti kadar da se suprotavi, pa zakloni robove Moje u brdo Tur.”²

¹ *Mirkatu el-mesabih šerhu miškati el-mesabih*, od El-Karija, dio 2., str. 16.

² Bilježi imam Muslim. Detaljnije je o ovome kazivano na prethodnim stranicama.

Tri propadanja zemlje

Jedan od velikih predznaka Sudnjeg dana o kojima nas je obavijestio Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je i propadanje zemlje, tačnije pojava tri velika propadanja zemlje, od kojih će se ljudi prestraviti i koja će ostaviti ogroman trag.

Značenje riječi "el-khasf "

El-khasf znači propadanje zemlje i onih koji su na njoj, ili cijepanje zemlje i gutanje onih koji su na njoj. Već se desilo nekoliko propadanja različitih po veličini i vremenu, ali navedena tri propadanja bit će mnogo veća i vijest o njihovoj pojavi će se brzo proširiti. Tri propadanja će se desiti pri kraju ovog dunjaluka, kao što se to navodi u mnogim hadisima.

Rupa gdje je zemlja propala u Gvatemali, ali to naravno nije propadanje o kojem govorimo

Još neka mjesta gdje je propala zemlja

Hadisi koji govore o ovom događaju

Od Huzejfe ibn Usejda el-Gaffarija, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas je jednom zatekao, a mi smo se nečeg prisjećali, pa nas je upitao: "Čega se prisjećate?" Odgovorili smo: "Prisjećamo se Sudnjeg časa." Na to nam reče: "Neće nastupiti dok prije njega ne vidite deset znakova..." Pa je naveo: Dim, Dedždžala, Životinju, pojavu Sunca sa zapada, silazak Isaa sina Merjemina, alejhi selam, (izlazak) Jedžudža i Medžudža, tri propadanja zemlje – jedno na Istoku, jedno na Zapadu i jedno na Arapskom poluostrvu i pojava vatre iz Jemena koja tjera ljude mjestu okupljališta."¹

Hadisi koji govore o propadanju zemlje

U pojedinim predajama je kazano o razlogu propadanja zemlje, na jednom od tri mjesta i to na Arapskom poluotoku.

Od Ummu Seleme, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nakon smrti halife nastat će raskol, pa će doći čovjek od Kurejšija, jedan od stanovnika Medine, u Mekku. I doći će mu Mekkelije i izabrati ga (da bude halifa), a on će odbijati, ali onda će mu dati prisegu između rukna i mekama². Potom će na njega biti poslana vojska iz Šama, koja će, kada dođe do pustinje³, biti protjerana u zemlju. I kada to ljudi vide, doći će mu pobožnjaci Šama i skupina stanovnika Iraka, te mu učiniti prisegu."⁴

Drugo propadanje zemlje koje će biti kazna za grijeh

Ebu Umame, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zanoćit će neki ljudi iz ovoga ummeta, siti od hrane, pića i zabave, a probudit će se pretvoreni u svinje. I zaista će neka njegova plemena biti utjerana u zemlju, i neki domovi ovoga ummeta, tako da će se probuditi i reći: "Ove su noći u zemlju utjerani sinovi toga i toga, ove je noći u zemlju utjeran dom tih i tih..." I bit će na njih sručeno kamenje, i

¹ Bilježi imam Muslim preko ravije Huzejfe ibn Usejda.

² Tj. između jemenskog ugla Kabe i mjesta gdje je stajao Ibrahim, alejhi selam

³ Ova je pustinja između Mekke i Medine.

⁴ Bilježi Ibn Hiban, hadis je vjerodostojan. Sličan hadis bilježi Ebu Davud, a spomenut je u predznaku 131.

poslat će se na njih strahovit vjetar koji će ih pokositi, kao što su pokošeni oni koji su bili prije njih, zbog njihovog pijenja alkohola, i uzimanja kamate, i oblačenja svile, i što su odlazili kod pjevačica, i što su kidali rodbinske veze.” Huzejfe na ovo dodaje: “Spomenuo je još nešto (još jedan haram koji su činili), ali sam zaboravio.”¹

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “I mom će se ummetu desiti utjerivanje u zemlju, i izobličavanja (pretvaranja u odvratn oblik), i sručivanje kamenja (iz nebesa).”²

Također od Ibn Omera, radijallahu anhu, se prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Jedan je čovjek puštajući svoju odjeću (ispod članaka) iz oholosti utjeran u zemlju, pa će se on čuti³ (kako propada u zemlji) sve do Smaka svijeta.”⁴

A Enes, radijallahu anhu, prenosi da mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “O Enese, zaista ljudi naseljavaju razne krajeve, a postoji jedan kraj po imenu Basra ili Busjra, pa ti se čuvaj njegove zemlje slanače, i njegovih zaklonjenih mjesta, i njegovih pijaca i vrata njegovih namjesnika. A drži se periferije, jer će se zaista u njemu desiti: utjerivanje u zemlju i sručivanje kamenja (iz nebesa) i potres, i ljudi će zanoćiti, a probudit će se majmuni i svinje.”⁵

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u ovom hadisu upozorava Enesa, radijallahu anhu, da ljudi naseljavaju razna mjesta, a između njih i grad Basru, pa ga opominje da ne ulazi u predio ovog grada gdje je zemlja slanača, niti u njegova zaklonjena mjesta, niti u njegove pijace gdje se iskupljaju ljudi, a niti kod zulumćara namjesnika grada,

Karta Iraka — položaj grada Basre

¹ Bilježi Hakim, navodi da je hadis vjerodostojan po uvjetima imama Muslima, a ne bilježe ga ni Buhari ni Muslim.

² Bilježi Hakim, navodi da ako je Ebu Ez-Zubejr ovaj hadis čuo od Abdullaha ibn Omera, onda je vjerodostojan po uvjetima imama Muslima, a ne bilježe ga ni Buhari ni Muslim.

³ Ar.: et.tedželdžul znači pokreti popraćeni glasovima.

⁴ Bilježi imam Buhari od Ibn Omera, radijallahu anhu, a također ga bilježe Buhari i Muslim od Ebu Hurejre, radijallahu anhu

⁵ Bilježi Ebu Davud, šejh Albani ga ocijenio vjerodostojnim.

jer će se u ovom gradu desiti utjerivanje u zemlju, sručivanje kamenja, potres i izobličavanje likova. Ako već bude ulazio, neka se drži njegove periferije koja je ipak udaljena od mjesta propasti.

Nafi' prenosi da je neki čovjek došao kod Ibn Omera, radijallahu anhu, i rekao mu: "Taj i taj ti šalje selam." A Ibn Omer odvrati: "Do mene je došlo da on čini novotarije, pa ako je tako, ti njemu ne nosi selama od mene, jer sam sigurno čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada je rekao: "Desit će se u mom ummetu, ili u ovom ummetu, izobličavanje likova i utjerivanje u zemlju i sručivanje kamenja, i to nad onima koji imaju pri sebi novotariju kadera.(tj. oni koji negiraju da su stvari predodređene)"¹

Tri su dakle velika utjerivanja u zemlju koja će se desiti pri kraju dunjaluka. O mjestu prvog je kazano u gore spomenutom hadisu, koji ukazuje i na razlog zbog kojeg će se desiti. O druga dva nisam našao hadis koji ukazuje na mjesto gdje će se desiti ili razlog zbog kojeg će se desiti. Allah najbolje zna!

¹ Bilježe Ibn Madže i Tirmizi, a hadis je vjerodostojan.

Dim

Predznaci Sudnjeg dana su različiti po svojim pojavnim svojstvima, tako su neki vezani za zemlju, poput utjerivanja u zemlju ili suše, a neki su vezani za ljude poput pojave mnoštva žena i malobrojnosti muškaraca, ili su vezani za moral poput rasprostranjenosti bluda, nestanka emaneta, neki su opet vezani za pojave sa neba itd. Jedan od predznaka je pojava dima, a oko njega su zanimljiva slijedeća pitanja:

- ♦ Kakav je taj dim?
- ♦ Da li se ova pojava već desila?
- ♦ Koja je mudrost u njegovoj pojavi?

Ovaj je predznak decidno spomenut u riječima Uzvišenog: “Zato sačekaj dan kad će se na nebu vidljivi dim pojaviti, koji će ljude prekriti: “Ovo je neizdržljiva patnja!” Gospodaru naš, otkloni patnju od nas, mi ćemo, sigurno, vjerovati! A kako će oni pouku primiti, a već im je došao istinski Poslanik.”¹

Simboličan prikaz pojave dima

¹ Prijevod značenja sure Ed-Duhan: 10-13.

Dva različita komentara na ajet koji spominje dim

- Pojedina ulema smatra da se ovaj dim već pojavio i to kao iskušenje Kurejšijama, kada je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio protiv njih, nakon što se nisu odazvali njegovoj poslanici. Od žestine gladi i straha podizali su poglede prema nebesima, ali ništa iznad njih nisu vidjeli osim dima. Ovaj stav zauzima Abdullah ibn Mesud, radijallahu anhu, a s njim se slaže i niz drugih učenjaka se-lefa. Ibn Džerir ovaj stav smatra najispravnijim.¹ Od Mesruka ibn el-Edžde'a se prenosi da je rekao: "Sjedili smo sa Abdullahom ibn Mesudom, pa mu dođe neki čovjek i reče: "O Ebu Abdurrahmane, jedan nam kazuje priču, kako će se pojaviti dim koji će uzeti duše nevjernicima, a vjernike će od njega snaći nešto poput prehlade." Abdullah srdit na ovo sjede, pa reče: "O ljudi, bojte se Allaha, ko nešto od vas zna, neka govori samo ono što zna, a ko nešto ne zna neka kaže: Allah najbolje zna, a najbliže je znanju da neko za nešto što ne zna kaže: Allah najbolje zna, a Uzvišeni je Allah rekao slijedeće Svome poslaniku: **"Reci: Ne tražim ja od vas za ovo ni-kakvu nagradu i ja nisam izvještačen, prenosim samo ono što mi se naređuje"**², a Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je vidjevši ljude da okreću leđa, zadovio: "Allahu moj, sedam (godina) poput sedam Jusufovih³!" Potom ih je snašla godina koja je uskratila sve moguće, da su jeli kožu i strvine od gladi⁴, a kada bi neko od njih pogledao u nebo, vidio bi nešto poput dima."⁵

¹ *Tefsiru et-Taberi*, dio 11., str. 228.

² Prijevod značenja sure Sad: 86.

³ Autori povijesti i biografije navode da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidjevši ljude kako okreću leđa njegovom pozivu, zadovio: "Allahu moj, sedam (godina) poput sedam Jusufovih!" Potom ih je snašla godina koja je uskratila sve moguće, da su jeli kožu i glodali kosti, pa su Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, došli Ebu Sufjan i Mekkelije, te rekli: "O Muhammede, je li ti smatraš da si poslan kao milost, a narod tvoj propada?! Hajde, zamoli Allaha za njih." I Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, je dovio, pa su obasuti obilnom kišom sedam dana, na što se ljudi požališe zbog poplava, pa je ponovo dovio: "Allahu moj, oko nas, a ne na nas." Na to su se oblaci razišli iznad njih, a kiša je nastavila padati oko njih.

⁴ Allahov je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dovio protiv njih, da ih snađe od Allaha ono što je snašlo stanovnike Misra u Jusufovom dobu, sedam teških sušnih godina, kao što kaže Uzvišeni: "Sijat ćete sedam godina uzastopno, reče, 'pa ono što požanjete u klasu ostavite, osim ono malo što ćete jesti. Zatim će poslije doći sedam teških koje će pojesti ono što ste za njih pripremili, ostat će jedino ono malo što ćete za sjetvu sačuvati.'" (Jusuf: 47-48)

⁵ Bilježe imami Buhari i Muslim.

- Prenosi se da je također Ibn Mesud, radijallahu anhu, rekao: "Pete-ro smo prošli: veliku patnju¹, Bizantince², Mjesec³ i dim."⁴
- Mnoga druga ulema smatra da pojava dima predstavlja predznak koji se čeka i da će se desiti neposredno prije Smaka svijeta. Ovaj stav zastupaju Ali ibn Ebi Talib, radijallahu anhu, Ibn Abbas, radi-jallahu anhu, i Ebu Se'id el-Hudri, radijallahu anhu. Hafiz Ibn Kesir ovaj stav smatra jačim, rukovodeći se određenim hadisima koji ko-mentiraju ajet u kojem se spominje dim.
- Pojedini su učenjaci opet ova dva stava pokušali pomiriti pojašnje-njem da postoje dvije pojave dima, jedna se već desila, dok se druga očekuje pred Smak svijeta. Prva pojava dima koja se desila nad Ku-rejšijama bila je ustvari samo u obliku dima, a ne stvarni dim koji će se pojaviti pred Smak svijeta. Ibn Mesud, radijallahu anhu, je znao reći: "Dvije su pojave dima, prva se već desila⁵, a druga će dimom ispuniti prostor između neba i zemlje, koja vjerniku neće ništa više naškoditi do prehlade, a nevjerniku će zaglušiti uši."⁶

Na kraju se može konstatirati da je jače mišljenje, da se pojava dima ipak nije desila, i da je to predznak koji se očekuje, shodno ajetu: **"Zato sa-čekaj dan kad će se na nebu vidljivi dim pojaviti, koji će ljude prekriti,"**⁷ tj. pojavit će se dim na nebu koji će svaki čovjek moći vidjeti, jasno i nesum-njivo. Ono što navodi Ibn Mesud, radijallahu anhu, kako je zadesilo Kure-jšije, vjerovatno je iluzija koju su oni vidjeli usljed žestine gladi i nemoći koja ih je snašla. Riječi Uzvišenog: "Dim... koji će ljude prekriti," tj. prekrit će ih u stvarnosti. A riječi: "Ovo je neizdržljiva patnja,"⁸ će se reći kada dim prekrije ljude sa svih strana, kada će uvidjeti da je to sigurna patnja.

¹ Ar.: "el-lizam" znači patnja, a spomenuta je u riječima Uzvišenog: "Vi ste poricali i nemi-novno vas čeka patnja", (El-Furkan, 77.) tj., kazna u obliku patnje je neminovna i neće se od nje izvući ni pod kojim uvjetima.

² Aluzija na riječi Uzvišenog: "Elif-lam-mim. Bizantinci su pobijedeni u najbližoj zemlji, ali oni će, poslije poraza svoga, sigurno pobijediti", (Er-Rum, 1-3.)

³ Aluzija na riječi Uzvišenog: "Bliži se Čas i Mjesec se raspolutio!" (El-Kamer, 1.) O ovom predznaku je govoreno u poglavlju o malim predznacima 3. po redu.

⁴ Bilježe imami Buhari i Muslim.

⁵ To je ono što su vidjele Kurejšije.

⁶ *Et-Tezkire*, str. 655.

⁷ Prijevod značenja sure Ed-Duhan: 10.

⁸ Prijevod značenja sure Ed-Duhan: 13.

Od Huzejfe, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Zateče nas Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo jedni druge podsjećali (na određene stvari iz vjere), pa nas upita: "Na šta se podsjećate", a mi rekosmo na Sudnji dan. Na to nam reče: "Neće nastupiti dok prije njega ne vidite deset znakova..." Pa je naveo: Dim, Dedždžala..."¹

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pripremite dobra djela prije šestero: prije izlaska Sunca sa Zapada, prije dima, prije Dedždžala, prije Životinje, prije (vlastite) smrti, prije Općeg događaja"^{2,3}

A Abdullah ibn Ebi Melika je rekao: "Otišao sam jednog popodneva do Ibn Abbasa, radijallahu anhu, pa mi reče: "Prošlu noć nisam zaspao sve dok nije svanulo!" – "Zašto?" – upitao sam, a on odgovori: "Rekli su da se pojavila zvijezda Repatica, pa sam se pobojavao da nije na pomolu pojava dima, te ne zaspah do zore."⁴

Predaja ustvari ukazuje da je pojava dima predznak Smaka svijeta, od kojeg se pobojavao plemeniti ashab Ibn Abbas, radijallahu anhu.

¹ Bilježe Ahmed i Tirmizi, hadis je vjerodostojan

² Tj. Smaka svijeta.

³ Bilježi imam Muslim.

⁴ Bilježe Ibn Džerir i Ibn Ebi Hatim. Ibn Kesir navodi da je lanac prenosilaca vjerodostojan.

Životinja

Pri kraju dunjaluka će se proširiti smutnja i javno će se činiti razni harami, da će to ljudima postati normalno, pa će skupa biti i iskreni i munafik, i vjernik i nevjernik, i tada će Uzvišeni dozvoliti da izađe Životinja.

Postoji nekoliko pitanja na koja treba odgovoriti, da se pojasni fenomen Životinje:

- Kakava je to životinja?
- Gdje i kada će se pojaviti?
- Šta će biti njena uloga?

Ajeti koji govore o Životinji

Rekao je Uzvišeni Allah: **“I kada dođe vrijeme da oni budu kažnjeni, Mi ćemo učiniti da iz zemlje iziđe jedna životinja koja će im kazivati da ljudi u dokaze Naše nisu bili uvjereni.”**¹ Riječi “koja će im kazivati” nose doslovno značenje, dakle reći će im razumljivim jezikom, a po jednom drugom kiraetu od Se‘ida ibn Džubejra i Ebu Redžaa el-‘Utaridija uči se “teklimuhum”, što znači “povrijediti” ili “ranit će ih”.

O ovoj Životinji nije poznat nijedan vjerodostojan hadis koji kazuje njen detaljniji opis, a pojedini su učenjaci poput Maverdija i S‘alebija naveli potpuno čudna svojstva, da ima glavu vola, uši slona itd.

Ono što je sigurno, ona je prava životinja, izaći će iz zemlje i govorit će ljudima.

Gdje će izaći

Neki kažu da će izaći iz brda Safa u Mekki, a neki opet kažu da će se pojaviti ispod Kabe, po nekima pojavit će se iz pustinje. Međutim, činjenica je da nema vjerodostojnog hadisa koji precizira mjesto njenog izlaska.

Kakva je to životinja

Neki kažu da je životinja ustvari čovjek, koji će ljudima donositi dokaze protiv njih, ali to nije tačno. Neki opet kažu da je to Salihova, alejhi selam, kamila, a po nekima se radi o mladunčetu Salihove kamile.

Šta će činiti ova Životinja — govorit će ljudima

Kao što se navodi u ajetu je da će govoriti ljudima, da nisu vjerovali u Allahove ajete, kaže Uzvišeni: **“I kada dođe vrijeme da oni budu kažnjeni, Mi ćemo učiniti da iz zemlje iziđe jedna životinja koja će im kazivati da ljudi u dokaze Naše nisu bili uvjereni.”**²

¹ Prijevod značenja sure En-Neml: 82.

² Prijevod značenja sure En-Neml: 82.

Ostavljat će biljeg na ljudima

Od Ebu Umame, radijallahu anhu, se prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Izaći će Životinja i stavljat će biljege na ljudske noseve, pa će se ovi poslije miješati sa ljudima, i čovjek će kupiti stoku i pitati: "Od koga si je ti kupio?" Pa će mu se odgovoriti: "Od jednog obilježenog¹."²

Slika biljega na devu kako ih prave Arapi
utiskivanjem vrelog željeza

Oko ovog biljega postoje bitna pitanja, kakav će biti i hoće li dugo trajati? I da li će potomci obilježenog imati isti? I ako će se ovim biljekom razlikovati vjernik od nevjernika, i iskreni od licemjera, šta će se potom desiti?

Ljudi će živjeti sa ovim biljekom poduže vrijeme, pa će biti uobičajeno da se čovjeku zove "o nevjerniče" ili "o vjerniče". A prije nego dođe čas koji je Uzvišeni Allah odredio kao Smak svijeta, Uzvišeni će poslati ugodan vjetar koji će uzeti duše vjernicima, pa će Smak svijeta nastupiti nad najgorim stvorenjima. Vjernici će toga dana biti sačuvani strave i tuge.

Abdullah ibn Amra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Dedždžal će se poja-

viti u mom ummetu pa će boraviti četrdeset, ne znam da li četrdeset dana, ili četrdeset mjeseci, ili četrdeset godina. Potom će Allah poslati Isaa, sina Merjemina, a on je poput 'Urveta ibn Mesuda, tražit će ga i ubiti ga. Ljudi će potom živjeti sedam godina u kojima između njih neće biti nikakva neprijateljstva, a onda će poslati svjež vjetar iz pravca Šama, koji neće ostaviti nikoga na licu zemlje, u čijem srcu bude makar trun imana ili trun dobra, a da mu neće uzeti dušu. Čak kada bi neko od vas ušao u srce planine, ušao bi za njim da mu uzme dušu. Tako će ostati samo zli ljudi, brzi da učine zlo i odgovore požudi, koji neće znati šta znači učiniti dobro ili spriječiti zlo. Doći će im šejtan u promijenjenom obliku, pa će ih upitati: "Hoće te li poslušati?" Oni će odgovoriti: "Šta nam naređuješ?" Pa će im narediti da čine

¹ Obilježje poput biljega ili pečata će biti na nosu i dijelovima obraza.

² Hejsemi kaže: bilježi ga Ahmed, prenosi ga Omer ibn Abdurrahman ibn Atijje koji je pouzdan.

ibadet kipovima, i činit će tako, a opskrba će im stalno dolaziti. Potom će se puhnuti u rog čiji zvuk neće niko čuti, a da ne nakrivi vrat¹ i izduži ga. Prvi će ovaj zvuk čuti jedan čovjek, koji će praviti pojilo svojim devama, pa će se strovaliti i on i svi ljudi.”²

A u predaji koju prenosi Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi se da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Allah će poslati vjetar iz pravca Jemena koji će biti blaži od svile, pa neće ostaviti nikoga u čijem je srcu koliko zrno, ili je rekao koliko trun vjere a da mu neće uzeti dušu.”³

Nakon ovog vjetra ostat će samo najgora stvorenja, nad kojima će se desiti Smak svijeta.

---

¹ Tj. iskrivit će glavu i načuliti uši da dobro čuje zvuk.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježi imam Muslim.

Izlazak Sunca sa Zapada

Ovaj će predznak vidjeti i malo i veliko, jer će biti ogromna promjena koja se desila nad nečim najtemeljitijim u životu. Ljudi će ujutro ustati i uobičajeno očekivati izlazak Sunca sa istoka, odakle sviće, od kako je Uzvišeni Allah stvorio Zemlju i ono što je na njoj. Ali će ono izaći sa zapada, a tada ljudima pokajanje više neće biti primano.

Ajeti koji kazuju o izlasku Sunca sa zapada

Kaže Uzvišeni: “Zar oni čekaju da im meleki dođu, ili da im Gospodar tvoj dođe, ili neki predznaci od Gospodara tvoga? Onoga dana kada neki predznaci od Gospodara tvoga dođu, nijednom čovjeku neće biti od koristi to što će tada vjerovati, ako prije nije vjerovao, ili ako nije kao vjernik kakvo dobro uradio. Reci: “Samo vi čekajte, i mi ćemo, doista, čekati!”¹

¹ Prijevod značenja sure El-En'am: 158.

Hadisi koji govore o izlasku Sunca sa zapada

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Kada se dogodi troje, neće nikome koristiti vjerovanje ako nije vjerovao prije toga, ili ako kao vjernik nije kakvo dobro učinio: izlazak Sunca sa zapada, pojava Dedždžala i izlazak Životinje iz zemlje.”¹

Zatvaranje vrata pokajanja, nosi mudrost u činjenici da je vjerovanje u mnogim svojim segmentima povezano sa vjerom u nevidljivo, a kada se Sunce pojavi sa zapada, bit će jasno i vidljivo – bit će to vjera u nešto što se vidi, što je očigledno, poput vjerovanja faraona koji je povjerovao kada se počeo gušiti.

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Neće nastupiti Čas sudnji dok Sunce ne izađe sa zapada, pa kada izađe i ljudi će ga vidjeti, svi će redom povjerovati. Ali tada neće nikome koristiti vjerovanje ako nije vjerovao prije toga, ili ako kao vjernik nije kakvo dobro učinio. I, zaista, nastupit će Čas sudnji, a dva čovjeka će razastrti odjeću između sebe, pa je neće ni kupiti, ni prodati, a ni saviti². I, zaista, nastupit će Čas sudnji, a čovjek će pomusti mlijeko deve, pa ga neće uspjeti ni probati. Nastupit će Čas sudnji, a čovjek će popravljati pojilo³, ali se iz njega neće pojititi. I nastupit će Čas sudnji, a čovjek će dići zalogaj prema ustima, ali ga neće pojesti.”⁴

A Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Znate li kuda ide ovo Sunce?” Odgovorili smo: “Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju.” A Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: “Ono ide dok ne dođe do svoga odredišta, ispod Arša, te učini sedždu. I ostane tako dok mu ne bude rečeno: Podigni se i vrati si tamo odakle si došlo. Pa će se vratiti, izašavši sa mjesta svoga izlaska, ići će dok ne dođe do svoga odredišta ispod Arša, te će učiniti sedždu. I ostat će tako dok mu ne bude rečeno: Podgini se i vrati si tamo odakle si došlo. Pa će se vratiti izašavši sa mjesta svoga izlaska. Opet će ići, a ljudima neće biti ništa čudno, sve dok ne dođe do svoga odredišta ispod Arša, kada će mu biti rečeno: Podigni se i izađi sa zapada, pa će izaći sa zapada. Da li znate kada vam je to? To vam je onda kada neće nikome koristiti vjerovanje ako nije vjerovao prije toga, ili ako kao vjernik nije kakvo dobro učinio.”⁵

¹ Bilježi imam Muslim.

² Tj., dva će se čovjeka raspravljati oko cijene, pa se neće uspjeti ni dogovoriti i spakovati robu, a u međuvremenu će nastupit Smak svijeta.

³ Čovjek će popravljati pukotine na pojilu, kako bi nasuo vode da napoji deve, a nastupit će Smak svijeta, a da ih neće ni napojiti.

⁴ Tj. nastupit će Smak svijeta tako brzo da će čovjek podići zalogaj prema ustima, a neće ga uspjeti ni staviti, ili ni sažvakati, ili ni progutati.

⁵ Bilježi imam Muslim.

Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Prvi znakovi koji će se pojaviti su izlazak Sunca sa zapada i izlazak Životinje među ljude s početka dana. A koji god od ova dva bude prije, onaj drugi ga odmah slijedi."¹

Problem u razumijevanju

Neki vide određenu nejasnoću u shvatanju hadisa, koji govore da su prvi predznaci pojava Dedždžala i dolazak Mehdijsa, dok se u gornjem Poslanikovom hadisu kazuje da će prvi znakovi biti izlazak Sunca sa zapada i izlazak Životinje.

Ibn Hadžer to ovako komentira: "Ono što je najvjerojatnije iz postojećih predaja aludira na to da je pojava Dedždžala prvi veliki predznak koji će nagovijestiti promjene u općem poretku na zemlji, a završit će se smrću Isaa, sina Merjemina. A izlazak Sunca sa zapada predstavlja prvi veliki predznak koji nagovještava promjene u poretku nebeskog svijeta, a to će se okončati Smakom svijeta. Po svoj prilici, Životinja će se pojaviti u danu kada će Sunce izaći sa zapada. Muslim bilježi od Abdullaha ibn Amra slijedeće: "Prvi su znakovi izlazak Sunca sa zapada i izlazak Životinje među ljude s početka dana, a koji god od njih dva bude prvi, slijedeći je vrlo blizu."²

Naredba da se čine dobra djela

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Pripremite dobra djela prije šestoro: prije izlaska Sunca sa Zapada, prije dima, prije Dedždžala, prije Životinje, prije (vlastite) smrti, prije Općeg događaja^{3, 4}

¹ Bilježi imam Muslim.

² *Fethu-l-bari*: dio. 11, str. 353.

³ Tj. Smaka svijeta.

⁴ Bilježi imam Muslim.

**Vatra koja će ljude tjerati
ka mjestu okupljališta**

Posljednji predznak Sudnjeg dana je vatra, koja će se pojaviti u Jemenu i koja će tjerati ljude u pravcu njihovog okupljališta, gdje će ih sve okupiti. Ovo mjesto okupljanja je bijela ravna zemlja, kao okrugla čista ploča, pusta da se na njoj neće prepoznati nikakvo obilježje.

U vezi ove vatre postoji nekoliko neizostavnih pitanja:

- ♦ Koja su svojstva ove vatre?
- ♦ Kako će se pojaviti?
- ♦ Odakle?
- ♦ Šta će se desiti nakon njene pojave?

Hadisi o vatri

Prenosi Huzejfa, radijallahu anhu, te kazuje: "Zateče nas Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dok smo jedni druge podsjećali (na određene stvari iz vjere), pa nas upita: "Na šta se podsjećate", rekosmo, na Sudnji dan. Na to nam reče: "Neće nastupiti dok prije njega ne vidite deset znakova..." Pa je naveo: Dim, Dedždžala, Životinju, pojavu Sunca sa zapada, silazak Isaa sina Merjemina, alejhi selam, (izlazak) Jedžudža i Medžudža, tri propadanja zemlje – jedno na Istoku, jedno na Zapadu i jedno na Arapskom poluostrvu i pojava vatre iz Jemena, koja ljude tjera mjestu okupljališta."¹

A u jednoj drugoj predaji stoji: "Vatra koja će izaći iz najdubljeg mjesta iz zemlje Adna i koja će tjerati ljude."²

Abdullah ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik rekao slijedeće: "Prije Smaka svijeta pojavit će se vatra iz mora Hadra Mevta, ili iz Hadra Mevta, koja će okupiti ljude." Upitali smo: "Pa šta nam naređuješ?" – "Držite se Šama." – odgovorio je.³

Od Enesa, radijallahu anhu, se prenosi da je rekao: "Do Abdullaha ibn Selama je došlo da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stigao u Medinu, pa mu je otišao i rekao: "Upitat ću te o troje, ne poznaje ih niko osim vjerovjesnika. Koji je prvi predznak Sudnjeg dana, i koju će prvu hranu jesti Džennetlije, i od čega zavisi hoće li se čovjek biti na oca ili će biti na majku?" Poslanik reče: "Evo, Džibril me sad obavijesti o tome." Abdullah reče: "To je neprijatelj jevreja između meleka⁴." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: "Prvi predznak Sudnjeg dana je vatra, koja će okupljati ljude (vodeći ih) sa istoka prema zapadu, prva hrana koju će jesti Džennetlije je komad koji je višak na džigerici od kita, a to na koga će ličiti dijete – ako muškarac imadne odnos sa ženom, pa njegova voda pretekne njenu, dijete će biti na njega, a ako pretekne njena voda, dijete će biti na nju." Na to Abdullah reče: "Svjedočim da si uistinu Allahov poslanik."⁵

¹ Bilježi imam Muslim.

² Bilježi imam Muslim.

³ Bilježi imam Ahmed. Hadis je vjerodostojan.

⁴ Jevreji su rekli Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, da nije bilo poslanika, a da mu nije dolazio melek koji mu je donosio vijesti, pa su upitali koji je tvoj melek. Rekao je da je Džibril, alejhi selam, a oni rekoše: "Džibril je onaj koji donosi kaznu i rat i sukob, i on je naš neprijatelj. Da si rekao Mikail, koji donosi milost i zelenilo i kišu, prihvatili bi." Na to je Allah objavio: "Reci: Ko bude neprijatelj Džibrilu, pa on Allahovom voljom tebi na srce stavlja Kur'an potvrđujući istinitost onoga otprije, kao putokaz i radosnu vijest vjernicima. Ko je neprijatelj Allahu, melecima Njegovim i poslanicima Njegovim i Džibrilu i Mikailu – pa, Allah je, doista, neprijatelj onima koji ne vjeruju!" (El-Bekara: 97-98.)

⁵ Bilježi imam Buhari.

Pojašnjenje

Abdullah ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao slijedeće: “Prvi su znakovi izlazak Sunca sa zapada i izlazak Životinje među ljude s početka dana, a koji god od njih dva bude prvi, slijedeći je vrlo blizu.”¹

Kako sada razumjeti ovaj hadis u odnosu na prethodni u kojem se navodi da je prvi predznak vatra, koja će tjerati ljude ka mjestu okupljališta? Odgovor na ovo pitanje je da se ovdje govori o predznacima Smaka svijeta, a ne o predznacima koji najavljuju da se Smak svijeta približava. Ovo potvrđuje i predaja koju bilježi imam Buhari u kojoj stoji: “Šta je prva stvar Sudnjeg dana, tj. nastupanja Sudnjeg dana?

Ova vatra, nije ona vatra za koju se kaže da će izbiti u Hidžazu i koja će osvijetliti vratove deva u Busri, jer se ova vatra već pojavila u sedmom stoljeću i ona predstavlja mali predznak Sudnjeg dana².

Kako će vatra okupiti ljude

Ebu Hurejre, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: “Ljudi će biti okupljeni na tri načina: (prvi su) oni koji idu iz žudnje i iz straha, drugih će biti dvojica na jednoj devi, i bit će ih trojica na jednoj devi, i bit će ih četverica na jednoj devi, i bit će ih deseterica na jednoj devi, i (treći su) oni preostali koje će vatra skupiti, a bit će uz njih i dok prilegnu poslijepodne, i bit će uz njih dok budu spavali noću, i bit će uz njih kada se jutrom probude, i bit će uz njih kada omrknu.”³

Hadis kazuje da vatra neće peći ljude, nego će ih voditi prema okupljalištu u Šamu. Pa kada se ljudi umore od puta, pa se raspreme da prilegnu poslijepodne i zaspu, vatra će ostati uz njih, a kada se probude, vatra će ih ponovo potjerati. Tako isto kada zaspu noću, vatra će stati dok se ne probude, pa će ih ponovo potjerati, i tako sve dok ne stignu do mjesta okupljališta.

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, također rekao: “Na Sudnjem danu ljudi će se skupljati na tri načina: jedni siti od hrane i pića i na jahalicama, drugi će hodati obično

¹ Bilježi imam Muslim.

² Pogledaj o ovome mali predznak br. 13.

³ Bilježi imam Buhari.

i žureći, i treće će meleki vući na njihovim licima.” Neko od prisutnih reče: “Ove prve i treće znamo, a ko su ovi što će obično hodati i žuriti?” Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: “Allah će spustiti bolest na jahaće životinje, da ih više neće ostati, dotle da će čovjek svoj divan vrt zamijeniti za devče¹ sa malim samarom na sebi, ali mu ništa neće biti od koristi.”²

¹ Riječ je o devi “eš-šarif”, kako se deva naziva kada ostari i onemoća.

² Bilježe Ahmed i Nesai, hadis je vjerodostojan.

KRAJ SVIJETA	3
Zašto govoriti o predznacima Sudnjeg dana	5
Upute u pogledu odnosa spram određenih predznaka	9
Ograničiti dokaze na kur'anske i hadiske tekstove	10
Obraćanje pouzdanim učenjacima	12
Govoriti ljudima ono što mogu razumjeti	13
Kako određene predznake Sudnjeg dana povezati sa stvarnim događajima	15
Prvo pravilo: Nije nam obaveza da predznake Sudnjeg dana identificiramo u pojedinim stvarnim događajima.	16
Drugo pravilo: Ne mora značiti da se neki predznak Sudnjeg dana mora desiti neposredno prije, nego se možda desio davno prije	19
Treće pravilo: Pogrešno identificiranja pojedinih događaja sa predznacima Sudnjeg dana za sobom povlači negativne konsekvence	20
Značenje predznaka Sudnjeg dana	21
Vrste predznaka Sudnjeg dana	23
Prva vrsta: Mali predznaci Sudnjeg dana	23
Druga vrsta: Veliki predznaci Sudnjeg dana	24
Mali predznaci Sudnjeg dana	25
Prva vrsta — oni koji su se već dogodili	25
Druga vrsta — predznaci koji se još nisu dogodili	28
Mali predznaci Sudnjeg dana	31
1. Muhammedovo, sallallahu alejhi ve sellem poslanstvo	35
2. Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem preseljenje na ahiret	36
3. Rascjepljenje Mjeseca	37
4. Preseljenje na ahiret svih Poslanikovih ashaba radijallahu anhu	38
5. Osvajanje Bejtul-Makdisa	39
6. Pomor poput pomora od bolesti (ku'as) stoke	40
7. Pojava raznovrsnih i mnogobrojnih nereda	41
Značenje hadisa	42
8. Pojava satelitskih prenosa	43
9. Bitka na Siffinu	44
Napomena: Stav učenjaka u pogledu fitne među ashabima	44
10. Pojava havaridža	45

11. Pojava lažova koji su se predstavljali kao vjerovjesnici	49
Prevaranti neposredno nakon pojave islama	50
Napomena	53
12. Proširenje bezbjednosti i rahatluka	53
13. Pojava vatre u Hidžazu	54
14. Ratovi sa Turkmenima	55
15. Pojava zulumčara koji će ljude udarati bičevima	57
16. Mnoštvo ubistava	58
17. Nestanak povjerenja i njegovo gubljenje iz srca	59
18. Slijeđenje tradicije drugih naroda	60
19. Pojava da ropkinja rodi svoga gospodara	61
20. Pojava žena pokrivenih — otkrivenih	62
21. Goli i bosi pastiri natječu se ko će napraviti veću zgradu	62
22. Nazivanje selama samo poznatim	64
23., 24., 25. Pojave: rasprostranjenosti trgovine, partnerstva žene s mužem u trgovini, monopola pojedinih trgovaca na tržištu	65
26. Lažno svjedočenje	66
27. Skrivanje istinitog svjedočenja	67
28. Pojava neznanja	67
29., 30., 31. Rasprostranjenost tvrdičluka i škrtosti, kidanje rodbinskih veza, iskvarenost komšija	69
32. Pojava razvrata	70
33. Nepovjerenje prema povjerljivom i davanje povjerenja prevarantima	70
34. Nestanak uglednika i pojava ljudi iz donjih slojeva društva	71
35. Nebriga o porijeklu novca - da li je halal ili haram	72
36. Uzimanje ratnog plijena od strane samo određene grupe ljudi	73
37. Smatranje povjerenog emaneta plijenom	73
38. Smatranje da je zekat nepravedan namet	74
39. Stjecanje nauke radi nečeg drugog osim Allaha dželle ve'ala	74
40. Poslušnost ženi a neposlušnost majci	75
41. Prisnost s prijateljima i distanca od očeva	75
42. Podizanje glasa u džamijama	76
43. Liderstvo grješnika nad plemenom	76
44. Pojava da najneugledniji bude vođa ljudima	77
45. Gostoprimstvo (ili ljubaznost) prema čovjeku zbog straha od njegovog zla	77
46., 47., 48., 49. Ohalaljivanje bluda, svile muškarcima, ohalaljivanje vina (alkohola) i muzičkih instrumenata	78

50. Žudnja ljudi za smrću	80
51. Dolazak vremena kada će čovjek osvanuti vjernikom a omrknuti nevjernikom	81
52. Pretjerano ukrašavanje džamija i prestiž i hvala s tim	82
53. Pretjerano ukrašavanje i kićenje kuća	83
54. Učestalost munja	84
55. Rasprostranjenost i mnoštvo pisanja	85
56. Sticanje imetka pričom i prestiž i hvala s tim	86
57. Mnoštvo knjiga osim Kur'ana	86
58. Nastupanje vremena kada će se umnožiti učaći Kur'ana, a smanjiti broj učenjaka koji razumiju vjeru	87
59. Traženje znanja kod ljudi koji ne posjeduju ni znanja ni vrijednosti	88
60. Iznenadne smrti	89
61. Vođstvo maloumnika	90
62. Približavanje (relativnost) vremena (ili vremenskih perioda)	91
63. Kada govornici budu bezveznjaci	93
64. Pojava da najviše dunjaluka ima onaj ko je niko i ništa (Luke'a ibn Luke'a)	93
65. Korišćenje džamija za prolaze	94
66., 67. Uvećanje cijene mehra (vjenčanog dara), pa potom umanjenje, i uvećanje cijene konja, pa potom umanjenje	95
68. Približavanje (ili njihova mnogobrojnost) prodajnih mjesta	96
69. Neprijateljstvo naroda prema islamskom ummetu	97
70. Izbjegavanje ljudi da predvode namaz (da budu imami)	99
71. Istinitost vjernikovih snova	100
72. Rasprostranjenost laži	102
73. Pojava da se ljudi pretvaraju kako ne poznaju jedni druge	102
74. Mnoštvo zemljotresa	103
75., 76. Mnoštvo žena - malobrojnost muškaraca	104
77. Pojava javnog razvrata	104
78. Uzimanje novca za učenje Kur'ana	105
79. Pojava gojaznosti kod ljudi	106
80., 81. Pojava ljudi koji će svjedočiti iako im to niko ne traži i ljudi koji se zavjetuju, a ne ispunjavaju	107
82. Pojava da jaki ošteti slabog	108
83. Zapostavljanje suđenja po onome što je Allah objavio	108
84. Mnoštvo Bizantinaca (Rimljana) i malobrojnost Arapa	109
85. Pojava viška imetka kod ljudi	110
86. Pojava da zemlja izbacuje svoje bogatstvo	112

87., 88., 89. Izobličavanje ljudskih likova, pojava da zemlja guta ljude (ili propadanje ljudi u zemlju) i sručivanje kamenja iz nebesa	113
90. Ogromna kiša od koje se neće moći zaštititi kuće u urbanim sredinama	115
91. Padanje kiše a da od nje ništa ne niče	115
92. Smutnja koja će uzimati nevaljale Arape	116
93., 94., 95. Progovoaranje drveća i kamena (tako da pomogne muslimanima), borba muslimana protiv jevreja	117
96. Ukazivanje brda od zlata u rijeci Euftrat	119
97. Dolazak vremena kada će čovjek biti prinuđen izabrati između nemoći i razvratnog života	120
98. Povratak zelenih polja i rijeka u Arapskom poluotoku	121
99., 100., 101. Pojava smutnji el-ahlasa i es-serra'a i ed-duhejma'a	123
102. Nastanak vremena kada će jedna sedžda vrijediti koliko dunjaluk i ono što je na njemu	125
103. Uvećanje mlađaka	126
104. Dolazak vremena kada neće biti niko, a da nije došao u Šam	128
105., 106. Veliki okršaj koji će se desiti između muslimana i Bizantinaca (rimokatolika) i oslobođenje Konstantinopola (današnjeg Istambula)	129
107. Pojava da se ne bude dijelila zaostavština i da se ljudi ne raduju ratnom plijenu	134
109. Povratak ljudi starim sredstvima za borbu i za prevoz	134
110., 111. Procvat Bejtul-Makdisa i opustjelost Medine od stanovnika i posjetitelja	135
112. Čišćenje Medine od ljudi pokvarenjaka kao kada željezni mijeh odvađa strugotinu od željeza	136
113. Nestanak planina sa njihovih mjesta	138
114. Pojava čovjeka iz plemena Kahtan kojem će ljudi biti pokorni	139
115. Pojava čovjeka po imenu Džehdžah	140
116., 117., 118., 119. Pojava da progovore divlje životinje i predmeti, i da progovori vršica biča, i kaiš sa nanule, i pojava da čovjekova butina priča čovjeku o njegovoj porodici	140
120., 121. Nestajanje islama i nestanak Kur'ana sa stranica mushafa i iz grudi	142
122. Pojava vojske koja će napasti Kabu i propasti u zemlju, od prvog do posljednjeg	143
123. Ostavljanje odlaska na hadž u Mekku	145
124. Povratak pojedinih arapskih plemena obožavanju kumira	146
125. Nestanak plemena Kurejš	147
126. Rušenje Kabe pod vodstvom čovjeka iz Etiopije	148
127. Dolazak vjetra koji će uzeti duše vjernicima	150
128. Podizanje nebodera u Mekki	151
129. Proklinjanje potonjih naroda one prethodne	152
130. Nove vrste prevoznih sredstava	152
131. Pojava Mehdijsa	153

Ime i porijeklo	153
Razlog njegovog pojavljivanja	154
Svojstva	154
Vrijeme Mehdijske vladavine	154
Odakle će se pojaviti	155
Vrijeme pojave	155
Vrste predaja o Mehdiu	156
Ukratko o onima koji su se predstavljali za Mehdijske	163
Semra'	164
Kako posmatrati one koji se izdaju za Mehdijske	166
Zašto su se pojedini predstavljali za Mehdijske	167
Pitanje snova koji ukazuju da je neko Mehdi	167
Pojavu Mehdijske treba posmatrati realno	168
Veliki predznaci Sudnjeg dana	173
Uvod	175
Pojava Dedždžala	177
Ko je Dedždžal	179
Ime Mesih Dedždžal	180
Čemu će pozivati	180
Da li je Dedždžal već viđen — priča o Ibn Sajjadu	180
Zaključak uleme oko Ibn Sajjada	182
Zašto Dedždžal nije spomenut u Kur'anu	183
Nekoliko hadisa koji ukazuju da je pojava Dedždžala veliki predznak Smaka svijeta	184
Dedždžal je najveće iskušenje na zemlji koje će se ikada pojaviti	184
Događaji prije pojave Dedždžala	185
Hadis koji kazuje o mjestu događaja	186
Neke fizičke osobine Dedždžala	188
Mjesto gdje će se pojaviti	188
Priča o Džessasi i Dedždžalu	189
Da li je Bermudski trokut mjesto Dedždžalovog prebivališta	191
Prva nestajanja u Bermudskom trokutu 240	192
Nestanak aviona	193
Naučna objašnjenja Bermudske misterije	193

Događaji koji će biti preteča pojavi Dedždžala	194
Malobrojnost Arapa	194
Veliki okršaj i oslobođenje Konstantinopola	194
Pobjede	194
Prestanak kiše i nerađanje rastinja	195
Učestale smutnje i očite razlike među ljudima	196
Kako će se pojaviti Dedždžal	196
Povod njegove pojave	197
Kojom će se brzinom kretati	197
Mjesta u koja će Dedždžal doći	198
Dedždžalove smutnje	200
Utjecat će na predmete i životinje	200
Pogrešna uvjerenja vezana za Dedždžala	201
Dedždžalovi sljedbenici	202
Jevreji sljedbenici Dedždžala	202
Zašto će najviše sljedbenika Dedždžala biti jevreji	203
Nevjernici i licemjeri su sljedbenici Dedždžala	203
Arap džahili bit će sljedbenici Dedždžala	204
Narod spljoštenih i okruglih lica slijedit će Dedždžala	204
Žene sljedbenice Dedždžala	204
Koliko će Dedždžal boraviti na zemlji	205
Kako se sačuvati Dedždžalove smutnje	205
Izbjeći susret s njim	205
Utjecanje Allahu	206
Poznavanje Allahovih imena i svojstava	206
Učenje prvih deset ajeta sure El-Kehf	206
Učenje cijele sure El-Kehf	207
Sklonuti se u jedan od dva sveta grada — Mekku ili Medinu	207
Utjecanje od Dedždžala u namaza prije selama	208
Podsjećanje kao preventiva protiv Dedždžala	208
Stjecanje šerijatskog znanja	208
Zaključak	210
Vojna sprema za sukob s Dedždžalom	210
Šta da učini musliman ako sretne Dedždžala	210
Dedždžalov kraj	211
U predjelu Šama	211
Dedždžala će ubiti Isa sin Merjemin alejhi selam	211

Ko će se najžešće suprotstaviti Dedždžalu	213
Ko poriče pojavu Dedždžala	215
Zaključak	216
Silazak Isaa alejhi selam	219
Uvod	221
Kako je rođen Isa alejhi selam od majke Merjem alejhi selam	222
Rođenje Isaa alejhi selam	224
Isa alejhi selam je govorio u kolijevci	224
Uzdizanje Isaa alejhi selam na nebo	227
Ime Isa Mesih alejhi selam	228
Isa alejhi selam nije ubijen	228
Da li je Isa alejhi selam vjerovjesnik poput ostalih vjerovjesnika	229
Dokazi da će Isa alejhi selam biti spušten na zemlju	230
Kur'anski dokazi	230
Dokazi iz Sunneta	231
Svinja je zabranjena i kršćanima	233
Hindusi ne konzumiraju svinjsko meso	233
Mnogobrojni nesumnjivi hadisi o silasku Isaa alejhi selam	235
Da li će Isa biti pripadnik Muhammedovog ummeta	237
Vjerovanje kršćana u silazak Isaa alejhi selam	237
Prilike u kojima će sići Isa alejhi selam	238
Kako i gdje će sići Isa alejhi selam	239
Pojedina Isaova fizička svojstva	241
Šta će Isa alejhi selam činiti i šta će se desiti za njegova vremena	242
Stepen onih koji će biti uz Isaa alejhi selam	244
Zašto je izabran Isa alejhi selam za silazak	244
Muhammed sallallahu alejhi ve sellem je poručio	
da od njega prenesemo selam Isau alejhi selam	246
Koliko će Isa alejhi selam ostati na zemlji nakon što siđe	246
Isaov hadž	247
Pojava Jedžudža i Medžudža	249
Gradnja brane koja je izolovala Jedžudž i Medžudž	252
Ko je Zulkarnejn	252
Ko su Jedžudž i Medžudž	253
Koje su vjere i da li je do njih doprla Muhammedova sallallahu alejhi ve sellem poslanica	254
Mnogobrojnost Jedžudža i Medžudža	255
Osobine Jedžudža i Medžudža	256

Kako će provaliti pregradu	256
Tri koristi iz hadisa	257
Šta je rečeno o Jedžudžu i Medžudžu	257
U Kur'anu	257
U hadisima	258
Nepouzdana hadisi o Jedžudžu i Medžudžu	262
Propast Jedžudža i Medžudža	263
Neće biti sukoba poslije Jedžudža i Medžudža	264
Bit će hadža i nakon Jedžudža i Medžudža	265
Da li je iko vidio pregradu koju je izgradio Zulkarnejn nad Jedžudžom i Medžudžom	266
Da li je Veliki Kineski zid pregrada koju je izgradio Zulkarnejn	267
Zašto sateliti nisu otkrili pregradu i Jedžudž i Medžudž	268
Da li će muslimani biti obavezni da se suprostave Jedžudžu i Medžudžu	269
Tri propadanja zemlje	271
Značenje riječi "el-khasf "	274
Hadisi koji govore o ovom događaju	275
Hadisi koji govore o propadanju zemlje	275
Drugo propadanje zemlje koje će biti kazna za grijeh	275
Dim	279
Dva različita komentara na ajet koji spominje dim	282
Životinja	285
Ajeti koji govore o Životinji	288
Gdje će izaći	288
Kakva je to životinja	288
Šta će činiti ova Životinja — govorit će ljudima	288
Ostavljat će biljeg na ljudima	289
Izlazak Sunca sa Zapada	291
Ajeti koji kazuju o izlasku Sunca sa zapada	293
Hadisi koji govore o izlasku Sunca sa zapada	294
Problem u razumijevanju	295
Naredba da se čine dobra djela	295
Vatra koja će ljude tjerati ka mjestu okupljanja	297
Hadisi o vatri	300
Pojašnjenje	301
Kako će vatra okupiti ljude	301

ISBN 995891666-5

9 789958 916663

NEHULHAQ
KUTUBHANA